

VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK
VESTNIK VESTNIK

**JEKLO
TEHNA**

Mi poznamo rešitev!
PRODAJNI CENTER
MURSKA SOBOTA
Cvetkova 2a
tel.: 31 760

- CITROEN AX CABAN 1,1 i – cena 1.237.825,00 dobava ob vplačilu
- CITROEN AX TRE 1,1 – cena 1.323.431,50 – dobava ob vplačilu
- AVTOMOBILSKA PRIKOLICA 450 kg, cena 54.800,00

Denacionalizacija

**Zanke in pasti
pri popravi
krivic**

str. 22

**Država je zategnila
tudi kmete pri davkih**

str. 4

VESTNIK

Murska Sobota, 13. januarja 1994 • Leto XLVI • Št. 2 • Cena 95 SIT

Praznični dnevi ob prehodu leta so za nami in na praznovanje bomo počasi pozabili. Pa si nas večina daljših praznikov niti ni privoščila, saj je nanoslo, da se je leto zamenjalo prav ob koncu tedna, ki je tako ali tako namenjen počitku. Sicer pa si ne moremo in ne smemo vzeti časa za daljše praznovanje, saj nam razmere tega ne dovoljujejo. Nekateri sicer zatrjujejo, da je tisto najhujše že za nami, vendar preveč optimistični le ne moremo biti. Dediščine preteklosti se ni mogoče znebiti čez noč, do novega pa smo čestokrat še preveč nezaupljivi. Morda zaradi slabih izkušenj, ki jih imamo še iz stare, nekaj pa tudi že iz nove slovenske države. Radi sicer pravimo, da smo zdaj sami gospodarji na svojem, želimo pa, da bo država do nas prijazna. Enako prijazna do vseh pa ni bila nikoli nobena država. To tudi pri nas že čutijo tisoči in tisoči tistih, ki so ostali brez zaposlitve, pa tudi oni, ki po mesec, dva ali še več čakajo na zajamčeno plačo. Ko je prvi parlament samostojne slovenske države sprejemal zakon

Država nas ljubi in skubi

o denacionalizaciji, smo slišali, da z njim popravljamo krivice preteklosti. Smo takrat dovolj temeljito premislili, na kakšen način popraviti te krivice? Mar s sedanjim načinom ne povzročamo novih krivic?

Da država ljubi svoje državljane in jim tudi daje, je želela dokazati v letu, ki je za nami. Podarila nam je lastniške certifikate, in to prav vsem od tistih, ki še niso zlezli iz plenice, pa do onih najstarejših, ki z njimi ne bodo imeli več kaj početi. Kakšna pravičnost! Dala nam je del tistega, kar smo tako ali tako sami ustvarili, dobršen del pa bo še vedno ostal državi. Dobil ga bo tisti, ki ga bo sposoben plačati. Kdo bo to, lahko ugibamo. Zastonj si domišljamo, da bomo z lastniškimi certifikati kar čez noč vsi postali kapitalisti, saj so v kapitalizmu potrebni tudi delavci. Kako hitro bo potekalo to razslojevanje, bo že kaj kmalu pokazal čas.

Če država daje, mora neke vzeti. Je pa tako, da tisto, kar vzame, najprej nameni za zadovoljevanje svojih potreb, deli ali vrača pa, kolikor ostane. V bistvu gre le za prerazporejanje ustvarjenega družbenega proizvoda, ki ga opravlja država. Viri za zagotavljanje teh sredstev so različni, so pa vedno ljudje tisti, ki ustvarjajo te vire. Pa naj bodo to prihodki od prometnih davkov, carin, trošarin, takšnih ali drugačnih »tolarjev«, človeka vedno udarjajo po žepu, čeprav se tega čisto niti ne zavedamo oziroma o tem ne razmišljamo. Nekako smo se že navadili, da si država izmišlja vedno nove in nove davke, pri tem pa zna biti zelo prefinjena. Ko so nas pred novim letom »obdarili« s tako imenovanimi trošarinami, smo lahko slišali, da bodo te nadomestile izpad zaradi dohodnine, ki bo poslej nižja. Ali bo res, boste lahko ugotovili sami že prav kmalu, ko boste prejeli prvi letošnji obračun za izplačilo osebnega dohodka in ga pri plačilu akontacije dohodnine primerjali s prejšnjim. Takrat boste tudi dobili odgovor na vprašanje, ali nas država zares ljubi ali pa tudi skubi.

LUDVIK KOVAČ

NEPREDVIDLJIVA NARAVA – Dober teden pred božičem se je naš novinar Štefan Sobočan pogovarjal z rezbarjem Ivanom Gradišnikom, ki stanuje s svojo družino v hiši tik ob strmim pobočju Lendavskih goric. Povprašal ga je tudi o počutju pod hribom in ta mu je odvrnil, da je vse v redu. Že čez nekaj dni – na štefanovo – pa se je z višine 8 metrov utrgal 20 metrov širok plaz z drevjem in zasul del Gradišnikove hiše, eno drevo je obtičalo na slemenu, druga pa so zdrsela na cesto. V poznejših dneh je nepredvidljiva narava zagodla še na več kot desetih drugih mestih, zlasti pa še na odseku ceste Lendava–Lendavske Gorice, katere del je utrjen z betonsko škarko, ki se zdaj čedalje odmika in bo vsak čas zdrsela v dolino. Za odpravo posledic plazov in preprečitev novih bodo v lendavski občini potrebovali 284.950.000 tolarjev. Več o tem na 3. strani. – Fotografija: N. Juhnov.

**Slovo pogodbenemu delu
– država je šla iz ene
skrajnosti v drugo skrajnost**

str. 4

**Ljubljancani zategnili
Pomurski sejem, ta se sedaj
preživlja z bančnimi posojili**

str. 5

**Vse poti vodijo v
Potrošnik**

od 10. do 24. januarja '94
otroška, ženska in moška
konfekcija, pletenine, ostanki
metrskega blaga, ženska
zimski obutev v BLAGOVNICI
ter ZIMSKA ŠPORTNA OBLAČILA

**posezonska
razprodaja**

V VSEH
POSLOVALNICAH
S TEKSTILOM

Potrošnik

**Kako nam je oblast uredila lokalno
samoupravo s sprejemom zakona
o lokalni samoupravi**

str. 6

**Za oživljanje propadajočih kmetij
ali kako bodo Ljutomerčani oživili
Malo Nedeljo**

str. 8

**Potrošnik začel priprave na
spomladanski del prvenstva s tremi
ruskimi igralci in novim trenerjem**

str. 15

**Namesto
borove poroke
bodo v Doliču
nosili »korine«**

str. 18

FILM FEST

IZBOR FILMOV
V SOBOŠKEM KINU
S CLAUDOM DOMA
KANADA, 1992
CANNES 92
13. januar ob 19. uri
ZVEZA KULTURNIH
ORGANIZACIJ

VREME

**V petek in soboto
še suho, potem
poslabšanje
s padavinami.**

Vestnikov koledar

- 13. januar, četrtek, Veronika
- 14. januar, petek, Srečko
- 15. januar, sobota, Lovro, Pavel
- 16. januar, nedelja, Marcel
- 17. januar, ponedeljek, Anton
- 18. januar, torek, Marjetka
- 19. januar, sredo, Marta

Pregovor

Če Pavel na vetru
prijezdi, se za njim rad
dež ugnezdi.

PO SLOVENIJI

LJUBLJANA – Minister za zunanje zadeve Lojze Peterle je sprejel veleposlanika Slovenije v Ruski federaciji Saša Geržino. V pogovoru sta ocenila sodelovanje med Slovenijo in Rusijo, ki je bilo v minulem letu zelo intenzivno. Politični stiki med državama so se poglobili in razširili, kar je vplivalo tudi na boljše gospodarsko sodelovanje.

LJUBLJANA – Upravni odbor Slovenskih železarn je za zaprtimi vrati imenoval za v. d. generalnega direktorja železarn Andreja Kokalja, dolgoletnega direktorja ravske železarnice in hkrati namestnika zamenjanega generalnega direktorja dr. Andreja Ocvirka. Ta se bo vrnil v Petrol.

LJUBLJANA – V minulem letu je bila krška nuklearka in še posebej njena varnost pod drobnogledom treh mednarodnih izvedenskih komisij. Kot je na tiskovni konferenci povedal minister za okolje in prostor Miha Jazbinšek, je bila jedrka elektrarna ocenjena pozitivno, pri čemer je tudi nekaj predlogov za izboljšave.

TOLMIN – Delavci Paradisa so se z večino glasov odločili, da zapечатijo približno 300 igralnih avtomatov in s tem začasno prekinijo igralniško dejavnost v tej poslovni enoti novogoriškega Hita. Načelnik medobčinskega inšpektorata je ob tem ugotovil, da delavci Paradisa ne kršijo več zakonov in drugih predpisov o načinu poslovanja tega igralniškega objekta.

PO SVETU

JERUZALEM – Po pogovorih z izraelskim vodstvom je angleški zunanji minister Douglas Hurd poudaril, da se morajo izraelsko-palestinska pogajanja o avtonomiji Gaze in Jeriha čimprej nadaljevati. Obiskal je še Jordanijo in se sešel s kraljem Huseinom.

ATENE – Grški premier Andreas Papandreu je vladi in članom Evropske komisije predstavil poglobitve pobude, ki naj bi jih Grčija uresničila med svojim predsednikovanjem Evropski uniji. Zavzel se je za vzpostavitev miru v nekdanji Jugoslaviji ter za boj proti brezposelnosti in gospodarski recesiji.

ZAGREB – Stalna predstavništva ZDA pri svetovni organizaciji in članica Clintonovega kabineta Madeline Albright je na začetku svoje desetdnevne turneje po 13 evropskih državah obiskala Hrvaško. Z najvišjimi hrvaškimi predstavniki se je pogovarjala o delovanju OZN, programih človekoljubne pomoči in delovanju mednarodnega sodišča za vojne zločine v nekdanji Jugoslaviji.

PARIZ – Francija je mednarodno skupnost pozvala, naj se odzove na ponižujoč odnos do mirovnih sil na območju BiH. Kanada pa se je priključila skupini držav, ki so napovedale, da bodo umaknile svoje pripadnike mirovnih sil iz nekdanje Jugoslavije.

KABUL – Spopadi v glavnem mestu Afganistana so terjali blizu sto ubitih, skoraj dva tisoč ljudi pa je bilo ranjenih. Spopadajo se privrženci predsednika države Rabanija in enote nekdanjega komu nističnega generala Dostama.

WASHINGTON – Bela hiša je sporočila, da bo vztrajala pri popolnem nadzoru nad severnokorejskim jedrskim programom. Po ameriških podatkih v Severni Koreji razvijajo jedrski program v sedmih mestih.

JOHANNESBURG – V Južnoafriški republiki je večstrankarski narodni mirovni komite leto 1994 razglasil za leto miru, vendar se je kljub temu začelo izredno krvavo. Že v prvih treh dneh novega leta je bilo v političnih spopadih ubitih več kot 50 ljudi.

SAN CRISTOBAL DE LAS CASAS – V srditih spopadih, ki so se razplameli med mehiško vojsko in indijanskimi kmeti v zvezni državi Chiapas na jugu Mehike, je bilo po uradnih podatkih ubitih najmanj 57 ljudi.

NEW DELHI – Uzbeški predsednik Islam Karimov se je mudil na tridnevem uradnem obisku v Indiji. Sestal se je s predsednikom Šankarjem Dajalom Šarmo, sprejel pa ga je tudi premier Narasimha Rao. Med obiskom so podpisali meddržavne sporazume o sodelovanju na področju znanosti in tehnologije, kulture, telekomunikacij in prometa.

MOSKVA – V Rusiji so se zelo hitro odzvali na zahtevo oz. željo Litve, da bi postala članica Nata, saj bi po mnenju ruskih oblasti širjenje zahodne vojaške zveze v neposredno bližino ruskih meja ogrozilo ravnovesje in destabiliziralo to območje.

TBILISI – Nekdanji gruzinski predsednik Zviad Gamsahurdija je naredil samomor, je sporočila agencija Interfax, ki se sklicuje na trditve Gamsahurdijeve soproge Manane. Življenje si je vzela v neki vasi na zahodu države, ki so jo obkolile vladne enote.

DUBLIN – Politično krilo Irske republikanske armade se je v posebnem sporočilu zavzelo za neposreden dialog med omenjeno organizacijo in britansko vlado. V prihodnje nameravajo tudi odgovoriti na britansko-irsko mirovno pobudo za Severno Irsko.

LOME – Vlada Toga je sporočila, da so mejni prehodi te države tarča napadov vojske sosednje Gane. Obenem pa je prišla novica, da so vladne sile aretirale več kot sto ljudi, vpletenih v poskus uboja predsednika države Fiadema.

WASHINGTON – Direktor urada za begunce pri ameriškem zunanjem ministrstvu Warren Zimmerman je iz protesta proti ameriški politiki do Bosne in Hercegovine odstopil s tega položaja. Warren Zimmerman je že peti visoki diplomat ameriškega zunanjega ministrstva, ki je od avgusta 1992 zapustil položaj.

Mir še daleč?

Po pogovorih med hrvaško in muslimansko delegacijo na Dunaju je hrvaški zunanji minister Mate Granić izjavil, da je bil pogovor konstruktiven, pri čemer pa ni navedel nič določnega. Dodal je le, da so si prizadevali doseči čimprejšnjo prekinitev ognja, ki je nujen pogoj za zagotavljanje človekoljubne pomoči prebivalcem Bosne in Hercegovine. V dvanajstih letih od leta 1991, ko so se začeli boji, je bilo na Dunaju naj bi se dogovorili tudi o ozemeljskih zahtevah muslimanske strani, v isti sapi pa je pripomnil, da jim Neuma, kjer živi 80 odstotkov Hrvatov, ne bodo prepustili. Precej drugače je o tem govoril ministrski predsednik BiH Haris Silajdžić. Po njegovem gre za tragično spoznanje, da bodo z določitvijo razmejitvene črte med bosanskimi Hrvati in Mu-

slimani odpravili skupno državo Bosno in Hercegovino. Zato je skušal vnovič hrvaško stran odvrniti od tega, vendar so bili vsi poskusi zaman.

Prav tako je bil na neuspeh obsojen znan Silajdžićev poziv svetovni organizaciji, naj z oboroženim posredovanjem doseže mir v BiH ali pa naj opusti embargo, da bodo tudi Muslimani prišli do orožja in se sami branili. Eden redkih dogovorov, do katerega naj bi se vendarle dokopali, je načrt, imenovan Vrnitev v Mostar. Po njem naj bi se vsi prebegli in pregnani prebivalci hercegovske metropole, ne glede na narodnost, že kmalu vrnila na svoje domove. Mirovnih pogajanj na Dunaju sta se udeležila tudi mirovna posrednika Owen in Stoltenberg, ki pa nista pokazala optimizma.

Tudi posebna ameriška odposlanca Oldbrightova je takoj po prihodu v Zagreb poudarila, da je ameriško stališče glede BiH povsem nedvoumno. Gre za suverenost in ozemeljsko celovitost vseh držav, ki so nastale po razpadu Jugoslavije. Pri tem je napovedala celo možnost uvedbe gospodarskih ukrepov proti Hrvaški, če se bo še naprej vmešavala v spopada v BiH.

Medtem pa sta se v Beogradu mudila mirovna posrednika za območje nekdanje Jugoslavije Owen in Stoltenberg. Šešla sta se s srbskimi voditelji na čelu s predsednikom Miloševićem in predstavniki bosansko-hercegovskih Srbov, ki jih je vodil Karadžić. Srbska stran je v uradnem sporočilu po pogovorih ocenila, da je s tem, ko je Muslimanom prepustila tretjino ozemlja BiH izpolnila svoje obljube in da zato pričakuje, da bo Evropska unija odpravila sankcije proti srbsko-črnogorski federaciji.

In naposled sta se v Bonnu sestala še predsednika BiH Alija Izetbegović in Hrvaške Franjo Tuđman. Srečanje, za katerega je nemška stran po trditvah zunanjega ministra Kinkla ponudila le pogajalski prostor, ne pa tudi svoje posredniške vloge, je potekalo za zaprtimi vrati. Sodeč po napovedih je šlo predvsem za prizadevanja za sklenitev premirja v osrednji Bosni, vprašanju muslimanskega izhoda na morje in novim mirovnim predlogom, ki jih je pripravil hrvaški predsednik Tuđman. Po njem bi muslimanski strani pripadlo 33,56 odstotka zdajšnjega ozemlja BiH, glavno mesto Sarajevo pa naj bi bilo pod nadzorom mirovnih sil OZN. Ker je vodja bosanskih Srbov Karadžić za nadaljevanje vojne v BiH obtožil t. i. »nemški blok«, je težko pričakovati skorajšnje izboljšanje razmer na Balkanu.

MILAN JERŠE

Po Ciampiju Ciampi?

Kriza v političnem življenju sosednje Italije je že nekaj časa v središču pozornosti. Zlasti to velja za vlado premiera Ciampija, kateremu skušajo parlamentarne stranke izreči nezaupnico. Po številnih političnih sestankih, ki so se zvrstili v zadnjem mesecu, je skrajni cilj 150 podpisnikov zahteve po razpravi o nezaupnici, odložiti razpust parlamenta, za kar se zavzema predsednik države Scalfaro, in predčasne politične volitve. Znano je, da so na lanske letošnje volitve poražene vladajoče stranke, in sicer krščanska demokracija, socialisti, liberalci in socialdemokrati, pogojevale glas podpore Ciampiju z odložitvijo volitev na letošnji junij, ko bodo v Italiji tudi volitve v Evropski parlament. Pri tem je za lase privlečen izgovor, češ da bodo na ta način manjši stroški, saj je očitno, da poražena stran potrebuje več časa za to, da se za »prepleškanimi fasadami« ali združene v novih političnih gibanjih opomorejo od poraza in pripravijo na za prihodnost Italije nedvoumno odločilen spopad.

Treba je vedeti, da voditelji strank dosedanje opozicije po pogovorih s predsednikom vlade Ciampijem niso odkrivali svojih namer glede glasovanja

o nezaupnici, ampak so drug za drugim zahtevali takojšen razpust parlamenta in nove volitve že 20. marca oziroma 10. aprila. Iz virov blizu Kvirinala prihajajo zagotovila, da je predsednik Scalfaro ne glede na izid sedanjih pogovorov odločen razpustiti parlament najkasneje do konca tega meseca. Tako naj bi ravnal v skladu s svojim večkratnim opozorilom, da je italijansko ljudstvo na aprilskem referendumu plebiscitarno zahtevalo, naj se čimprej obrne nova stran italijanske politične zgodovine.

Ob tem velja opozoriti, da je največ nejasnosti na srednjem odru italijanskega političnega prizorišča. V takih negotovih političnih razmerah sta bolj verjetna dva scenarija prihodnjih dogajanj. Po prvem naj bi si podali roke severnoligaški Bossi, reformist Mario Senni in novinec v politiki, medijski človek Silvio Berlusconi ter sredinske razpadline stare krščanske demokracije. Če bi ven-

darle prišlo do volilnega uspeha Ciampija, ki se je po mnenju nekaterih opazovalcev prodal levi, bi ga zamenjal Mario Senni. Po različici nepredvidljivega evropskega radikalca Pannella pa bi prišel na površje znova Ciampi, vendar na čelu politične vlade, ki bi utrla pot sredinskim krogom. Le-te pa bi sestavljali Ciampi, Senni, Berlusconi in del krščanske demokracije. Naslednji dnevi in tedni bodo zatorej odločilnega pomena za nadaljnjo usodo italijanskega političnega življenja.

MILAN JERŠE

V četrtek
Vestnik

Plavšićeva proti Miloševiću

Izjava tesne Karadžićeve sodelavke Biljane Plavšić na Švedskem, češ da je Srbija komunistična država in da je Republika srbska korak pred Srbijo, s čimer naj bi žalila Srbe in njihovega predsednika Slobodana Miloševića, je vzbudila precej negotovanja v Srbiji. Njena osebna nestrpnost do Miloševića se je pokazala že spomladi, ko se na Palah z njim ni hotela niti rokovati. Pri tem ne skriva simpatij do četniških revanšistov in skuša ob vsaki priložnosti vrniti udarec beograjskemu režimu.

Iz Monoštra piše

Manjšine in »hiša države«

Vse kaže, da bo na Madžarskem opravljala svojo zakonotvorno nalogo tudi naslednja skupščina brez manjšinskih poslancev. Na Madžarskem bodo druge »svobodne« volitve letos spomladi, toda zastopstva manjšin v parlamentu ne zagotavljata niti lani sprejeti zakon o pravicah narodnih in etničnih manjšin niti spremenjeni volilni zakon.

Narodnostni zakon predvideva ureditev manjšinskega zastopstva v skupščini s spremembo volilnega zakona. V oklepaju naj omenim le to, da je bila ena izmed spornih točk pri sprejemanju manjšinskega zakona med Narodnostno okroglo mizo in predlagatelji zakona prav zastopstvo manjšin.

Spremembe volilnega zakona je sprejela madžarska skupščina v zadnjih dneh lanskega leta. Po vladnem predlogu bi manjšine lahko imele svoje liste (in to več), za kar bi potrebovale tri tisoč glasov za enega poslanca. Opozicijske stranke – predvsem Stranka svobodnih demokratov – se niso strinjale s predlogom. Po njihovem mnenju bi to pomenilo avtomatično manjšinsko zastopstvo. Slišati je bilo celo, da bi se dalo s tem tudi manipulirati.

Vedeti pa je treba, da večina manjšin tudi pod takimi pogoji ne bi prišla do poslancev v skupščini. Če pogledamo le »nekdanje« avtohtone manjšine, nikakor ne bi prišli do zastopstva Slovenci, Srbi, vprašljivi so tudi Romuni. (Po zakonu o manjšinah je na Madžarskem po novem 13 manjšin, med njimi recimo Armenci, Bolgari, Rusini, Romi itd.)

V prvi naglici je bilo objavljeno v madžarskem tisku ničkoliko izjav. Vse izjave so bile enotne v tem, da se nobena manjšina ne strinja s predlogom svobodnih demokratov, da naj pridejo manjšine do svojih poslancev po »nor-

malni« poti, torej ali kot strankarski ali kot individualni kandidati. Temu – namreč strankarskemu vplivu – se želi izogniti skoraj vsaka manjšina.

7. januarja je Árpád Göncz, predsednik R Madžarske, sprejel delegacijo Narodnostne okrogle mize. (To je neformalna organizacija, sestavljena iz zastopnikov vseh manjšin.) Na posvetih pri predsedniku države so zastopali stališče, da je parlamentarno zastopstvo manjšin kolektivna pravica narodnostnih skupnosti. Na tej osnovi se mora torej iskati tudi tehnična rešitev, kako do poslanskih stolov. Narodnostno okrogla miza se zavzema tudi za znižanje potrebnih glasov s tri tisoč na tisoč.

Predsednik Árpád Göncz je predlagal nadaljevanje pogovorov, obenem je izjavil, da se še ni odločil, ali bo podpisal spremenjeni volilni zakon, ali se bo obrnil k ustavnemu sodišču. Za premislek ima čas do 20. januarja.

Kakorkoli se bo odločil predsednik, (tudi) časovna stiska deluje proti manjšinam, kajti po razpisu novih volitev se volilni zakon ne sme več spreminjati.

Torej vse kaže, da bodo manjšine – kljub obljubam na prejšnjih volitvah – čakale še štiri leta, dokler bodo prišle v »hišo države« (Országház), kot se parlamentu v madžarščini reče.

Nekateri sicer pravijo, da se to ne bi smelo zgoditi, kajti že enega neuspeha na tem področju si ne smeta privoščiti niti država niti skupščina, saj kakršnakoli rešitev bi posredno vplivala tudi na usodo zamejskih Madžarov. Le-ta pa določene madžarske kroge bolj zanima kot usoda manjšin v državi. Ti so prav gotovo pozabili pregovor »Pometaj najprej pred svojim pragom!«

Marijana Šukič

VESTNIK

Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobota
Časopisni svet: dr. Jože Bedernjak, Štefan Cigut, Zlatko Erlih, mag. Dalibor Geder, Cilka Jakelj, Rajko Stupar, dr. Aleksander Šiftar
Uredništvo: Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda Balazic-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Smej, Štefan Sobočan (novinarji), Ksenija Šomen (tehnična urednica), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Slovenska 41. Telefoni: novinarji in odgovorni urednik 21-383, 21-064 in 33-019, glavna urednica in direktorica 22-403, računovodstvo in tiskarna 21-383 in 21-064, GPS (trženje) 22-403, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Naročnina za I. trimesečje 1994 je 1.200,00 SIT, celoletna naročnina 4.800,00 SIT, za naročnike v tujini 100 DEM letno.
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Abanki Ljubljana 50100-620-00112-5049512.
Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tednik Vestnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.

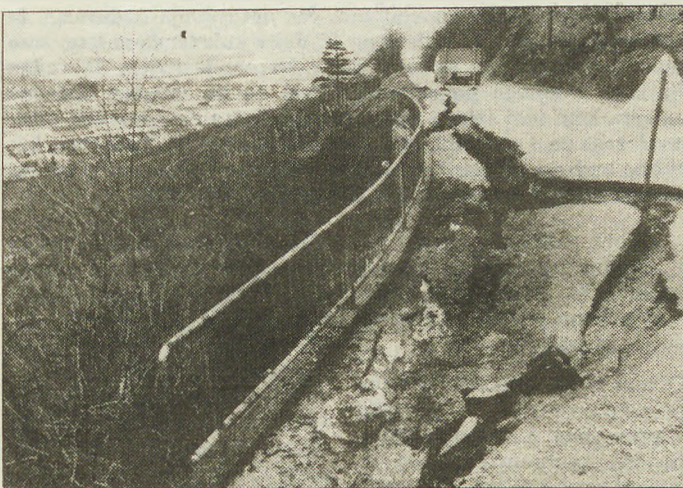
Se je narava zarotila proti Lendavčanom

Plazovi odpirajo grobove

Topljenje snega in deževje, ki ga je bilo zadnje dni decembra in prve dni januarja (na kvadratni meter) toliko kot v desetih mesecih lanskega leta, so na štefanovo načeli pobočje pod lendavskim starim pokopališčem in z višine 8 metrov in v širini 20 metrov se je odtrgal velik plaz zemlje ter delno zasul stanovanjsko hišo Gradišnikovih v Kranjčevi ulici 33. Še več: drevje, zlasti akacija, je padlo na sleme omenjene hiše in tudi na cesto se je zrušilo, zato so jo zaprli. Predstavnika geološkega zavoda iz Ljubljane sta po temeljitem

zavarovati z mrežo in zasaditi. Začasno naj bi se prebivalci iz ogrožene hiše izselili...

Delavci so 28. decembra odstranili drevo, ki je padlo na hišo, za druga drevesa, ki so ogrožala objekt, pa so ugotovili, da se jih da odstraniti samo z dolge gasilske lestve. Pripeljali so jo z Zavoda za gasilsko in reševalno službo iz Maribora in opravili zahtevno delo. Žal pa se narava ni umirila, kajti pozneje so se plazovi pojavili še na drugih mestih in zdaj naj bi jih bilo na različnih krajih že več kot deset. Poleg tistega na Kranjčevi ulici je 40-

Tole pa je lokalna cesta med Lendavo in Lendavskimi Goricami, po kateri je dokaj gost promet. Zaradi izredne moče betonska škarpa grozi, da bo vsak čas zdrsela v dolino. Očitno pa je, da ta nevarnost nekaterih ne odvrača od vožnje po nevarnem odseku.

odstranjujejo prometne znake za prepoved in se kljub temu vozijo. Sicer pa so ugotovili še plazišča zemlje in drevja za lendavskim gradom ter izpokopnost cest v Lendavskih Goricah, zlasti v Zgornjem in Dolnjem Benecu.

Na torkovi seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava so povedali, da je neposredne in posredne škode zaradi plazov za 284.950.000 tolarjev. Največ, in sicer 244.000.000 tolarjev, bo stala odstranitev poškodovanega cestišča in podpornega zidu ter zgraditev novega mostu ter cestišča v Lendavskih Goricah. Sanacijo erodiranih zemljišč v vinogradih so ocenili na 15.000.000 tolarjev. Za ureditev plazišč in poškodovanih cestišč ter odvodnje meteoritnih voda bo treba 11.800.000 tolarjev; škodo na Kranjčevi ulici (na Gradišnikovi stavbi) so ocenili na 4.100.000 tolarjev, stroški odvoza in odstranitve dreves in zemlje ter stroški občinskega štaba civilne zaštite, preureditev električnega in poštne omrežja ter zapora ceste pa so ovrednoteni na 3.750.000 tolarjev. Občinska vlada je ocenila, da teh izdatkov sami v občini ne bodo zmogli, zato bodo zaprosili ministrstvo za okolje in urejanje prostora oziroma odbor podpisnikov družbenega dogovora

o odpravljanju škode po elementarnih nesrečah za ustrezno pomoč. Seveda vseh ukrepov ne bo mogoče izvršiti (četudi bi imeli na voljo dovolj denarja) ta hip, vsekakor pa si bodo prizadevali, da bi dela opravili (četudi postopoma) tako, da bi bila od tega dolo gorčnejša korist. Za Kranjčevo ulico so menili, da ni dovolj utrditev pobočja, ampak tudi (do)končna ureditev tamkajšnje regionalne ceste. Ker je ta ulica zaprta, je zdaj promet preusmerjen po obvozni Kidričevi ulici, ki menda nima niti uporabnega dovoljenja, zato bo prej ali slej uničena, pa je tako dobrodošla ideja o modernizaciji vzporedne ceste, ki pelje ob Ledavi mimo avtobusne postaje do hotela Lipa (Madyarova cesta).

Za konec pa morda še mnenje, kaj nasaditi na pobočjih, s katerih bodo odstranili mogočne akacije? Teh strmin menda ni mogoče usposobiti za vinogradniške nasade, zato naj bi na njih nasadili takšne drevesne in grmičaste vrste, ki bodo zagotavljale kompaktnost zemljišča in s svojim koreninskim sistemom preprečevale drsenje. Za zarast pa bo treba nenehno skrbeti in drevesa, ki bi presegla določeno velikost, odstraniti.

Š. SOBOČAN
Foto: N. JUHNOV

Plaz zemlje med starim lendavskim pokopališčem in Kranjčevo cesto se je odtrgala in skupaj z drevjem zdrsela na Gradišnikovo hišo in dalje na regionalno cesto. Delavci so začasno preprečili drsenje, dolgoročno in zanesljivo rešitev pa bo veliko stala.

ogledu podala mnenje, da je do »odrona« prišlo zaradi prevelike teže dreves, obremenjenih z novozapadlim snegom, in razmočenega terena. V nevarnosti da je vse pobnočje, zato je potrebno, ko bodo vremenske razmere dopuščale, odstraniti vse drevje na pobočju, ga

metrski »odron« na lokalni cesti Lendava-Lendavske Gorice uničil betonski podporni zid (škarp) z vodnim prepustom, v dolžini 15 metrov pa je odstrgal polovico cestišča, tako da je zdaj tudi ta cesta zaprta za ves promet, vendar nekateri neprevidni potniki tvegajo, torej

Letošnje prvo zasedanje skupščine

V čigavi mreži?

Če se po jutru dan pozna, potem je jasno, da je soboška občinska skupščina v hudih škripcih. Znova se je namreč ponovila zgodba o nesklepnosti skupščinskih zborov, kot običajno pa so zasedanje prekinili, ko so delegati smedli sendviče in dobili povrnjene potne stroške. Kljub temu pa jim je vendarle uspelo obravnnavati vsaj nekaj vsebinskih točk dnevnega reda, imenovanj in odlokov.

V nadaljevanju nesklepne seje zbora krajevnih skupnosti iz lanskega novembra so sprejeli osnutek odloka o ustanovitvi javnega zavoda Pomurske lekarne. Pri tem velja omeniti besedni dvoboj med podpredsednico izvršnega sveta, odgovorno za družbene dejavnosti, Brigito Ravčar in pomočnikom direktorja Pomurskih lekarn ter poslancem zbora KS Leopoldom Crnkovičem. Vsak od njiju je namreč po svoje zagovarjal besedilo omenjenega odloka, ki naj bi prinesel nekaj vsebinskih premikov tudi v tej dejavnosti. Šlo je predvsem za možnost ustanavljanja priročnih lekarn na terenu, s čimer bi bolnim prihranili pot iz oddaljenih krajev v Mursko Soboto. Vprašanje je le, ali bi lahko ta zdravila izdajali tudi zdravniki, kajti to odgovorno nalogo bi morali prepustiti diplomiranim farmacevtom. Nato so v enofaznem postopku osnutek odloka o zagotavljanju sredstev za vzdrževanja dela na skupnih objektih in napravah na melioracijskih območjih v soboški občini preoblikovali v predlog. Sprejeli so tudi predlog odloka o lokacijskem načrtu za vodovod Puconci-Sebeborci.

Po daljšem čakanju na sklepčnost in številnih telefonskih klicih so se naposled vendarle pojavili manjkajoči delegati zbora združenega dela. V strahu, da ti ne bi čez nekaj časa »izginili«, je predsednik občinske skupščine Andrej Gerenčer predlagal, da najprej opravijo skupno sejo. In potem so na veliko presenečenje po zares hitrem postopku obravnavali sedem točk dnevnega reda. Delegati so med drugim sprejeli sklep o ustanovitvi, sestavi, nalogah in imenovanju komisije za lokalno samoupravo. Na čelu 14-članske komisije, ki ne bo imela lahkega dela, je Andrej Gerenčer. Brez zapletov je bilo tudi imenovanje Martine Bukovec, diplomirane pravnice s pravosodnim izpitom, iz Murske Sobotke za namestnico javnega pravobranilca pomurskih občin, imenovali so upravni odbor Sklada stavbnih zemljišč ter razrešili Edija Kuzmo članstva v komisiji za kadrovska in administrativna vprašanja, volitve in imenovanja SO, zamenjal pa ga je Stanko Kerčmar. Na skupni seji so potrdili tudi spremembe občinskega statuta za izločitev vasi Berkovci, Ivanjševci in Lončarovci z narodnostno mešanega ozemlja.

Eno odmevnejših razprav je imel poslanec DPZ-ja Franc Horvat s Tišine. »Soboška občina je v preteklosti štipendirala precej študentov medicine, pozneje pa ni vodila take politike, da bi te kadre tudi ustrezno nagrajevala. Zato smo ostali z majhnim številom domačih zdravnikov. Ostali so tisti, ki kažejo ljubezen do domačega kraja in tukajšnjih ljudi. Vsa čast zdravnikom, vendar se v zdravstvenih domovih dogajajo neljube scene. Pacienti čakajo na vrsto, skozi stranska vrata pa s pomočjo medicinskih sester spuščajo tiste, ki prihajajo s cekarji in vrečkami. Mislim, da bi morali več pozornosti posvetiti redu in disciplini medicinskega osebja. Menim, da je bila politika načrtovanja zdravstvenega omrežja v občini slaba, saj se je vse koncentriralo v mesto Murska Sobotka, podeželje pa je bilo zapostavljeno.«

Na skupnem zasedanju vseh treh zborov Skupščine občine Murska Sobotka pa je bila v ospredju mreža osnovnega zdravstva v občini. Strokovni vidik teh sprememb je podrobneje pojasnil namestnik direktorja ZD Murska Sobotka dr. Jože Felkar. Med drugim je navedel podatek, po katerem zajema mreža osnovnega zdravstva poleg Zdravstvenega doma Murska Sobotka še zdravstvene postaje in ambulante v Beltincih, Gornjih Petrovcih, pri Gradu, na Cankovi, v Martjancih, Rogašovcih in Prosenjakovcih. V občini je 47.040 prebivalcev, starejših od 19 let. Po realnih normativih primanjkuje v soboški občini 6 zdravnikov in 6 zobozdravnikov. Ker pa zakon o zdravstveni dejavnosti opredeljuje zagotovitev vedno dostopne nujne medicinske pomoči, bi v Pomurju potrebovali še 4 zdravnike. Že zdaj je pereč kadrovska problem, ker je večina zdravnikov v Murski Soboti, na terenu pa jih primanjkuje.

Sicer pa so delegati sprejeli sklepe izvršnega sveta, ki med drugim obvezujejo ZD Murska So-

bota, da v obdobju šestih mesecev poskrbi, da bo osnovna zdravstvena mreža funkcionirala, o čemer mora obvestiti izvršni svet. Ta pa je direktorja Pomurskega zdravstvenega zavoda Štefana Vučaka pooblastil, da se na ravni upravnih organov pomurskih občin, odgovornih za zdravstvo, dogovori o financiranju in delovanju medobčinskih zdravstvenih organizacij ter organiziranju nujne medicinske pomoči. Poleg tega pa mora javni zavod Pomurske lekarne do konca letošnjega februarja izdelati nov predlog organiziranja lekarniške mreže v soboški občini, v okviru katere naj predvidi tudi organiziranje priročne zaloge zdravil.

Ker je postal medtem zbor združenega dela nesklepčen, so delegati drugih dveh zborov na hitro potrdili še predlog odloka o lokacijskem načrtu za vodovod Puconci-Mačkovci, o spremembah in dopolnitvah odloka o odvozu in odlaganju komunalnih odpadkov ter o ustanovitvi stanovanjskega sklada občine Murska Sobotka, ki ima več kot 800 stanovanj.

MILAN JERŠE

Stavka zdravnikov in zobozdravnikov

Opozorilo, predvsem vladi

Tudi zdravniki in zobozdravniki pomurskih zdravstvenih ustanov, člani sindikata zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije FIDES, so v ponedeljek od sedmih začeli stavko, ki pa je bolniki zaenkrat ne občutijo. Zdravniki in zobozdravniki delajo kot običajno, bolje rečeno več zaradi epidemije viroznih obolenj. Zato so se predvsem v zdravstvenih domovih v ponedeljek ob trinajstih zbrali le na krajših pogovorih.

Zdravniška stavka je naperjena proti vladi in ne bolnikom in vsem, ki potrebujejo njihovo pomoč. Pravi jo stavkajoči, ki pričakujejo pravičnejšo plačilo za svoje delo. To pa so določili v samostojni kolektivni pogodbi za zdravnike in zobozdravnike, ki so jo pripravljali skoraj leto, podpisali pa naj bi jo prvega januarja. Spominimo se, da je bila stavka zdravnikov in zobozdravnikov napovedana že za prvi december, vendar so jo preložili prav zaradi resnih in vsebinskih pogajanj, na katerih so se potem uspeli dogovoriti za vsebino kolektivne pogodbe za zdravnike in zobozdravnike. Vsebinska po-

veduje, da če do podpisa ne bo prišlo, bodo stavko zaostrili in jo seveda časovno podaljševali.

Zdravniki in zobozdravniki pa se s stavko ne zavzemajo samo za pravičnejše vrednotenje svojega dela. Gre tudi za to, da postanejo močni in enotni v svojem sindikatu ter ne ostajajo v splošnih sindikatih in da prvič dobijo poklicno ali svojo kolektivno pogodbo, ki jo s strani zdravnikov in zobozdravnikov od podpora in soglasju Zdravniške zbornice podpisuje FIDES.

Drugi pomemben cilj, ki ga s pripravljeno kolektivno pogodbo, ki čaka na podpis,

Iz sporočila za javnost, ki ga je pripravil FIDES

Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije FIDES že od marca lani opozarja pristojno ministrstvo za zdravstvo in tudi vlado na nevzdržno podcenjenost zdravniškega dela v naši državi.

Tako vrednotenje našega dela v zadnjih petdesetih letih je pripeljalo do tega, da se lahko zruši do sedaj zgleden sistem zdravstvenega varstva v državi. Do zadnjega smo upali, da bo država resneje reševala naše zahteve, ki nikakor niso bile pretirane. V poklicni kolektivni pogodbi smo želeli naše delo primerneje ovrednotiti in omogočiti tistim, ki delo opravljajo kakovostneje, tudi višje plačilo.

Vsi naši argumenti, da je potrebno za vrednotenje dela zdravnikov uporabiti drugačne kriterije kot za delo na primer uradnikov, so bili zavrnjeni. Očitno tudi zagotovilo predsednika vlade, da razume naš drugačen položaj in da je naše delo preslabo plačano, mima prave teže.

Zdravniki nismo več pripravljeni razumeti, kako je lahko naša neto plača že nižja od povprečne plače, izplačane v negospodarstvu v Republiki Sloveniji. V novembru 1993 je ta znašala 58 520 tolarjev, zdravnik brez delovne dobe pa sedaj prejema 56 916 tolarjev. Če vas morda zanima, delo zdravnika specialista brez dodatka za delovno dobo je za državo vredno zgolj 63 988 tolarjev.

klicne kolektivne pogodbe, tudi njen tarifni del ali višina plače za zdravnike, je bil torej usklajen tako z ministrstvom za zdravstvo kot tudi vladnim odborom, vendar do podpisa ni prišlo. Vlada je o pogodbi razpravljala takoj po novem letu, vendar so imela nekatera druga ministrstva nanjo pripombo. Po izjavi dr. Božidarja Voljča si bo ministrstvo prizadevalo za usklajevanje besedila še z posameznimi resorji ter za podpis kolektivne pogodbe. Predsednik sindikata zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije FIDES dr. Andrej Šinkovec pa v izjavah za javnost napo-

še niso dosegli, je zavzemanje za ustrežnejša, evropska razmerja med plačami zdravnikov in zaposlenih tako v zdravstvu kot drugih javnih ali državnih službah. Poudarjajo, da je njihovo delo vendar drugačno od dela državnih uradnikov. Razmerja so torej pomembna.

V pripravljeni kolektivni pogodbi so zapisali, da bi morala biti plača zdravnika v višini 3,8-kratnika zajamčene plače. Slednja je za negospodarstvo 26 tisoč tolarjev. Na primer zdravnik specialist naj bi prejel 4,4-kratnik izhodiščne plače.

MH

V Krncih stoodstotno za samoprispevek

Da solidarnostno zbiranje denarja za ureditev svojega kraja ni zamrlo, priča dovolj zgovorno primer majhne vasi Krnci v KS Martjanci, kjer so v nedeljo izvedli referendum za podaljšanje krajevnega samoprispevka v naslednjih petih letih. Na glasovalno mesto je prišlo vseh 42 upravičencev, prav toliko pa se jih je v dobrih dveh urah odločilo tudi za samoprispevek. Tako bodo krajani naslednje leto plačevali 2 odstotka od neto osebnih dohodkov in pokojnin, tolikšen pa bo tudi delež obrtnikov. Delavci na začasnem delu v tujini bodo mesečno prispevali po 20 nemških mark v tolaški protivrednosti, kmetovalci pa 5 odstotkov od katastrskega dohodka. Z zbranim denarjem bodo asfaltirali 3,2 kilometra dolg cestni odsek Sebeborci-Krnci, gramozirali vaške ceste do slehernega gospodinjstva, uredili dva mostova čez vaški potok, vzdrževali in dogradili vaški dom ter streho nad garažo, uredili komunalne objekte in pokopališče ter sofinancirali nakup opreme za požarno varstvo in civilno zaščito.

M. JERŠE

Kmetije, vlada misli na vas!

Tisti, ki trdijo, da slovenska vlada pozablja na kmete, nikakor nimajo prav. Prav nimajo tudi tisti, ki pravijo, da vlada o kmetih sicer razmišlja, vendar običajno le takrat, ko se razmere zaostrijo že do skrajnosti in jo kmetije prisilijo. Kot se je to, denimo, zgodilo lani poleti, ko so z zaporo nekaterih mejnih prehodov vlado tako rekoč prisilili, da je prisluhnila njihovim problemom. Bolj poredko se sicer zgodi, da se vlada kmetov spomni kar tako, recimo temu samoiniciativno. Pa vendar se tudi to dogaja. Nazadnje je bilo to pred novim letom, ko je kmetom pripravila novoletno »darilo« v obliki uredbe o valorizaciji katastrskega dohodka in določiti količnika za valorizacijo katastrskega dohodka. Po tej uredbi, ki je začela veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, torej 1. januarja, podpisal pa jo je sam predsednik vlade, se katastrski dohodek za leto 1994 valorizira s količnikom 1,40. Povedano nekoliko enostavnije to pomeni, da bo v primerjavi z letom 1993 katastrski dohodek letos večji za 40 odstotkov. Katastrski dohodek se po tej uredbi povečuje za enotnim količnikom v vseh katastrskih okrajih in za vse katastrske kulture.

To da je bilo potrebno katastrski dohodek povečati, ni sporno, sporneje je vprašanje, kako je vlada prišla do tega količnika. To še toliko bolj, ker je statistika postregla s podatkom, da je letna inflacija v letu 1993 znašala 22,9 odstotka, povprečna rast cen na drobno pa 32,9 odstotka. V primerjavi s temi odstotki je torej zvišanje katastrskega dohodka preveliko. Vlada pa pojasnjuje, da so se v lanskem letu cene kmetijskih pridelkov v povprečju povečale od 1,35- do 1,64-krat, prav tako so rasli tudi stroški. Ne želimo trditi, da podatki, ki jih zbira uradna statistika, niso točni, postavlja pa se vprašanje, kako na osnovi različnih rast cen posameznih pridelkov priti do realnega povprečja. Do tega gotovo niso mogli priti tudi v vladi, zato si skorajda upamo trditi, da so omenjeni količnik določili kar tako. Te trditve delno potrjuje že to, da so ga zaokrožili na 1,40. Ne bi pa ob tem smeli pozabiti, da kmetije ne pridelujejo le žita, koruze in krompirja, pa tudi sicer se ne ukvarjajo le s tržno pridelavo. Dobršen del pridelkov namreč namenijo za nadaljnjo reprodukcijo v živinoreji, tu pa so cene v lanskem letu naraščale nekoliko drugače.

Ce bi bil katastrski dohodek zgolj osnova za odmero davka iz kmetijstva, njegova višina niti ne bi bila vprašljiva, saj je znano, da dobršen del kmetov tega davka ne plačuje. Kmetije, katerih katastrski dohodek ne bo presegel 30 odstotkov povprečne letne slovenske plače, namreč davka od katastrskega dohodka iz kmetijstva med letom ne bodo plačevali. Pa tudi to merilo je zdaj spremenjeno v škodo kmetov, saj vemo, da so bile v preteklosti oproščene plačila davka od katastrskega dohodka kmetije, katerih dohodek ni presegel 50 odstotkov povprečne slovenske letne plače. To pa hkrati seveda ne pomeni, da država od teh dohodkov ne pobere davkov, saj zakon o dohodnini določa, da se v osnovo za dohodnino posameznika vsteva tudi katastrski dohodek, in tudi če boste v najnižjem davčnem razredu, bo vaš katastrski dohodek obdavčen z najmanj 17 odstotki. Ne bi pa ob vsem tem smeli pozabiti, da je katastrski dohodek tudi osnova za plačilo najrazličnejših drugih dajatev in prispevkov. Od njega sicer niso odvisni prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje kmetov, saj se ti plačujejo odvisno od zavarovalnega razreda, za veliko večino kmetijskih gospodarstev pa je katastrski dohodek še vedno osnova, od katere se plačujejo prispevki za zdravstveno zavarovanje.

Pa še na eno vprašanje bi ob tem kazalo opozoriti, saj ni zanemarljivo. V zadnjem času smo pogosto lahko slišali pripombe na račun štipendij za kmečke otroke, saj se je njihovo število močno skrčilo. Tisti, ki so te štipendije podeljevali, so to pač utemeljevali s pojasnilom, da presegajo dohodninski cenzus in zato do štipendije niso upravičeni. S povečanjem katastrskega dohodka je zato mogoče pričakovati, da se bo število teh štipendistov še zmanjšalo. In takšnih primerov, ki so vezani na višino katastrskega dohodka, je gotovo še več, vendar kaže, da je vlada nanje pozabila. Problem, na katerega smo želeli opozoriti v tem prispevku, torej ni tako obrobni in posledice bodo lahko veliko težje, kot je videti na prvi pogled. Jih bomo znali tudi ustrezno reševati?

LUDVIK KOVAČ

Petrol in RUC zavlačujeta gradnjo ceste in bencinskega servisa

Bo Radgona izigrana

Bencinska črpalka v Gornji Radgoni prav gotovo ni v ponos v mestu, še najmanj pa Petrolu, ki želi postati sodobno podjetje in spremlja vse novosti svetovnega trga. Kljub vsej odličnosti, karticam in projektom pa v Pomurju niso navdušeni nad njihovo počasnostjo pri skupnem reševanju nekaterih problemov, ki jih povzročajo zastarele in na nepravilni lokaciji zgrajene črpalke. Razvoj mesta Gornja Radgona omejuje stara in okolju nevarna bencinska črpalka v križišču. Obljube, da bodo začeli graditi bencinski servis v industrijski coni pred vasjo Mele, se še niso uresničile. Tako RUC kot Petrol postavljata vedno nove zahteve. Občina je dobila za-

VENERA

BBP

radi preselitve trase magistralne ceste (ovinek pred Kurbusovo vrtnarijo naj ne bi bil več tako oster) dovoljenja 4 zasebnih lastnikov zemljišča in republiškega sklada za kmetijstvo. RUC pred letom 1995 ne namerava graditi ceste, zato upajo, da bo obljubo držal vsaj Petrol in sam financiral preselitve le-te.

Omejitve pogodbenega dela

Z ene v drugo skrajnost

Ko so republiški poslanci sprejeli dopolnitve zakona o delovnih razmerjih ter z njim omejili tudi čas opravljanja nadurnega in pogodbenega dela, slednjega na 60 dni v koledarskem letu, smo zapisali mnenje, da samo s časovnim omejevanjem še vedno štirikrat cenejšega pogodbenega dela ne bo mogoče bistveno omejiti, kajti tudi »stari« zakon je pogodbeno delo časovno omejeval, tega pa v podjetjih običajno niso upoštevali. Tudi zato, ker ni bilo nadzora ali ostrih sankcij zaradi kršitve zakona. Po novem morajo delodajalci pogodbeno delo sproti prijavljati.

Dober teden po tem pa so v parlamentu sprejeli takšen zakon, ki pogodbeno delo s petnajstim januarjem obdavičuje s 25 odstotki.

O tem da je pogodbeno delo potrebno omejiti ali ga vsaj v primerjavi z rednim delom finančno »obremeniti«, se je govorilo več kot leto dni, zato sprejetje omejevalnih ukrepov ni nobeno veliko presenečenje.

Ilirija Lendava
Zakon jih je precej prizadel, saj ima proizvodnja sveč sezonski značaj in dela oziroma naročil z redno zaposlenimi ob konicah ne morejo opraviti. S prvim januarjem so že redno zaposlili 19 ljudi, v prihodnje pa si bodo zaradi omejevanja pogodbenega dela pomagali tako, da bodo nekaj delavcev morda zaposlili začasno, nekaj jih bo še naprej delalo po pogodbi, pomagali pa si bodo tudi s sponzorstvom delavcev iz sosednjih podjetij. V Iliriji so na leto podpisali okoli štirideset pogodb o pogodbenem delu. Še bolj kot davek na pogodbeno delo jih prizadeva časovno omejevanje dela po pogodbi. Potemtakem bi morali po dveh mesecih pogodbenega delavca odslužiti in drugega na novo priučevati ali uvajati v delo. Sicer pa bodo v podjetju v naslednjih dneh pripravili strategijo, kako naprej. Lahko se celo zgodi, da se bodo morali delu, ki ga cenovno ne bodo mogli »spraviti skozi«, odpovedati.

Morda pa sta nekoliko presenetila ostrina in jakost udarca kar po dveh tirnicah. Pogodbeno delo je tako naenkrat dobilo udarec z dveh strani ali od dveh zakonov in učinek omejevalnih členov zakonov je treba videti v celoti. Prav zato podjetja, ki imajo pogodbeno zaposlene delavce, tudi javno opozarjajo, da so prizadeti ne samo finančno zaradi obdavčitve pogodbenega dela, ampak tudi zaradi časovnega omejevanja tega dela, s slednjim ukrepom morda še bolj kot s finančnim, davkom.

Drugo, kar pri zakonu o davku na pogodbeno delo neprijetno preseneča, je, da je udaril povprek, ne da bi upošteval določene posebnosti posameznih del, zato se kot zelo prizadeti oglašajo časopisna in založniška podjetja, ki imajo pogodbeno zaposlene raznašalce, pa tudi turistična in gostinska podjetja. Pravijo, da bi zakon vendar moral razmejiti med tistimi deli, ki bi jih res lahko opravljali z redno zaposlenimi, pa jih ne, saj je delo po pogodbi cenejše, in drugimi, kjer je posebnost tudi sezonskost ali občasnost tista, ki terja pogodbeni način zaposlitve delavcev.

Ob močnem udarcu pogodbenemu delu z dveh strani, s tem da se omejevanja pogodbenega dela nismo lotili postopoma ali s koraki, ampak z ostrim ukrepom kar čez noč, se lahko zgodi, da cilj ali namen s pisanjem omejitvenih ukrepov sploh ne bo dosežen. Prej bo opaziti nasprotni učinek.

Varis Lendava

V Varisu pravijo, da če bi vedeli za ostre omejitve pogodbenega dela, gotovo ne bi podpisali toliko pogodb o delu. Po pogodbi imajo zaposlenih 15 odstotkov delavcev, saj so bili s cenejšo delovno silo konkurenčni, sprašujejo pa se, koliko bodo cenejši sedaj. In s čim ali na kak način bodo nadomestili pogodbeno delo? Izračunali so, da je delo po pogodbi še vedno dva odstotka cenejše od redne zaposlitve, vendar jih morda bolj kot to prizadeva časovno omejevanje pogodbenega dela. Četrtno pogodbeno zaposlenih zato nameravajo zaposliti za določen čas, za preostale pa bodo iskali druge možnosti. Pravijo tudi, da ni pričakovati, da bi zaradi zakona ali davka na pogodbeno delo podjetja toliko več redno zaposlovala. Kratkoročno je zakon slab, dolgoročno pa bomo še videli, pravijo v Varisu.

AR ŠPED Gornja Radgona

S prvim januarjem so pogodbeno delavce redno zaposlili zato jih omejitve in obdavčitve dela po pogodbi ne prizadevajo. Z vsebino nove zakonodaje, njeno ostrino se strinjajo vendar napovedujejo, da bo to posredno še bolj spodbudilo delo na črno. Tu pa je delo za inšpekcijske službe. Imajo občutek, da je kontrola mnogo lažja, pa tudi redna v družbi njih podjetjih in manj pri zasebnikih.

Radgonske gorice Gornja Radgona

Ker so si med trgovijo sposodili delavce drugih podjetij, torej že lani niso imeli dosti pogodbenega dela, jih davek na to delo ne prizadeva.

Radenska Radenci

V Radenski niso imeli obsežnih pogodbenih del. Obdavčitev pogodbenega dela jih prizadeva toliko, da bodo pač za dela, ki jih bodo tudi v prihodnje morali opravljati na pogodbeni način, plačali davek. Na leto sklenejo od deset do petnajst pogodb za dela, kot so pregledovanje vstopnic, inšpekcijski pregledi ali pregledi strojev, ki jih opravljajo zunanji sodelavci, in druga. Za te storitve bodo torej še naprej sklepali pogodbe o delu, medtem ko so bile pogodbeno zaposlitve pri njih že doslej prej izjema kot pravilo.

dajalci sami bodo poiskali poti za različnost in pestrost pri iskanju delavcev za to, da opravijo potrebno delo, torej v zaposlovanju, odvisno od potreb in najceneje. Kajti naša zakonodaja je še vedno preveč toga in tega ne omogoča. Gre

razloga, da različne oblike del ne bi bile približno enako obdavčene, pa je vendar ob vseh še preveč »črnih točk«, posebno če sprejeto postavimo v nekoliko širši delovno-zaposilni okvir.

MAJDA HORVA

V banovskem kopališču letos obnovljen bazen za nudiste

Premalo postelj za »pozitivo«

Termalno kopališče Banovci je prav gotovo med najbolj zasedenimi turističnimi objekti v Sloveniji, če ne že v Evropi. Z 90-odstotno povprečno zasedenostjo se ne morejo pohvaliti niti najboljši hoteli. Res pa je tudi – da ne bo prevelikih presenečenj –, da imajo v Banovcih le 44 postelj. Povpraševanje po prostih turističnih zmogljivostih v Banovcih je veliko; nekateri gostje se vračajo že leta, nekaj tujcev, ki so v tem mirnem prlekem kraju preživeli podaljšane novoletne praznike, si je rezerviralo sobe že za prihodnje novoletne praznike – za leto 1994.

»Imamo veliko premalo postelj, da bi lahko poslovali pozitivno, zato si pri preživetju pomagamo z organiziranjem raznih prireditev; vsako soboto

Marjan Pihler pravi, da se gostje v Banovcih prav zares naučijo čistega zraka in miru; nihče se ne pritožuje, da bi mu bilo dolgčas.

imamo ples, na katerem je zelo težko dobiti proste sedeže, potrebne so rezervacije,« je povedal najbolj odgovorni v Termalnem kopališču v Banovcih Marjan Pihler. Banovsko kopališče je eno tistih, od koder lahko vsako leto poročamo o kakšnih novostih. Pred leti so bili ena največjih pridobitev

sobe in pokriti bazen, nato ureditev sanitarij in tušev v kampu – tega so lani povečali za 50 prostorov, tako da lahko v sezoni sprejmejo okrog 150 prikolice ali šotorov. V letu 1993 so imeli kar 28 tisoč prenočitev, s tem da kamp odprejo 1. maja (nudističnega že 10. aprila), dnevno letovanje pa stane 12 marek. Posebnost banovskega kopališča sta prav gotovo kamp in bazen s termalno vodo za nudiste. Slednjega bodo v letu 1994 obnovili – poglobili in uredili okolico, v prihodnosti pa je načrtovan tudi bazen s podvodno masažo za vse ljubitelje kopanja brez kopalk.

Bliže uresničitvi pa je hotel s skoraj enako višino kot dosežani objekti kopališča. Izdelavo načrtov so zaupali Projektivnemu biroju M. Sobota (dipl. arh. Angelca Dokl-Mir), kjer so izdelali tudi načrte za dvojne sanitarne postore v kampu. Zemljišče, na katerem naj bi hotel zgradili – to je travnik pred kopališčem –, je že odkupljeno, upajo pa, da bodo z gradnjo lahko začeli že letos. To bi bilo tudi razumljivo, kajti vsakemu poslov-

Na travniku pred termalnim kopališčem v Banovcih, kjer danes veselo rijejo krti, naj bi že letos začeli graditi hotel s 110 posteljami.

nežu je interes investirati tam, kjer je prepričan, da se mu bo naložba obrestovala; zanimanje za banovsko kopališče pa je zelo veliko. Morebiti bo tudi predvidenih 160 postelj s 40 dodatnimi ležišči premalo. Termalno kopališče Banovci spada pod okrilje Radenske. Zdravilišče Radenci vključuje banovsko kopališče v svoj propagandni material, ki se uporablja pri predstavitvi Skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč. Ampak samo pri reklamiranju, zatrjuje g. Pihler, drugače bodo ostali tudi v prihodnje kljub lastninjenju samostojno Termalno kopališče Banovci pod okriljem treh src. Letošnja novost bo tudi Piv-

nica Pivovarne Laško v prostori nekdanje slaščičarne. 1994 je pretekla najemna pogodba z avstrijskim trgovcem Zagrebom, ki jih pravzaprav nikoli ni uporabljal v takšne namene kot je bilo dogovorjeno (v njem je imel le skladišče, to pa je bilo sredi vrhunca sezone, ko se je trlo kopalcev, željeli osvežitve in sence, nerazumljivo). Vendar pa je držal obljubo in v zameno za najemeno postavljal sredi kopališča »lesen paviljon« za prodajo tro pripravljene hrane in pijače. Pivovarne Laško bo razveselila vse ljubitelje piva, bo v nizki zgradbi v svojem stilu uredila lično pivnico, BERNARDA B. PEČE

Vračanje prometnega davka tujim kupcem še ni zaživel

Trgovci nočejo postati izvozniki

Pričakovali bi, da bodo pomurske trgovine polne tujih kupcev, najsi bodo avstrijski, madžarski ali hrvaški. Pa ni tako. Še vedno se kolone hrvaških avtomobilov z varaždinsko ali čakovsko registracijo valijo po pomurskih cestah proti Avstriji; v njihovih trgovinah nakupujejo polne vozčke živil in vse, kar potrebujejo (ali ne) v gospodinjstvu. Ne pozabijo prositi obrazca za vračilo prometnega davka za nakup nad tisoč šilingov. Zakaj ne nakupujejo v bližnjih pomurskih trgovinah, ki so sorazmerno dobro založene z domačim in uvoženim blagom, že več kot dve leti pa je tudi v Sloveniji mogoče uveljaviti vračilo prometnega davka?

Vzrok je več, predvsem je težko opustiti dolgoletno navado in nujo nakupovanja v Avstriji, res pa je tudi, da so tujci premalo obveščeni o možnostih in ugodnostih nakupovanja v Sloveniji. Trgovci še vedno niso zainteresirani, da bi prodajo spodbujali, ne poznajo majhnih propagandnih trikov z velikimi učinki, ko kupca pritegne z nizkimi cenami le nekaterih vrst blaga. Mogoče vedo zanje, pa se jim ne zdi vredno, da bi se trudili in si nalagali še več dela – s pisanjem obrazcev za vračilo davka

imajo trgovci dodatno delo –, ker imajo dovolj domačih kupcev. V Lendavi so že nekajkrat doživeli nakupovalno mrazico sosedov; pred več kot letom so Madžari pokupili vsa kolesa, zadnje tedne pa so Hrvati izpraznili prodajalno štedilnikov, hladilnikov, zmrzovalnih skrinj in drugih gospodinjstvih aparatov tovarne Gorenje.

V Sloveniji je že dve leti uzakonjeno vračanje prometnega davka tujim kupcem ob nakupu v vrednosti nad deset tisoč tolarjev. Ko jim carinik žigosa poseben obrazec ob izstopu iz države, lahko prejmejo denar na tri načine. Najmanj je uveljavljen način, da bi kupci pošiljali obrazce po pošti pooblaščenemu podjetju, ki bi jim potem denar nakazalo na njihov bančni račun (najbolj varna je gotovina v roki!); denar lahko vrnejo v trgovini, v kateri je blago kupljeno, toda če so ti nakupi redki ali enkratni, kupec pa iz oddaljenega kraja, vožnja »požre« dobiček. Zato je za mnoge najbolj primerno vračanje denarja pri izstopu iz države, kar je v Sloveniji možno v poslovalnicah Kompas MTS (Mejni in turistični servis). Zaradi podpisa pogodbe z ETS (Europe tax-

free shopping) ponujajo možnost evropskega načina vračanja prometnega davka s čeki tax-free. Konec leta 1993 je ETS tudi v Ljubljani ustanovila podjetje, in sicer Europ tax-free shopping in Slovenija d.o.o. Trgovske firme v Sloveniji, ki želijo v prihodnje več pozornosti posvečati pridobivanju kupcem z možnostjo vračila prometnega davka, so že (ali bodo) sklenile pogodbo s slovenskim podjetjem ETS za uporabo njihovega čeka pri vračilu prometnega davka.

Kompas MTS je močno čutiti tudi v severovzhodni Sloveniji. Sedež tukajšnjih poslovalnic je v Gornji Radgoni (direktor je Drago Domanjko), kjer je tudi največ Kompasovih objektov: brezcarinska trgovina, restavracija, kavarna, menjalnica in agencija. Poslovalnice so tudi v Središču ob Dravi, Dolgi vasi, Kuzmi in Gederovcih, vendar vračajo prometni davek le v Dolgi vasi in Gornji Radgoni. Kompasove poslovalnice po Sloveniji so že junija 1990. leta začele vračati prometni davek Slovincem, ki so kupovali v Avstriji in Nemčiji (v sedmih poslovalnicah MTS v Sloveniji), marca 1993 so začeli v devetih poslovalnicah vračati italijanski prometni davek (IVA), od 15. avgusta 1993

pa v kar 31 poslovalnicah vračajo prometni davek tudi tujim kupcem, ki nakupujejo v naši državi. Kakor nam je povedal direktor Drago Domanjko, je bilo v lanskem letu primerov, ko so vračali prometni davek, zanemarljivo malo. V Dolgi vasi vračajo prometni davek tujim kupcem (madžarskim in avstrijskim), v Gornji Radgoni pa slovenskim, ki kupujejo v tujini, in tudi tujim, ki kupujejo v Sloveniji. Čeprav je ETS že ustanovil podjetje v Ljubljani, so še celotno lansko leto poslovali neposredno z ETS na Dunaju.

Seveda trgovci želijo (oziroma bi morali želeti), da se kupci vračajo po prometni davek v trgovine, saj to pomeni, da bodo tudi ta denar »zapravili« za nakup v njihovih trgovinah. Kompasove poslovalnice ob meji naj bi vračale denar predvsem turistom, ki le potujejo skozi državo, in tujim kupcem iz oddaljenih krajev.

V Pomurju se ne morejo pohvaliti ne z enim in ne z drugim; koliko naših ljudi še vedno nakupuje v avstrijskih trgovinah in koristi ugodnost vračanja prometnega davka, pa ne bomo nikoli izvedeli.

BERNARDA B. PEČEK

Smo Pomurci res dobili največ kilometrov asfaltiranih cest, kot trdijo politiki v drugih regijah?

(Avto)cesta, prijazna ljudem

Prava »sezona« se še ni začela, kljub temu pa lahko že v vseh medijih zasledimo novinarske članke in polemike strokovnjakov na temo: načrtovanja gradnje avtocest. Ko se bodo dela tudi v resnici začela, bo tega pisanja in govorjenja še več, ne bo manjkalo kritik, padale bodo »glave« in podjetja, mogoče še kakšen minister...toda gradilo se bo in v središču pozornosti bodo samo avtoceste, ki še niso zgrajene. Čeprav nas nekateri že označujejo za »lokalpatriote« in nergače, ki neupravičeno zahtevajo nove kilometre asfaltiranih cest, se vseeno moramo vprašati, kaj od obljubljenega je Pomurje dobilo? Kdor misli, da smo lahko hvaležni materi državi, ker nam je v zadnjih dveh letih podarila rekonstrukcije odsekov magistralne ceste od Maribora do Lendave, naj spomnim, da bi te kilometre morali dobiti že pred desetimi ali petnajstimi leti, pa je bilo vedno »nekaj drugega« pomembnejše kot ceste v Preklji in Prekmurju!

Slovenija ima dva cestna programa, nacionalni program gradnje cest in program gradnje avtocest. Prvega (ki je v začetku vključeval tudi gradnjo avtocest) je pripravil RUC (republiška uprava za ceste) za takratnega prometnega ministra Marjana Krajca in prvega parlamenta samostojne države Slovenije in je kar ugoden za Prekmurje in Prekljo. V Zborniku 1.slovenskega kongresa o cestah in prometu (21. in 22. oktobra na Bledu) je v prvem poglavju Nacionalnega programa vzdrževanja in razvoja cestne infrastrukture Republike Slovenije pod naslovom Izgradnja avtomobilskih in magistralnih cest ustreznega standarda zapisano, da bomo v Sloveniji gradili osnovni avtocestni križ v smerih Karavanke-Bregana in Sentilj-Koper (preko Pesnice, Slivnice in Arje vasi). Poleg osnovnega avtocestnega križa bomo gradili tudi priključne ceste ustreznega standarda (lahko tudi standardne avtoceste), je zapisano na 22. strani zbornika; na priključni cesti Slovenska Bistrica – Središče ob Dravi – Pince bi zgradili nekaj čez 100 kilometrov ceste ustreznega standarda.

V drugem poglavju Rekonstrukcije, modernizacije in obnove cest je pod točko Območje Pomurja (vključno s povezavo do Maribora) zapisano, da bo potrebno na magistralni cesti M 10-1 in M 12-1 Počehova – Lendava dokončati obnovo ceste, zgraditi prehode in obvoznice Lenarta, Gornje Radgona, Radencev, Murske Sobote in Lendave, rekonstruirati regionalne ceste Trate – Gornja Radgona, Gederovci – Kuzma, Petrovci – Kuzma, Petrovci – Martjanci, Murska Sobota – Gederovci, Radenci – Ljutomer – Pavlovci in Ljutomer – Razkrižje. Zanimiv je tudi sklepni odstavek (str.25): »Na tem območju je potrebno poudariti predvsem čimprejše dokončanje rekonstrukcije magistralne ceste Počehova – Lendava in ureditve prehodov skozi Lenart, Gornjo Radgona, Radence, Mursko Soboto, Lendavo in Ljutomer. Pomembne postajajo tudi ceste, ki se navezujejo na Madžarsko. Zaradi načrtovane železniške proge Murska Sobota – Szentgotthard (Monošter) bo potrebno prestaviti nekatere magistralne, regionalne in lokalne ceste na tem območju.« Škoda, da so takrat »pozabili« zapisati, zakaj je tako zelo potrebno čim prej rekonstruirati magistralno cesto in urediti prehode in obvoznice mest: nujno je bilo (in je še vedno) zaradi velike dotrajnosti in neprimernosti magistralne ceste ter nenormalnega povečanja tovarnega prometa, ki se je začel po osamosvojitvi Slovenije (septembra 1991 leta). Nekateri strokovnjaki sicer zatrjujejo, da je promet proti večjim mestnim središčem (Maribor, Ljubljana) gostejši kot na pomurski magistralni cesti, pozabijo pa dodati, da so tiste ceste že zgrajene tako, da lažje prenašajo večji promet. Na pomurskih cestah se lahko brez težav srečata le dva osebna avtomobila.

Danes je aktualen program gradnje avtocest; ustanovljena je že družba DARS, razpisani so natečaji za pridobitev del, od vsakega litra bencina bomo plačevali tolar za gradnjo, novi je minister Igor Umek (ki se pogovarja le s cestnimi strokovnjaki), novi je tudi parlament oziroma državni zbor, v cestne zadeve pa se je začel »vmešavati« tudi minister za okolje in prostor Miha Jazbinšek. Prav tako novi direktor RUC-a Anton Šajna pa je v televizijski okrogli mizi TV Slovenije o gradnji avtocest (27. december 1993) povedal, da je bil nacionalni program verificiran le v strokovnih krogih, ne pa še v državnem zboru; ta program ne upošteva programa gradnje avtocest, dokazano je tudi, da je največji promet na cestnem križu... Veliko so govorili o gradnji avtocest, ki naj bi bile prijazne za okolje in ljudi, to pomeni, da ne bi smele preveč uničevati okolja in obdelovalne zemlje, hkrati pa bi morale biti varne in estetske. Dileme cestninske postaje da ali ne na tako kratkih razdaljah, kakršne so v Sloveniji, ne bi smelo biti. Minister Miha Jazbinšek je vesel, da je državni zbor naročil spremembo prostorskega plana, po njegovem mnenju morajo imeti pri gradnji avtocest pomembno besedo urbanisti in krajinarji. Kakšno bo razmerje med tujimi in domačimi izvajalci, bodo naši gradbinci le cenejši podizvajalci, bodo fizični delavci uvoženi iz Ukrajine...?

Prav zares: gradnja avtocest bo zelo kmalu času zasenčila vse druge gospodarske in negospodarske afer. In če se povrnem na začetek tega sestavka: smo Pomurci res dobili že dovolj asfaltiranih kilometrov cest? Mogoče je za nekoga greh, da v tem vsesplošnem navdušenju dvomim, da bomo sploh kdaj dobili avtocesto tudi prek Preklje in Prekmurja. Dejstvo je, da je pravzaprav nikjer ne omenjajo razene v Pomurju in na seji republiškega odbora. Dejstvo je, da se pozablja na nujnost dokončanja rekonstrukcije magistralnih cest Počehova – Lendava in Ormož – Ljutomer – Pince ter na nujnost gradnje obvoznice. Vse bolj se pozablja, da Pomurje preplavljajo tovornjaki, ker pa je trenutno pomembnejša gradnja avtocest. Za koga? Za Pomurce je pomembnejše, da čim prej dobijo varne in ljudem prijazne ceste. Dejstvo je tudi, da če se bo že gradila avtocesta prek Slovenskih goric, se ne bo pred letom 2000. Se bomo zaradi tega še leta in leta vozili po uničenih cestah in med tovornjaki?

Ne moremo ocenjevati dela in prizadevanj prekmurskih in prekljskih poslancev za razvoj Prekmurja in Preklje, čas bo pokazal, ali so njihova prizadevanja rodila kakšne sadove. Za konec naj zapišemo izkušnjo politikov: ko hočeš koga utišati in onemogočiti, da bi ti stal na poti, ga vključi v komisijo!

BERNARDA B. PEČEK

Državni svet bo predlagal spremembo zakona o posebnem prometnem davku od alkoholnih pijač

Proti siromašenju vinogradniških območij

Še preden je državni zbor slovenskega parlamenta sredi lanskega decembra sprejel zakon o posebnem prometnem davku od alkoholnih pijač, smo lahko slišali številne pomisleke in očitke na račun dodatnih obremenitev. Protestirali so predvsem vinogradniki in vinarji, ki jih bodo posledice najbolj prizadele, saj je nerealno pričakovati, da bi del tega dodatnega bremena bila pripravljena prevzeti trgovina. Z dodatnim posebnim prometnim davkom od alkoholnih pijač se bo namreč končna prodajna cena teh povečala, to pa se bo odrazilo tudi na manjši prodaji. Prvotnega predloga, da znaša poseben prometni davek 36 tolarjev po litru vina, državni zbor sicer ni potrdil in se je odločil za 9 tolarjev, vendar se mnogi tudi s takšno odločitvijo ne strinjajo.

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pri državnem svetu je zato za naslednjo sejo državnega sveta, ki bo prihodnjo sredo, predlagala, da svet sprejme pobudo za spremembo in dopolnitev zakona o posebnem prometnem davku od alkoholnih pijač. V obrazložitvi svojega predloga so zapisali, da sta slovensko vinogradništvo in vinarstvo že nekaj let v veliki gospodarski krizi, ki jo pogloblja uvoz namiznih vin. V Sloveniji še vedno pridelamo manj vina, kot ga porabimo; to, kar pridelamo, pa so v glavnem kakovostna vina. Hkrati pa v Slovenijo vsako leto uvozimo večje količine namiznih vin in prva na račun teh vin bi lahko nekoliko bolj napolnili državni proračun. Namesto uvajanja trošarine bi bilo bolj smiselno povečati uvozne dajatve, saj je znano, da večina evropskih držav, razen davka na dodano vrednost, trošarine ne pozna. Izjema je le Francija, ki pozna simbolično trošarino 3 ekuve po hektolitr. In če se že tako radi primerjamo in zgledujemo po Evropi, bi se morali tudi pri dajatvah za vino zgledovati po najbolj razvitih vinogradniških državah.

Predlagani dodatni prometni davek v višini 9 tolarjev po litru, ki naj bi ga plačevali po 1. marcu, bo namreč skupaj s 17,5-odstotnim prometnim davkom precej podražil doma pridelano vino, ob zmanjšanju kupni moči pa bo sledil tudi padec prodaje. V končni fazi bi to imelo posledice v osiromašenju vinorodnih območij in

propadanju vinogradov, posledice pa bodo še toliko težje, ker so vinorodna območja največkrat tudi manj razvita in demografsko ogrožena območja. Predlagana trošarina tudi ne bi pripomogla k uresničitvi ciljev, ki so zapisani v strategiji razvoja slovenskega kmetijstva. Ta namreč predvideva obnovo vinogradov na absolutnih vinogradniških legah, pridelavo grozdja kakovostnih sort in povečanje izvoza kakovostnih vih. Potrebno bo torej voditi takšno politiko, ki bo spodbujala in zaščitila domačo pridelavo ter dodatno obremenila uvoz vina.

V državnem svetu so mnenja, da bi moral državni zbor, še preden je sprejel zakon o posebnem prometnem davku, preučiti njegove posledice. Podatki namreč že zdaj kažejo, da prodaja vina pri nas pada, saj je bila v letu 1992 v primerjavi z letom 1990 nižja za 15 odstotkov. Ker ob začetni gospodarski politiki, ki med drugim predvideva tudi omejevanje rasti plač, tudi v tem letu ni pričakovati dviga kupne moči, se bo prodaja še zmanjšala, posledice pa se bodo odražale v nadaljnjem razvoju vinogradništva. Državni svet bo zato predlagal državnemu zboru, da spremeni omenjeni zakon tako, da se iz njega črtajo določila, po katerih se posebni prometni davek plačuje od naravnega vina, posebni davek pa naj se ne plačuje tudi ob brezalkoholnega piva. Spremenil naj bi se tudi čas uveljavitve zakona, ki naj bi namesto 1. marca začel veljati 10. novembra. Do tega časa naj bi namreč proizvajalci imeli možnost prestrukturiranja in prilagoditve domačemu in tujemu trgu.

Če bi poslanci sprejeli pobudo državnega sveta, bi to seveda pomenilo izpad dohodka v državnem proračunu, vendar poznalci zatrjujejo, da je ta izpad moč nadomestiti. Kot smo že zapisali, je ena od možnosti v dodatni obremenitvi uvoza namiznih vin, država pa bi morala tudi dosledneje skrbeti za izterjavo prometnega davka pri doma pridelanem vinu. Dobršen del prometa s tem vinom namreč še vedno poteka brez kakršne koli kontrole in tako so spet prizadeti tisti, ki delajo pošteno.

LUDVIK KOVAČ

Pomurski sejem posluje s pomočjo posojila SKB-banke

Draga samostojnost

Je Pomurski sejem v resnici samostojno podjetje ali je nova grafična podoba zgolj kulisa, za katero se igrajo povsem drugačne predstave? Čedalje bolj se zdi, da je dogajanje okrog sejma v Gornji Radgoni v zadnjega pol leta v resnici dobro organizirana igra, ki jo igrajo najmanj štirje igralci, kjer vsak računa na zmago ali vsaj del točk.

Po nekajmesečnih razgovorih in postavljanju pogojev z ene in druge strani smo septembra dobili namesto ene kar dve družbi – Pomurski sejem in Radgonski sejem. Konec avgusta je Gospodarsko razstavišče Ljubljana odpovedalo najemno pogodbo za prostore v Gornji Radgoni, za vzrok v tožbi pa so navedli nepravilnosti, ki so se dogajale na sejišču v Gornji Radgoni. Gospodarsko razstavišče, občina Gornja Radgona in številna druga podjetja (razstavljalci) so namreč ustanovili

družbo Radgonski sejem, ki je lastnik sejmskih prostorov. Ustanovitelj družbe Pomurski sejem je v celoti delniška družba Ljubljanski sejem. 13. septembra je registrirana ta družba, 20. septembra pa so dosedanjí delavci na sejišču v Gornji Radgoni sklenili, da se zaposlijo v novi družbi in začnejo na novo. In začeli so prav zares na novo: če so hoteli nemoteno poslovati, skrbeti za organizacijo sejmov, si deliti plače in vzdrževati sejišče, so morali najeti posojilo pri SKB-

banki Murska Sobota z 18-odstotnimi obrestmi. Največji znesek, ki ga bodo morali najeti, bo okrog 12 milijonov, posojilo pa bodo lahko odplačevali le s prihodki od sejmov, organiziranih v G. Radgoni – prvi spomladanski bo marca, drugi junija, najbolj dobičkosen pa je šele avgustovski kmetijski sejem. Ljubljanski sejem je torej počakal, da so pokasirali vse prihodke lanskih sejmov, potem pa je zaposlene postavil pred dejstvo, da ne rečejo pred vrata. Ker tožba za razveljavitev najemne pogodbe med Gospodarskim razstaviščem in Ljubljanskim sejemom še ni končana, morajo v G. Radgoni spoštovati podnajemno pogodbo med Pomurskim sej-

mom in Ljubljanskim sejemom. Prav tako je veliko odvisno od rezultatov revizijskega postopka v Ljubljanskem sejmju – lahko se zgodi, da bo delniška družba izbrisana iz registra ali pa vsaj, da se bo moralo izločiti vse družbeno premoženje.

Nerazumljiva pa je tožba d.d. Ljubljanski sejem proti novi družbi Radgonski sejem, ki so ustanovili lastniki sejmskih prostorov. Tožniki trdijo, da zaradi Radgonskega sejma grozi uničenje njihove družbe Pomurski sejem, zaradi česar bo oškodovano premoženje delničarjev v Ljubljanskem sejmju, zato zahtevajo izbrisanje Radgonskega sejma iz registra. Ali ni prav Ljubljanski sejem največ prispeval k uničenju Pomurskega sejma s tem, ko so Radgončanom pobrali ves dobiček lanskega in prejšnjih let ter jih prisilili, da so za nadaljnje poslovanje najeli posojilo?

BERNARDA B. PEČEK

Poslanci s predstavniki evangeličanske cerkve

Feri Horvat, Geza Džuban in Drago Šiftar, poslanci državnega zbora slovenskega parlamenta, so se prejšnji teden v Murski Soboti srečali s predstavniki evangeličanske cerkve v Sloveniji. Na pogovoru, ki so ga pripravili na pobudo omenjenih poslancev, so spregovorili o položaju verskih skupnosti, predstavniki evangeličanske cerkve pa so izrazili željo po čim prejšnjem delovanju urada za verske skupnosti, ki je že v ustanavljanju. V pripravi je tudi nov zakon o verskih skupnostih, vse to pa naj bi prispevalo k dobremu sodelovanju med državno in cerkvijo. Na srečanju v Murski Soboti so se poslanci seznanili tudi s stališči evangeličanske cerkve do organizacije verouka ter z nekaterimi drugimi vprašanji, ki zahtevajo skupno reševanje. Dogovorili so se tudi, da bodo v prihodnje pripravili še več tovrstnih srečanj.

L. K.

lokalna samouprava

Pogovor s predsednikom Skupščine občine Ljutomer Mirkom PRELOGOM

»Potegovanje za prleški okraj je normalno«

Pred kratkim sprejeti zakon o lokalni samoupravi je vnesel kar precej sprememb na tem pomembnem področju. V prvi vrsti seveda mislimo na možnost ustanavljanja novih občin. Kako so se na te spremembe pripravili v Ljutomerški občini in kako si predstavljajo delovanje v tem prehodnem obdobju do novih volitev, smo podrobneje razčlenili v pogovoru s predsednikom Skupščine občine Ljutomer Mirkom Prelogom.

– Gospod predsednik, za vami je še eno obdobje razgibanega parlamentarnega življenja. Kako bi ocenili doseženo v minulemu letu?

»Leto 1993 je bilo podobno kot dve leti nazaj, mislim pa, da je v minulemu letu že prihajalo do vzdušja, ko smo med poslankami in poslanci, kakor tudi v samem vodstvu, zaznali, da je treba pripravi obračun za doseganje dela in se pripravljati na novo organiziranost lokalne samouprave.«

– Ali menite, da je bil ta način delovanja Ljutomerskega parlamenta v preteklem obdobju dovolj učinkovit?

»Menim, da je bil. Lahko povzamem, da smo v glavnem ali pa skoraj v celoti uspeli opraviti program dela občinske skupščine. K temu je morda pripomogla pravočasna odločitev, da smo začeli delovati kot en zbor, torej ne več v treh zborih. To nam je omogočilo, da smo ostali sklepni tudi na sejah, ki so se zvrstile v letu 1993.«

– Kaj pa bi morali še storiti, da bi bili poslanci bolj navezani na svojo volilno bazo, ki jih je izvolila za opravljanje te odgovorne funkcije?

»To pa je že malo težje vprašanje. Menim, da sama izvolitev teh poslancev že pogojuje ta odnos. Dober del poslancev, recimo iz zbora združenega dela, niti nima več svoje baze. Torej se zastavlja vprašanje, komu so še sploh odgovorni. Tudi drugje so se razmere spremenile in počasi se izgublja ta navezanost na volilno bazo. To je škoda, ampak je normalno za konec vsakega mandata.«

– Kako pa si predstavljate delovanje Ljutomerskega parlamenta v tem prehodnem obdobju do novih volitev?

»Menim, da bo parlament deloval normalno do predaje novemu občinskemu svetu ali občinskemu svetom, ki bodo nastajali na tem območju. Pri tem mislim tudi na določeno primerno vzdušje, ki ga seveda morajo zagotavljati vodstvo, kakor tudi mediji. Skratka, moramo ostati odgovorni do zadnjega trenutka.«

– Ko govorimo o novem zakonu o lokalni samoupravi, ne moremo mimo teženj po ustanavljanju novih občin. Kako kaže v Ljutomerški občini, koliko občin naj bi resnično nastalo?

»Opcij je več. Do nedavnega smo imeli vtis, da se ljudje sploh za to ne zanimajo. No, vtis zadnjega meseca, posebej zdaj, ko je zakon »zunaj«, je povsem drugačen. Menim, da so občani pokazali interes za pobudo, ki jim jo zakon daje v roke. Mi poskušamo v začetku spodbuditi občane, da gre v tem primeru za drugi največji korak, ki ga vzpostavljamo v državi po osamosvojitvi in doseženi suverenosti Slovenije. V tem trenutku je pomembno, da imamo tudi notranje pravno urejeno državo, ki bo primerljiva z urejenostjo lokalne samouprave v sosednjih evropskih državah. In če vse to tako zdravo postavljamo in če bomo znali pravilno razlagati besedilo zakona, potem menim, da bo najbrž na območju naše sedanje občine nastalo nekaj novih občin. Se pravi, da se bo nekaj krajevnih skupnosti odločilo, da ustanovijo svojo novo lokalno samoupravo oziroma novo občino.«

– Ali lahko te zadeve vsaj malce konkretizirate?

»Pri tem bi rad poudaril, da gre le za domneve, ne pa za dejstva, kajti do teh bomo šele prihajali. Povzetek dosedanjega vzdušja, ki ga lahko bolj dojemamo prek vodstev krajevnih skupnosti, ne pa samih krajanov, kaže, da obstaja več možnosti. Tako bi lahko nastala nova občina za območje krajevnih skupnosti Mala Nedelja in Rado-

slavci, druga možnost je ustanovitev nove občine v krajevnih skupnostih Križevci in Logarovci–Berkovci, potem bi se tako lahko odločili tudi v krajevni skupnosti Veržej. Ker prinaša sam zakon mož-

MIRKO PRELOG – Predsednik Skupščine občine Ljutomer

nost ustanovitve občine s posebnim statusom, to so hribovite, gorske, obmejne ali drugače za državo zanimive skupine, bi se to lahko zgodilo v obmejnem Razkrižju. Vse ostale, kot so krajevna skupnost Ljutomer, kjer bi bil sedež občine Ljutomer, bi pod to občino spadale še krajevne skupnosti Cven, Stročja vas, Železne Dveri, Stara Cesta in Cezanjenci. Ta nova občina bi bila nekoliko večja, vse druge pa manjše. Ponavljam pa, da bodo o vsem odločili občani na referendumih.«

– Z novo zakonodajo je predvideno, da bi bil v Ljutomeru sedež upravnega okraja, vendar se v javnosti pojavljajo določene dileme. Najbolj glasni so v Gornji Radgoni, kjer si prav tako želijo sedež upravnega okraja. So se stališča morebiti približala?

»Zakonski predlog za območja bodočih okrajev, ki je bil že v drugem branju v državnem zboru, je prinesel besedilo, da je občina Ljutomer sedež bodočega upravnega okraja, ki vključuje tudi občino Gornjo Radgono. Ta predlog je bil v državnem zboru zadržan in vrnjen ponovno v prvo branje. To se še ni zgodilo. Vem, da ima vsako od sedanjih občinskih središč ambicijo, da postane sedež upravnega okraja. Če bo temu tako, se pridružimo tudi takim željam. Če bo sprejet koncept 25 okrajev, pa je najbrž normalno, da se bomo pogovarjali za t. i. prleški okraj, ki ima seveda sedež v Ljutomeru. Zato bomo poskušali biti čimbolj sodobno organizirani, kar bi pomenilo, da ne bi vseh centralnih služb locirali prav na sedežu okraja, pač pa bi si to znali porazdeliti skupno z Gornjo Radgono. Če se bo za to odločil tudi Ormož, pa bi del teh funkcij prenesli tja.«

– V zadnjem času pa se oživlja tudi ideja o razdelitvi Pomurja na Prekmurje in Prlekijo. Kakšen bi bil vaš komentar?

»Pojem regije Pomurje je bil nekako administrativno narejen. Po naši oceni v bistvu ni prinesel stige, kar so načrtovalci morda hoteli. V Prlekiji ocenjujemo, da je škoda, ker smo na ta način izgubljali svojo identiteto, svojo posebnost in najbrž tudi razvojne možnosti, ki smo jih v minulih desetletjih imeli. Menimo, da bi bila ponovna oživitve Prlekije in s tem seveda tudi Prekmurja, ki prav tako ni imuno pred nevarnostjo, da se sčasoma utopi kot neka posebnost, kot bogastvo Slovenije, z vsemi svojimi dobrinami, ki jih lahko kot mini regija pomeni, dobrodošla. Če bi bili sposobni ponovno vzpostaviti to identiteto, bi to bila gonilna sila za inovativnost, razvoj, ustvarjalnost in drugo, kar bi naša mlada država potrebovala.«

MILAN JERŠE

V mokroti vaše lipe

Glejte, kako dvoumen je ta zakonodajalec! Kako za božjo voljo lahko nekdo spravi skupaj, posebej še v teh zimskih mesecih, ko so vaški trgi, če že ne zasneženi pa vsaj mrzli in vlažni, z osrednje vaške lipe pa kaplja, vso občinsko gmajno? Kdo ima tako velik prostor, katera krajevna skupnost ali kateri del občine? Ali ni to potuha oportunistom? Ali naj si ljudje na osnovi takega zakonodajalčevega navodila mislijo kaj drugega kot to, da se jih na te »zbore občanov« pač ne pričakuje? Ali ne bi moral zakonodajalec napisati približno takole:

Po predhodnem poizvedovanju, koliko ljudi bi želelo biti v eni občini, ki naj ga opravijo pooblaščenici države (tajna policija), se mora v skladu s predvidenimi zagotoviti dovolj velik prostor na prostem. Posvetuje naj se tudi z vremenarji, da bi se za čas velikega občinskega zborovanja izbralo dan, ko je vreme najugodnejše. Vsi mediji, od časopisov, radija, televizije do vaških bobnarjev naj ljudi obveščajo o dnevu množičnega shoda. Potem naj se predstavijo meje nove občine in izvede tajno glasovanje med več različicami, ki se bodo oblikovale na samem zborovanju. Če po treh dneh ne dosežejo večinske soglasja o nobenem predlaganem območju občine, naj se shod razpusti in ponovi ob novem času, ki ga je potrebno določiti tudi po posvetovanju z astrologi. Ti naj izberejo dan, ko je luna množičnemu soglasju najbolj naklonjena...

Moja občina, moj mili kraj

Seveda se šalimo. Gre namreč za to, da zakonodajalec nečesa ni predvidel. Ni predvidel predhodnega določanja občinskih meja, ki bi ga morale opraviti posebne skupine izvedencev. Skupina bi morale biti sestavljene iz etnologov, zgodovinarjev, geografov, sociologov, ekologov, demografov in drugih podobnih strokovnih moči. S tem bi se izognili dolgovetnemu in mučnemu natezanju raznih političnih lokalcev o tem, kako velika naj bo občina. Pri teh ljudeh namreč ne gre za nič drugega kot za posnemanje in megalomanstvo. Kar vidijo v veliki politiki, to bi radi zganjali po svojih malih fevdih.

Določitev obsega občine, njenih meja je izredno pomembna zadeva. Posebno v času postkomunizma. Kajti iz sfere administriranja in nasilnega – toplega, vendar postanega – egalitarizma, ko so, na primer, gradili tovarne po občinah kar tako, češ tam še nobene ni, zgradimo eno, se zdaj mora preiti v sfero samoorganizacije. Postati odgovoren za lastno sredino! To je to.

Primerne občine so že tukaj, samo najti, oziroma opredeliti jih je potrebno. Če bi občinske obsege določili izvedenci, bi ravnali, kot se temu reče, strokovno. Potrebno je namreč izpod naplavin nepravilnega upravljanja z lokalnimi skupnostmi, kakršnega se je šla stara

država, izkopati naravno občinsko srenjo. Šele takšne predloge bi potem lahko dali na referendum.

Zakaj gre pri občini, kaj je občina? Občina je lokalna skupnost, ki drži skupaj in je v tekmi z vsemi drugimi lokalnimi skupnostmi. Kateri je najlepši slovenski kraj, katera je najbolje urejena občina, kje so ljudje najbolj podjetni, v kateri občini živijo tisti, ki so bili najbolj lovski, iznajdljivi, drzni, pogumni, prepričljivi in so si pridobili to in ono, so zmagali k sebi investitorje, turiste in državni denar? To so

Lokalni zakoni

Premisli pod lipo!

Pojutrinšnjem, 15. januarja, bo začel veljati zakon o lokalni samoupravi, skupaj z »meglenim« 95. členom vred. Ta člen pravi, da se lahko, če bo ljudem tako po volji, prej izvolijo občinski sveti in šele potem določijo meje občine! Kako se lahko v takem primeru uresniči načelo enakomernega pokritosti teritorija s predstavniški v občinskem svetu? Takega zakona pa še ni! Čas je, dragi občinski državljani, da vzamete stvari v svoje roke!

V 96. členu Zakona o lokalni samoupravi piše: »V posameznih delih občine občani na svojih zbora oblikujejo zahteve po ustanovitvi svoje občine. Zbore občine skliče za območje sedanjih krajevnih skupnosti oziroma dele občine predsednik občinske skupnosti oziroma župan...«

vprašanja, ki zadevajo liberalistična načela pri oblikovanju občin.

Upajmo, da bo v večini primerov sreča na strani občanov in da bodo meje občin določili v skladu s svojim globinskim združevalnim nagonom. Zato, dragi občani, je treba iti nad zakon, ali pod, kakor vam drago. Ko boste šli na predferendumska občinska zborovanja, se tam ozrite naokrog in se globoko vprašajte, koga pogrešate, kaj vam je za dobro življenje v občini še potrebno, kateri deli pokrajine in katere vaške in krajevne skupnosti. Pri tem ne pozabite, da je malo v resnici lepo! Da pa je tudi šibko, tako v finančnem kot v demografskem pogledu? Nič zato, je pa trdno in ima skupen interes.

Zakon je zakon

V vsem drugem se lahko držite zakona. Pravzaprav, morate se ga. Tisti neumni 95. člen, ki predvideva dominione, pa bodo najbrž tako ali tako kako spremenili ali odpravili.

Deželne, mestne in občine, v katerih živijo pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti. Po Zakonu o lokalni samoupravi, dalje ZLS, bomo imeli tri vrste občin.

Deželne občine: njihove meje bo določil državni zbor, v skladu s tem, kako se bodo o občinskem obsegu izrekli na referendumu polnopravni državljani. Državni zbor bo lahko občinske meje tudi popravil. Meja občine mora praviloma potekati po mejah katastrskih občin in po mejah krajevnih skupnosti.

Mestne občine: če ima mesto najmanj 10.000 prebivalcev, se ustanovi mestna občina. Izjemoma se lahko mesto razglasi za občino tudi takrat, če ima za to zgodovinske razloge. Mestna občina povezana s pokrajino lahko upravlja upravne funkcije za celo pokrajino.

Občine s pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti: 5. člen ZLS pravi takole: »Občine se na območjih, kjer živijo pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, oblikujejo tako, da je v njih zagotovljeno uresničevanje posebnih pravic narodnih skupnosti.«

V teh občinah bosta narodni skupnosti imeli v občinskem svetu najmanj po enega predstavnika. Enako velja za območja občin, kjer živi avtohtono naseljena romska skupnost. Razlika med italijansko ter madžarsko narodno skupnostjo in avtohtono romsko skupnostjo, kar se zastopnostjo v občinskih organih tiče, je ta, da imata narodni skupnosti neposredno zastopnost tudi v drugih organih občine, kar določi statut. Za romsko skupnost zastopnost v drugih organih občine očitno ni predvidena.

Če so v občini pripadniki slovenskega naroda v manjšini, se za njih »smiselno uporabljajo določbe«, ki veljajo za vse tri manjšine (člen 40). Komentar avtorja: glede zastopnosti v »drugih organih občine« najbrž tiste določbe, ki veljajo za madžarsko in narodno skupnost.

Komentar pisca: Slovenci bodo najbrž smeli biti tudi v teh organih!

Pokrajine. Občine se samostojno odločajo o povezovanju v pokrajine, ki jih zakon obravnava kot »širše lokalne samoupravne skupnosti«.

Zastave, grbi, pečati. Vse lokalne samoupravne skupnosti bodo imele svoje grbe, zastave in pečate, ki se seveda morajo razlikovati od insignij drugih lokalnih skupnosti.

Kaj mora občina imeti, da je lahko občina? Takole piše v 13. členu: »Območje občin se oblikuje tako, da občina lahko izpolnjuje večino naslednjih funkcij:

- osnovno preskrbo za življenjskimi potrebščinami;
- dostopnost do primarne zdravniške in socialne oskrbe;
- osnovno šolo;
- osnovno komunalno opremljenost in s tem povezane lokalne javne službe;
- osnovne prometne in PTT-storitve;
- prostor za izvajanje lokalnih, upravnih, društvenih in političnih dejavnosti;
- osnovne pogoje za športno in kulturno dejavnost;
- dostopnost do bančnih in finančnih storitev;
- informacijsko-dokumentacijsko dejavnost;
- požarno varnost;
- civilno zaščito.«

Komentar pisca: Zakon ne pravi, da občina to mora imeti, marveč da naj se oblikuje tako, da lahko izpolnjuje večino teh funkcij. Kaj na primer pri tem pomeni »dostopnost do zdravniške in socialne oskrbe ter finančnih in bančnih storitev? Pomeni to samo, da morajo biti iz občine dovolj dobre prometne poti do bank in zdravstvenih domov v drugi občini? Ob teh kriterijih se bo očitno še natezalo.

Izjemne občine. To so tiste, ki bodo imele poseben status, ki jim bo država posebej dajala denar, če bo to v njenem posebnem interesu. Taka občina mora biti gorska, obmejna, narodnostno mešana, ekološko degradirana ali razvojno šibka. Lahko pa najbrž tudi vse obenem.

Komentar pisca: Zanimivo. Če so med občine s potencialno posebnim statusom prištete občine na državni meji, potem se s tem najbrž misli oziroma predvideva, da bi se lahko v takih občinah zgodil premik nacionalne meje, če bi prišlo do izseljevanja. Torej je v skladu z interesi države, da se take občine denarno podpre. Toda poseben status si lahko pridobi tudi narodnostno mešana občina. V taki pa ne gre za utrjevanje nacionalne meje, ampak prej za njeno brisanje. Iz česar sledi, da zakonodajalec vsekakor nima integralne nacionalne politike, po eni strani bi rad drugonacionalne zaustavljal na meji, po drugi pa jih podpira znotraj meja.

Madžarska pokrajina?

V IX. poglavju ZLS (poglavje o pokrajini) v četrtem odstavku piše takole:

»Narodnostno mešane občine in občine, ki so zainteresirane za povezavo med njimi, se povezujejo v pokrajino, kjer se rešujejo širša vprašanja, ki zadevajo uresničevanje v ustavi določenih pravic in položaja narodnih skupnosti.«

Komentar pisca: Naravnost povedano to pomeni, da ZLS predvideva tisto, kar bi večina nacionalnih teoretikov tukaj rada preprečila. Ti teoretiki pravijo, da je potrebno nove občine oblikovati tako, da se bo Madžare razkosalo. Po tem zakonu pa ima madžarska

narodna skupnost zakonsko polnopravno pravo, da se oblikovanje nekeake prestopnje do poznejše avtonomije.

Od kod občini denar?

Za tiste stvari, ki jih bo občina opravljala za državo, bo dobila od nje denar. Če se bo občini zdelo, da ji država plačuje premalo, lahko sproži spor pred razsodništvom (arbitražo).

Občine se lahko gredo podjetništva, s premoženjem morajo gospodari kot dober gospodar pravi zakon. Pobirajo tudi davke. Občinski je davek od premoženja od dediščin in daril, davek na dohodek pri igrah na srečo, na prometu nepremičnin in nekateri drugi davki.

Komentar pisca: Občina, ki ima več igralnic, kjer bo boljše vahnno dedovanje, kupovanje, prodajanje, kjer bo skratka bolj podjetno, bo imela več denarja. Maožica trgovin in gostilnic »pajzlov«, kar je značilnost naših krajev, je prej v prid državi kot občini.

Spekulacija pisca: Se pač vidi, katera politična stran je pri sprejetju ZLS v premoči (Ribičičeva komisija), v čigavih rokah je komisija za lokalno samoupravo in čigave so slovenske igralnice.

Kdo je kdo v občini

Organi občine so občinski svet, župan, eden ali več občinskih odborov in nadzorni odbor.

Občinski svet. Vanj se voli največinskih, če šteje občinski svet manj kot 12 članov, in proporcionalnih volitvah, če ima občinski svet 12 ali več članov. Tako pravi Zakon o lokalnih volitvah, dalje ZLV, ki je izšel skupaj z ZLS.

Število članov občinskega sveta se določa po številu prebivalcev. Najmanj jih je od 7 do 11, tam, kjer je občina »z do 3000 prebivalcev«, Zakon torej pravi »z do 3000«, iz česar sledi, da najmanjše število prebivalcev, ki jih mora imeti občina, ni določeno.

Župan. Predstavlja in zastopa občino. Voli se po večinskem volilnem načelu.

Občinski odbori. Prevedeno v jezik velike politike so občinski odbori nekakašna ministrstva občinskega sveta. »Občinski svet lahko poveri občinskim odborom posamezne zadeve...« (30. člen ZLS)

Nadzorni odbor. Člani tega odbora, ki nadzoruje ravnanje z občinskimi imetjem, ne morejo biti člani občinskega sveta in tudi tisti, ki so plačani iz denarja davkoplačevalcev.

Občina, to so oni! Kdo je občina in kdo bo občina tudi nadalje, če se občani ne bodo vzeli v roke in se liberalistično upravljali sami, se vidi iz 101. člena ZLS, ki pravi, da imajo zaposleni na občini ob reorganizaciji lokalnih skupnosti pravice, »ki jih zakon zagotavlja delavcem v državnih organih za primer reorganizacije...«

Komentar pisca: To se pravi biti zaščiten kot partijski funkcionar – da ne bi še napej delali prispevne dobne krivice kočevskim medvedom. Tankočutni zakon, ki naj vzpostavlja novo lokalno samoupravo, ni pozabil na »stebre« birokratske oblasti in jih je omenil. Zato koga vse je v tej državi kak zakon to že naredil?

ŠTEFAN SMEJL

Še enkrat

Ne bo težav s kakovostjo mleka

V prejšnji številki smo v prispevku z naslovom *Ne bo težav s kakovostjo mleka* zapisali, da je začel s 1. januarjem letos veljati spremenjen in dopolnjen pravilnik o določanju odkupne cene kravjega mleka. Zaradi časovne stiske, saj je bil nov pravilnik objavljen tik pred zaključkom naše redakcije, smo pomotoma zapisali nekatere podatke, ki jih je vseboval pravilnik, ki je veljal od 1. julija 1993. Za napako se opravičujemo, hkrati pa povzemamo določila spremenjenega in dopolnjenega pravilnika.

Drži podatke, ki smo ga zapisali v omenjenem prispevku, da bodo po 1. januarju ugotavljali vsebnost skupnega števila mikroorganizmov pri vseh tistih, ki oddajo letno več kot 10 tisoč litrov mleka (doslej 15 tisoč litrov), nekoliko drugačni pa so kriteriji, po katerih se mleko uvršča v določene kakovostne razrede. Tako se v ekstra kakovostni razred razvrsti mleko, ki vsebuje do 50.000 mikroorganizmov v mililitru, v 1. razred od 50.001 do 100.000 MO/ml, v 2. razred od 100.001 do 400.000 MO/ml, v 3. razred od 400.001 do 800.000 MO/ml in v 4. razred mleko, ki vsebuje od 800.001 do 3.000.000 MO/ml. Hkrati s tem se spreminjajo tudi tista določila, po katerih se povečuje oziroma zmanjšuje izhodiščna cena mleka. Ta se poveča za 10 odstotkov, če je mleko razvrščeno v ekstra razred, za 5 odstotkov, če je uvrščeno v 1. razred, za 2. razred se izhodiščna cena ne spremeni, za 3. razred se izhodiščna cena zmanjša za 5 odstotkov, pri mleku, ki je razvrščeno v 4. kakovostni razred, pa se izhodiščna cena zmanjša za 30 odstotkov.

Poleg vsebnosti mikroorganizmov bodo na ceno mleka vplivale še beljakovine. Pri mleku, ki vsebuje od 2,8 do 3,15 odstotka beljakovin, ostaja izhodiščna cena nespremenjena, od 3,16 do 3,25 odstotka se cena poveča za 3 odstotke, od 3,26 do 3,35 za 5 odstotkov, pri mleku, ki vsebuje nad 3,36 odstotka beljakovin, pa se izhodiščna cena poveča za 7 odstotkov. Za določanje mlečne maščobe in beljakovin se odvzame vzorec dvakrat mesečno, določanje skupnega števila mikroorganizmov pa se opravi vsaj enkrat mesečno. Za ugotavljanje števila somatskih celic je morala veterinarska služba po dosedanjem pravilniku najmanj štirikrat letno dostaviti hlevske vzorce mleka vseh dobaviteljev v pooblaščen laboratorije, po spremenjenem pravilniku pa bo morala te vzorce dostaviti 12-krat letno.

Osnovna količina mlečne maščobe, ki je podlaga za izračun bazne cene mleka, je 3,6 odstotka. Na tej podlagi se izračuna vrednost maščobne enote tako, da se izhodiščna cena deli s 3,6 in pomnoži z ugotovljenim odstotkom mlečne maščobe ter se tako dobi osnovna cena. Kot smo že zapisali, pa se za obračun vrednosti odkupljenega mleka upoštevajo povprečna vsebnost mlečne maščobe in beljakovin, ugotovljena v tekočem mesecu in povprečno skupno število mikroorganizmov, ki so jih ugotovili v zadnjih dveh mesecih. Osnovna cena se tako ustrezno poveča ali zmanjša.

Kot smo zapisali že v prejšnji številki, v Pomurskih mlekarnah zagotavljajo, da s spremenjenim pravilnikom rejci ne bodo bistveno prizadeti. Kriteriji se res nekoliko poostrujejo, vendar jih bo potrebno izpolnjevati, če bodo želeli s svojimi izdelki konkurirati na zahtevnih svetovnih trgih. Sicer pa so se rejci, ki oddajajo mleko v Pomurske mlekarnarje, po kakovosti že doslej uvrščali v sam slovenski vrh, v drugi polovici lanskega leta pa se je kakovost še bistveno izboljšala. To je rezultat dobrega strokovnega dela in sodelovanja med rejci in mlekarno, odgovorni v Pomurskih mlekarnah pa so nam postregli s podatkom, da že zdaj odkupijo 32 odstotkov mleka, kjer vsebnost ne dosega skupnega števila 100.000 mikroorganizmov v mililitru, oporečnega mleka, v katerem vsebnost mikroorganizmov presega 3.000.000, pa je le 2 odstotka oddanih količin. Žal pa je še vedno tako, da po kakovosti niso nagrajevani vsi rejci (pri tistih, ki oddajo pod 10 tisoč litrov letno vsebnosti mikroorganizmov ne ugotavljajo), upajo pa, da bodo z nakupom bactoscana odpravili tudi to pomanjkljivost. Sicer pa z rejci še naprej strokovno delajo in se bo kakovost še izboljšala. Kot so nam zatrili, pa doslej tudi niso imeli večjih težav s plačilom mleka in trudili se bodo, da bodo tudi v prihodnje kljub nekaterim zaostrenim razmeram mleko pravočasno plačevali.

LUDVIK KOVAČ

Vrednotenje krme po hranilni vrednosti in ceni

Zaradi lanske letošnje suše mnogim kmetijam primanjkuje voluminozne krme. Ko se odločamo za nakup le-te zmeraj računamo, da dobimo za vloženi denar čimveč energije in beljakovin, iz česar potem žival naredi mleko ali porabi za lasten prirast. Vedno pa moramo upoštevati zakonitosti, ki jih mora krmni obrok vsebovati, in da to živali lahko požro.

Suha snov
Krave morajo imeti občutek sitosti. Računamo, da krave, ki niso v laktaciji, požro 11 kg SS, krave z višjo mlečnostjo pa tudi 14 kg SS. Ob tolikšni konzumaciji suhe snovi mora biti krma okusna, ne plesniva in ne prestara.

Suha vlaknina
Za pravilno delovanje vampa in mikroorganizmov, ki so v vampu, mora biti minimalno 18 % in maksimalno 26 % surovih vlaken. Če je surovih vlaken premalo ob obilici krmjenja s koncentratu bo manjši % mlečne masti v mleku ter slabša sinteza v vampu, z drugimi besedami preslabo izkoristimo mikroorganizme v vampu. Če pa je surovih vlakin preveč, žival nam manj požre in zato tudi manj da.

Energija in beljakovine
V glavnem kupujemo ti dve sestavini, zato ločimo krmila, ki so bogata s škrobom, to so v glavnem žita in beljakovinska krmila, sem pa spadajo sojine tropine, sončnične tropine in mesna moka. Ko računamo cenovno vrednost teh krmil vedno primerjamo ceno beljakovin iz takega krmila, ki se najbolj uporablja, to je pri beljakovinah sojine tropine, pri škrobnih krmilih pa koruza. Beljakovine so dražje od škroba, zato jih pomnožimo z faktorjem dva, ceno škroba pa prištejemo in tako dobimo krmne ekvivalente ter krmo lahko med seboj primerjamo, da vidimo, kaj se plača kupiti.

Vrednost krme po energiji in beljakovinah (krmni ekvivalent)

krma	cena 1/kg	škrobnost vredn. %	KE	cena 1 kg škroba	cena 1 kg KE
seno	27 SIT	30	0,420	90,0 SIT	67,07
kor. silaža	6 SIT	19	0,218	31,5 SIT	27,5

ječmen	16,5 SIT	71	0,850	23,2 SIT	19,4
koruza	22 SIT	80	0,929	27,5 SIT	23,6
pesni rezanci v vrečah	21 SIT	73	0,767	28,7 SIT	27,3
krmilna moka	20 SIT	56	0,779	35,7 SIT	25,6

beljakovinske komponente

krma	cena 1/kg	surove beljak. %	KE	cena 1 kg beljakovin	cena 1 kg KE
sončnične tr.	29 SIT	35	0,806	82,8	35,9
sončnične tr. delno luščene	32 SIT	36-38	1,087	86,4	29,4
sojine tropine	38 SIT	43	1,633	86,3	23,2
sojine tropine	42 SIT	44	1,633	95,4	25,7

Iz te tabele vidimo, da je najcenejši ječmen, potem koruza, od osnovne voluminozne krme sta suhi pesni rezanci in koruzna silaža po ceni ista. Najdražje pa je seno. Zato opozarjam rejce, da lahko dajo v obrok namesto sena slamo.

Dobro krmni obrok za krave molznice je lahko iz suhih pesnih rezancev ali koruzne silaže, v katerega smo vključili 2 kg slame.

Krmni obrok za krave molznice: suhi pesni rezanci 10 kg, slama 2 kg, otrobi 2 kg, sojine tropine 2 kg, kravimim 1 0,15 kg in sol 0,02 kg. Obrok zadostuje za 241 mleka.

Krmni obrok s koruzno silažo: koruzna silaža 25 kg, slama 2,5 kg, otrobi 0,5 do 1 kg, sojine tropine 1,8 kg in kravimim 3 0,15 kg. Obrok zadostuje za 121 mleka.

Sena po 25,00 SIT za kilogram ne priporočamo, saj seno lahko mirne duše zamenjamo z slamo. Pri vrednotenju kakovosti surove vlaknine imata slama in seno faktor 1, to je najbolje; koruzna silaža faktor 0,5, travna silaža, zelo ovenela, faktor 0,8. Žita in koncentratu pa faktor 0. To pomeni, da zrnja žit in beljakovinskih koncentratov ne moremo šteti med vlaknine.

Kmetijska svetovalna služba: Jože Puhan, dipl. kmet. inž.

Drugi pretok vina

Prazniki so minili, kar se pozna tudi v sodih, v nekaterih več v drugih manj, zato je sedaj prvi ukrep v kleti dopolnjevanje vina v sodih. Dolivamo tam, kjer je bil prvi pretok opravljen pozno, to je za letnik 1993 meseca decembra, drugače pa se v primerih, kjer imamo že popolnoma bistro vino, odločimo za drugi pretok. Če smo prvič pretočili še motno vino, bomo drugič pretočili takoj, ko se vino očisti, da ločimo od vina še preostanek droži, ki so vzrok za drožni boekser (vodikov žveplec). Z drugim pretokom odstranimo iz vina tudi del beljakovin in vinskega kamna, ki se seseda na dno oziroma stene sode. Za prvi pretok velja, da je zaželeno ta pretok opraviti zračno, zato je drugi pretok po možnosti brezračen, razen v primerih boekserja (vonj po gnilih jajcih) in vlečljivosti, kjer je potrebno močno zračenje. Ob drugem pretoku žveplamo z eno do eninpol žveplence na hl oziroma 60-90 ml 5-6 % žveplaste kisline. Drugi pretok lahko kombiniramo z dokončnim čiščenjem vina s čistili (pentagel, želatina, silicijeva kislina), posebej tisti vinogradniki, ki nameravajo svoja vina ustekleničiti. Pred pretokom svetujemo, da si vinogradniki opravijo vsaj približne analize vina na vsebnost alkohola, kisline, posebej pa še prostega žvepla.

Za marsikatero vino letnika '93 velja, da se nam slabo čisti, kar je

v večini primerov vzrok prisotnost beljakovin, prisotnost plina CO₂, ki nam drži v »nestrpnosti« motne delce v vinu, posebej še v hladnih kletih in pri vinih s preostankom nepovretega sladkorja. Sorazmerno malo pa je letos vin, kjer še poteka vrenje. Da ugotovimo, ali so to beljakovine ali nakopičeni plin, damo motno vino v kozarec in ga pustimo čez noč na zraku. V primeru, da se nam vino do naslednjega dne očisti, pomeni, da potrebuje zračen pretok za sprostitve nakopičenega plina CO₂, lahko pa tako vino tudi pustimo v sodu in sčasoma se nam bo samo očistilo, posebej še, ko bodo v kleti višje temperature. V primetu, da nam vino v kozarcu ostane motno, pa priporočamo čiščenje takega vina s čistili, kot je bilo zgoraj navedeno. Da čistila delujejo, je potrebna temperatura vina vsaj 8 stopinj Celzija. Čistila v vinu moramo tudi dobro premešati. V vinih moštih, ki še vrejo, pa merimo tedensko, ali se nam nepovreti sladkor zmanjšuje ali ostaja enak.

Društvo vinogradnikov »Goričko« začena s svojimi strokovnimi izobraževanji, tako za sredo 19. 1. s pričetkom ob 16. uri pripravljamo kletarski večer, v nedeljo, 23. 1. ob 9.30 pa bo predavanje o sortah vinske trte. Predavanja bodo v Hotelu Diana.

Ernest Novak, dipl. inž. agr.

Poskus s sortami koruze razreda FAO 200

Poskus je bil opravljen leta 93 v Brezovcih s šestimi sortami, štiri so bile iz selekcijske hiše PIONEER in dve iz selekcijske hiše BC Zagreb. Kot je razvidno iz naslova, so vse sorte razreda FAO 200, to je zgodnji razred, ki ga pri nas pridelujemo za zrnje ali za spravilo storžev, manj pa za silažo, razen pridelkov poznejših setev. Za normalni rok setve se uporabljajo hibridi razreda FAO 400 in tudi z začetka razreda 500.

Namen poskusa je bil primerjati pridelke in druge lastnosti med posameznimi sortami. Nekaj sort je že uveljavljenih in dobro znanih, nekaj pa novih, ki bi ob dobrih rezultatih lahko postopno zamenjevale sedanje sorte.

Parcela je velika 1,10 ha, tla so težka ilovnato-glinasta. Predposevek je bila ravno tako koruza za zrnje. Na koruznico je potrošeno 100 kg uree in opravljeno globoko zimsko oranje.

Spomladi je bila najprej uporabljena vlača za grobo poravnavo brazd, zatem gnojenje z NPK 10-30-20 (700 kg/parcelo oziroma 630 kg/ha) in ureo (170 kg/ha). Vse skupaj je bilo zabranano s klinasto brano. Pred setvijo je bila še obdelava s predsetvenikom.

Setev je bila 25. aprila s pnevmatsko sejalnico Panonija-Becker. Razdalja med vrstami je standardnih 70 cm, v vrsti pa na 14,2 cm, kar je 100.000 posejanih semen na hektar.

Vsaka sorta je bila zastopana z osmimi vrstami po naslednjem vrstnem redu:

DEA
HELGA
LITRA
NOELA
BC 222
BC 272 ETA.

Ob setvi je tudi uporabljen dotan, 8 kg/ha, za zaščito pred talnimi škodljivci.

Škropljenje s herbicidi: takoj po setvi z dualom, 3,5 l/ha, in ob uporabi 450 litrov vode.

Drugo škropljenje je bilo opravljeno 29. maja s herbicidi Harmony, 15 gr/ha, in Atrazin, WP 1,5 kg/ha. V tem obdobju imajo glavni plevi bela metlika (loboda), ščir ter nekaj krvave srakonje in muhviča dva lista. Ob tej velikosti je uporabljena kombinacija dobro zatrla omenjene plevela in tako ni bilo problemov z zapleteljenostjo.

Medvrstno kultiviranje in dognojevanje s kanom, 230 kg/ha, je bilo 8. junija.

Drugi agrotehnični ukrepi ni bilo.

Med razvojem smo spremljali rast rastlin in druge fiziološke znake.

Začetek metličenja je 30. junija, takrat metlički pri sortah DEA 40 % rastlin in HELGA 30 % rastlin, preostale sorte še niso metličile in so bile poznejše za 5 do 7 dni.

Julija je bila nevihta z močnim vetrom, ki so jo prenesle nekatere sorte boljše, druge pa slabše.

Tako smo ob spravilu, ki je bilo 23. septembra, poleg pridelka ugotavljali tudi polomljenost rastlin, ali je bilo steblo bolj suho ali bolj zeleno, zrno po videzu bolj suho ali vlažno.

Ob opisu posamezne sorte bodo tudi zapažanja. Vsi rezultati so dobljeni na podlagi naključnega vzorca vsake posamezne sorte v dolžini 3,57 m. Vse delo je opravljeno ročno in potem preračunano na en hektar.

DEA – pridelek 12320 kg/ha. Sklop ob spravilu 88000 rastlin/ha. Poležanih 10 % rastlin, steblo zeleno, storž odprti, zrno z malo vlage.

HELGA – pridelek 9300 kg/ha. Sklop ob spravilu 92000 rastlin. Zelo poležana, 30-40 % rastlin, kar je najbrž tudi delni vzrok za manjši pridelek. Steblo bolj suho kot pri dei, tudi zrnje z malo vlage.

LITRA – pridelek 11120 kg/ha. Sklop ob spravilu 92000 rastlin, vse rastline stojijo, steblo suho in po velikosti najmanjše.

NOELA – pridelek 11600 kg/ha. Poležana v enakem % kot dea, okrog 10 %, steblo tudi zeleno, po vseh lastnostih najbolj podobna dei.

BC 222 – pridelek 12600 kg/ha. Sklop ob spravilu 84000 rastlin, najbolj zelena od vseh, malo poležana, okrog 10 %. Steblo je visoko, storž tudi visoko nastavljen, zrno bolj vlažno kot pri predhodnih sortah, se težje lušči in storž močno zaprt z ličjem.

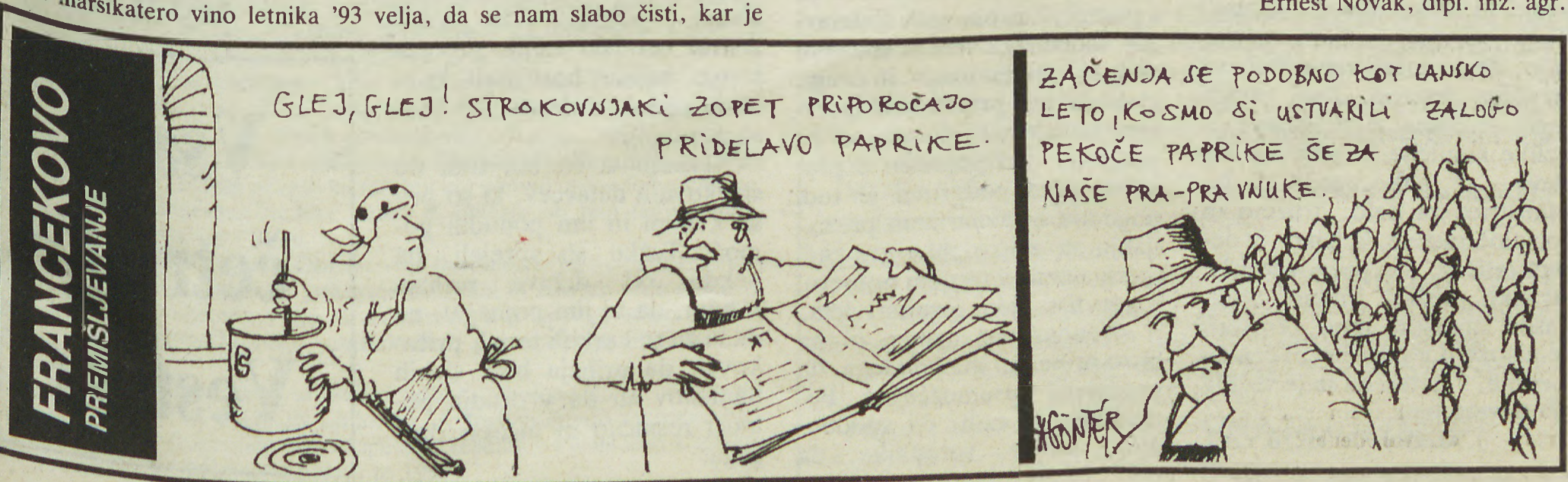
BC 272 ETA – pridelek 12900 kg/ha. Sklop ob spravilu 96000 rastlin, polomljenih 15 % rastlin, tudi zaradi najbolj močnega napada koruzne večje. Steblo še zeleno, storž močno zaprt z ličjem, zrnje zelo vlažno in se težko lušči.

Iz teh opisov vidimo, da nobena sorta ni izrazito odstopala po pridelku in da so se vse gibale okrog 12000 kg/ha, z vlago ob spravilu okrog 30 %, če preračunamo na suho pa je to okrog 10100 kg/ha. Malo manjši pridelek je dala helga, to je lahko tudi zaradi slabše izbranega vzorca, saj so bili naključno izbrani, vzeti samo en vzorec, bolj natančno bi bilo, če bi bili vzeti vsaj trije vzorci.

Malo višji pridelek dveh BC-hibridov pa je rezultat večje vlage v zrnju, saj se je že po videzu lahko ugotovilo, da imata precej večji % vlage, in bi bilo treba s pravilom počakati vsaj 7 do 10 dni, da bi bila enaka vlažnost.

Ta poskus je pokazal, da so do sedaj uveljavljene sorte še vedno primerne za pridelavo in da novih sort z večjim odtopenjem ni, seveda letos, ko nas je pestila suša, v drugačnih razmerah pa bodo rezultati mogoče malo drugačni.

Kmetijska svetovalna služba
Ervin Novak, inž. kmet.

Najdenčki kot profesionalci

Marsikdaj je v javnosti mnenje, da so lahko uspešni predvsem tisti osnovnošolci, ki obiskujejo osemletke v mestih ali večjih krajih. Na druge se pogosto gleda bolj zviška, češ le kaj ti zmorejo. Tako so se sprva počutili tudi člani šolske plesne skupine NAJDENČKI na OŠ Kuzma, ko so začeli pred leti nastopati na občinskih in medobčinskih revijah ter javnih prireditvah. A se kljub vsemu niso dali in danes so celo med najboljšimi v državi.

Vse skupaj se je začelo leta 1984, ko je prišla na kuzemsko šolo mlada učiteljica INGRID POJBIC iz Murske Sobote. Med solanjem v Mariboru je nastopala v plesni skupini Plava srčica in si tako pridobila precej izkušenj za mentorstvo šolske plesne skupine v Kuzmi. Sprva je uspela pritegniti k delu le deklice, in sicer je štela skupina 8 članic. Kmalu se je razširil glas med drugimi, kako je pri plesnem krožku zanimivo, in ko so tudi drugi videli njihove uspešne nastope, je bilo skoraj preveč prijav tako med deklicami kot fanti. Tedaj jih je Ingrid razdelila v dve skupini – Najdenčki in Mini Najdenčki. Začeli so se udeleževati občinskih revij plesnih skupin in bili so vedno bolj opazni. Lani pa so se uvrstili najprej na območno revijo severovzhodne Slovenije v Gornji Radgoni in potem še na državno srečanje, ki je bilo decembra v Ljubljani. Tam so spremljali njihov nastop najvidnejši strokovnjaki za to področje pri nas in jim izrekli same laskave ocene – za plesni izraz, kostume, glasbo in tehniko. Posebej vščeč jim je bilo tudi, da so kuzemski plesalci nastopali z užitkom, spontano in sproščeno. Zato so jih uvrstili med najboljše plesne skupine.

Pred dnevi smo jih obiskali tudi mi. Še vedno so zelo navdušeni nad svojim uspešnim gostovanjem na državni reviji, a ni dosti manjkalo, da bi jim lahko vse skupaj spodletelo. Tri dni pred nastopom si je namreč eden od glavnih moških plesalcev, sedmošolec ALEŠ FARTEK, zlomil nogo, in to jih je zelo potrla. Kako dolgo so vadili in se pripravljali na revijo, zdaj pa to! Pa se je mentorica Ingrid spomnila na SIMONA SUKIČA iz 8. razreda, ki je v lanskem šolskem letu zapustil plesno skupino, čeprav je bil zelo sposoben. Prosila ga je, če jim lahko v tej hudi stiski skoči na pomoč. Pristal je oziroma je celo pričakoval, da ga bodo snubili. Moral pa je vaditi in vaditi; najprej v šoli, potem pa še doma po 4 ure pred ogledalom. In uspelo je!

Ingrid je za uspehe njihove plesne skupine posebej hvaležna tudi Minki Veselič iz Maribora, ki jim je pomagala s strokovnimi nasveti, in Zvezi kulturnih organizacij občine Murska Sobota, ki jim je stala ob strani pri organizaciji gostovanj na revijah.

In kako (kaj) pravzaprav plešejo kuzmanski Najdenčki? Gre za izrazne plese brez določene plesne tehnike, s katerimi izražajo

Plesna skupina na OŠ Kuzma, ki šteje okrog 20 članov, se imenuje Najdenčki; nastopajo pa kot profesionalci. (Fotografija: J. G.)

nekaj, kar se dogaja v bližnjem in daljnem okolju, npr. kako se v Kuzmi igrajo, poletje na neki plaži idr.

Vsi plesalci na odru so samozavestni in zelo prepričljivi na odru. Če morda kateremu kaj spodleti, nastopajo dalje, kot da se ni zgodilo nič. Tako je nekoč eni od plesalk spodrsnilo z odra, priletela je v naročje najbližjemu gledalcu, ki jo je lahkotno (kot da bi bilo to v koreografiji) postavil nazaj na oder in plesali so dalje, ne da bi imel kdo občutek, da je bilo kaj narobe. Vedno jim namreč govorijo: Lahko se zgodi karkoli, vse je življenje, nič ni pretresljivo.

JOŽE GRAJ

Nova delovna mesta le ob neokleščenem proračunu

Ministrica za delo, družino in socialne zadeve Jožica Pušar je zadovoljna z delom svojega ministrstva v preteklem letu. Tako je povedala na tiskovni konferenci ob pregledu dela njenega ministrstva v letu 1993. Zdelo se je, da se Slovenija približa državam zahodne Evrope, ki imajo tržno in socialno ureditev. Obljuba o sto tisoč novih delovnih mestih, ki jo je dala njena Stranka demokratske prenov, je uresničljiva in deloma že izpeljana.

Njihova osnovna naloga v preteklem letu je bila ustvarjanje takih razmer dela in življenja, da socialne kategorije, kot so študentje, upokojeanci, veterani, delavci in brezposelni ne bi živeli v letu 1993 slabše kot leta 1992. Storili so vse, kar so znali in zmogli ter toliko, kolikor so jim dovoljevala finančne možnosti. Predvsem je šlo za to, da ne gre samo za preživetje, temveč tudi za ustvarjanje; podpirali so tiste programe, ki so imeli trg.

Na ministrstvu so zadovoljni z zakonom o plačah in ga oce-

njujejo kot uspešnega. Prav tu se njihova mnenja razlikujejo od mnenj mikroekonomistov, ki trdijo, da so plače previsoke. Plače so se umirile, prihaja pa do prestrukturiranja plač, do katerih je prišlo zaradi novih delovnih mest in drugih vzrokov. Med te štejejo predvsem preustroj zaposlenih in nove prerazdelitve mase osebnih dohodkov. Tudi o novem zakonu o pogodbenem delu mislijo dobro in ga ne nameravajo spreminjati ne glede na odmeve iz nekaterih krogov, ki zaposlujejo veliko pogodbenih delavcev. Namen zakona je preprosto: preprečiti goljufanje države na podlagi pogodbenega dela.

Nezaposlenosti v preteklem letu niso uspeli zmanjšati, ohranili pa so veliko delovnih mest; to je posledica njihove aktivne politike zaposlovanja. Na delu so zadržali najmanj 27.000 ljudi, ki bi bili brez njih brezposelni. V devetih mesecih lanskega leta je bilo na novo odprtih več kot 79.000 delovnih mest, od tega 10.000 zaradi upokojitvev, 12.000 zaradi pri-

Tudi bistriški šolarji bi radi imeli telovadnico

Ali so jih izigrali?

V lendavski občini je, kot kaže, padla končna odločitev, da bo letos na vrsti zgraditev telovadnice pri Dvojezični osnovni šoli Dobrovnik, ki jo obiskuje blizu 130 učencev. Velika bo 388 kvadratnih metrov. Obenem bodo dogradili tudi kotlovnico in obnovili nekatere obstoječe prostore. Za vse to (tudi nova oprema) znaša predračun 88.296.000,00 tolarjev. Kot je že dogovorjeno, bo 50 odstotkov potrebnega denarja prišlo iz republiškega proračuna, 40 odstotkov bodo zagotovili v občinskem proračunu, 10 odstotkov pa bo delež KS Dobrovnik (samoprispevek). Predvideno je, da bo nova telovadnica nared do začetka novega šolskega leta. To je vsekakor potrebna naložba.

Tudi profesor telesne vzgoje VASKO JANEV na osemletki Prežihovega Voranca na Srednji Bistrici temu ne oporeka. Toda pričakoval je, da bo prej na vrsti dograditev telovadnice za učence bistriške šole, saj jo obiskuje precej več učencev kot v Dobrovniku (190). Poleg tega je bila po prvotnem vrst-

nem (prioritetnem) redu v občinskem referendumskem programu Bistrica pred Dobrovnikom, in sprva celo pred Črenšovci, kjer so medtem telovadnico že zgradili.

Profesor Janev je prišel na bistriško šolo pred 14 leti (iz Makedonije). Ves čas doslej je upal, da bodo tudi oni dobili

primerno telovadnico, zdaj pa se boji, da sploh ne bodo prišli na vrsto, kajti predvideno je, da se bo sedanja lendavska občina razdružila na več manjših in s tem bo najbrž solidarnosti oziroma združevanja sredstev, kakršno smo poznali doslej, konec. Vprašanje je namreč, če bo nova občina Črenšovci, kamor naj bi spadale tudi tri Bistrice, sposobna sfinancirati tako naložbo.

Nekateri bodo najbrž porekli, češ saj pa bistriška šola ima poseben telovadni prostor v združenem domu. To drži, toda bolje, če te telovadnice sploh ne bi imeli. Ne le da je majhna in nizka ter odmaknjena od šole kakšnih 100 metrov, v njej sploh ne bi smeli dovoliti po-

uka telesne vzgoje, ker se ne haja nad skladiščem kmetijskih zadrug, iz katerega večkrat smrdi po škropivih, krmilih in drugem. Mar naj torej otroci vdihavajo smrdeč zrak? Tudi poda, ki so ga sicer prekrili s talno oblogo, pa zaradi skakanja in tresenja večkrat prhamoli na površje kakšen žebelj. Poleg tega je tudi odpovedala ogrevanje (zaradi počenosti cevi), tako da je v njej zdaj premrzlo.

In kako je potem s telesno vzgojo za bistriške šolarje? Ali telovadijo kar na šolskem hodniku ali pa gredo na sprehod. Ob lepem vremenu pa so lahko na rokometnem ali nogometnem igrišču. Še sreča, da imajo vsaj to.

Bistriški delegat v zboru krajevnih skupnosti občine Lendava ANTON KELENC pa vseeno upa, da bo občina letos poskrbela za dokumentacijo prihodnje leto pa naj bi tudi pri OŠ Bistrica zgradili telovadnico.

J. G.

Ljutomerska družinska politika

Pomoč družini, ki ni samo od ministrstva

Popačeno, tudi posmehljivo, necelostno je bila v nekaterih medijih predstavljena pobuda Slovenskih krščanskih demokratov v Ljutomerskem parlamentu o aktivni družinski politiki na lokalni ravni. S svojim apelom v občinski skupščini so konec septembra opozorili, »da se ne konča in začne skrb za družino samo pri ministrstvih v Ljubljani, ampak da so možnosti za vodenje družinske politike tudi na lokalni ravni«, ter ob tem problemu poenotili mnenjsko različnost strankarskih predstavnikov ob drugih vprašanjih. Strankine predloge za aktivnejšo družinsko politiko, predstavljene na skupščinskem zasedanju, bi lahko kritizirali zaradi povdarjanja ukrepov za družine z več otroki. Kljub temu pa le ne kaže spregledati tistega drugega, morda najpomembnejšega v sporočilu in predlogu, da je potrebno dvigniti raven oz. kakovost življenja družin. Gre, kot pravijo, za ureditev in vzpostavitev družinske infrastrukture, kot so jo poimenovali.

Družine skorajda nimajo prostora za sprostitve ali skupno preživljanje prostega časa, nimajo se kam dati, saj v občini nimajo niti urejenih otroških igrišč. Tudi drugačni ali alternativni vrtec bi pomenil korak za boljše, bogatejše življenje družin.

Po skupščinski razpravi, kjer so delegati sprejeli sklep o ak-

tivnejši družinski politiki v občini ter odgovoru ali mnenju z ministrstva za družino in socialne zadeve, da pozdravljajo vse aktivnosti lokalnih skupnosti, ki bodo položaj družin z otroki izboljšale, je Ljutomerska vlada pripravila teze aktivne družinske politike v občini. V njih je povzela že zagotovljene socialne pravice družin

nam ali posameznim članom v občini in pripravila nekatere predloge ukrepov. Vlada jih je obravnavala konec novembra, stališča in sklepe ob obravnavi teze pa so strnili v pet točk. Prvi dve sta vredni pozornosti, ker govorita o reševanju stanovanjskega vprašanja mladih družin.

Pogledali naj bi, kakšne so možnosti za preureditev podstrešnih prostorov za bivanje, in upravnemu odboru stanovanjskega sklada predlagali, da s posojili pospeši gradnje hiš in izpraznitev stanovanj. V sodelovanju s krajevnimi skupnostmi in vrtci bi uredili igrišča v Ljutomeru in tudi drugod, kjer so možnosti, varstvo otrok pa naj bi bilo pestrejšje glede na potrebe. Pripravljene teze naj bi bile osnova razprave za pravo odloka o družinski politiki v občini.

In prav tu se začne delo, ki terja ne samo visoko strokovnost pri pripravi predlogov za ukrepe družinske politike, predvsem za tiste, ki bodo oblikovani kot pravica družine, ampak tudi izredno občutljivost za družino, njen utrip in potrebe. Ukrepi, ne toliko splošni kot tisti, ki bodo neposredni za družine, bodo morali biti toliko strokovno proučeni in podkrepjeni, da ne bi bili razločevalni po takšnih ali drugačnih kriterijih, ki niso upravičeni ali za nekatere celo krivični. Saj gre vendar za poseganje na najbolj občutljivo področje življenja, ki ga ljudje ne bodo sprejemali povsem ravnodušno. Tehtali ga bodo seveda po svojih merilih, odvisno tudi od lastnega položaja, ter ga odobraval ali zavračali.

MAJDA HORVAT

Za življenje propadajočih kmetij

Oživljanje območja je mnogo več kot trenutno dejanje, kot razvojni načrt, zapisan na primer za podjetje, dejavnost s povsem izračunanimi pričakovanimi učinki. Projekt oživljanja območja mora imeti prav tako oblikovane zelo jasne in konkretne cilje, doseganje le-teh pa je pomembno vprašanje, saj gre vendar za delo z ljudmi in skupaj z njimi za iskanje možnosti in poti, da bi sami bolje, na novo in sploh drugače zaživeli. Šele ko bodo ljudje sprejeli pomoč pri iskanju poti oživljanja, bo oživela tudi njihova domačija, kmetija, potem vas in območje.

V Ljutomeru so se lotili projekta celostne ureditve območja Male Nedelje, pri katerem s svojim strokovnim delom sodeluje tudi center za socialno delo. Ker gre pri tem tudi za strokovni izziv, saj gre za pionirsko ali začetno delo, in ker ni primerov, po katerih bi se lahko zgledovali, vsaj na našem koncu ali pokrajini ne, so njihove izkušnje toliko dragocenejše in zanimive.

Pomoč propadajočim kmetijam

Z oglasom so povabili mlade družine in posameznike, ki bi bili pripravljeni prevzeti ali delati na kmetiji, da se jim oglasi. In odziv je bil, saj se je prijavilo šest mladih družin in trije posamezniki, ki so bili pripravljeni prevzeti kmetijo ali delati na njej. Potem ko so se s pomočjo strokovnih sodelavcev socialnega centra spoznali tisti, ki kmetijo imajo, in drugi, ki bi jo bili pripravljeni prevzeti ali na njej delati, so že podpisali eno pogodbo o prenosu, pred podpisom je tudi pogodba o dosmrtnem preživljanju in zelo dobro gre tudi spoznavanje v tretjem primeru. To so tisti vidni rezultati dela.

»Vendar naš namen ni na hitro pripeljati ljudi do tega, da predajajo premoženje. Pomembno je tudi, da spodbudimo svojce, sorodnike, da

začno za ostarele in kmetije bolj skrbeti. Torej, da se vzpostavi stik s svojci in se razjasni, kako dalje.« (Boris Sunko, direktor Centra za socialno delo Ljutomer.) Tudi to so pozitivni učinki dela za ostarele ljudi in njihove propadajoče kmetije, ki pa se težko merijo, a lahko pomembno prispevajo h končnemu cilju projekta. Ostareli pa potrebujejo tudi druge oblike pomoči, dostikrat pri urejanju najemnih razmerij za zemljo in drugo premoženje, pomoč pri delu na kmetiji, pa tudi nasvete za gospodarjenje in uveljavljanje pravic in pomoči pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Čedalje bolj se zavedamo, so zapisali v poročilu Centra o njihovem delu pri projektu ureditve območja Male Nedelje, da s tem posegamo na najbolj občutljivo področje bivanja kmečkih ljudi: na medsebojne (sorodstvene) odnose in lastninska razmerja. Videti je, da je za kmečke ljudi navezanost na zemljo primarnega pomena. Svojo temeljno varnost čutijo bolj v posedovanju zemlje kot v povezanosti z družino, sorodstvom ali potomci. Zato pa dostikrat ostajajo sami, s posestvom, vendar brez ljudi, ki bi na njem lahko delali. Do ljudi so nezaupljivi.

Nezaupljivi so bili tudi do strokovnih delavcev, ki so prišli k njim in jim ponudili pomoč. Težko so sprejeli, da nekdo od države prihaja k njim, da bi jim pomagal, ne da bi za to karkoli terjal, pričakoval, da prihaja brez slabih namenov ali da v ozadju pomoči resnično ni ničesar drugega.

»Zaupanje pa je potrebno, da sploh lahko začne delati. Naše delo, vloga Centra je povsem samo posredniška med ostarelimi in kmetijo ter njima, ki ima interes.

Pomoč propadajočim kmetijam je vezana na projekt razvoja Male Nedelje, razmišljamo pa, da bi jo razširili na vso občino.« (Boris Sunko)

Socialna preventiva

Socialna preventiva je prav tako program Centra, ki je vezan na razvoj Male Nedelje. Zastavljena je kot učna pomoč otrokom s težavami, vendar je hkrati vstopnica v družino, kjer se kažejo vedenjske, čustvene in druge socialne disfunkcije. S poseganjem v družino vsaj za določen čas hočejo vzpostaviti boljše možnosti družinskega življenja. Strokovni sodelavci prihajajo v družino trikrat na teden po dve uri. Poleg dela z družino razvijajo tudi skupinsko delo. Program socialne preventive želijo dopolniti še z usposabljanjem družin za rejanje in varstvo. Deset do petnajst rejin bi s skupinskim delom pripravili za odovorno in zahtevno vzgojno nalogo.

MAJDA HORVAT

**Vsak
četrtek
Vestnik**

Novice iz kulture

* **Plat grajskega zvona.** Od nedavna zvoní v Soboti poleg zvonov v rimskokatoliški in protestantski cerkvi še zvon v grajski kapeli. Na nekdanje zvonjenje iz stolpa grajske kapele se je spomnil nekdanji poslanec zelenih **Vili Žizek**. Rekel je, da bi bil že čas, da se od tam zgoraj ponovno zasliši plenk zvona. Šli so gor gledat, kako bi se to dalo urediti, in tresla so se jim kolena. Ostrešje je bilo tam zelo slabo in Vili Žizek se je vzpel gor pred drugimi, da jim je pokazal, da si je potrebno upati, in povedal, da je treba ojačati ostrešje. Naredili so tako.

Mojster **Klemenčič** je potem s svojimi ljudmi s pločevino pokril stolp in na lini pred zvonom postavil žaluzijo, da golobi več ne bodo hodili sedet na tramove in jih z iztrežbi mehčat. Zvon so vili v podjetju Feralit, kar bodo menda lahko na njem prebrali tudi zanamci, zato nič več o tem, o teži in posvetilu. Na stol pod slemenom stolpa ga je potem nastavil in povezal z uro **Geza Temlin**, ki ima podjetje Digit.

Vse skupaj je stalo skoraj 2 milijona tolarjev, več kot deseti del tega, 3000 nemških mark, je dala tovarna Mura. Drugo je iz občinskega žepa. Zvon zdaj bije ob polni uri, vsake pol in vsake četr ure. Prvič se je oglasil lansko leto na štefanovo, ko ga je Temlin nastavljal. Pred Turki, tako menimo v najboljšem upanju, grajski zvon več ne bo svaril, k mašni pobožnosti tudi ne bo vabil, ker pod njim ni več kapele. Zvonil bo, ko se bo v gradu kaj kulturnega prirejalo in bo prišla ura, ko se bo prireditve začela.

Zvonov glas je isker in svetel. Morda je zvok tako dobrodejen zato, ker se lepo prečesava med vejami visokega grajskega drevja. Ima pa v sebi tudi neko čudno migotanje, nekaj malce fatalnega. Glas zvona pač. V Indiji pravijo, da je zvok zvona odzven prvobitne vibracije. Pa to samo mimogrede, bolj zato, ker se o novih zvonovih v nesakralnih stavbah tako poredko piše. Ker jih ni.

* **Salomonov Vandrovce** je revija za turizem in enigmatiko, izhaja v Ljubljani, doslej je izšlo že 42 števil. V zadnji številki v rubriki Krajinski parki **Maja Korošak** priobčuje članek z naslovom **Divja lepota sveta ob Muri**. V njem začenja s trpko sladkimi spomini na nekdanje namene, da se na Muri zgradijo elektrarne. (V današnjem Delu, z datumom 10. januarja, piše, da smo elektriko lani celo izvažali, to pomeni, da ni hudega zaradi tega, ker tistih elektrarn niso zgradili. Ko je voda, je elektrika, ko je ni, je tudi v Muri ne bi bilo – op. avt.)

Avtoričin članek je neke vrste anticipacija krajinkega parka ob reki Muri, ki ga ekologi in drugi že dolgo skušajo ustanoviti. Pred kratkim je dal poslanec Zelenih **dr. Bojan Korošec** v imenu poslanske skupine Zelenih-ESS državnemu zboru poslansko pobudo »za opredelitev regijskega parka Mura v prostorskih sestavinah dolgoročnega plana Republike Slovenije«. **Maja Korošak** piše o tem, kako živijo čaplje, in ima ob tem v mislih njihovo gnezdilno kolonijo pri Moti, opisuje lanskoletni spust po reki Muri, ki so ga skupaj organizirali avstrijski zeleni in Zeleni Maribora. Korošakova je na slovenski strani pripisala organizaciji spusta Zelenim Premurja, to pa menda ne bo držalo. V zadnjem delu članka z neko elementarno predanostjo, na prav redek sladek način piše o mlinih na Muri, o Babičevem, ki še je, in o tistem plavajočem, ki se ga namerava zgraditi.

Salomonov Vandrovce berejo, če sodimo po naslovih in imenih v njem objavljenih nagradencev za nagradne križanke, tudi v tehle krajih.

* **Knjige Prešernove družbe.** V prejšnji številki smo na kulturnih straneh objavili recenzijo knjige **Ferija Lainščka**, ki je izšla pri Prešernovi družbi za leto 1994. Knjiga, roman, ima naslov **Ki jo je meglja prinesla**. Naslovi ostalih knjig v letošnji zbirki so: **Prešernov koledar 1994, Ivan Sedej: Ljubezen v stotih slikah, Vitan Mal: Na ranču Veranda in Tanja Poberaj: Pot do sreče in zdravlja**.

Knjige bomo podrobneje predstavljali v prihodnje.

NOVI KNJIŽNI KLUB IN NOVI ROMANI

Pluralizem in konkurenca, ki sta na mnogih področjih našega življenja in dela že močno usidrana, sta v zadnjem času posegla tudi na področje knjižnih klubov in nam tako dala možnosti izbire in pestrejše ponudbe tudi na tem področju. Cankarjeva založba je namreč pred kratkim ustanovila svoj Knjižni center C, katerega sedež je nad Centrom Oxford v Kopitarjevi ulici 2 v Ljubljani. V Centru so naprodaj vse knjige Cankarjeve založbe, popuste, ki jih prinaša članstvo v klubu, pa lahko uveljavite tudi v mnogih drugih knjigarnah in pri naročilih po pošti. Članstvo ne prinaša nobenih obveznosti, kot je na primer obvezno periodično kupovanje knjig, ki ga poznamo iz dela nekaterih drugih knjižnih klubov. Bistvo knjižnih klubov so seveda knjige, zato pobrskajmo zdaj malo po njih.

Drugi paket elitne zbirke prevodnih romanov Cankarjeve založbe XX. stoletje prinaša pet v slovenščino prvič prevedenih del uglednih svetovnih romanopiscev, ki so ustvarjali v iztekajočem se stoletju. Pojdimo po vrsti.

Roman *Prima sezona* (1975) češkega emigranta Josefa Škvoreckega na lahkoten in privlačen način popisuje mladostniške dogodivščine gimnazijcev majhnega češkega mesta Kostelec med nemško okupacijo 1941. leta. Pubertetniško nemirni junak Danny, katerega brezštevilni ljubezenski poskusi nikakor ne rodijo zaželenih sadov, in njegovi prijatelji, s katerimi igra v jazz ansamblu, se ne menijo kaj prida za trpko stvarnost težkih časov, v katerih živijo, a na koncu vendarle spoznajo, da se jim ne morejo povsem izogniti.

Marguerite Yourcenar, prva ženska članica znamenite francoske Akademije, nam je predstavljena z delom *Opus nigrum* (1968), katerega dogajanje je postavljeno v nemirni čas zgodnje renesanse, ko se staro še ni umaknilo, novo pa še ni prevladalo. Roman, katerega naslov izvira iz alkimije, nam prek tipiziranih likov, kakršni naj bi živeli v tistem času, ki so nosilci določenih pogledov in življenjskih načinov, in bogatih kar preobloženih opisov poskuša predčutiti literariziran prerez skozi obravnavano obdobje in nam tako približati neki za vedno izgubljeni čas, ki je bil avtorici, zaljubljeni v zgodovino, skoraj bolj domač kot čas, v katerem je živeła.

Z zgodovino se v svojem najnovejšem romanu *General* v svojem blodnjaku (1989) ukvarja tudi znameniti kolumbijski nobelovec Gabriel Garcia Marquez, a on počne to nekoliko drugače. Osrednji lik njegove knjige je Simon Bolivar, mitski osvoboditelj Južne Amerike izpod španskega gospostva in borec za politično združitev svoje celine, a svojega junaka (Marquez je drugače velik zagovornik Bolivarjevih idej) ne prikaže na vrhuncu moči ali morda med njegovo slavno epopejo, pač pa nam ga izriše v njegovem zadnjem, najmanj veličastnem obdobju. Generala tako ugledamo ujetega v blodnjak, sestavljen iz neusmiljene bolezni, političnih porazov, spominov na dneve slave in sijaja, izgubljenih starih in neuresničljivih novih upov in v njem tako, kljub vsej veličini, ugledamo človeka, ki je pod kožo ravno tako krvav in na koncu koncev prav tako nemočen, kot smo vsi pripadniki človeške vrste.

Na Japonsko nas s svojim romanom *Potovanje skozi temno noč* (1937), ki ga je pisal celih sedemnajst let, popelje Naoja Šiga. Šiga je vodilni med japonskimi pisatelji, ki so vnesli v prvi polovici dvajsetega stoletja v japonsko literaturo evropski slog pisanja, duhovno pa ostali zasidrani v tradiciji svoje dežele. Potovanje, pisano v obliki avtobiografije, obravnava na Japonskem pogosto temo srečevanje prodirajočih zahodnih vplivov in domače tradicije, njegov junak pa sredi tega konflikta išče samega sebe in si prizadeva, da bi premagal nenaklonjeno usodo, na katero so vplivale okoliščine njegovega rojstva. Potovanje je enostavna zgoščena proza, poglavja romana pa so bolj ali manj celote, ki niso trdno povezane.

Nazadnje naj omenim še delo *Ljubljena* (1988), afro-ameriške pisateljice Toni Morrison, ki je prav gotovo zvezda trenutka, saj je bila pred kratkim deležna Nobelove nagrade za literaturo. Kot v vseh avtoričinih delih, je tudi v Ljubljeni obravnavana tematika medrskih odnosov. Gre za zgodbo pobegle sužnje, ki umori svojo komaj rojeno hčerko, da bi tako rešila sebe, deklici pa prihranila suženjstvo. Tekst je poln mističnih, mitičnih in magičnih prvin ter elementov afro-ameriške folklore, ki skupaj z izrazito jezikovno močjo tvorijo avtoričino različico magičnega realizma. Celotno delo Toni Morrison na samosvoj način odslikava iskanje identitete ameriških črncev, ki razpeti med asimilacijo, radikalizem in utopijo realno nimajo možnosti dobre izbire.

D. Štefanec

kulturni koledar

Razstave

MURSKA SOBOTA: V galeriji si lahko ogledate razstavo slik in skic akademskega slikarja Mirka Rajnarja. Odprta bo do 17. januarja.

MURSKA SOBOTA: V razstavnih prostorih Pokrajinskega muzeja bo v petek, 14. januarja, ob 18. uri otvoritev razstave fotografij Barok na Madžarskem. Razstavo posreduje madžarsko veleposlaništvo v Sloveniji. Ogledate si jo lahko do konca januarja.

MURSKA SOBOTA: V razstavnih prostorih zavarovalnice Triglav so na ogled likovna dela učencev in cicibanov, ki so s svojimi deli sodelovali na likovnem natečaju zavarovalnice Triglav. Ogledate si jo lahko do konca januarja.

MURSKA SOBOTA: V študijskem oddelku Pokrajinske in študijske knjižnice bo do 21. januarja odprta razstava o pesniku Francetu Balantiču.

LENDAVA: V gradu je na ogled stalna razstava del dose-danjih mednarodnih kolonij. Obenem si lahko ogledate tudi freske Zoltana Gaborja. Na ogled pa je tudi stalna razstava Oloris, ki jo posoja soboški muzej.

RADENCI: V razstavnem prostoru Radenske si lahko do 21. januarja ogledate razstavo ikon makedonskega slikarja Goceta Kalajdžića.

MORAVSKE TOPLICE: V razstavnem salonu hotela Ajda je razstava ob 30-letnici zdravilišča.

Kino PARK M. Sobota: Film iz ciklusa Film art festa BEING AT HOME WITH CLAUDE si lahko ogledate 13. januarja ob 19. uri. V filmu se za nasilnim umorom skriva tragična ljubezenska zgodba. Psiho-seksualno grozljivko NEČISTI POLICIST bodo vrteli 14., 15., in 16. januarja ob 19. uri. Popolni družinski film SAM DOMA 2 si lahko ogledate 13., 14., 15. in 16. januarja ob 17. uri.

Za zeleni jezik (53)

V prejšnjem zapisu smo predpostavko o katarzičnem učinkovanju jezikovnega dejanja na samega izjavjalca (to zadnjo besedo je tiskarski škrtal žal trikrat preoblikoval v izstav) iz članka Jezična kaša umestili v širši sklop razpravljanj o jeziku. Pri tem se je izkazalo za potrebno to podmeno relativizirati oz. omejiti na specifična jezikovna dejanja. Tudi nadaljevanje članka ponuja možnost, da prikažemo nekaj aktualnih dilem in mogočih rešitev jezikovnih vprašanj. V članku je namreč jezikovno dejanje razumljeno ne le kot »prečiščenje« izjavjalca, ampak tudi kot njegova jezikovna samouresničitvev (SSKJ II/I-Na, str. 100 in 138: izgovoriti se = »povedati vse, kar človeka vznemirja, zanima«; izpisati se = »biti v stanju, ko so vsa čustva, občutki, spoznanja zlasti z umetniškim pisanjem že izražena«). Ta misel je pospremljena še z eno, da namreč posebej kulturni govoreči in pišočji za svojo jezikovno samouresničitvev nujno potrebujejo poleg maternega tudi tuj(e) jezik(e).

Misel o nezadostnosti maternega jezika za popolno jezikovno samouresničitvev bo morda razumljivejša, če jo bomo umestili v kontekst nekaterih bolj znanih jezikovnih teorij. Kar priprava se za ta del zdi Humboldtova in Sapirova jezikovna misel. Wilhelm von Humboldt, nemški učenjak in jezikoslovec, ustanovitelj berlinske univerze, je med drugim trdil, da človek sprejema svet okoli sebe tako, kot ga predstavlja jezik.

Antropolingvist Edward Sapir pa je pri svojem preučevanju jezikov ameriških Indijancev prišel do ugotovitve, da jezik, ki ga nekdo govori, odločilno vpliva na njegovo dožemanje sveta in utemeljuje sprejete vzorce mišljenja. To njegovo tezo je pozneje še dodatno razvil Benjamin Lee Whorf in se imenuje Sapir-Whorfova teorija jezikovnih vzorcev. Izhajajoč iz te teorije, ki je sicer podlaga širši teoriji jezikovnega determinizma (le-ta predpostavlja, da vsak jezikovni sistem določa percepcijo/sprejemanje sveta, v katerem človek živi, in da smo ujeti v jezik kot okvir spoznavanja in da jezik odločilno določa tudi misel), je mogoče zaključiti, da se z obvladovanjem drugih jezikov razširja posameznikova izkušnja sveta. Če po Whorfu vsak jezik drugače modelira stvarnost, potem seveda dobro poznavanje jezikov prispeva k razširitvi, obogatitvi in pestrosti posameznikovega lastnega modeliranja stvarnosti.

Seveda z naslednjim dodatkom nikakor nočemo zmanjševati pomembnosti znanja in učenja drugih jezikov, kajti to bi bil skrajni anahronizem (neskladje z duhom in potrebami časa). In četudi na Slovenskem dandanes najdemo nemalo dokazov, kako pregovor Več znaš, več veljaš ni spoštovan (praktični Slovenci bolj prisegajo na tisto Več imaš, več veljaš), so vsaj glede naše navdušenosti za učenje tujih jezikov skrbri odveč.

Zgolj zaradi tega, da bi bila teoretična slika popolnejša, naj navedemo, da je teorija jezikovnega determinizma doživela tudi marsikateri ugovor. Kot eno zanimivejših dopolnil naj navedemo stališče G., A. Brutjana, katerega načelo »jezikovne dopolnilnosti« (lingvističeskoje dopolnitel'nost) pravi, da se pri oblikovanju posameznikove podobe sveta (modeliranju stvarnosti) prepletata dve sliki le-te: konceptualna (logična) in lingvistična (jezikovna). Logični model naj bi bil vsem ljudem enak in neodvisen od jezika, jezikovni model pa je v različnih jezikih različen. Temu spoznanju bi lahko pridružili še sodobna dognanja, ki nemalo pomena pripisujejo tudi drugim oblikam in načinom oblikovanja podobe sveta, ne zgolj logično-kavzalnim in lingvistično-kulturnim. To pa pomeni, da je jezikovna izkušnja sveta sicer pomembna, za ene ljudi bolj, za druge manj, za vse tudi neobhodna, ni pa edina.

Za pospremitev izhodiščne misli iz Jezične kaše o nujnosti uporabe več jezikov za jezikovno samouresničitvev visoko kulturnih posameznikov smo se med več možnimi praktičnimi pripombami odločili za tile dve. 1. Znanje nekega tujega jezika do te mere, da skozenj začnemo razbirati drugačen model stvarnosti in se z njim oplajati, je prej izjema kot pravilo in danes je kaj malo Slovencev, ki bi se mogli v drugem(ih) jeziku(ih) »izpisati« in »izgovoriti« v zgoraj opisanem pomenu besede. Dimitrij Rupel je kar zadel s svojo mislijo, da mnogi »internacionalisti« zelo slabo govorijo tuje jezike in mnogi »nacionalisti« slabo govorijo slovensko. Seveda ni nobenih zadržkov, da se posebej kulturni posamezniki ne bi jezikovno samouresničevali in prečiščevali v več jezikih (to je tudi njihova temeljna človeška pravica), nikakor pa bi jezikovna teorija ne mogla potrditi, da je prav to pogoj za posameznikovo čudovito jezikovno samouresničitvev in za dooblikovanje njegove individualne podobe sveta, kakor s širšega sociolingvističnega stališča ni mogoče trditi, da bi jezikovno samouresničevanje v več jezikih posameznika neposredno in brezpogojno vzpostavljalo in potrjevalo kot posebej kulturnega (takšni so lahko tudi jezikovni samouresničevalci v enem – maternem jeziku). 2. Iz psiholingvističnih preučevanj vloge jezika v posameznikovem razvoju prihaja ugotovitev, da je učenje tujega jezika kakovostno drugačno od otrokovega usvajanja materinščine. Ne gre le za to, da po Sapir-Whorfovi teoriji otrok z materinščino spoznava svet okoli sebe in sprejema koncepte skupnosti, v kateri živi, ter da tujega jezika učeča se odrasla oseba ima take koncepte že vsajene, ampak predvsem za to, da je izkušnja maternega jezika **temeljna izkušnja sveta**. Glasovi, povezani v besede s samo temu jeziku lastno fonemsko kombinatoriko, besede, ki na povsem specifičen način ene odznavajo in odslikujejo stvarnost, druge jo simbolizirajo in abstrahirajo, neskončna množica stavkov, spletenih iz relativno končne množice besed po svojevrstnih pravilih in zakonitostih – vsi nosijo življenjsko izkušnjo tega jezika in rodov njegovih govorcev. Če se jezikov učimo zato, da bi komunicirali (komuniciranje pa je dvosmerni proces izmenjave sporočil med govorečim in naslovnikom, ki svoji vlogi izmenjujeta), potem lahko znanje tujih jezikov služi ne le temu, da skozenj sprejemamo »tuje« modele sveta in z njimi razširjamo svojega, ampak tudi temu, **da z modelom sveta, ki se skriva v našem jeziku, obogatimo in oplemenitimo (drugojezičnega) sogovornika**.

Prav volje do tega pa zadnje čase pri Slovencih – tako se zdi – odločno primanjkuje. Gledano iz tega zornega kota pa vprašanje t.i. tujk ni obrobno, čeprav za slovenski jezik še zdaleč ne usodno. O tem pa več v naslednjem zapisu.

Največji Buda na svetu

Na slovesnosti, bila je konec lanskega leta, so ob prisotnosti množice ljudi posvetili največji kip Bude na svetu. Visok je blizu 40 metrov, stoji na hribu blizu Hongkonga, dela pa so stala približno 8,8 milijona dolarjev.

Razvozlali so čebeljo govorico

S pomočjo majhne robotske čebele na daljinsko vodenje se je znanstvenikom iz Wurzburga posrečilo pogovarjati z žuželkami. V čebelnjak prethotapljeni miniurni čmrlj je »vrstnicam« dajal navodila glede domnevnih strani sveta in razdalje do izdatnega vira hrane – in že so odletele čebele v nakazano smer. Znanstveniki so odkrili, da čebele s svojimi krili same povzročajo določene šume in zatem s tipalkami zaznavajo posamezne zvoke.

Sedaj se znanstveniki ukvarjajo z raziskovanjem še posebne vroče čebele: s pomočjo umetne žuželke, ki jo je mogoče ogrevati, namreč hočejo biologi ugotoviti, ali si čebele izmenjavajo informacije tudi s pomočjo telesne temperature.

Prejč čista navadnoga vikenda smo prešaltali s staroga v nouvo leto. V stari časaj je būv bar kakšni den fraj, zdaj pa nika. Samo sobota pa nedela, tak kak prejč cejloga leta. Pa za Božić je gljij tak bilou. Tū neka ne štima, pravi Bela. Tou tūdi negativno vpliva na bioritem, tak kak te pred lejtji, gda smo se odločili, ka mo vore na cajgaraj naprej ali pa nazaj gijbali. Tak je Bela fčasi občūjtō, ka se je letošnje leto začnōlo inači, kak prejšnje. Na vodej čūjtji, ka de letošnje leto slabše, kak de naslednje 1995. Tou ga tūdi tolaži. Nej je pa niti malo takše, kak so lani obečavali naši voljeni. Pravni red je ešče izda takši kakši je būv. Dejansko je slabši, zato, ka je letos ešče okouli 170 zakonof, šteri so neusklajeni z ustavo. Pa so se naši pregnjejši pijtali, pa bojali, ka lejko zavolo toga grata v našoj državici pravni kaos. Te so pa tej slejpi, se čemerli Bela, tē pa ne vidiijo, ka mamō te kaos že dugo? Tou je nej samo kaos, tou je pravi ringlšpūv pravi un. Ka nede furt samo štenko, je pravo Bela, more povedati, ka ga je PTT firma jako presenetila pred nouvin leton. V svojon ladni za pošto je najšo tenko knjigico, Poštne številke v Republiki Sloveniji. Pa ešče v farbnon tiski namalano, kak nasloviš sefelē kuperte, pa pakine, pa telegrafske čestitke, pa priložnostne znamke, vse je notri nakejpano. Kaj takšoga je nej čako od te firme, štera ga je do zdaj sigdar samo gūjlila pa pejnēze, z njega, cecala. S ten ga je tak s capaša vrgla, ka nē, vej čī nema Pošta kaj za brejgon. Naj je tak ali ovak, un njoj čestita. Pa jes tūdi, brat Džouzi

Povabilo na večerjo

Februarja 1945 so se v Jalti, letoviškem mestecu ob Črnem morju, sešli trije veliki Roosevelt, Churchill in Stalin. Na gradu z imenom Lastovičje gnezdo so se spora-zumeli o tem, kakšna naj bo Evropa po vojni.

Od takrat je minilo skoraj petdeset let in marsikaj se je spremenilo. Grad, kjer je potekala Jaltska konferenca, je postal razkošno gostišče. Severino Barzan, po rodu iz Furlanije, je lastnik najstarejše restavracije v Veroni Bottega del vino. Pred tremi leti je potoval po Krimu in si ogledal tudi znamenito Lastovičje gnezdo na pečini. Obšla ga je misel – kaj če bi ga spremenil v »gnezdo sladokuscev«? Mahoma se je odločil. Vedel je, da ne bo lahko priti do koščka zgodovine.

Vsa ta leta je potrpežljivo premagoval številne birokratske ovire. Ustanovil je rusko italijansko firmo in obnovil grad. Njegov kuhar iz Verone je nato več mesecev uvajal v delo domačine. Barzanu je v veliko pomoč hči Deborah. Preselila se je v Jalto in postala upravnica gostišča.

Mini humoreska

Neotipljivi

V Sarajevu, Mostarju, Goraždu, Srebrenici pa še kje druge streljajo iz vseh kalibrov.

Gospoda Carington, Stoltenberg, Owen in kompanija so večkrat izjavili, da so optimisti (s poudarkom na »kljub vsemu«).

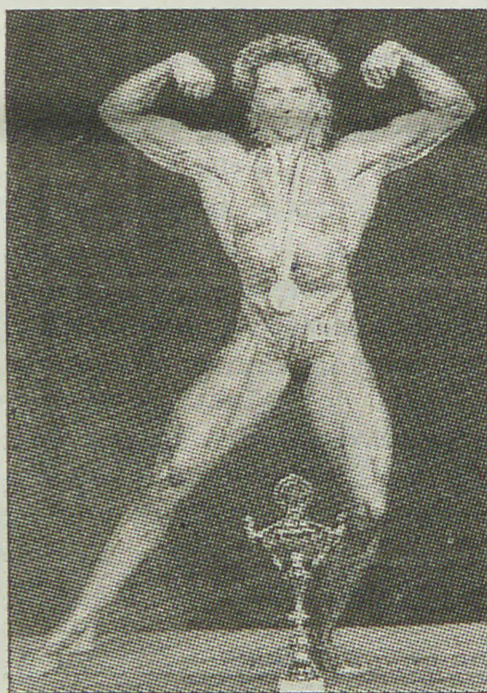
Tovariši Karadić, Milošević, gospoda Tudman, Boban in še nekateri so večkrat izjavili, da so optimisti (brez dodatka).

V Sarajevu, Mostarju, Goraždu, Srebrenici in še kje pa kar streljajo...

Prebivalci Sarajeva, Mostarja, Goražda, Srebrenice in drugih mest pravijo, da niso optimisti.

BORIVOJ REPE

Lepotica drugačnega kalibra

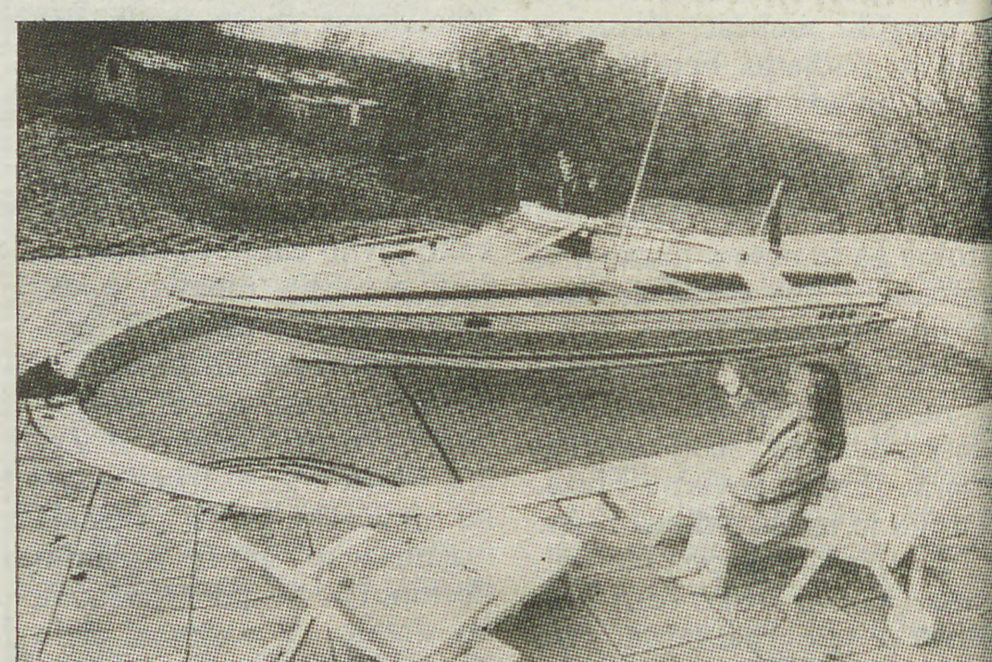
Za vse, ki ste se naveličali takih in drugačnih »mistic«, ki so si podobne kot jajce jajcu, predstavljamo tokrat lepoticu drugačnega »kalibra«. Nemka Sabine Frotscher je zmagovalka nedavnega svetovnega prvenstva amaterskih »bodibilderk« v Varšavi. Če je tole amaterka, kakšne so potem šele profesionalke? In če lahko dodamo naš nasvet: Svoje mnenje raje obdržite zase. S takimi dekleti ni šale.

Zdravnik na ulici

Kitajsko zdravilstvo je staro več tisoč let. Starodavne kitajske recepte vse bolj upošteva tudi moderna medicina. Zlasti v odročnejših predelih Kitajske, kamor si sodobno zdravstvo le počasi utira pot, poulični »zdravniki« po samo njim znanih receptih izdelujejo zvarke proti najrazličnejšim tegobam.

Zimski privez

Zakonca Jolly iz angleškega Devona bosta svoj čolniček prezimila kar v bazenu pred počitniško hišico. Ceneje je kot v dragih marinah, pa tudi bolj varno, pravita domiselna Angleža.

Načrt so pojedli

Ameriški umetniki, ki ustvarjajo zunaj splošno znanih smeri, bodo v preurejenem skladišču v Baltimoru odprli ameriški muzej vizionarskih umetnosti. Za začetek so pripravili maketo – torto, ki so jo na slovesnosti ob začetku preureditvenih del tudi veselo pojedli. Če nimajo še kake kopije načrta, se bodo dela nekoliko zavlekla.

zvezde vam kažejo

OVEN

Ona: Prijeten konec tedna bo znak, da so se tudi tebi začela odpirati prava vrata. Nikar se ne boj, ampak sprejmi izziv, ki ti ga bo ponudil prijatelj. Iz tega bo nastalo še nekaj, vsekakor pa se boš odlično zabavala.

On: Prišel boš v obdobje, ko boš kvasil takšne neumnosti, da nihče ne bo mogel ločiti, ali je to napuh ali le gola naivnost. Prevelika odkritost se ti lahko še masčuje, zato raje popazi na svoje besede.

BIK

Ona: Sicer se boš upirala načrtu, s katerim te bo presenetil prijatelj, a se mu boš na koncu vendarle morala podrediti. Še vedno pa boš neke v sebi obdržala skrite adute, ki bodo lahko obrnili potek igre.

On: Videl boš, da se stvari razpletajo kar same od sebe, torej so bile tvoje skrbi popolnoma odveč. Poslovni partner ti bo predlagal poglobljeno sodelovanje, ti pa presodi, ali se ti bo tudi splačalo.

DVOJKA

Ona: Čeprav si morebiti ne želiš korenitih sprememb, se boš vendarle morala prilagoditi novonastalim odnosom v partnerjevi družbi. Vse skupaj bo videti precej lahkomišno, vendar prvi pogled presneto vara.

On: Predolgo si bil prepričan, da si popolnoma neobčutljiv na ljubezenske namige neke osebe, sedaj pa se je izkazalo ravno nasprotno. Toda vseeno raje malo počakaj, saj si boš morebiti še premislil.

RAK

Ona: V tvoje življenje bo vstopil nekdo, ki si ga do sedaj poznala le iz pripovedovanja svojih prijateljic. Kljub njegovemu sumljivemu slovesu te bo kaj hitro premagala radovednost. Kdo ve – mogoče bo vendarle uspešno?

On: Tvoji sicer velikopotezni načrti se ti bodo začeli končno uresničevati, vendar pa se zavedaj, da je končni uspeh še zelo daleč. S prijatelji pa se nikar ne igray, saj se ti bo lahko to še precej otevalo.

LEV

Ona: V neki zadevi se nikar ne izmikaj, ampak poskušaj vztrajati do konca. Prijatelj ti bo očital nečimrnost, vendar bo s tem mnenjem ostal popolnoma osamljen. Kasneje ti bo predlagal pomiritev...

On: Z močno voljo lahko narediš preobrat tako v svojem poslovnem kot tudi ljubezenskem življenju. Presenetil te bo obisk starega prijatelja, ki ti bo prinesel še, presenetljivejše novice.

DEVICA

Ona: Spraševali te bodo za konkreten nasvet, zato raje pozabi na svojo običajno plahost in se poskušaj uveljaviti. V ljubezni ti sicer ne bo šlo najbolje, a se ti bo kmalu zgodilo nekaj prav lepega...

On: Ni se ti treba bati nobenih posledic, saj je neljub dogodek že skoraj pozabljen. A vseeno se še vedno ne boš odrekel statusu previdnega opazovalca, saj je ena boleča rana več kot dovolj za romantika, kot si ti.

TEHTNICA

Ona: Nepričakovano bo prišlo do nekega srečanja, ki ti bo v prihodnosti kar navada. Partner se bo temu na začetku sicer upiral, a se bo s tem vendarle uspel sprijazniti.

On: Svojo poslovno pot moraš načrtovati karseda preudarno, pa tudi z dobršno mero razuma. Na tak način uspeh enostavno ne more izostati. V ljubezni se trudi utrditi predvsem tisto, kar imaš, saj se ti tla resno majoje.

ŠKORPIJON

Ona: Neki novici sicer sprva ne boš verjela, nato pa jo boš z navdušenjem sporočila dalje. Vendar se lahko kaj hitro zgodi, da ti bo nekdo zaradi tega postal nekoliko nevoščljiv in ti bo poskušal nagajati.

On: Neprijetnosti bodo sicer prešle, ostal pa bo trpek priokus po izgubljeni priložnosti. Posvetil se boš komu, ki si ga v svoji gonji za denarjem preveč zapostavljal. Ne bo ti žal!

STRELEC

Ona: Mnogim se sicer zdiš precej domišljava in vzvišena, vendar je to le maska, ki prikriva tvoje resnične namene. Prijatelj bo zahteval popolno predanost in zanesljivost, od tebe pa je odvisno ali mu boš ustregla. Toda pazi se!

On: Poslovni načrti se ti bodo sicer začeli uresničevati, vendar ne tako hitro, kot si morda pričakoval. Dosegel boš predvsem tisto, kar bo v tem trenutku najvažnejše in bo prineslo največji dobiček. Na drugo malo počakaj.

KOZOROG

Ona: Partner bo precej slabe volje, saj bo začel sumiti, da se za njegovim hrbtom dogaja nekaj, kar ni ravno v njegovem interesu. Le stežka ti ga bo uspelo prepričati, da si vse skupaj le domišlja, saj je resnica povsem drugačna.

On: Potreboval boš veliko samozvesti in notranjega miru, saj se ti je v zadnjem času nabralo kar precej zapletenih problemov. Toda nikar se ne predaj, saj boš v kopici dela našel tudi nekaj prav prijetnega.

VODNAR

Ona: Nekdo te zelo pogreša, vendar ti tega na noben način ne bo hotel priznati. Konec tedna boš »pristala« na divji zabavi. V prijetnem razpoloženju boš izdala nekaj, za kar bi bilo bolje, da bi ostalo skrito.

On: Prihajaš v obdobje, ko boš moral kar najbolje izkoristiti tiste svoje lastnosti, ki so tvoja najboljša stran. Nikar pa ne mešaj ljubezenskih afer s svojimi poslovnimi interesi, saj se ti to lahko kaj hitro masčuje.

RIBI

Ona: Poležavanje s prijateljicami se bo sprevrglo v pravo zabavo in kaj hitro se boš zavedla, da si šla nekoliko predaleč. Zjutraj pa bo prostor ob tebi bel in prazen, kot je bil že nekoč z nekom povsem drugim...

On: Spoznal boš, da ni ravno nujno, da vedno obvelja prav tvoja beseda. To te bo sicer v začetku malo razjezilo, toda hitro boš spoznal, da je tudi druga različica zate karseda ugodna. Mogoče celo bolj...

za vsakogar nekaj

O pasjem in mačjem zdravju

Veseli smo, če sta pes in mačka zdrava; da tako ostane, pa je potrebno nekaj truda. Nihče ne pozna živali bolj kot njen lastnik in on mora biti pozoren na zdravstvene motnje svojega ljubljenca. Kdor ima svojo žival rad, jo opazuje; pri vsakdanjem druženju bi morali spremembe pravzaprav takoj opaziti. Vendar veliko lastnikov pomisli na strokovni nasvet tedaj, ko je zdravje malega prijatelja resno ogroženo. Razlog ni malomarnost, ampak prej to, da si prvih simptomov ne znamo ustrezno razložiti.

Vroč gobček in huda žeja?

Štirinožnega družabnika seveda ni primerno kar naprej nadzorovati s pogledom zdravnika, še posebej ne z vidika razumnih odnosov med človekom in živaljo. Če je ta kakšen dan malo bolj utrujena ali po kaže malo manj apetita, ji še ne grozi nobene kuga. Če pa ne vstane z ležišča niti tedaj, ko pride domov gospodar ali če malica ostane ves dan nedotaknjena, potem imamo razlog za preplah.

Madeži od čaja:

Madeže od čaja na oblačilu premažete z glicerinom, sperite z vodo in prelikajte na narobni strani. Sveže madeže lahko sperete s čisto vodo. Z namiznega prta boste madeže od čaja odstranili tako, da tkanino razpnete čez kakšno posodo, na madeže pa približno s 30 cm oddaljenosti zlivate tanek curek vrele vode toliko časa, da izginejo. Madeže na volnenih tkaninah premažite z mešanico enake količine rumenjaka in glicerina, pustite delovati, nato pa sperite z mlačno vodo.

Madeži od jogurta:

Pustite, da se madež posuši. Suh madež boste večinoma zlahka odstranili. Morebitne ostanke madeža sperite z mlačno vodo.

Zanesljiv znak obolenja je vročina, vendar ne smemo sklepati po človeku. Pri psu je normalna temperatura približno med 38 in 38,5 stopinj, pri mačku pa med 38 in 39 stopinj; šele pri višjih temperaturah se začena vročina. Tudi prevelika žeja je lahko znak bolezni, povečano pitje lahko pomeni sladkorno bolezen; obolenje sečnih poti ali ledvic. Previdnost je potrebna pri grizi ali bljuvanju; v tem primeru je treba žival kakšen dan hraniti dijetno. En dan stradanja ob kamiličnem ali slezenovčevem čaju navadno odpravi težave. Če pa trajajo dlje od enega dneva, je treba k zdravniku.

Takojšnja pomoč je potrebna pri »obračanju želodca«. Posebej pri velikih psih se lahko zgodi, da se po obedu želodec obrne okrog svoje vzdolžne osi. Krvne žile se tedaj stisnejo in če pacient ni dovolj hitro operiran, mu ne moremo več pomagati.

Poglej mi v oči!

Kot pri človeku se tudi pri živalih bolezni opazi na očeh. Zdrava žival vedro in z zanimanjem gleda v svet, njen pogled je bister. Če so oči motne in brezizrazne, lahko sklepamo na zdravstvene motnje. Pri mačkah je zanesljiv znak bolezni motnja v delovanju vek. Navadno se ta del telesa, ki mu rečemo žmurka, pri odpiranju očesa znakovno razporeja po očesni oblini in tako razporeja solzno tekočino. Če so potem, ko je žival odprla oko, ne potegne nazaj, to lahko pomeni infekcijo ali celo zastrupitev.

Še en znak za preplah je soljenje: če se žival nenadoma boji svetlobe, če težko odpira oči, če iz njih teče voden ali celo masten izcedek, imamo opravka z vnetjem veznice. Do tega lahko pride zaradi tujka v očesu ali zaradi vetra, vendar tudi ob tako nevarni bolezni, kot je mačja ali pasja kuga.

Preprečevanje z »vizito«

Živinozdravniki lastnikom živali vedno znova svetujejo, naj varovance redno sami pregledujejo. Če enkrat na teden temeljito pogledamo v gobček, bomo z lahkoto opazili zobni kamen ali težave z zobmi in dlesnimi. Tako tudi pomagamo živinozdravniku, saj se žival navadi na vsiljivost pregledovalca.

Paziti je treba tudi na ušesa, pa ne le z očmi: neprijeten vonj je lahko znak za napad pršic.

Pri psih je treba redno pregledovati tudi tačke – zapičeni tuje lahko povzročijo resno infekcijo. Pes nas pogosto šele prepozno opozori na bolečino s šepanjem.

Živali pomaga lahko celo božanje, in to ne le k dobremu počutju, temveč tudi k telesnemu zdravju. Z roko bomo otipali poškodbe ali zatrdline pod kožo.

Manj prijetno, a zelo koristno je pregledovanje iztrebkov. Če so pri psu vodeni ali če mačje stranišče ostaja neobiskano, se mora lastnik zamisliti....

Svetujemo

Limone: Kupujemo le limone s tanko lupino, ker vsebujejo več soka. Ostanke limon se ne bodo osušili, če jih s prerezano stranjo navzdol položimo na krožnik, potresen s sladkorjem ali soljo; sveže ostanke tudi, če vlijemo na krožnik malo kisa. Uvele in засушене limone podrimo za nekaj trenutkov nad paro,

zmehčale se bodo in postale spet sočne. Lahko pa jih nekaj ur namakamo v topli vodi, ki jo večkrat menjamo. Zelene limone hitro dozoriijo, če jih položimo v posodo z vodo, postavimo na toplo in pustimo nekaj dni stati.

Limonin sok lahko tudi konzerviramo: precedimo ga, nato pa prekuhamo nad paro. Še vročega vlijemo v steklenice, jih tesno zapremo in shranimo na hladno. Tega pripravljeno sok se obdrži tudi nekaj let.

Kuhajte z nami

Zdrobovi cmoki s sadjem

Jed lahko uporabimo za izdatno brezmesno kosilo, če predhodno ponudimo zelenjavno juho. Za večerjo zadoščajo cmoki z navadnim ali zgoščenim kompotom ali z jabolčno čežano.

Za 4 osebe potrebujemo: 5 dcl mleka, 12 dag masla ali margarine, 12 dag pšeničnega zdroba, žličko bele moke, 2 jajci, žlico sladkorja, 1 vanilin in 2 žlici drobtin. Za zgoštev kompot: 2 žlički jedilnega škroba in žlico sladkorja (če pripravljamo sveže sadje). Pri vloženem sadju iz kozarca sladkor opustimo.

Mleko, 6 dag masla ali margarine in četrtno žličke soli zavremo. Nato vsujemo vanj zdrob pomešan z žličko moke in med mešanjem kuhamo toliko časa, da se zdrob sprime v cmok in se loči od dna in stene kozice. Odstavimo s štedilnika in počakamo, da se do toplega ohladi. Postopoma eno po eno umešamo jajca, dodamo še žlico sladkorja, vanilin in limonino lupino. Iz pripravljenega testa oblikujemo z mokrimi rokami 8 cmokov. Na majhnem plamenu jih kuhamo v vodi, ki komaj zaznavno vre 15 minut. Kozica naj bo odkrita.

V ponvi segrejemo preostalo maslo, na njem rahlo popražimo drobtine ter s tem zabelimo kuhane in odcejene cmoke. Po želji sladkamo.

Če želimo zgoščen kompot, 2 žlički jedilnega škroba (gustin) zmešamo z zajemalko hladne vode in vlijemo med kuhanjem v kompot, da prevre. Če vzamemo sadje iz kozarca, del tekočine zavremo s škrobom in zmešamo s sadjem. Zraven se najbolj prileže pripravek iz borovnic ali sliv.

Cilka Sukič

Uhani za majhno deklico?

Srce nas zaboli, ko mati pripelje deklico, ki je še bolj otrok kot solar, k zlatarju. Deklica joče na ves glas, a mama ne popusti. Hčerka mora imeti uhančke. Kaj pravijo k temu zdravniki?

Načelno odsvetujejo, da bi majhnim otrokom prebadali ušesne mečice. Vzrokov je več. Vedno grozi nevarnost, da bi se mečica ognijila, otekla in postala boleča. Še bolj boleč bi bil postopek, s katerim bi ji morali odstraniti uhan. Poleg tega je v številnih vrstah uhanov nikelj,

kovina, ki lahko sproži preobčutljivo reakcijo.

Za majhnega otroka so uhani nevarni še zaradi nečesa – če se odgne in pade z ušesa, ga otrok lahko vtakne v usta in pogoltne. Večji otroci se podijo in rav-sajo, po nesreči se lahko z uhanom vred odtrga del mečice. Nekateri so prepričani, da zlato v ušesu izboljšuje vid. Prazne marnje. Zdravniki priporočajo staršem, ki bi neznansko radi videli uhane v hčerkinih ušesih; Počakajte, da se deklica sama odloči, ali bo nosila uhane ali ne. Tega pred vstopom v šolo ne more.

Zoper ploske noge

Še preden se okvara pojavi, jo skušamo preprečiti tako, da pri otrocih in mladostnikih poskrbimo za pravilno nego nog, redno telovadbo in seveda primerno obutev. Pretesni čevlji mehke kosti hitro izmalicijo, v velikih pa noga nima pravilne opore. Za otroke tja do desetega leta so najprimernejši visoki čevlji, ki opirajo tudi gleženj.

In kaj, če ste že odrasli, pa so stopala ploska? Tudi vi čimveč hodite bosi, po ostrmem pesku, drobnem kamenju, doma pa opravljajte telovadne vaje v ta namen. Preproste so, le voljo je treba zbrati. Veljajo za stare in mlade.

Hodite po prstih, s prsti pobirajte s tal drobne predmete; hodite dve minuti po zunanjem robu stopala; pri vožnji s kolesom poganjajte kolo samo s prednjim delom stopala; pri hoji navzgor se odvijajte samo s prsti.

Glasbene lestvice

LESTVICA NAJBOLJŠIH SEDEM SKLADB NA MURSKEM VALU NSTSNMV

1. ALL FOR LOVE – Rod Stewart + Sting + Bryan Adams
2. JULIA – Chris Rea
3. TEARDROPS – K. D. Lang & Elton John
4. ALL ABOUT SOUL – Billy Joel
5. LEAVE THE LIGHT ON – Jeff Healey Band
6. I'LL NEVER GET OVER YOU – John Hiatt
7. BOYS WILL BE BOYS – Hooters & Cindy Lauper

PREDLOGI:

1. BEIGE TO BEIGE – John Mellencamp
2. SHE DON'T LET NOBODY – Chaka Demus & Pliers
3. FOR WHOM THE BELL TOLLS – Bee Gees

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE 7 VELIČASTNIH

1. VSI LJUDJE HITIJO – Neca Falk
2. TIHO JOČEJO SOLZE – Magnet
3. ZVON LJUBEZNI – Deliali
4. NEKDO MI KRADE SANJE – Miha Balažič
5. IGRAČKA – Šarm
6. TI SI KRIVA – Peter Pan
7. KAMA SAN JEZ ZAJ PRIŠEU – Vlado Kreslin in banda

PREDLOGI:

1. ČE SI BREZPOSELN – Orlek
2. TA VLAK – Čuki
3. ACAPULCO – Šukar

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE S KRŠČAKON, CEKRON PA Z MARELOF

1. ABRAHAMKA – Ans. Prerod
2. AVE MARIJO ZVONI – Alpski kvintet
3. NA SIL VESTROVO – Štajerskih 7
4. VETER JE NAPISAL PRAVLJICO – Ans. Tonija Verderberja
5. RODNI KRAJ – Vokalni kvintet Ajda
6. ZDRAVICA – Ans. Simona Legnarja
7. GAŠPERJI, TO SMO MI – Ans. Gašperji

PREDLOGI:

1. BISER OB DRAVI – Ptujskih 5
2. MELODIJA ZA OČETA – Ans. Kogras
3. URCA ZAMUJENA – Ans. Stoper

Izpolnjene kupone pošljite do četrta, 20. januarja 1994, na naslov: Murski val, Slovenska 41, 69000 Murska Sobota, »za glasbene lestvice«.

Kupon št. 2

Glasujem za skladbo:

• tuja

• domača

• narodnozabavna

Ime in priimek ter naslov

RADIO MV – MURSKI VAL – UKV 94,6 MHz (dopoldne tudi SV 648 kHz)

Petek – 5.40 Prebujajte se z nami – 7.00 Druga jutranja kronika – 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini – 7.45 Mariborsko zvočno pismo – 8.00 Poročila – 8.10 Dopoldne na MV – 8.30 Mali oglasi – 9.15 Borzni utrip – 9.30 NSTSNMV – 10.00 Poročila – 11.15 Od petka do petka – 12.00 Poročila – BBC – 12.30 Zakaj se ukvarjamo z umetnostjo – 13.00 Dnes do trinajstih – 13.30 Popoldne na MV – 14.00 Aktualno – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.25 Obvestila – 16.30 Poročila – 17.00 Prireditve ob koncu tedna – 17.30 Alternativno – 18.00 MV-dur – 18.30 Poročila BBC – 19.00 Vključujemo Radio Slovenija

Sobota – 5.40 Prebujajte se z nami – 7.00 Druga jutranja kronika – 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini – 7.40 Trznica – 8.00 Poročila – 8.10 Dopoldne na MV – 8.30 Mali oglasi – 9.15 Predstavljamo vam – 10.00 Poročila – 10.40 Potepajte se z nami – 11.00 Sobotni gost – 12.00 Poročila BBC – 12.30 Zakaj se ukvarjamo z umetnostjo – 13.00 Dnes do trinajstih – in odmevi – 16.25 Obvestila – 16.30 Poročila – 17.10 Angleščina – 17.30 Mali oglasi – 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi – 18.30 Poročila BBC – 19.00 Vključujemo Radio Slovenija

Nedelja – 8.00 Začenjamo nov dan – 8.10 Panonski odmevi – 9.30 Srečanje na Murskem valu – 10.30 Nedeljska kuhinja – 12.00 Poročila – 12.15 Nedeljsko premišljevanje – 12.30 Minute za kmetovalce – 13.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi – 18.30 Poročila BBC – 19.00 Vključujemo Radio Slovenija

Ponedeljek – 5.40 Prebujajte se z nami – 7.00 Druga jutranja kronika – 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini – 7.45 Porabsko zvočno pismo – 8.00 Poročila – 8.10 Dopoldne na MV – 8.30 Mali oglasi – 9.15 Evropa v enem tednu – 10.00 Poročila – 10.30 Šport – 11.15 Zgodilo se je – 12.00 Poročila BBC – 12.30 Zakaj se ukvarjamo z umetnostjo – 13.00 Dnes do trinajstih – 13.30 Popoldne na MV – 14.00 Aktualno – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.25 Obvestila – 16.30 Poročila – 17.00 Bilo je nekoč – 17.30 Šport – 18.00 S krščakom, cekron, pa z marelof – lestvica narodnozabavne glasbe – 18.30 Poročila BBC – 19.00 Vključujemo Radio Slovenija

Torek – 5.40 Prebujajte se z nami – 7.00 Druga jutranja kronika – 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini – 7.45 Ljubljansko zvočno pismo – 8.00 Poročila – 8.10 Dopoldne na MV – 8.30 Kost/gost dneva – 9.15 Glasbene novice – 10.00 Poročila – 10.30 Kratki stik – 11.15 Mali oglasi – 12.00 Poročila – 12.30 Zakaj se ukvarjamo z umetnostjo – 13.00 Dnes do trinajstih – 13.30 Popoldne na MV – 14.00 Aktualno – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.25 Obvestila – 16.30 Poročila – 17.00 Tema popoldneva – 17.30 Srebrne niti – 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi – 18.30 Poročila BBC – 19.00 Vključujemo Radio Slovenija

Sreda – 5.40 Prebujajte se z nami – 7.00 Druga jutranja kronika – 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini – 7.45 Zagrebško zvočno pismo – 8.00 Poročila – 8.10 Dopoldne na MV – 8.30 Mali oglasi – 9.15 Iščemo za vas – 10.00 Poročila – 10.15 NSTSNMV – 11.15 Borzni utrip – 12.00 Poročila BBC – 12.30 Zakaj se ukvarjamo z umetnostjo – 13.00 Dnes do trinajstih – 13.30 Popoldne na MV – 14.00 Aktualno – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.25 Obvestila – 16.30 Poročila – 17.00 Poslušamo vas – 17.30 Mali oglasi – 18.00 Na narodi farmi – 18.30 Poročila BBC – 19.00 Vključujemo Radio Slovenija

Četrtek – 5.40 Prebujajte se z nami – 7.00 Druga jutranja kronika – 7.30 Informacije v slovenščini, nemščini in madžarščini – 7.35 Svetuje kmetijski strokovnjak – 8.00 Poročila – 8.10 Dopoldne na MV – 8.30 Kost/gost dneva – 9.15 Sedem veličastnih – 10.00 Poročila – 10.30 Pika na i – 11.15 Mali oglasi – 12.00 Poročila BBC – 12.30 Zakaj se ukvarjamo z umetnostjo – 13.00 Dnes do trinajstih – 13.30 Popoldne na MV – 14.00 Aktualno – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.25 Obvestila – 16.30 Poročila – 17.00 To sem jaz – 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi

SESTAVIL MARKO NASTAP	VELIKO MESTO V PENNSYLVANIJ	DELAVEC V LIVARNI	NEKDANJI MADŽAR	GNOJNA BULA, TVOR	REKA V JUŽNI ANGLIJ	LENOST, NEDELAVNOST, ZASpanost	PRIPADNIK DAVNEGA PLEMENA ARAMEJCEV
TROTOAR							
SKRB ZA ZDRAVJE, ZDRAVSTVENA NEGA							
FRANCOSKI FILMSKI IGRALEC (DANIEL)							
RIMSKI HIŠNI BOG				INDUSTRIJSKA RASTLINA	RIBIŠKA DRUŽINA OČESNA ŠARENICA		
STO KVA-DRATNIH METROV			DEL OBRAZA TISOČINKA BARA				
RIMSKO ŠTEVILO PETSTO		RIMSKI DRŽAVNIK RASNI NESTRPEŽ					
GRŠKE BOGINJE MAŠČEVANJA							
ŽE UMRLI INDIJSKI POLITIK ŠASTRI				NEKDANJA DAVŠČINA ISLAMSKI SODNIK			
GRM S STRUPE-NIMI JAGODAMI						OTOČJE BLIZU NOVE GVINEJE	VOŠČENA TVORBA V ČEBELJEM PANJU
POMANJ-KLJIVOST					IGRALNA KARTA SIBIRSKI VELETOK		
AMERIŠKA BALETNA UMETNICA DUNCAN							
STAVČNI ČLEN, PRILASTEK							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE – Vodoravno: Hossein, Elektra, rekviem, marelca, eter, LR, nir, Kne, E, Aaron, varnost, TR, anta, imini, karakal, Alisarh.

Spomini na organizacijsko delo v Prekmurju

Vladimir Škerlak

Že decembra 1941 je prispela na orožniško postajo anonimna prijava, da sem komunist. Oblasti so me zato stalno nadzirale. Še celo agent politične policije me je opozoril, naj se varujem. V resnici v mojem vedenju komunističnih elementov niso mogli odkriti, nisem pa niti zanimal svojih, kot so rekli oni, »panslavističnih« nag-njenj.

Ker niso našli opore za sodni postopek zoper mene in ker so bili tudi sodniki na višjih sodiščih, ki so naše delo nadzirali, protirežimski razpoloženi, so hoteli opraviti z menoj zlepa. Najprej so mi ponudili premostitev na višje mesto – na okrogno sodišče v Zalaegerszegu. Odklonil sem. Potem so me premestili v Szombathely. Takrat pa sem odpovedal službo na sodišču.

Odvetništvo

V januarju 1944 sem opravil pravosodni »enotni odvetniški in sodniški« izpit na vrhovnem sodišču v Budimpešti.

29. februarja 1944 sem bil zadnji-krat v sodni službi. Ker še nisem prisegel kot odvetnik, sem stopil v službo židovskega odvetnika kot pripravnik. Tu sem delal do 31. marca. 1. aprila pa sem odprl lastno odvetniško pisarno. V službi sem imel Olgo Vajda, hčer interniranega slovenskega orožnika (po vojni se je poročila in pisala Ošljaj).

Od vsega začetka sem imel namen, da ustanovim potem, ko bom odvetnik, stranko malih kmetov (»kisgazdaptart«). To pa ni bilo mogoče, ker so Nemci 19. marca 1944 zasedli Madžarsko in uvedli fašistično diktaturo. Takrat so odvedli madžarske žide – tudi lendavske – v Auschwitz.

Da bi nadomestil možnost akcijske povezave z ljudskimi množicami, sem organiziral akcijo za vrnitev agrarne zemlje prekmurskim kmetom. Šlo je za tole:

Madžarske oblasti so vzele kmetom tisto zemljo, ki so jo dobili pri jugoslovanski agrarni reformi. Dali so jo raznim madžarskim begun-cem iz Bukovine, del menda tudi vrnili grofici. Davke pa so morali plačevati še dotedanji lastniki, ker so bili vključeni v zemljiški knjigi. Svinjarja je bila torej popolna in je kar izzivala odpor zoper okupator-ske oblasti.

Najprej je prišlo k meni nekaj kmetov vprašat, ali bi jih zastopal proti oblastem zaradi vrnitve te zemlje. Rekel sem jim, naj se pove-

žejo z drugimi interesi in mi dajo pooblastilo vsi skupaj, jaz bom pa nastopil pri velikem županu in v njihovem imenu zahteval vrnitev zemlje agrarnim interesentom.

Odziv je bil velikanski. Cele vasi so se pridružile akciji, celo sama Lendava. Ponekod pa so kmetje v svoji nestrpnosti začeli izganjati madžarske priseljence, jih pretepati itd. Zato so nastopile oblasti in najprej kmete zasililevale (to sta delala zlasti pomočnik okrajnega glavarja in načelnik politične policije), potem so pa nastopili žan-darji in izvajali nasilje nad mojimi strankami.

Medtem so prihajale k meni stranke z različnimi političnimi in njim podobnimi zadevami: internacije ter preganjanje fantov, ki so ilegalno bežali čez mejo na Štajersko in Hrvaško. Kaj so bili, kurirji ali tihotapci, me ni zanimalo. Pomembno je bilo, da so jih žandarji neusmiljeno pretepali, zanje se nihče ni hotel zavzeti, ne odvetniki, celo zdravniki jim niso hoteli izdajati potrdil o poškodbah.

Zaradi te zadeve sem šel k okraj-nemu glavarju. Ta ne samo, da ni ustregel moji pritožbi zoper te postopke, temveč me je zasul z očitki, da ščuvam ljudstvo k nepokornosti v času, ko preživlja država težave zaradi vojnih dogodkov; zaradi tega da me bo dal internirati.

Odvetnik, ki bi mi bil moral pri-skrbeti zvezo z velikim županom, je odpovedal sodelovanje. Kmetje pa so vprašali za mnenje dekana Jeriča in ta jim je odgovoril, da je malo možnosti za uspeh te akcije. Zato je prišla k meni delegacija iz Turnišča in želela, naj preneham z nadaljnjimi ukrepi za vračanje te zemlje. Da so pa ohranili zlasti to akcijo v lepem spominu, se vidi zlasti iz tega, da so mi potem, ko sem že bil v internaciji, pošiljali pakete s hrano.

Kljub glavarjevi grožnji so se me poskušali sprva rešiti na lep način. Ponudili so mi pisarni dveh umrlih odvetnikov v kraju Keszthely ob Balatonu. Odklonil sem. Nato so mi dali vojaški poziv za nekaj disciplinski bataljon na vzhodnem Madžarskem.

Takoj sem poklical nekdanjega člana KPA Ludvika Rogana iz So-bote, naj me v pisarni nadomešča med mojo odsotnostjo; izrecno sem ga opozoril na politični pomen moje pisarne. Takrat so se pa že pokazali znaki poveljne du-

hov: Rogan je vprašal za mnenje Ludvika Rapoše, uradnika davka-rije in člana OF, kaj naj stori. Rapoša mu je rekel, naj ne prevzame pisarne(!). Potem sem poklical Jožka Brünca, ta je prevzel. (Roga-na so pozneje odvedli v Dachau, tam je povedal vso zgodbo mojemu bratu, zato mi je stvar znana.) V disciplinskem bataljonu sem bil do srede septembra 1944. Zaradi vdora Rdeče armade pa so ta bata-ljon razpustili, prišel sem domov, vendar ne za dolgo.

Internacija

Iz poročila nekdanjega lendav-skega orožniškega poveljnika Karla Berkeja (njegova sorodnica živi še danes v Lendavi) vem, da je okrajni glavar zaprosil orožniškega stotnika v Čakovcu, naj me inter-nira. Stotnik je to odklonil, češ naj se ne skrivajo za njegov hrbet. Po-tem je 15. oktobra regent Horthy objavil, da prosi Madžarska za pre-mirje. Kot odgovor so Nemci pri-vedli na oblast skrajne desničarje – »njilašev«. Pod tem režimom so 25. oktobra 1944 privedli na okrajno glavarstvo ženo (bila je no-seča) in mene ter po kratkem zasl-išanju objavili odločbo, da sva oba internirana. Obrazložitev: moje stranke so po veliki večini osebe, ki so osumljene panslavističnega in komunističnega delovanja, oba z ženo se stalno druživa s takimi »individuimi«, žena pa še, da je po-skušala zbujati simpatije do Rusov.

Odpeljali so ženo, triletnega sina in mene v prehodne zapore v Bu-dimpešti. Od tam so odhajali v ve-likih skupinah priporniki v Dachau (peš!). Naša družina bi morala priti na vrsto 25. decembra, toda 24. decembra so Rusi zaprli obroč okoli Budimpešte, tako da nihče več ni mogel iz mesta.

Sledili so ulični boji. Med bom-bardiranjem so bila poškodovana tudi poslopja zaporov, zato so se zaporniki med seboj že precej po-močali. Ob taki priložnosti sem 2. januarja 1945 zadnjikrat videl Ma-rijo Maroš, ženo Jožefa Horvata z Melinec, ki ga je spravil v zapor lastni sin. (se nadaljuje)

POT NA VZHOD – IRAN

Janez Jaklič

Popoldansko sonce se je ogle-dovalo v ogledalih na visokih po-bočjih. Ararat, 5185 metrov visoka gora, je bil v svojem snežnem ogrinjalu še mogočnejši. Kraljeval je nad pusto ravnico, po kateri smo se vozili proti iranski meji. Bil sem utrujen in negotov. Za mano in prijateljem Vladom je bilo pet dni nepretrganega potovanja. Do-brih 3000 km po razpadajoči Ju-goslaviji, Bolgariji in Turčiji razpet med sedeže enega in drugega av-tobusa. Nesprespane noči na po-stajah, mučni dremeži na drvečih avtobusih, zastoji na zasneženih prelazih... pa vendar prostovoljno trpljenje po znanih deželah in med znanimi ljudmi. Pred mano pa so bila vrata v skrivnostno deželo, o kateri se ni govorilo in pisalo nič dobrega.

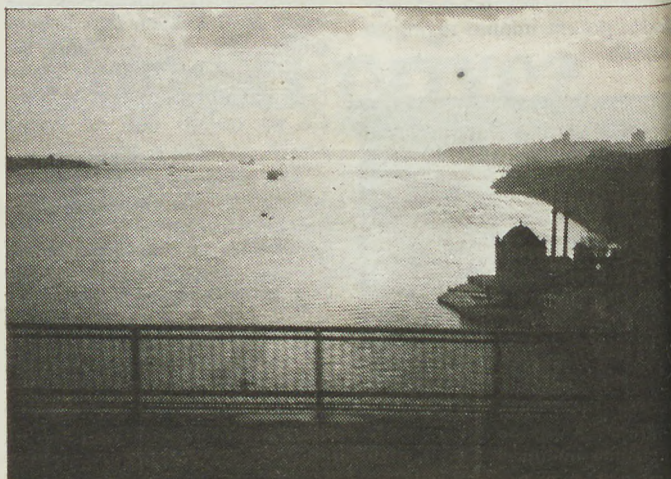
Že kakšno uro sva se drenjala med množico Irancev v zaprtem prostoru. Turški del meje je bil brez težav za nama, sedaj pa nama je vstop v kraljestvo Alaha branila stena iz kovinskih rešetak.

Za opazovalca je bil položaj sme-šen. Vsa množica je pritiskala proti rešetkam in se pri tem največkrat neuspešno izogibala kupom pr-ljage, pesku, vrečam cementa, stebrom odrov, alabastru... Vi-soko nad nami pa sta mojstra kot v največjem miru z natančnostjo umetnika obnavljala stropno štu-katuro.

Od časa do časa se je na oni strani rešetak pojavil postaven mledenčji v brezhibni uniformi je-klene modre barve ter iz gozda mlečih rok pobral nekaj potnih listov. Ti srečezhi so bili po dalj-šem času le spuščeni skozi re-šetke. Končno je po začetni osu-plosti uspelo tudi nama. Vendar pa se je čakanje za naju na drugi strani rešetak šele začelo. Svoja potna lista sva sicer hitro dobila nazaj, nato pa so naju postavili pred zaprta pisarniška vrata z jas-nim namigom, naj počakava. Lju-dje so prihajali, odhajali, ure so minevale, za dnevom je prišla noč, midva pa sva še vedno stala pred zaklenjenimi vrati in čakala. Na na-jina vprašanja pa vedno le enak odgovor: »Čakaj!« Ko je končno okoli desete ure zvečer prišel težko pričakovani uradnik, sem bil

preveč otopel in utrujen, da bi lahko protestiral. Njegova edina naloga je bila, da je natančno po-pisal najin denar. Križev pot pa s tem še ni bil končan. Naslednja postaja je bil dolg carinski pre-gled, nato nočna vožnja v taksiju do bližnjega mesta Maku in končno najtrši oreh, namreč to, da naju v hotelu niso in niso hoteli

žele so tudi velike temperaturne razlike, vroča poletja in hladne zime. Življenje na planoti omogo-čajo dolgi podzemni kanali, ki vo-dijo vodo z bližnjih gora do vasi in mest. Vsakodnevna rdeča nit živ-ljenja v teh krajih je zgolj vprašanje preživetja. V teh razmerah reš-čina ne pomeni nikakršne sra-mote. Ni čudno, da so prebivalci

Bospor – most med Evropo in Azijo

sprejeti. Jezikovna pregrada in strah pred tujci sta bila skoraj ne-premostljiva ovira. Križanja naju je končno rešil sopotnik iz avta, mali smejoči se Iranec, ki je imel polna usta hvale na račun svoje domo-vine. Portirja je prepračil, da je gostoljubje vendar najsvetejša muslimanska zapoved. Tako je delno upravičil prejšnjo hvalo. Po prehodu meje, ki je trajal polnih dvanajst ur, sem utonil v nemiren spanec.

Iran je razbrzdana dežela gora in ozkih dolin, visokih planot in vro-čih puščav, ki se razteza od Ka-spijskega jezera na zahodu do gorske verige Hindukuš na vzhodu. Na severu in jugu sega od turkестanskih step vse do Per-sijskega zaliva. Največji del Irana zavzema planota sredi katere leži velika slana puščava, ki je ostanek velikanskega prazgodovinskega jezera. Dolga je 1300 kilometrov in široka med 160 in 300 kilometri. Nekaj popotnik je dejal, da je puš-čava Gobi v Mongoliji v primerjavi s to prava oaza. Značilnost te de-

te planote pokrajino ob Kaspijskem jezeru, kjer je obilica vode in kjer raste poleg raznovrstnega sa-dja tudi riž, poimenovali raj, in to tisti raj iz korana. Iran je bil dolgo časa dežela, kjer sta se stikale vzhod in zahod. To je sicer pomer-nilo odlično možnost za trgovanje, še več pa je bilo neprijetnosti. Po ozkem rodovitnem pasu med go-rami na severu in slanimi puščavami na jugu so potovale neštete horde selečih se ljudstev in ropar-skih tolp. Vsak tak val je najprej izropal in opustošil to ozko in dolgo mostišče med vzhodom in zahodom, nato se je umiril, naseli-li in se nazadnje pustil asimilirati ljudstvu, ki je bilo že dolgo navar-jeno takih napadov. Arijsko os-novo iranskih vasi, Arijci so se tu naselili v 9. stoletju pred našim štetjem, so tako dopolnile še druge kulture in rasne skupine: Mongoli, Turkmeni, Arabci, Kurdi, Beludži... Vendar pa je skupen razvoj vere, književnosti in življenjskih navad presegel vse te razlike.

Nadaljevanje prihodnjic

Renkovski »kupinarji«

Štefan Skledar

Blago je moralo biti zelo kakovostno. Ti izvozniki so bili glavni odje-malci »kupinarskega« blaga za vse Prekmurje. »Kupinarji« iz Renkovcev in okolice so proda-jali svoje blago predvsem trgovcu Abtu iz Maribora. Razvoj te dejavnosti je prinesel s seboj poleg že omenjenih sprememb (de-nimo preoblikovanje tržišča, pojav konku-rence itd.) tudi premike, ki zadevajo »kupi-narje« same. Iz nosačev – »putarjev« so se razvili nakupovalci, ki niso več hodili peš, ampak so se vozili s kolesi. Seveda so bili ti okrog leta 1930 še redki, a razvoj je bil viden. »Kupinarstvo« sicer ni več prinašalo tako veli-kega zaslužka kot na začetku, vendar se je z njim še vedno dalo preživljati. Čeravno ugo-tavljamo, da je bilo kupovanje jajc in perut-nine dodatna dejavnost, s katero so se ukva-rjali predvsem moške in fantje, ne smemo mimo tega, da so se preostali družinski člani – kate-rih ni bilo malo – v celoti posvečali obdelova-nju zemlje. Ne smemo pozabiti, da so bile v tem času še velike družine, med njimi celo takšne, ki štejejo tudi po 24 članov, ali, kot nam je povedal eden izmed informatorjev, »na tri sklade«.

Seveda tudi sedaj brez nanehnega prilagaja-nja ni šlo. Nabiranci so se množili tudi v krajih, kjer prej ni bilo »kupinarske« tradicije, zato so hodili nakupovat tudi v Medžimurje in na drugo stran Mure. Marsikateri »kupinar« iz Renkovcev pa je osedlil (tudi poročil) v so-sednje kraje ali celo na Hrvaško (na primer družina Magdič, po domače Markovi, ki so odšli v Bjelovar in tam nadaljevali s »kupinar-stvom«). Pet do šest »kupinarjev« pa je nabi-ralo na območju Podravine in se vračalo v Renkovce. V letih 1935–36 se je povpraševa-nje zopet povečalo. Organiziral se je tudi sta-len odkup. Izvozniki so načrtno dodatno kr-mili perutnino in jo uspešno prodajali v Švico in Nemčijo. Vedno znova so se pojavljali novi, mlajši in sposobnejši »kupinarji«. Renkovski »kupinarji« so se znali in hoteli prilagajati.

Ženske so se začele ukvarjati s »kupinar-stvom« po prvi svetovni vojni. V svoji in bliž-njih vaseh so nabirale jajca, ki so jih dajala v jerbese, in perutnino (v košare), nabrano blago pa odnašale domov. Enkrat ali dvakrat na teden je prišel »kupinar« z vozom in blago

odpeljal. Po času »divjega« neorganiziranega je nastopilo organizirano »kupinarstvo«, ki je potekalo po določenem redu. Izvozniki so po-stavili določeno ceno in po njej tudi prevzeli blago od »kupinarjev« ob dogovorjenem času, ki so se ga le-ti morali držati. »Kupinarji« so enako ravnali z nabiralci. Iz Renkovcev so šli enkrat ali dvakrat na teden z vozom in vse blago pobrali. Blago je moralo biti sveže in sortirano, predvsem jajca. V letih 1936–37 so kakovost jajc natančno ugotavljali in sicer s tako imenovanim »rinkanjem«. Postopek so izvedli tako, da so jajca dajali skozi 41-milime-trski krog. Drobnejša jajca so seveda padla skozi obroč in so bila druge kakovosti. Kako-vost so preverjali tudi izvozniki, ki so z me-todo osvetljevanja ugotovili ali so jajca sveža. V leseni škatli so imeli dve luknji v velikosti jajca. V sredino škatle so postavili petrolejko, ki je jajce, položeno v luknjo, osvetlila. Staro jajce se začne sušiti, kar se je s to metodo zelo dobro videlo. Če jajce ni bilo sveže, so odšli pri plačilu.

V naslednjih letih pred drugo svetovno vojno so jajca tudi tehtali. Približno 18 jajc je tehtalo 1 kilogram. To so bila srednje velika jajca. Bilo jih je lahko tudi le 15 (velika) ali pa 20 (majhna).

Ena od novih oblik »kupinarstva« je bilo tudi kupovanje »žibekov«, tj. mladih gosi v Medžimurju, o katerem bomo spregovorili v naslednjem poglavju. »Kupinarji« so proda-jali tudi perje, ki so ga dobili od transporter-jev. Perutnino so namreč čistili »na suho«, brez prelivanja zaklane perutnine z vrela vodo. Debelo perutnino je bilo lažje skubiti, saj je bila bolj napeta in so zato perje z lahko-to populili. Perje so prodajali samo pozimi, ko so imele žene in dekleta čas »čejšati«, to je pri-praviti perje za posteljnino. Ženske so to ra-de počele, saj je bila to ena od oblik družabnega življenja na vasi. Moške, še posebno fantje, so tudi radi hodili tja, kjer so česali perje. Po opravljenem delu je bil »udumaš«, likof. Ta-krat so pili, jedli in plesali. Pripravljeno perje je bilo tudi za doto, ko se je hčerka možila.

»Kupinarji« so se preimenovali v trgovce z jajci in perutnino. To je bila že velika trgo-vina. Trgovci so hodili s »parizarji«, od njih pa so eksportirali vozili s tovarnjaki. Povpraševa-

nje po tem blagu je bilo v letih 1937–38 veliko, saj ga je primanjkovalo.

Začetkom druge svetovne vojne se je trgo-vina prekinila za približno dva tedna, da je vojska šla mimo. Po kratkem premoru so po-budo zopet prevzeli »kupinarji« iz Renkovcev. Takrat so morali zaradi vojne blago tihotapiti. Največ so vozili blago sredi polja v Gabor-hazu. Tam so prvič pili izvrstno črno pivo, imenovano Družinsko pivo.

Blago so kupovali po Goričkem in v Medži-murju in ga vozili v Zalasentivan, kjer je bila družba »Zalaeexport«, katere lastniki so bili Binder, Toplak in Mraz. Ti so imeli svoj to-vornjak in so »kupinarjem« priskrbeli potrdila z njihovim pečatom, ki so jih pokazali žan-darjem. Madžari so jim leta 1942 odvzeli tovor-njak in tako se je zopet začelo trgovanje po starem načinu. Blago so rinkali, merili in pre-svetljevali. Perutnine niso dodatno krmlili, saj zaradi vojne kakovost ni bila več tako po-membna. Iz Zalasentivana so pošiljali blago največ v Nemčijo. V letih 1941–43 se je število »kupinarjev« v Renkovcih manjšalo, ker so morali mnogi od njih v vojsko – naravnost v vojno. 7 do 8 jih je padlo na fronti. Kasneje pa so bombardirali vlake in trgovanje ni bilo več varno. 1943. leta se je začela obvezna oddaja prašičev, masti, pšenice, žita... Ob-vezna oddaja se je merila z mastjo. »Kupi-narji« so začeli ljudem dajati »edinice« – pot-dilo za oddano perutnino, ki so ga pokazali oblastem, da so jim to upoštevali pri oddaji. Gostilničar in mesar Sedonja iz Turnišča je pobiral mast. Tudi iz Madžarske so hodie

v Prekmurje »kofe« – branjevke in kupovale jajca. Jajca so nosile v posebnih košarah, imenovanih »korblaček«. V eno košaro so lahko dale 400–500 jajc. Košare so nosile na glavi. Iz Madžarske so se pripeljale z avtobusom, ki je vozil na progi Negykanizsa–Murska Sobota. Večkrat so kupile jajca kar v Lendavi, saj so se tam ustavljali »kupinarji«, ki so blago pripel-jali iz Medžimurja. Branjevke so jajca proda-jale potem v krajih ob Blatnem jezeru in vse do Budimpešte. »Kupinarji« so sedaj blago večji del prodajali v Mursko Soboto in Len-davo. Nastopilo je pomanjkanje mesa.

V Prekmurju pa je bilo takrat razmeroma veliko perutnine, zato so v Lendavo hodili kupovat prekupčevalci in drugi posamezniki iz notranjosti Madžarske. Prihajali so večinoma z vlakom. Kupovali so že tudi zaklano perut-nino in imeli zato manj dela, ker perutnine ni bilo potrebno krmiti, obenem pa so dosegali višje cene. Mesar Bohar iz Lendave je vsak teden prodal določeno količino mesa, od tega 50–60 kosov piščancev od »kupinarjev«, za ofcirsko kuhinjo.

Vlak je na progi Čakovec–Lendava–Zala-egerszeg do jeseni 1944 vozil redno, nato pa je linija postala neredna zaradi bližajoče se fronte in čedalje pogostejših bombnih napadov. Oktobra 1944 je nastopila splošna mobili-zacija vseh moških od 16. do 60. leta starosti, zato se je »kupinarstvo« končalo. Nadaljevalo pa se je tihotapstvo, čeprav je bilo blaga zaradi splošnega pomanjkanja hrane tudi v Prek-murju vedno manj.

S koncem vojne je oživelo najprej tihotap-stvo, seveda v začetku v manjšem obsegu, zaradi pomanjkanja blaga in ljudi, pozneje pa tudi »kupinarstvo«. Tihotapili in preprodajali so moko, mast, kašo, jajca, perutnino... Pro-tivrednost je predstavljala obleka in obutev, saj so bili ljudje na podeželju dobesedno goli, v mestih pa je močno primanjkovalo hrane. Tudi trgovine so bile tako rekoč prazne. Pre-prodajali niso samo »kupinarji«, ampak tudi drugi. Tako stanje je trajalo približno eno leto, potem se je ponovno razvila »kupinar-ska« trgovina, kjer so bili zopet vodilni »kupi-narji« iz Renkovcev.

Nadaljevanje prihodnjic

Nova zakonodaja s področja požarnega varstva

Rdeči petelin in gasilci

Dejavnost varstva pred požarom

Opravlja jo lahko fizične (občani) in pravne osebe, obsega pa: raziskovanje, izobraževanje in usposabljanje, načrtovanje ukrepov varstva pred požarom, nadziranje, požarno zavarovanje, gasilstvo, tehnični nadzor vgrajenih sistemov požarne zaščite, dimnikarstvo, požarno varovanje premoženja in drugo. Cilj dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom je varovanje ljudi, živali, premoženja in okolja pred požarom in eksplozijo. Vsakdo ima pravico do varstva pred požarom, vlada države pa mora sprejeti nacionalni program varstva pred požarom. Take programe morajo pripraviti tudi tako imenovane lokalne skupnosti. Tudi delodajalci morajo poskrbeti, da bo vsak, ki je redno ali začasno zaposlen, poučen o varstvu pred požarom.

Protipožarno prostorsko planiranje

Zakon o varstvu pred požarom v 22. členu določa, da je treba pri načrtovanju in izvajanju prostorskih planskih aktov

nad 5 kubičnih metrov vnetljivih snovi ali gorljivih plinov; kdor vari, uporablja odprt plamen ali orodje, pri uporabi katerega nastajajo iskre, v prostoru, ki je nevaren za požar in ni posebej prilagojen za ta opravila... Požarno stražo mora organizirati prireditelj javnega shoda ali prireditve, na kateri je nevarnost, da izbruhne požar ali pride do eksplozije... Požarno stražo morata organizirati lokalna skupnost, lastnik oziroma upravljalec gozda ali drugega zemljišča, ko je razglašena povečana nevarnost požarov v naravnem okolju. Požarno stražo opravljajo le gasilci, pri pretakanju vnetljivih snovi ali varjenju pa lahko tudi druge za gašenje sposobne osebe.

Vzdrževanje gasilnih aparatov

Ročne in prevozne gasilne aparate po določilih zakona o požarnem varstvu vzdržujejo fizične in pravne osebe, ki izpolnjujejo določene pogoje, vzdrževati pa jih morajo v skladu s predpisi. Minimalne tehnične in druge pogoje za vzdrževanje ter pridobitev in

pooblaščen fizične in pravne osebe, ki opravljajo naloge varstva pred požarom; nadzira vodenje evidenc in podatkov o požarih in eksplozijah; izvajanje usposabljanja zaposlenih; inšpektor požarnega varstva pa lahko tudi prepove obratovanje objekta ali naprave, uporabo nevarne snovi, tehnološkega postopka ali izdelka..., če obstaja nevarnost nastanka požara ali eksplozije in je ogroženo življenje in zdravje ljudi ter njihovo premoženje.

Kdo bo vse to plačal?

57. člen odgovarja na vprašanje, kako je s financiranjem. Varstvo pred požarom se financira iz proračuna Republike Slovenije, proračunov lokalnih skupnosti (občin), prostovoljnih prispevkov pravnih in fizičnih oseb in drugih virov. Iz proračuna Republike Slovenije se zagotavljajo sredstva med drugim za izobraževanje za varstvo pred požarom in gasilstvo, za sofinanciranje opreme, usposabljanja in delovanja operativnih gasilskih enot širšega pomena; sofinanciranje delovanja in opremljanja drugih gasilskih enot... Kot viro denarja omenja zakon požarno takso, ki jo vplačujejo zavarovalnice, znaša pa 20 odstotkov vsote požarnih premij; v skladu z zakonom pa lahko uvede lokalna skupnost požarni davek. Ta vir pa se sme uporabiti za financiranje gasilske zaščitne in reševalne opreme, ki jo potrebujejo operativne gasilske enote, ter za izobraževanje in usposabljanje gasilcev.

Brez gasilcev ne gre

Da je res tako, določa 2. člen Zakona o gasilstvu, ki se glasi: Gasilstvo je obvezna lokalna javna služba, katere trajno in nemoteno opravljanje zagotavljajo lokalne skupnosti in država.

Gasilske organizacije opravljajo naloge gašenja in reševanja ob požarih, druge, zlasti preventivne naloge varstva pred požarom, določene naloge zaščite in reševanja ljudi in premoženja ob naravnih in drugih nesrečah ter določene storitve, na primer dovoz vode v sušnih obdobjih, vendar opravljanje storitev ne sme onemogočati opravljanja temeljnih nalog gasilskih organizacij. V 9. členu so nanizane vrste gasilskih enot, ki so poklicne ali prostovoljne. Gasilske enote so organizirane kot: 1. poklicne gasilske enote, 2. prostovoljne gasilske enote v gasilskih društvih, 3. gasilske enote v podjetjih, zavodih in drugih organizacijah.

Naloge lokalne skupnosti

Na podlagi načrta varstva pred požarom lokalna skupnost zagotavlja denar za redno delovanje gasilskih enot, gasilsko zaščitno in reševalno opremo ter sredstva za opazovanje, obveščanje in alarmiranje; vzdrževanje in obnavljanje gasilskih sredstev in opreme; izobraževanje in dopolnilno usposabljanje pripadnikov gasilskih enot; gradnjo in vzdrževanje objektov in prostorov za delovanje gasilstva; povračilo škode, ki so jo imeli gasilci pri opravljanju nalog gasilstva; povračilo škode, povzročene tretjim osebam, zaradi opravljanja nalog gasilstva.

Država pa skrbi za gasilske šole, sofinanciranje zaščite in reševanja, in sicer je to širšega pomena, zlasti pri zaščiti pred nesrečami v prometu in nesrečami z nevarnimi snovmi, zagotavlja razmere za delovanje Gasilske zveze Slovenije, zagotavlja delovanje sistema za obveščanje in alarmiranje...

Kdo je lahko gasilec?

Poklicni gasilec lahko postane tisti, ki ima izobrazbo IV. stopnje tehniške smeri in opravi predpisan preizkus psihofizičnih sposobnosti ter opravi dopolnilno izobraževanje. Tega seveda ni treba tistim, ki so končali gasilsko šolo. Poklicni gasilci ne smejo stavkati, če je potrebna njihova intervencija. Prostovoljni gasilec pa je v 19. členu zakona o gasilstvu opredeljen kot oseba, ki je strokovno usposobljena za gašenje in reševanje ter ima opravljen predpisan izpit za prostovoljnega gasilca; je psihofizično in zdravstveno sposobna opravljati operativne naloge gasilstva; ni bila pravnomočno obsojena na kaznivo dejanje zoper življenje, telo in premoženje; je stara od 18 do 63 let (moški) oziroma od 18 do 50 let (ženske).

Prostovoljno gasilsko društvo

Ustanovijo ga občani na podlagi ocene požarnih in drugih nevarnosti. Opravlja pa predvsem naslednje naloge: naloge požarne preventive, strokovno tehnično službo, vzgojo gasilske mladine, pomoč občanom na področju varstva pred požarom, druge naloge v zvezi z organizacijo in razvojem gasilstva.

Prostovoljna gasilska enota opravlja v skladu s pooblastilom preventivna in operativna dela v zvezi z varstvom pred požarom ter zaščito in reševanjem na območju ali delu območja lokalne skupnosti, za katero je bila ustanovljena. Imeti mora najmanj 15 prostovoljnih gasilcev ter potrebno gasilsko zaščitno in reševalno opremo ter orodje. V prostovoljnih gasilskih enotah se lahko v skladu z merili za organiziranje in opremljanje gasilskih enot ustanovi **poklicno jedro** kot sestavni del prostovoljne gasilske enote s poklicnimi gasilci.

Tudi gmotna nadomestila

Za naše številne gasilce je pomembno določilo 25. člena zakona o gasilstvu, ki določa: Prostovoljnemu gasilcu pripada med intervencijo nadomestilo plače. Nadomestilo plače pripada prostovoljnemu gasilcu tudi med usposabljanjem na podlagi poziva pristojnega organa lokalne skupnosti. Nadomestilo plače izplača delodajalec v breme lokalne skupnosti. Če traja intervencija več kot štiri ure, imajo udeleženci pravico do brezplačne prehrane. Prostovoljnega gasilca delodajalec zaradi udeležbe na intervenciji ali usposabljanju ne sme odpustiti, razporediti na drugo delovno mesto ali ga kako drugače oškodovati.

V naslednjem 26. členu pa je opredeljeno **zavarovanje gasilcev**: Prostovoljni gasilec, ki se med intervencijo ali strokovnim usposabljanjem poškoduje ali zaradi opravljanja nalog med intervencijo zbolí, je zavarovan po predpisih o zdravstvenem, pokojninskem in invalidskem zavarovanju za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Prostovoljnemu gasilcu, ki ni zaposlen ali za katerega je to ugodnejše, pripada nadomestilo za čas zadržanosti z dela zaradi poškodbe pri intervenciji v višini 100 odstotkov povprečne mesečne plače na zaposlenega delavca v državi v zadnjem mesecu pred nastankom poškodbe. Če pa prostovoljni gasilec med intervencijo ali med strokovnim usposabljanjem izgubi življenje, imajo njegovi družinski člani pravico do: pokojnine, enkratne denarne pomoči, povračila stroškov prevoza in pogreba. Gasilska organizacija mora zavarovati operativne člane svoje gasilske enote za primer smrti, trajne izgube splošne delovne sposobnosti in predhodne nezmožnosti za delo, nastale v nesreči pri gašenju in reševanju, na vajah ali med šolanjem.

Dejavnosti gasilskih enot se financirajo iz proračuna Republike Slovenije in lokalne skupnosti, sredstev zavarovalnic in podjetij, dohodkov iz lastnih dejavnosti, prispevkov, daril in volil fizičnih in pravnih oseb. Iz teh virov se financirajo tudi dejavnosti gasilskih društev in zvez, ki so pomembne za razvoj gasilstva.

Od gasilske zaščitne in reševalne opreme ter orodij in gasilskih domov se ne plačujejo davki, razen prometne davka, carine, prispevkov in drugih dajatev.

Pripravi: ŠTEFAN SOBOČAN

Zgodilo se je...

Domnevno vinjen izsiljeval

Na Melincih se je zgodila prometna nesreča, ker se je Ludvik Perša iz Ižakovec neprevidno pripeljal s kolesom z dvorišča na cesto, nato pa na nasprotni vozni pas, po katerem je v tistem hipu nasproti pripeljal osebni avto, ki ga je vozil Marjan Petek z Mote. Ta je kljub zaviranju domnevno vinjenega kolesarja zadel in hudo poškodoval. Gmotna škoda znaša 105.000 tolarjev.

Ni uspel izpeljati ovinka

Po regionalni cesti iz smeri Murska Sobota proti Martjancem se je zunaj Nemčavca peljal z osebnim avtom Ladislav Mjuidrica iz Murske Sobotice. Ker naj bi vozil prehitro, ni mogel izpeljati blagega ovinka, povrh pa je bila cesta poledenela, zato je zapeljal na nasprotni vozni pas, od tam na utrjeno bankino in naposled v levi obcestni jarek, kjer je vozilo obstalo ob drevesu. Voznik se je hudo poškodoval, materialna škoda pa znaša 150.000 tolarjev.

Nekdo je »oskubil« osebni avto

Zgodi se, da avto med vožnjo odpove, in če ga ne moreš popraviti sam ali pa ni na spregled mehanikov, ga pač pustiš počivati. Alojz A. iz Maribora je avto pustil na cesti pri Krogu, ker se je vozilo v manjši prometni nesreči poškodovalo. Naslednji dan pa je našel svoj avto precej »oskubljen«: bil je brez žarometov, avtoradia in tudi poslovni kovček je izginil. Škode je za 100.000 tolarjev.

Skrivna pištola je počila

5. januarja je Franc S. iz Lokavca na domu čistil svojo plinsko pištolo, ki se je zaradi neprevidnosti sprožila. Franc se je pri tem malo poškodoval, vendar je bilo to dovolj, da so za nesrečo zvedeli policisti, ki so ga obiskali in pištolo odnели. Kmalu se bo mož srečal s sodnikom za prekrške. Ker ima take reči menda veliko ljudi, bodite previdni.

Jugoslovan s ponarejenimi dolarji

Aho B., doma iz Požarevca, državljani Zvezne republike Jugoslavije, je pripotoval z Madžarskega na mednarodni mejni prehod v Dolgi vasi in v Komposavi menjalnici skušal zamenjati 100 ameriških dolarjev

v tolarje, vendar je blagajničarka ugotovila, da je bankovec ponarejen. Potem ko so prišli kriminalisti, da bi ugotovili, ali morda ne gre za večje ponaredke oziroma večjo količino, so ugotovili, da je »pripotoval« le en stotak, saj drugi potniki niso imeli ponaredkov. Prizadeti je povedal, da je dolarje kupil od znanca v Srbiji.

Zoran R. iz Kraljeva pa je v menjalnici Komposa v Dolgi vasi skušal vnovčiti bankovec za 200 nemških mark. Tudi za ta »denar« so ugotovili, da gre za ponaredek.

Če vinček govori, se marsikaj zgodi

Zanimivo je, da na območju Pomurja med božično-novoletnimi prazniki skorajda ni bilo pridržanj, jih je pa bilo zato (?) toliko več po praznikih.

Policisti so pridržali vinjenega Franca L. iz Dolnjega Lakoša, ker je v domači hiši hudo kršil javni red in mir. – V Vučiji vasi je bilo potrebno posredovati zoper Stanislava D., ki se ni lepo obnašal do svoje žene, zato so ga pridržali do iztrenitve. – F. R. iz Lemerja je moral v prostore za pridržanje, saj domači niso mogli več prenašati, da bi se znašal nad njimi, pa so poklicali policiste. – V gostišču Jeruzalem na Jeruzalemu je kršil javni red in mir Janko R. iz Miklavža pri Ormožu; razbijal je inventar in fizično obračunal z lastnikom gostišča. Potem ko so po redneža odpeljali, je bilo spet mirno. – V nedeljo pa se je spozabil Aleksandar H. iz Pinc, saj je pretepal lastno mater in razbijal pohištvo. Odpekljali so ga na policijsko postajo in pridržali do iztrenitve. – Mladen B. iz Zasadbrega na Hrvaškem pa je prišel kršiti javni red in mir, sveda pod učinkom alkohola, na dom svojem nekdaj žene v nekem kraju v gornjeradgonski občini. Tudi ta se bo zagovarjal pri sodniku za prekrške.

Prijeli avtomobilskega tatu

Predzadnji torek ob 2.10 so policisti na Celovski cesti v Ljubljani prijeli 22-letnega Sašo C. iz Ljubljane in 26-letnega Branka N. iz Ljutomer. Pred tem sta v Kogojevi ulici v Ljubljani poskušala ukrasti osebni avto znamke Fiat Tipo, vendar jima to ni uspelo, saj so ju pravi čas prepodili in odvrgli od dejanja. Prijavili so ju preiskovalnemu sodniku.

ZLATOPOROČENCA – Vinko Vajs (69 let) in njegova žena Terezija (72 let) s Polic pri Gornji Radgoni sta se poročila 4. januarja 1944. Ieta, torej pred 50 leti, zdaj natanko na obletnico pa sta imela zlato poroko. Oba izhajata iz viničarskih družin, zato sta živila skromno, enako tudi njuni štirje otroci. Vinko je delal v vinogradništvu, Terezija pa je delala občasno, tudi v Avstriji, predvsem pa je skrbela za družino in gospodinjala. Jublanta sta obletnico zaznamovala, kot se spodobi: pred predsednikom občinske skupščine, nato pa še z obredom v cerkvi. Bila je tudi prava gostija. Veliko razkošnejša kot takrat, ko sta si prvič izrekla »da«. Vajsova imata štiri vnuke, dva pa sta na sliki za jublantom. – Fotografija: F. Kl.

MLAD VRVAR – Robert Lang iz Korovec si je sam naredil »stroj« za pletenje in v teh zimskih dneh, ko pri hiši ni veliko drugega dela, plete povodce za krave, vrvi za različne namene, pa tako tudi tiste tanke za obešanje perila. Že spletene vrvi pa zna tudi »preplesti« in tako nastanejo različni pripomočki, na primer tale, ki ga kaže slika, uporabljajo pa ga za prenašanje sena ali slame. V vasi mu pravijo »locne«. Ker pa je Robert zelo priden in se rad uči, se je hitro naučil tudi pletenja košar, ve-zave metel... Fotografija: F. Ku.

Prostovoljni gasilec, ki se med intervencijo ali med strokovnim usposabljanjem poškoduje ali zaradi opravljanja nalog med intervencijo zbolí, je po določilih zakona o gasilstvu zavarovan po predpisih o zdravstvenem, pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zato je upravičen do denarnega nadomestila, ob smrti pa to dobijo svojci. – Fotografija: N. J.

upoštevati prostorske, gradbene in tehnične ukrepe varstva pred požarom, zlasti pa zagotoviti možnosti za varen umik ljudi, živali in premoženja; potrebne odmike med objekti ali potrebno protipožarno ločitev; prometne in delovne površine za intervencijska vozila; vire in zadostno oskrbo z vodo za gašenje... Upoštevati je treba tudi požarna tveganja, ki so povezana s povečano možnostjo nastanka požara v naseljih, zaradi uporabe snovi, ki povzročajo požar, in tehnoloških postopkov oziroma procesov.

Splošni ukrepi varstva pred požarom

O njih piše v 35. členu. Lastniki ali uporabniki stanovanjskih objektov – razen družinskih stanovanjskih hiš – ter poslovnih in industrijskih objektov morajo določiti požarni red, ki vsebuje: organizacijo varstva pred požarom; ukrepe varstva pred požarom, ki jih zahtevajo delovne in bivalne razmere; navodilo za ravnanje v primeru požara; način usposabljanja... Za požarno bolj ogrožene objekte in objekte, v katerih se zbira več ljudi, pa je treba izdelati požarne načrte. Odgovoren za varstvo pred požarom je lastnik ali uporabnik stanovanjskih, poslovnih ali industrijskih objektov, vendar pa lahko pooblasti ustrezno usposobljeno fizično ali pravno osebo.

Kdo v požarno stražo?

Požarno stražo mora organizirati tisti, ki pretaka količine

Aktualno v športu

Razmišljanje o programskih usmeritvah

Razmišljati o športu in vseh njegovih pojavnih oblikah pomeni razmišljati o bogati društveni dejavnosti, ki v svojih programskih izhodiščih načrtuje nove razsežnosti, pestro in razvejano dejavnost. Vzponredno s sprejeto zakonodajo pričakujemo tudi v športu določene spremembe, ki jih bo prinesla nova lokalna samouprava (predvsem več občin kot doslej). V preoblikovanje se bo aktivno vključila športna dejavnost in prilagodila svojo organiziranost. Kakšna bo v resnici ta podoba, je težko in še prezgodaj napovedati, tako da so programi zaenkrat nastavljeni še po ustaljenih izhodiščih. Osnovne naloge bodo vsekar iste, v športni zvezi se bodo združevale športne organizacije, društva in klubi; njihovo delo bo usklajeno. V našem okolju se uveljavljajo organizirane in neorganizirane oblike, ki jih povezujemo v globalnih področjih: šolski šport, športna rekreacija ter kakovostni in vrhunski šport. Šport je že dosegel določeno stopnjo razvoja, zato je potreben sistematični pristop k urejanju strokovnih in organizacijskih nalog. To stopnjo dosegamo z amatersko zagnanostjo, kar nam lahko druge dejavnosti zavidajo, saj vemo, da nam profesionalnih delavcev v športu, ki naj bi izboljšali kakovost dela, primanjkuje. Zato lahko tudi ponovno vključimo v program izhodišč povečanje števila aktivnih udeležencev in športnih dosežkov. V soboški občini predvidevamo, da bo delovalo 180 društev in klubov z 18.000 udeleženci, od tega 14.000 rednih in 4.000 občasno aktivnih.

Ob vsem tem bi kazalo v naši državi pohiteti in sprejeti vrsto pomembnih dokumentov, ki bi urejali in posegali na športno področje: zakon o športu, zakon o društvih... Tako bi bilo delo v občinah lažje, saj bi razčistili nekatere zadeve, ki se nanašajo na društveno dejavnost, vanje pa posegajo drugi. Urediti bi tudi morali vprašanje lastništva športnih objektov.

V programskih izhodiščih se športna dejavnost namenja vsem kategorijam občanov, od najmlajših do najstarejših. V vzgojnovarstvenih ustano-

vah se v delu z otroki uveljavlja športna značka prve skupine (5 do 7 let), osnove učenja plavanja ter pridobivanje osnovnega športnega znanja. Letno je v soboški občini vključenih v to dejavnost okrog 600 otrok. V osnovni šoli ponujamo dve športni znački (druga in tretja stopnja), učenci se seznanjajo z novimi športnimi znanji, učijo se plavati ali se izpopolnjujejo v tej veščini, tekmujejo na šolskih, občinskih in državnih prvenstvih, spoznavajo se s posameznimi športnimi panogami ter se vključujejo v športna društva in klube. V srednji šoli se športno znanje izpopolnjuje, mladina sodeluje v izbranih športnih panogah, se vključuje v športna društva in klube, prvenstva pa potekajo v okviru šolskih športnih društev, v regiji in državi. Pri tem velja poudariti, da sekretariat za družbene dejavnosti občine podpira to športno dejavnost ter jo sofinancira v vzgojnovarstvenih ustanovah in osnovnih šolah, tako da udeleženci dobivajo brezplačno gradivo in značke.

S številnimi oblikami vadbe in tekmovanji se zadovoljujejo potrebe po gibanju in športnem udejstvovanju odraslih v okviru športnih panog, delavsko športnih iger in različnih tekmovalnih sistemih. Poskrbljeno je tudi za športno dejavnost invalidov v okviru enega nosilca, športni program pa ponujajo tudi nekatere druge specifične organizacije. Vse pa se srečujejo s finančnimi težavami.

V kakovostnem in vrhunskem športu so številni nosilci. Ocenjujemo, da jih velika večina tudi sodi v kakovostni šport. Z načrtnim delom in organiziranostjo so bili dani pogoji za vrhunske dosežke, ki so pogojeni z dosežki medna-

rodne vrednosti. Take cilje načrtujemo v nogometu, namiznem tenisu, odbojki, rokoborbi, judu, karateju, kajakaštvu...

Da bi športno dejavnost še bolj približali občanom, so predvidena številna kakovostna tekmovanja od državnih do mednarodnih. Predvidevamo okroglo mizo o učenju plavanja s podelitvijo priznanj republiškega odbora, seminar na temo Pravo in šport za klube in društva, okroglo mizo o športnih objektih, zlasti pa o centralnih potrebah po zagotavljanju pogojev za kakovostni in vrhunski šport. Evidentirane so potrebe po ureditvi nogometnega stadiona, lokaciji za atletski stadion in drugo športno dvorano v Murski Soboti. Dogovoriti se bo potrebno o občinskih priznanjih in nagradah za odmevne rezultate amaterskih športnih delavcev, klubov in društev, ob že utečenih priznanjih trem najboljšim športnikom, športnicam in moštvom.

V založniški dejavnosti sta predvideni dve knjižici iz zbirke Športna knjižica. S pristojnim sekretariatom za družbene dejavnosti je dogovorjen kader, ki bo profesionalno zaposlen v športni dejavnosti vse do dokočno izoblikovane lokalne samouprave. Finančni pokazatelji za sofinanciranje športne dejavnosti za letošje niso znani, jasno pa je, da si bodo morali klubi in društva zagotavljati za izvedbo svojih programov dodatna sredstva z lastnimi viri.

Pred športnimi delavci je novo koledarsko leto. Zaželimo si, da bi bilo tako uspešno, kot je bilo minulo. Glede na ambiciozne načrte v posameznih okoljih pa bi moralo biti še uspešnejše.

Ludvik Zelko

Ljutomer

Razglasitev športnikov leta

V ljutomerski športni dvorani bo v soboto, 15. januarja, tradicionalna prireditev IZBOR ŠPORTNIKA LETA. Razglasitev bo na zabavno-glasbeni prireditvi ZAPOJMO IN ZAIGRAJMO PO DOMAČE. Izbrahi in nagradili bodo športnika in športnico, športno organizacijo in šolsko športno društvo. Posebna priznanja pa bodo podelili posameznikom za dosežke v športu in rekreaciji. Zaradi prireditve bo prvenstvena tekma prve državne obojčarske lige Ljutomer - Topolnica že ob 14.00 (NS).

Gornja Radgona

Izbiramo športnika '93

Športna zveza Gornja Radgona prireja v petek, 14. januarja, ob 17. uri v domu kulture v Gornji Radgoni 9. tradicionalno športno-zabavno prireditev Izbiramo športnika '93. Razglasili bodo najboljše športnike ŠSD, najuspešnejše ekipe in najboljšega športnika. Podelili bodo tudi posebna priznanja za delo v športu ter ugibali skrivnostnega gosta.

Odbojka

Ljutomerčani v Brnu

Odbojkarji Ljutomera so bili na petdnevnih pripravah v Brnu. Medtem so odigrali tudi tri prijateljske tekme ter dosegli tri zmage. Premagali so Schenk s 3:1, Slavkova s 3:1 in Tišnov s 3:2. Na pripravah v Brnu so bili vsi igralci razen Zidarja in Onišaka. Priprave v Brnu sta omogočili zasebni firmi Posedi in Kralj iz Ljutomera. Odbojkarji Ljutomera so tudi nameravali sodelovati na močnem mednarodnem turnirju v Neutraublingu v Nemčiji, vendar Žirovnica ni pravočasno pristala na preložitve prvenstvene tekme. Tako bo vseno tekma prvega spomladanskega kola med Žirovnico in Ljutomerom v sredo, 26. januarja. (NS)

PKL - moški

Rezultati - 7. kolo
Petrovci : IPC Sebeborci 57:68
Ljutomer : Sobota V. 45:79
Lindau V.: Lindau 55:56
Maraton prosti

Sobota V.	6	5	1	447:372	11
Lindau	6	4	2	390:386	10
Ljutomer	6	4	2	289:304	10
Maraton	6	3	3	393:411	9
IPC Sebeborci	6	2	4	363:368	8
Petrovci (-1)	6	2	4	340:324	7
Lindau V.	6	1	5	311:380	7

(K.G.)

Kegljanje

Poraz Mure

V petem kolu medregijske mariborsko-posavske B lige je ekipa Palome iz Ceršaka v Mariboru premagala Muro iz Murske Sobote s 7:1. Edino točko za Muro je dosegel Stane Durič. Mura je trenutno na petem mestu. (S. Durič)

Druga državna strelska liga

Zmaga Ljutomera

V šestem kolu prvenstva v drugi državni strelski ligi je Ljutomer doma premagal NTU Slovenj Gradec s 1639:1598 krogov. Za Ljutomer so tekmovali: Manuela Rudolf 564, Rajko Robnik 544 in Janko Miholič 531 krogov. Strelci Celja pa so premagali ekipo Jova Jurkoviča s 1662:1660 krogov. Za Videm so tekmovali: Anton Kocbek 562, Gorazd Kocbek 558, Stanko Rojko 540 krogov. (A. Vogrinec, A. Kocbek)

Tretja državna strelska liga

Zmagi Pomurke in Elrada

V šestem kolu prvenstva v tretji državni strelski ligi je ekipa MI Pomurke iz Murske Sobote premagala I. Pohorski bataljon s 1642:1547 krogov. Za Pomurko so tekmovali: Sebastjan Vajda 542, Milan Kreft 554 in Tomaž Ščančar 546 krogov. Strelci Elrada iz Gornje Radgone pa so premagali Zgornjo Poljskavo s 1584:1578 krogov. Za Elrad so tekmovali: Milan Svetec 548, Branko Horvat 520 in Davorin Slanič 516 krogov. (F. Ščančar, D. Slanič)

Rudolfova in Markoja tretja

V Ljubljani je bilo kontrolno tekmovanje strelcev in strelk za sestavo državne reprezentance. Od pomurskih strelcev sta se najboljše odrezala Manuela Rudolf iz Ljutomera, ki je s 381 krogi zasedla tretje mesto med ženskami, ter Robi Markoja iz Turnišča, ki je nastreljal 581 krogov. Vili Ravnikar (Turnišče) je s 575 krogi zasedel šesto, Branko Bukovec (Tišina) pa s 571 krogi deseto mesto.

Državno prvenstvo v Turnišču

Letošnje državno prvenstvo v streljanju z zračno standardno puško in pištolo bo 9. in 10. aprila v Turnišču. To je za strelske delavce v Turnišču vsekakor lepo priznanje.

Pomurski strelci v Ljutomeru

V soboto, 15. januarja, ob 14. uri bo v Ljutomeru tradicionalno tekmovanje v streljanju s standardno zračno puško. Na tekmovanju bodo sodelovali vsi najboljši pomurski strelci.

Pomurska strelska liga

Središče in Veselko

V petem kolu pomurske strelske lige - serijska zračna puška so bili doseženi naslednji rezultati: Gančani : Kovinar 1082:1046, Elrad : TSO 1044:1016, SCT : Črenšovci 1064:1050, Središče : Škorpioni 1093:1038, Dolina : Varstroj 1067:1015, Obrtniki : SD Štefana Kovača 1019:1073 in SD Kolomana Flisarja : SDJova Jurkoviča 1078:1018. Najboljši v petem kolu so bili: Balazic (Gančani) 372, Vernik (Kovinar) 372 in Kočevar (Središče) 368 krogov. Po petem kolu vodi Središče pred SCT in Gančani s 15 točkami. Med posamezniki pa je v vodstvu Veselko (Središče) s 1823 krogi pred Vernikom (Kovinar) 1818 in Gombocem (SCT) 1815 krogov. (F. Koren)

OSL Lendava

Najboljši Črenšovci

V prvem kolu občiske strelske lige Lendava so bili najboljši strelci Črenšovec z 985 krogi pred Varstrojem Lendava 957 in SD Štefana Kovača Turnišče 953 krogov. Med posamezniki je zmagal Kuplen (Varstroj) s 347 krogi pred Tibautom (Črenšovci) 342 in Lerbarjevo (SD Š. Kovača) 341 krogov.

Pomurka prva

Na drugem strelskem tekmovanju za pokal prijateljstva v konkurenci mlajših mladincev je zmagala MI Pomurka iz Murske Sobote s 537 krogi. Med posamezniki je bil Marjan Balaško s 181 krogi drugi, Tomaž Kerčmar s 180 krogi pa tretji.

Feri Maučec

120 KONJSKEGA ŠPORTA LET V LJUTOMERU

Uvoz kasačev

Po več letih organiziranja konjskih dirk na Cvenu, na katerih so tekmovali le z domačimi toplokrvnimi konji, so začeli na Mursko polje uvažati prave kasače iz tujine. Po nekaterih virih je bil prvi uvoženi kasač, ki je plemenil na Murskem polju, ruski žrebec Krol. Tedaj so bili ruski kasači že znani in cenjeni v avstrijskih športnih krogih. Bolj znani kot ruski je bil angleški kasač Radautz, ki so ga uvozili leta 1884 in je v 15 letih na Murskem polju oplemenil okrog 950 kob. Vidnejši razmah je Dirkalno društvo Ljutomer doseglo po letu 1892, ko so vodstvo prevzeli zavedni Slovenci, med njimi Jožef Mursa (predsednik) iz Krapja, Matija Zemljič iz Ljutomera in drugi. Ob pomoči graščaka Alfreda Rosmanita iz Radvanja pri Mariboru, ki je bil zelo naklonjen konjskemu športu, so leta 1895 uvozili prvega ameriškega kasača - žrebca Browna - ki je dal vrsto odličnih kasačev.

Temu so sledili drugi ameriški kasači.

Zadrugi za rejo kasačev in žrebet na Cvenu

Razvoj konjenereje in kasaškega športa na Murskem polju je podpiralo ministrstvo za kmetijstvo na Dunaju in Dirkalno društvo v Badnu. Velik vpliv pa je imel tudi graščak

Perun (Joško Slavič) iz Bunčan - zmagovalec jugoslovanskega kasaškega derbija leta 1938 v Zagrebu.

Alfred Rosmanita, zlasti potem ko je postal predsednik Štajerske deželne konjerejske družbe. Tako so leta 1907 na Cvenu ustanovili zadrugo za rejo kasačev, leta 1909 pa zadrugo za rejo žrebet. Iz zapisnika zadrugne žrebarne 31. januarja 1909 je razvidno, da so k zadrugi za rejo žrebet pristopili: vitez Alfred Rosmanit iz Razvanja, veleposestnik Joško Rajh iz Mote, Franc Puconja iz Cvena, Marko Slavič iz Ključarovec ter posestniki Marija Osterc iz Veržeca, Franc Štuhec iz Logarovca, Joško Slavič iz Cvena, Matjaž Kovačič iz Mote, Matjaž Sagaj iz Babinec, Jakob Rajh iz Ljutomera, Marko Cajnko iz Babinec, Anton Bežan iz Šalinec, Alojz Kardinar iz Krapja, Jakob Šalamon iz Lokavec, Ivan Jelen iz Lokavec, Alojz Vaupotič iz Lokavec, Ivan Novak iz Lokavec, Matjaž Makoter iz Cvena, Anton Slavič iz Šalinec in Franc Makoter iz Cvena. Za načelnika načelnštva so izvolili viteza Rosmanita, za načelnika nadzorništva pa Marka Cajnka.

V dogajanja na Murskem polju so se aktivno vključevali tudi slovenski študentje, med katerimi je bil tudi dr. Farkaš iz Stare Nove vasi. Napredni študentje so bili tisti, ki so na veliko presenečenje takratnih oblasti poskrbeli, da je tedanji funkcionar društva Joško Rajh med otvoritvijo hlevov za rejo žrebet na Cvenu ministra za kmetijstvo iz Dunaja pozdravil v slovenščini, in ne v nemščini, kot je to moral pisno obljubiti oblastem. Zadrugni hlevi za rejo žrebet na Cvenu s stanovanjem za oskrbnika so bili zgrajeni v obliki črke U na Hildebrandtovih travnikih, katero zemljišče je bilo najprej vzeto v najem, kasneje pa je bilo tudi odkupljeno. S tem so bili dani pogoji za načrtno kasaško rejo na Murskem polju. Zadruga za rejo kasačev je skrbela za zadostno število plemenjakov, zadruga za rejo žrebet pa je sprejemala na pašo in nadaljnjo rejo žrebeta plemenskih kobil.

Žrebeta, ki so prišla v zadrugo za nadaljnjo rejo žrebet, so bila največkrat stara leto dni, včasih pa tudi manj.

Predstavniki kralja Aleksandra (general) na obisku leta 1925 v spremstvu veterinarja Alojza Škofa in predsednika Konjerejske zadruge na Cvenu Lovra Petovarja.

Na paši so bila od spomladi do jeseni in to ves čas na prostem. Potem, ko je zadruga za rejo žrebet povsem zaživela, je bilo vanjo včlanjenih večina konjerejcev z Murskega polja, bili pa so tudi iz drugih območij. Tako se je na zadrugnih travnikih lahko pasla večina žrebet. V kolikor je bilo dovolj prostora, pa so se pasla tudi žrebeta drugih rejcev. Zadruga za rejo kasačev se po osvoboditvi ni obnovila, medtem ko je zadruga za rejo žrebet obstajala

do leta 1953, potem pa se priključila h Kmetijski zadrugi Križevci pri Ljutomeru. Leta 1957 pa je prenehala delovati. Po ukinitvi zadruge za rejo žrebet na Cvenu morajo za rejo žrebet skrbeti konjerejci zopet sami. Zato se v zadnjem času vse bolj postavlja vprašanje, ali ne bi kazalo na Murskem polju spet ustanoviti zadrugo za rejo žrebet, saj večina rejcev tega posla ne zmore.

(Nadaljevanje)

šport

Beltinski prvoligaš začel s pripravami

Potrošnik z ruskimi okrepitevami

Med slovenskimi nogometnimi prvoligaši je v tem zimskem času poskrbel za največje presenečenje predsednik Potrošnika Viktor Ketter, ki je v Beltince pripeljal skupino ruskih nogometašev s strokovnim vodstvom. Pretekli teden so prišli v Beltince trije ruski nogometaši: Vais Adipovič Jengurazov (29 let), Sergej Vladimirovič Nejman (26 let) in Vladimir Vladimirovič Medvedjev (25 let), trener Ivo Šajh (41 let) in njegov pomočnik German Vasiljevič Slepnev (31 let), svetovno znani psiholog prof. Rudolf Maksimovič Zagajnov, ki je k vrhunskim dosežkom pomagal športnikom Bubki, Korčonoju, Kasparovu, Grafovi, Seleševi in drugim, pa pride v Beltince 27. tega meseca. Potrošnik so doslej zapustili Vöröš (Turnišče), Zver (Nafta) in Marič (Odranci). Na odhodu pa so še nekateri tuji igralci. S pripravami za spomladanski del prvenstva je Potrošnik začel v ponedeljek. Predstavljamo vam nove okrepitve Potrošnika:

Ivo Šajh – trener: Rojen Ljubljanci, poročen z Rusinjo, živi v Moskvi. Na državnem inštitutu za telesno kulturo v Moskvi je končal štiriletno nogometno šolo in si pridobil naziv diplomirani višji nogometni trener. Pred prihodom v Beltince je delal kot nogometni svetovalec v enem od ruskih prvoligašev. Razmere v slovenskem nogometu dobro pozna. S pogoji dela v Beltincih je zadovoljen in pričakuje, da bo okrepjeno moštvo Potrošnika v prihodnje dosegalo boljše rezultate.

NK RCS Gramatex Turnišče

Osvajeno šesto mesto v prejšnji tekmovalni sezoni in tretje mesto v jesenskem delu prvenstva v drugi državni nogometni ligi pomeni doslej daleč največji uspeh turniškega nogometa. To so ugotovili na občnem zboru Nogometnega kluba Turnišče, ki je dobil novega pokrovitelja in bo odsej moštvo tekmovalo pod imenom NK RCS Gramatex Turnišče. Ugotovili so tudi, da poleg članskega moštva dosegajo lepe uspehe tudi z ostalimi selekcijami, saj se je mladinsko moštvo uvrstilo v drugo državno ligo in je po jesenskem delu prvenstva na četrtem mestu. Med najboljšimi v občini pa so tudi kadeti in pionirji. Zadovoljni s tem, kar so dosegli, so si postavljali vprašanje, kako naprej. Večina se je strinjala s tem, da bi lahko bili zadovoljni s ponovitvijo uspeha iz lanskega leta, medtem ko je gospod Rošič kot predstavnik novega pokrovitelja izrazil željo po uvrstitvi v prvo državno nogometno ligo. Sicer pa so na občnem zboru opozorili na nekatere probleme, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Nezadovoljni so bili z odnosom slovenske televizije, ki ne objavlja drugoligaških rezultatov, kakor tudi z delom Nogometne zveze Slovenije, ki z velikim časovnim zamikom pošilja klubom poročila o rezultatih. Menili so, da bodo v prihodnje morali več storiti za večji obisk gledalcev na tekmah in predlagali, da bi morala ONZ Lendava prilagoditi tekmovalje v občinski ligi drugoligaškemu tekmovalju. Sprejeli so tudi program dela za leto in izvolili novo vodstvo. Za predsednika kluba so ponovno izbrali Cirila Pucka. F. M.

Prva državna odbojcarska liga

Gladka zmaga Vigrosa Pomurja

V desetem kolu prvenstva v prvi državni moški odbojcarski ligi je Vigros Pomurje iz Murske Sobote gostoval na Bledu in prepričljivo s 3:0 (15:1, 15:8, 15:7) premagal Minolto. Vigros Pomurje: Marič, Žalik, Prša, Gobec, Kempa, Kerec, Bačvič, Novak, Vnuk, Topovšek, Poredoš, Fujs. Pri Vigrosu Pomurju so bili najboljši Kempa, Marič in Fujs.

Judo

Tretje mesto Sobočanom

V Slovenski Bistrici je bilo tradicionalno tekmovalje za memorial Pohorskega bataljona v judu. V dveh dneih je sodelovalo nad 300 tekmovalcev iz Avstrije, Poljske, Slovaške, Hrvaške in Slovenije. Med njimi so bili tudi tekmovalci Murske Sobote in Lendave, ter dosegli nekaj dobrih uvrstitev. V skupni uvrstitvi je zmagal Impol z 61 točkami, Murska Sobota pa je bila tretja z 29 točkami. Pri ml. dečkih je bil najuspešnejši M. Horvat (MS), ki je zmagal v kat. do 50 kg. Druga mesta so osvojili Lendavčani: Denša (50 kg), Bot (55 kg) in Recek (nad 55 kg), ter Sobočan Rancigaj (42 kg). Tretji je bil Živko (Lendava), peta Časar in Kal (oba Lendava), sedmi: Škof in Lesjak (oba MS) ter deveti: Vogrinec, Čerpnjak in Ambruš (vsi MS). Med st. dečki sta se najbolje odrezala Sobočana Žilavec (42 kg) in L. Cikajlo (50 kg). Drugi je bil Kovač (MS), tretji Hašaj (MS) in Balazič (Lendava), peti Horvat (MS) in Horvat (Lendava), sedmi Bobič (MS) in deveti Kalamar (MS). Med kadeti je zmagal D. Vehab iz Murske Sobote (60 kg). Lebar je bil tretji, Čuk peti in Djuban sedmi (vsi MS). V konkurenci članov je bil najuspešnejši I. Cikajlo, ki je zasedel tretje mesto (65 kg), peta sta bila Breznik (Lendava) in Pozderec (MS), sedmi pa so bili: Pavlič, Kerec, Kos in Šadl (vsi MS). (T. Kos, J. Kovač).

Od leve proti desni: Slepnev (pomočnik trenerja), Medvedjev (vezni igralec), Nejman (vezni igralec), Jengurazov (obrambni igralec) in Šajh (trener).

German Vasiljevič Slepnev – pom. trenerja: Rojen v Saratovu na Volgi, kjer je začel z igranjem nogometa v moštvo Sokola. Igral je v mladi in mladinski reprezentanci bivše Sovjetske zveze na evropskem prvenstvu. Kot talentirani nogometaš je prišel v prvoligaško Torpedu v Moskvo, igral pa je tudi za prvoligaša CSKA. Nazadnje je igral in treniral moštvo Aktjubinec, ki je postalo državni in pokalni prvak Kazahstana. Čeprav je prišel iz velikega mesta, so njegovi prvi vtisi v Beltincih zelo prijetni.

Vais Adipovič Jengurazov – obrambni igralec: Nogomet je začel igrati v moskovskem Dinamu, kjer je bil steber znanega prvoligaša. Nogometno kariero je nadaljeval pri prvoligašu Pamirju iz Dušanbe. V Beltince pa je prišel iz kluba Viktor Avangard. V novem okolju se dobro počuti in je bil presenečen nad sprejemom v Bel-

tincih. Je poročen in ima triletnega sina. Želi si čimprejšnjega igranja. **Sergej Vladimirovič Nejman – vezni igralec:** Igral je za prvoligaški moštvi Zenit iz Sankt Peterburga in Dinamo iz Moskve. Leta 1991 je odšel k španskemu prvoligašu Betisu. V Beltince je prišel iz kluba Viktor Avangard. Je poročen in ima štiriinpolletno hčerko. Prvi občutki v novem okolju so zelo prijetni in upa, da bodo z igranjem zadovoljili tudi Beltinčane.

Vladimir Vladimirovič Medvedjev – vezni napadalni igralec: Z nogometom se je začel ukvarjati pri moskovskem Spartaku in nadaljeval pri Dinamu iz Minska. Leta 1990 je odšel k poljskemu prvoligašu Gorniku. Tudi on prihaja v Beltince iz kluba Viktor Avangard. Je igralec z bogatimi nogometnimi izkušnjami in nevaren strelec. Je poročen in ima štiriinletno hčerko. Zadovoljen je s sprejemom in bivanjem v Beltincih.

Feri Maučec

Šah

Odprto prvenstvo

Šahovsko društvo Radenska-Pomgrad iz Murske Sobote organizira odprto prvenstvo društva v počasnem šahu. Igrali bodo devet kol po švicarskem sistemu. Udeleženci bodo imeli možnost pridobiti višjo kategorijo. Tekmovalje se bo začel v torek, 18. januarja, ob 17.30 v hotelu Diana v Murski Soboti.

Dvoranski hokej

Hokejisti v Šopronu

Tudi v tem zimskem času Zveza za hokej na travi Slovenije ne miruje, temveč načrtuje številne aktivnosti in tekmovalja. Tako so v soboto nadaljevali s tečajem za hokejske sodnike, kandidati pa bodo v soboto, 15. januarja, opravljali sodniške izpite. V nedeljo, 23. januarja, bo v Celju prvi polfinalni turnir za dvoransko člansko prvenstvo v hokeju. Drugi polfinalni in finalni turnir pa bo v Murski Soboti. Hokejski delavci v Murski Soboti si prizadevajo, da bi v športni dvorani položili prevleko za zaščito parketa. Zadnjo nedeljo v januarja pa se bo slovenska reprezentanca udeležila mednarodnega dvoranskega hokejskega turnirja v Šopronu na Madžarskem, kjer bodo sodelovale še reprezentance Slovaške, Hrvaške in Madžarske. Zatem pa bo v Murski Soboti še državno dvoransko hokejsko prvenstvo za dečke in mladince. Zveza za hokej na travi Slovenije se dogovarja skupaj s HK Lipovci in HK Pomurje iz Murske Sobote, da bi angažirali igralca in trenerja hokeja iz Indije. Prihod le-tega naj bi prispeval h kakovostnemu dvigu hokeja v Sloveniji.

Atletika

Špur na prvem mestu

Atletska zveza Slovenije je izdelala tablice desetih najboljših atletov in atletinj za lansko leto v posameznih disciplinah. Med njimi je tudi več pomurskih tekmovalcev in tekmovalk. V tekui na 100 m je na prvem mestu Damjan Špur, lanskoletni športnik Pomurja, ki je dosegel rezultat 10,73. Špur si tudi deli najvišjo uvrstitev v teku na 200 m (21,95), bil pa je tudi član slovenske reprezentance v teku na 4 × 100 m, ki je bila najhitrejša (41,99). V teku na 1.500 m je na drugem mestu Marija Števanec iz Borejca, članica Olimpije iz Ljubljane, v teku na 800 m pa je tretja. Bila je tudi članica najhitrejših štafet 4 × 400 m, in sicer ekipe Olimpije. Na zavidljivem šestem mestu pa je v skoku v višino s 174 cm Barbara Berden iz Lipovec, članica AK Pomurja, čeprav je še mladinka. V teku na 800 in 1500 m je na solidnem petem mestu Manuela Pergar iz Murske Sobote, članice Olimpije. Omeniti velja še peto mesto v maratonu in sedmo mesto v teku na 10.000 m Geze Grabarja iz Tešanovec, člana TAM-a iz Maribora ter deseto mesto štafete 4 × 100 m AK Pomurja (Magyar, Kolar, Šterman, Špur). G. G.

Bloudkova priznanja

V prejšnji številki Vestnika je v prispevku Bloudkove plakete pomotoma izostala letnica 1971, ko sta prejela to priznanje Jože Šošarič in Franc Zdovc iz Ljutomerja. Za napako se opravičujemo.

Nogomet

Turnir trojk

Klub malega nogometa Bakovci organizira v soboto, 15., in v nedeljo, 16. januarja, ob 14. uri v dvorani v Bakovcih nogometni turnir trojk. Prijave bodo zbirali v petek, 14. januarja, ob 18. uri v okrepčevalnici Dana v Bakovcih. Prijavnina je 1.500 SIT.

ŽNK Ižakovci

Ižakovci jesenski prvak

Nogometašice Ižakovec, ki so prvič tekmovala v prvi državni ženski nogometni ligi, so brez poraza osvojile naslov jesenskega prvaka z odlično razliko v golih. Nogometna zveza Slovenije je namreč sporočila, da je bila tekma med Ižakovci in Idrijo registrirana s 3:0 za Ižakovce, ker gostje niso prišle v Ižakovce. To je vsekakor lep uspeh, hkrati pa velika spodbuda za nadaljnje delo. Čeprav so za doseženi uspeh predvsem zaslužne igralke, pa zaslužijo pohvalo tudi predsednik kluba Zvonko Senica, trener Pavel Prša in tehnični vodja Bojan Jandrašič, ki so v zelo kratkem času uspeli ustvariti najboljšo žensko nogometno ekipo v Sloveniji, ki ima v svojih vrstah tudi šest državnih reprezentantk. Nogometašice Ižakovec so s pripravami za drugi del prvenstva začele v petek. Zao-stalo tekmo s ŠRC Polževo bodo odigrale 2. aprila, medtem ko se bo spomladanski del prvenstva začel 9. aprila 1994.

IŽAKOVCI	6	6	0	0	34:1	12
Vrhnika	7	5	1	1	18:5	11
Krim	7	2	1	2	16:5	9
Idrija	6	2	2	2	8:7	6
Dolič	7	2	2	3	5:9	6
Jarše	7	2	0	5	5:19	4
Polževo	5	1	0	4	4:19	2
Koper	7	1	0	6	4:29	2

Priznanja

Visoko priznanje Srečku Gorjanu

Letalska zveza Slovenije bo v soboto, 15. januarja, podelila v Moravskih Toplicah priznanje zaslužnim članom. Najvišje letalsko priznanje – plaketo Edvarda Rusjana – bo dobil Srečko Gorjan iz Murske Sobote, najstarejši član soboškega aero kluba.

Štiriinšedemdesetletni Srečko Gorjan je prišel leta 1947 s Primorske kot šofer v Mursko Soboto. Tedaj so v Čermelavcih urejali letališče in ga kot šoferja pritegnili zaradi prevoza zemlje. Ker pa ga je že od rane mladosti zanimalo letalstvo, so ga pritegnili v okviru Ljudske tehnike. Že leta 1948 je prvič poletel z jadrlnim letalom Vrabec, leta 1951 pa je opravil tudi tri padalske skoke. Že naslednje leto pa so začeli urejati letališče v Rakičanu, saj je bil prostor v Čermelavcih premajhen. Kot zelo aktivnemu članu kluba so leta 1952 celo zaupali funkcijo predsednika, ki jo je opravljal tri leta. Ker pa klub ni imel potrebnega strokovnega kadra, so ga leta 1957 poslali na začetni tečaj motornega letenja na Ptuj, kjer so se tri tedne usposabljali kandidati za

pilote iz raznih klubov Slovenije. Nato se je izpolnjeval v Vršču, Ljubljani in Zagrebu. Tako je prišel do potrebne kvalifikacije in dobil dovoljenje za športnega pilota. Od takrat pa do danes je Srečko ostal zvest soboškemu aero klubu in ima velike zasluge za njegov uspešen razvoj. V klubu namreč ni bilo akcije, pri kateri ne bi sodeloval. Danes je zadovoljen, da so na letališču v Rakičanu opravili pomembno delo ter ustvarili pogoje za uspešno delovanje. Srečko, ki je bil zaposlen kot šofer pri Perutnini in Agromerurju v Murski Soboti ter v Avtoradgoni, je ves čas delal v klubu amatersko, delo pa opravljal z velikim veseljem. V Aero klubu Murska Sobota je z jadrlnim in motornim letenjem opravil okrog 10.000 poletov ali okrog 2.000 ur letenja. Najraje pa se spominja letenja z jadrlnim letalom, ko je bil kar 8 ur neprekinjeno v zraku, kar je svojevrstni rekord, saj tega doslej še ni dosegel nihče v klubu. Za svoje dolgoletno in uspešno delo v klubu je že prejel zlato in bronasto plaketo Letalske zveze Slovenije. Najbolj pa je seveda vesel plakete Edvarda Rusjana, ki je ni pričakoval in je najdragocenejša lovorika v letalstvu. Zato je tudi hvaležen tako Letalski zvezi Slovenije kot matičnemu klubu, da sta znala ceniti njegovo delo. Priznanje mu je velika spodbuda za še nadaljnje delo v klubu. Sicer pa želi mladim, da bi uspešno nadaljevali z razvojem kluba in doseženimi rezultati. K visokemu priznanju tudi naše čestitke. Feri Maučec

Namizni tenis

Potrošnik tretji

Finale tretjega državnega prvenstva za mladince, ki je bilo v Murski Soboti, v odlični organizaciji NZK Potrošnik in pod pokroviteljstvom SIRS-a, je sodelovalo 7 ekip. Ekipa Potrošnika, ki je po treh letih zopet igrala v finalu in za katero so igrali Mitja Horvat, Matej Petar, Urh Strašec in Miran Solar, je osvojila zelo dobro tretje mesto, kar je lep uspeh. V predtekmovalju je Potrošnik premagal Ero s 4:0 in Vesno s 4:0. V finalu pa so izgubili z Olimpijo 0:4, Novotehno 0:4, presenetljivo pa premagali Smedelo s 4:0. Tri ekipe so v finalu osvojile po dve točki, tako da je o vrstnem redu odločal količnik medsebojnih srečanj. N. U.

Občinska liga Ljutomer

V občinski namiznoteniški ligi Ljutomer, kjer sodeluje 6 ekip, so odigrali prvi turnir. Rezultati: Cven I : Stara Nova vas 5:0, Cven II : Vučja vas 5:0, Kamenščak : Ljutomer 3:5, Stara Nova vas : Ljutomer 0:5, Vučja vas : Kamenščak 0:5 in Cven I: Cven II 5:2. Drugi turnir bo v nedeljo v Ljutomeru. (T. Ficko)

Kegljanje

Radenska prva

V Radencih je bil tradicionalni troboj kegljaških ekip Radenske, Furstenfelda in Monoštra. Zmagala je Radenska z 2960 podrtimi keglji pred Furstenfeldom 2907 in Monoštrom 2872 podrtih kegljev. Najboljši posamezniki: Kovačič 535, Steržaj 518 in Kučan 512 podrtih kegljev. (Š)

Šah

Pomurje drugo

V Sevnici je bilo tretje državno šahovsko prvenstvo regij Slovenije. Lep uspeh so dosegli pomurski šahisti, saj so osvojili drugo mesto. Med posamezniki je bil najboljši Tomi Gurškovnjak na deseti deski, saj je zbral 9,5 točke. Pomurje je igralo takole: z Ljubljano 5,5:10,5 in 7:9, z Zasavjem 10,5:5,5 in 10:6, z Gorenjsko 9:7 in 8:8, z Notranjsko 11:5 in 12,5:3,5 ter Dolenjsko 10,5:5,5 in 11,5:4,5 točke.

ŠD Rokada Lendava

V Lendavi so ustanovili novo šahovsko društvo Rokada, ki šteje 25 članov, v glavnem mladih šahistov. Društvo, ki ga vodi kot predsednik Jože Gerenčer, bo sodelovalo v drugi državni ligi. Prvo tekmovalje pa bodo organizirali 30. januarja v Genterovcih. (JG)

Šah v Bakovcih

Partizan Bakovci organizira v nedeljo, 16. januarja, ob 9. uri 5. hitropotezni turnir. Za najboljše so pripravili lepe nagrade. Vabijo k sodelovanju.

Negovska čistilna naprava bo še marsikoga »bodla« skozi denarnice

Čistilna naprava zaradi – bodeče neže!

Kakšne posledice lahko pusti v kakem kraju, ki nima kaj dosti skupnega s turizmom in ne z zdravilišči, evforija nekega posplošenega televizijskega ocenjevanja s podeljevanjem oznak »dober« in »slab« je najbolj očitno na primeru Krajevne skupnosti Negova v srcu Slovenskih goric.

Kakšna je povezava kraja Negova, kjer stoji kulturno-zgodovinski spomenik najvišjega razreda – graščina Trauttmansdorfov, in Negovskega jezera. Zgodovinsko ni med njima nobene povezanosti, saj je bilo Negovsko jezero narejeno šele pred kratkim (glede na starost gradu in naselja na vzpetini) in kot večina jezer v severovzhodni Sloveniji je akumulacijsko in namenjeno uravnavanju višine vode v bližnjih potokih. Resda je konec sedemdesetih in v začetku osemdesetih let postalo priljubljeno kopališče mladih od daleč, njegovo bližino pa si je za kraj svojega domovanja izbral tudi (takrat še ne preveč znani) Ivan Kramberger. 1982. leta so takratni izvršni svet SO Gornja Radgona, Krajevna skupnost Negova, turistično društvo in Radenska prešli »bodečo nežo« zaradi onesnaževanja Negovskega jezera kot bisera Slovenskih goric s fekalnimi vodami iz naselja Negova. Zaradi tega »priznanja« so se v vladi odločili, da bodo biser obvarovali s pomočjo čistilne naprave.

Seveda je bila obljuba prva štiri leta zgolj na papirju. Ponovno so jo vnesli v srednjeročni plan za obdobje 1986–90. Najtežje je bilo najti nekoga, ki bo lahko pomagal z nasveti, si ogledati delovanje čistilne naprave in praksi, kajti takšne čistilne naprave v severovzhodni Sloveniji še ni bilo! 1988. leta je bilo končno izdano lokacijsko dovoljenje, na osnovi načrtov Dolenjskega projektivnega biroja in Jugoturbine Karlovac pa so 1990. leta končno dobili tudi gradbeno dovoljenje. Čeprav so vsi nesmiselnost takšne velike in drage gradnje v majhnem slovenskogoriškem kraju spoznali že takrat, ko so prejeli prvi predračun, jih je najhujše šele čakalo: **poteg čistilne naprave je bilo potrebno v kraju Negova zgraditi tudi kanalizacijo**, saj bi bila v nasprotju s čistilno napravo brez učinka. 1990. leta sta Obrtna zadruga 14. oktober in Jugoturbina Karlovac zgradili čistilno napravo z zmogljivostjo 500 E v negovskem gozdu (pred Negovo, pri odcepu ceste proti Lokavcem). Zmanjkalo je denarja za kanalizacijo, tako da so jo gradili šele v letih 1991, 1992 in 1993. **Tehnični prevzem čistilne naprave je bil 8. novembra 1993**, vodnogospodarski inšpektor pa bo lahko dal dokončno soglasje šele po polletnem poskusnem obratovanju.

So lahko krajani Negove veseli, da so dobili »bodečo nežo« in zaradi nje kanalizacijo (o kateri še vedno sanjajo tudi nekateri večji kraji) in čistilno napravo? Lahko bi bili veseli, prav zares, saj so se tako rešili velike skrbi in nadloge. Toda ali ne bi bilo lažje graditi v prihodnjih letih, ko se bo standard državljanov nekoliko popravil? V minulih letih je bila kakršna koli gradnja zelo draga. Drugo vprašanje pa je vzdrževanje čistilne naprave in plačevanje kanalizacije, ko pa vemo, da ne ena in ne druga zaradi majhnega števila priključkov nista rentabilni. Mesečni stroški so po prvih obračunih okrog 88.000,00 tolarjev, letni pa 1.056.000,00 tolarjev; ker je priključnih 288 enot, je to 3.666,66 SIT letno na enoto. Največ enot (kar 180) pride na osnovno šolo.

Odelek za varstvo okolja in urejanje prostora SO Gornja Radgona je kot predlog rešitve zapisal: »Glede na dejstvo, da gre za čuvanje naravne dediščine, torej za višje družbene interese, in da Negova sama ne bo mogla vedno plačevati stroškov delovanja čistilne naprave, predlagamo, da se del stroškov prenese na vso občino, in sicer v stroške kanalizacije.« Kdo plačuje kanalizacijo, vemo. Tisti, ki že imajo urejeno kanalizacijo. Se bodo strinjali s še večjim računom?

Kdo bo plačeval te stroške, ko bo nova lokalna ureditev, in če bo Negova samostojna občina?

BERNARD B. PEČEK

Na negovsko čistilno napravo so vezani osnovna šola, vrtec, 12 stanovanj, 16 hiš, bife Sloga in zadruga.

OSNOVNA ŠOLA	180 učencev	180 E
VRTEC	20 otrok (20 × 0,60)	12 E
STAN. BLOKI	12 stan. (12 × 3)	36 E
INDIVID. HIŠE	16 (16 × 3)	48 E
BIFE SLOGA	1 (10 sedežev)	10 E
ZADRUGA	1	2 E
SKUPAJ:		288 E

Murska Sobota

Brez vode ni življenja

Pospešena gradnja vodovodov v soboški občini je del celovitega koncepta oskrbe z vodo, kar izhaja že iz nekaterih planskih opredelitev v prejšnjem srednjeročnem obdobju 1986–1990. Osrednji vodovod pa je zajet tudi v dolgoročnem načrtu do leta 2000 in študijah. Le-te so pokazale, da ima soboška občina sicer zadostne količine vode za sedanje in prihodnje potrebe, vendar so njene zaloge neenakomerno razporejene. Tako so večje količine zalog vode v ravninskem predelu, s pomanjkanjem vode pa se srečujejo na širšem območju Goriškega, kakor tudi v osrednjem vzhodnem delu občine, zlasti v okolici Bogojine. Razen pomanjkanja vode pa se v nekaterih predelih ukvarjajo še s problemom onesnaževanja vode, čeprav imajo dovolj podtalne vode. To velja predvsem za južni del soboške občine, ki je zaradi svojih naravnih danosti podvržen intenzivni kmetijski proizvodnji.

Koncept oskrbe z zdravno pitno vodo je temeljito obdelan tudi v najnovejši študiji podjetja EEK EKO Murska Sobota. Gre za dve različici; po prvi je predvidena oskrba Goriškega oziroma celotnega območja občine iz osrednjega vodovodnega sistema (črpališč v Črnskih mejah, Krogu in Fazaneriji), po drugi pa severno od linije Mačkovci-Fokovci iz lokalnih zajetij, po posameznih dolinah potokov, kot so Lukaj potok, Velika in Mala Krka, Peskovski potok itd.).

Že sedaj pa je znano, da je edina rešitev za popolno oskrbo prebivalstva z zdravno pitno vodo v centralnih vodovodnih sistemih. Krajevna oziroma skupinska črpališča so namreč vse bolj onesnažena zaradi intenzivne kmetijske proizvodnje v ravninskem delu. Poleg tega pa vode zaradi izrazito sušnih obdobj v zadnjih letih vse bolj primanjkuje tudi na območju od Puconec do Mačkovci, zlasti v Sebeborcih, kjer naj bi nastal nov vodovod. Vodovod Puconci-Mačkovci bodo priključili na obstoječi vodovod Murska Sobota-Markišavci-Puconci v vozliščnem jašku. Zaradi premajhnega pritiska v Puconcih bodo zgradili črpališče. Naslednje črpališče bodo zgradili na začetku Dankovec, v Mačkovcih na Marofu pa bi zgradili vodno zbirališče.

Sicer pa je o predlogu odloka o sprejetju lokacijskega načrta za vodovod Puconci-Mačkovci razpravljali že občinski izvršni svet, ki je prižgal zeleno luč za njegovo uresničitev. Ker v času javne razprave tega dokumenta v prostorih trgovin Potrošnika v Puconcih in Mačkovcih ter v izloži občinske zgradbe v Murski Soboti, ni bilo nobene pripombe, je Zavod za ekonomiko in urbanizem pridobil vsa potrebna soglasja za pričetek gradnje tega pomembnega vodovoda.

MILAN JERŠE

Ljutomer: Dolga pot do (delnega) odgovora na delegatsko vprašanje

Hotel je plačeval takso

Pred približno pol leta je prišlo na dan, da menda hotel Jeruzalem v Ljutomeru že dve desetletji ne plačuje turistične takse. In če bi to držalo, bi prikrajšal družbo za veliko denarja. Delegat VI-LJEM KUČAN, ki je zaposlen v hotelu, je to zanimal in postavil vprašanje, od kod izvršnemu svetu takšna ugotovitev (podatki). Na odgovor je bilo treba čakati do zad-

njega letošnjega zasedanja občinske skupščine.

Izvršni svet je odgovoril, da je bilo na njihovi seji le omenjeno, da je bil hotel Jeruzalem – po nepreverjenih podatkih – pred časom na podlagi sklepa izvršnega sveta upravičen del sredstev od turistične takse uporabljati za lastne potrebe. Ne v smislu kršenja zakona z neplačevanjem turistične takse,

ampak za namene, kot jih določa zakon.

Občinska služba za javne finance, ki je poskušala dobiti kar najbolj konkretne podatke glede plačevanja turistične takse, je ugotovila, da je hotel le-to odvajal v občinski proračun v obdobju, za katero so jim še na voljo podatki. Za 20 let nazaj pa je to praktično nemogoče ugotoviti zaradi pomanjkanja dokumentov.

Tudi enota SDK-ja v Ljutomeru je odgovorila, da je hotel Jeruzalem plačeval turistično takso, vendar nimajo podatkov o številu prenočitev, da bi lahko potrdili, ali se številčni zneski ujemajo s prenočitvami.

Kot vse kaže, je bila kritika na račun hotela Jeruzalem neupravičena, razen če bo kdo z nadaljnjim »vrtanjem« v zadevo dokazal drugače.

J. GRAJ

Pohvala Štefanu Pilharju in Feliks Lipiču s strojne postaje v Murski Soboti – Lani na cestnih prehodih v Pomurju pet smrtnih žrtev

Preprečila tragedijo

Vodstvo Slovenskih železnic je podelilo posebno nagrado strojevodjema 42-letnemu Štefanu Pilharju in 43-letnemu Feliks Lipiču z Janžvega Vrha. Že več let vozita skupaj lokomotivo na progi Murska Sobota – Ljubljana – Murska Sobota. V začetku decembra sta s prispebnostjo preprečila veliko tragedijo na križišču ceste in železniške proge v Bratoncih.

Prvi četrtek v decembru sta Štefan Pilhar in Feliks Lipič upravljala lokomotivo zeleznega vlaka s tremi štiriosnimi vagoni, v katerih je bilo okrog 30 potnikov. Ob 19.35 se je vlak približeval delu proge, kjer tire prečka lokalna cesta Bratonci-Ljutomer. Zaradi številnih križanj (ki niso zunaj-nivojska, kakor pri sodobnih železniških progah) tukaj vlak vozi počasneje. Križišču so se

približevali s hitrostjo 80 kilometrov na uro, 300 metrov pred križiščem pa sta strojevodja opazila, da je na tirih velik tovornjak. Začela sta zavirati, tako da se je vlak ustavil 20 metrov pred tovornjakom, ki je tehtal okrog 40 ton. Šofer je kasneje pojasnil, da je običal na železniških tirih zaradi pole-dice; ko je videl prihajajoči vlak, je po tirih tekel proti njemu. Šele po posredovanju

policije so na kraj dogodka prišli delavci Cestnega podjetja, posuli cesto s peskom in z vozilom za pluenje potegnili vlačilec čez progo.

Prav na odseku železniške proge od Ormoža do Murske Sobotje je veliko nevarnih cestnih prehodov čez železniške tire. Anton Serec, vodja strojne postaje v Murski Soboti, kjer je 25 zaposlenih, je v izjavi za interno glasilo Nova proga (11 – 12) povedal: »**Letos je bilo na cestnih prehodih prek te proge že pet smrtnih žrtev, vlaki so pokopali sabo traktorista, voznika osebnega vozila in tri pešce.**«

Prostor kot omejevalni dejavnik

Zdaj, ko je pred nami leto organizacijskih pretresov in bo prišlo do drobitve sedanjih občin na manjše, hkrati pa pomeni tudi odločanje o regiji svojevrstno nedorečenost, postaja v murskosoboški občini nadvse občutljivo vprašanje izrabe prostora, zlasti za ceste in drugo infrastrukturo. Nedvomno pa bi Sobočani morali vsic z novimi zahtevami, saj bodo gradnje novih velikih cest, med katerimi zavzema prvo mesto bodoča avtocesta, terjale veliko pozornost, če ne želijo doživeti hudih prostorskih pretresov. Zato je še tolikanj bolj pomembna enotnost vseh odgovornih dejavnikov, ki bodo izrekli odločilno besedo pri dolgročnem načrtovanju in izrabi prostora.

Kot nujnost se postavlja v ospredje ureditev magistralne ceste M-10, sanatoriziranje vseh križišč na njej ter zagotovitev takega cestnega standarda, ki bo zmogel prenesti obremenitve vseh prevozov, ko bo prišlo do uradne avtoceste. Zato naj bi pospešili vsa pripravljena dela in čimprej posodobili regionalne ceste na tem območju. Sicer se lahko zgodi, da bo ob

zgrajeni avtocesti, kar je že dolgoletni sen tukajšnjih ljudi, ostalo neurejeno in pozabljeno marsikaj vzporednega, ki se bo kot slepo črvo vlekle na škodo tega območja. In tega vozniki velikih tovornjakov od dragod. ki se bodo tod vozili na vzhod Evrope, in številni popotniki, ne bodo zlahka pozabili.

Ko se z gospodarsko močjo na stezaj odpirajo okna v širni svet, niso odveč razmišljanja o morebitni ustanovitvi investicijske družbe. V njej bi namreč lahko zadržali doma ustvarjen in za te kraje namenjen denar. Taka, gospodarsko močna ustanova bi zmogla privabiti zaupanje ljudi in vlaganje certifikatov domačinov za domače naložbe. Če se bodo taki načrti uresničili, je v tem trenutku težko reči, zagotovo pa je, da bo preizkušnja, koliko bodo zaradi prostorske stiske zmogli v resnici ostati temeljni dejavniki, težavna. Vsekakor pa se velja potruditi, ker gre za veliko družbeno korist, ki bo imela daljnosežni pomen ne le za Sobočane.

MILAN JERŠE

Samozaposlovanje

Emerik Benko ima rad svoj poklic

Že odzavrnaj so se ljudje iz Prekmurja podajali v svet, da bi prišli do boljšega kruha. Odhajali so v Ameriko in Francijo ter na ravnice Banata (tja kot sezonci) v novejšem času pa v zahodnoevropske države, kot so Nemčija, Avstrija in Švica. Kot marljivi in iznajdljivi delavci so postali v tujini cenjeni in mnogi so se iz zdomca spremenili v stalnega državljana kake bogate dežele.

Med zdomce se je 1971. leta podal tudi Emerik Benko, ki se je rodil 1944. leta v Gornjih Črncih v Prekmurju. Izučil se je za čevljarja in se najprej zaposlil v Liletu. Želja po boljšem kruhu pa tudi po znanju ga je pripeljala v München, kjer se je najprej zaposlil in izpopolnjeval pri mojstru Meierju. Ko si je nabral znanje in tudi nekaj kapitala, je vzel samostojno obrt. V veliki veleblagovnici si je uredil ekspresno popravilnico čevljev, v kateri je delal od jutra do večera. Njegov delavnik je bil tak kot je bil delavnik trgovine. Ker je veliko delal, in to kakovostno, je zaslužil precej denarja. V tem času si je ustvaril tudi družino. Z ženo Majdo in hčerko Silvio so živeli v Münchnu vse do 1985. leta, ko je Silvia dopolnila sedem let in je morala v os-

novno šolo. Medtem so si v Gornji Radgoni, odkoder je žena Majda, postavili dom. Domov so se vrnili na željo hčerke, ki je hotela v slovensko šolo.

Emerik Benko si je v Radgoni uredil čevljarstvo delavnico in tako sam poskrbel za svojo zaposlitev po vrnitvi iz tujine. Fotografija: L. Kr.

S prihranki so si na avtobusni postaji v Gornji Radgoni kupili in uredili ekspresno popravilnico čevljev. To pa je bila večna želja našega sogo-vornika. Kot nam je povedal,

je šel v Nemčijo s kovčkom, domov pa se je vrnil, ko si je zgradil dom in si ustvaril delovno mesto. Sram bi ga bilo, če bi čakal, da bi mu država preskrbela delo. Našel pa si je delo, ki ga veseli in ga je doslej opravljal. Njegov moto pa je: zadovoljiti stranke, ki tako s kakovostjo storitev, kakor tudi s prijaznostjo. Ljudje si danes, ko vse nekam hiti, želijo toplega sprejema. In tega je naš sogovornik vajen, tega se je navadil v tujini.

Vedno se zaveda reka, ki pravi, da je stranka kralj. Vesel je, da so ga ljudje tako dobro sprejeli. Vesel pa je, da ljudem lahko pomaga, obenem pa si na tak način služi kruh. Tudi v domovini ne gleda na uro, če je delo, in to stranke zahtevajo, dela tudi »nadure«. Trudi pa se, da bi bilo delo opravljeno čim bolj kakovostno. Prav zato si je nabavil najso-dobnejše naprave, uporablja pa tudi najkvalitetnejše materiale. Zaveda se, da bi si s slabim delom odklanjal stranke. Njegovе stranke so tudi iz sosednje Avstrije.

Želi si, da bi mu zdravje služilo in bi tako še dolgo užival v svoji delavnici, ki si jo je ustvaril s trdim delom v tujini.

LUDVIG KRAMBERGER

Iz KS Černelavci

Do Veščice kolesarsko stezo

Krajevna skupnost Černelavci po dosedanjih merilih ni spadala med demografsko ogrožena območja, kar se jim zdi krivično. Ugotavljajo, da v njihovo krajevno skupnost sodi tudi naselje Pušča, ki po nataliteti sicer ni demografsko ogroženo, dosega pa izredno nizek dohodek na prebivalca. Zato se zavzemajo, da bi, podobno kot v drugih naseljih, tudi tu zgradili infrastrukturo, predvsem vodovod in cesto. Ker sami zberejo premalo denarja, jim solidarno pomaga krajevna skupnost. V KS Černelavci predlagajo, da se ob določitvi novih meril za razvrščanje krajevnih skupnosti upošteva tudi dohodek na prebivalca. V prihodnje naj bi bila ta sredstva namenjena za vzpodbujanje razvoja manj razvitih območij.

V krajevni skupnosti Černelavci se že dalj časa zavzemajo za to, da bi kolesarsko stezo od Murske Sobote do Černelavec podaljšali do Veščice. Obe naselji sta namreč strnjeni, z dokončanjem kolesarske steze do Černelavec pa se je pojavila nova črna točka.

Preveč ali premalo trgovin v Lendavi?

Stari zapisi o Lendavi pravijo, da je bilo v tem mestu nekoč kar 37 trgovin, šest gostiln in hotel Korona. Po drugi svetovni vojni je bilo sprva malo trgovin, nekako v šestdesetih letih pa je njihovo število poraslo na 17. Lendavčani seveda niso bili nikoli zadovoljni s pestrostjo ponujenega blaga v trgovinah, zato je veliko denarja romalo iz občine v druge kraje. Pa tudi kupci so postali vedno bolj zahtevali kakovostnejšo ponudbo. Šele po osamosvojitvi Slovenije se je začelo število trgovin naglo povečevati. Največ trgovin ponuja tekstilno blago, pa tudi prehrabnih trgovin je že kar precej. Pred dnevi je mesto dobilo tudi trgovino s fotografskimi izdelki, foto aparati in drugimi pripomočki za fotografiranje (filmi, papir...). Trgovsko podjetje Univerzal je dobilo močno konkurenco, je bilo priseljeno nekaj trgovin zapreti in izboljšati ponudbo. Kaže, da so v Lendavi tokrat kupci zadovoljni, čeprav bi si želeli tudi kakšno trgovino s spominki in tehničnim blagom. Razveseljivo je tudi dejstvo, da ima že skoraj vsaka vas trgovino s prehrabnimi izdelki, seveda pa je vprašanje, ali bodo vse trgovine rentabilne.

Jani

Kaj želijo lendavski socialdemokrati?

Lendavska socialdemokratska stranka (odbor) je v svojem božično-novoletnem sporočilu, naslovljenem na občane, zapisala, kaj si želi v letu 1994.

Prizadevali si bomo za zgraditev hitre ceste (ne avtoceste) do madžarske meje ter obvoznice okrog Lendave in Dolge vasi. Sedanja občina naj bi se po njihovem reorganizirala v štiri nove; Turnišče, Črenšovci, Dobrovniki in Lendava.

Železniška povezava med Lendavo in Redicsem je po njihovem ekonomsko najbolj upravičena, vendar politično najmanj zaželeno. Socialdemokrati zahtevajo pravico do osebnih listin v slovenskem jeziku tudi na dvojezičnem območju. Nadalje podpirajo razpis novega referendumu v krajevni skupnosti in se zavzemajo za boljše delovanje občinske vlade predvsem na gospodarskem področju. Po mnenju socialdemokratov Lendave naj bi novo mencijsko črpalko zgradili zunaj mesta.

JANI

Prleški fučkêc

Pjê, trinástêga, tó jê cóprniški dótum! Pa šê Vêronika jê. Cí bi méli fsi, kerí smo sê za nóvolétnê svétê vûn no vûn spucali, pjê tóko srêčo, kak jo jê méla Vêronika, kéra jê dôla Kristuší »švičnatí róbêc«, pa jê na tistên róbci osta Kristušof ksiht – mi pa bi prítisnili fálat papíra na to nóvo »Kobilico«, ali pa dênok na »Prešerna«, pa bi sê tûdi doj skopêrala – tê bi pjê tûdi mi lêhko kšêfali, kak so nêga dâ kšêfali s tistín Veronikinín róbcon. Tó jê tê bíla prva fotokopija na svétí.

Kôkê »fotokopêrêrê« pa mójo tistí Kristušêki, kerí postóvlajo f tiskarní Prleškêga fučkêca, tó pa pitajtê prleškê učítelcê – totê sê pjê dúrhmarš švôrajo, ka so prê prleškê bêsêdê f »fučkêci« nôpačno zapisanê. Ja, pa to rêšên, ka vênda stóvjôjo tótêga fučkêca prêkmurskí tiskarskí škôrúti. Kêga čêlîro lé gledajo! Samo v ênên »fučkêci« sên našétja dvajstí napôk! Atêntot?

Tó jê približno tak, kak jê biló za silvestrovójê, gda jê Džouži bačí kak ti vodič s Slovênjatúriston pêla tûdi Prlêkê v madžarskí Szazhalombatte – tó jê najvêkša madžarska plín-ska cêlica z vójsko rafínêrijskíh no termôlêk-trarníškíh rórof. Džouži ti odrêcítira prêdpótópne odlomkê stôrêga turističnêga vodiča kak da móli mólêga mažarónovêga Bógêca. Pa tó jê né nič hûdêga, sê Madžarska zaj bíží s púnôj paroj v Êvro-pô, tak, ka šê kúsílê murkê cúkra! Hujšê jê, dêrê Džouži Prlêkon svétúvlê, kakšo vino morêjô pítí. Toga pa rêšên nêmrê –: Ja, lêhko, samo Gorêncón!

F prlêškên prêdméstíj, v Maprogí, pjê tûdi nêmrêjô brez démokracíjê! Tan so na godóvnô Treh krôlof napravíli v Minorítskí cirkví – tó jê tan, gê so žê dôvno Bógêca vûn stírali, pa so naméstô jêga tan naredíli skladiščê za južno-bratské šêlôtárê – prêdstôvô Trijê muškêtirí. Na ístí dên pa so na Slómškôvên trgi, skôrô ob ístí vârti, pjê prícôprali špêktákl s trémí krôli

Ob koncu kolesarske steze, kjer kolesarji in pešci prečkajo cesto, so znova izpostavljeni nevarnosti. Zavedati se je treba, da je cesta Murska Sobota-Gederovci zelo prometna zaradi prevoza tranzitnega blaga. Prav tako se zavzemajo, da se prehod za pešce pred kolesarsko stezo osvetli, ker bi s tem zmanjšali nevarnost nesreč. In če naposled ne bo možnosti za ureditev kolesarske steze do Veščice, so prebivalci KS Černelavci vsaj za postavitev ustreznega pločnika, kjer bodo pešci in kolesarji varnejši. Uredili pa naj bi tudi levi zavijalni pas na cesti iz Veščice na regionalno cesto.

Sicer pa si v krajevni skupnosti Černelavci prizadevajo, da bi čimprej uredili križišča mnogih cestnih odsekov za varnejši promet. Pri tem največkrat omenjajo nujnost obnove lokalnih cest v Veščici, od Polane naj bi speljali sodobnejšo cesto do Gorice in Puconec, podobne želje pa imajo tudi na Pušči. Hkrati načrtujejo gradnjo kanalizacije v Kupšincih.

M. JERŠE

MURSKA SOBOTA – V okviru javnih del so v minulem letu sanirali odlagališča smeti v okolici Fazanerije, z deli pa nadaljujejo tudi pri čiščenju potoka Črnca v Beltincih. »Pospravljanje« divjih odlagališč ob vodnih zajetjih se bo nadaljevalo tudi letos. (MJ)

CANKOVA – Naselje Cankova je priključeno na primarno vodovodno omrežje mestnega vodovoda Murska Sobota od začetka lanskega septembra. Takrat so namreč pridobili uporabno dovoljenje. Ker daje mestni vodovod higiensko neoporečno pitno vodo, so prebivalci zelo zadovoljni. (MJ)

SERDICA – Ker je investitor osvetlitve prehodov za pešce na magistralnih in regionalnih cestah Republiška uprava za ceste Slovenije, bodo krajani morali še nekaj čaka počakati, dokler ne bo osvetljen prehod za pešce na regionalni cesti pri osnovni šoli v naselju. Kdaj bo prišlo do obnove omenjenega cestnega odseka, pa je za zdaj neznano. (MJ)

Pismo mojemi poslanci!

Dragi moj Kovêr!
Mijnolo je že edno leto pa par dni, kak si bil tij zvoljeni za poslanca, pa san komaj zdaj, gda smo na pouli delo ta fčijnoli, pa so svejtki prišli, najšo telko cajta, ka se ti oglasin ž edno par rečami, s šterini te preveč lipou pozdravlan.

Moren ti najprle pripoznati, ka je moj voutom nej bil za teboj doj dani, leki za tvojega proutikandidata, pa te zaj po takšên konci kak se je te zgoudo seglij ges za svojega kôveta držin. Ce de ti tou kaj ležej na dîjši ti napijšên tou, ka je pa moja stara – tou je zdavanjska žena Žuška, ka te je prej že te rada gledala, da si tij ešče le-

geny bil, za teboj volila pa te sigdar ešče gnes vali, ka si fejšt človik. Eto eden večer, da san pri našoj Šeki v štali malo prlej fčijno pa san si pred televizijof doj fsôl san vido, kak ton v Lobloni v parlamenti glavou doj držijš pa očij zaprejte maš, san fčasí zval mojo Žuško: »Odi friško esi, ka boš vijdla svojega kôveta, ka si ga gomagala zvoliti, ka zaj ton v parlamenti lekar spij.« Žuška je priletešla pred televizijo s kijancov v rokaj, ka je pri šparati kukurčne žganike kôjala pa samo par hij-pof glejdala pa fčasí vó strlija: »Tij norček stari, če dobro ne vidiš ali pa ti je že pomet k vragi odišla, ga gočijš, ka on spij. Ne vidiš, ka on tak ka očij zaprejte ma premišlavle, on globoko premišlavle, kak de nevenkelko tej gomb pred sebof težo, tij bi ga pa fčasik po krivičnon dal na krijš zabiti, kak so nigda Kristoša zabili.«

Ka san drûjgo mogo fčiniti kak tiub gratati, pa san mislo, kak ste vij vsi v ton parlamenti nikši zosagani, blejdi pa žijfêni. Grûnto san pa pogrûnto, ka je gvîšno tou od toga, ka von je tej naprej sidejci v vašen buffeti prepovedo alkohol točiti, pa von zagvîšno po obedí kupica vijna falij. Kak tou v novinaj pijše, ka je vijno strošek – nej pijaja si mijslin, ka ste vsi fku-per ton lačni, zatok ste tak slabe vôle. Če k tomi kcoj denemo, ka ste vij pred par dnevi na tou kaplico ešče več dafka navrgli fûdi meni slabo gračûje. Tebi bi pa tanač dal, ka sigdar, gda ta v Lobloni ideš kakši par pintof domačêga f turbo denêš.

Fčêraj je bil prinas moj sousid Želarof Vince, pa gda je od politike guč naprej prišo, je pravo, ka vij kôveti pa tij tûj ton načí gombê težijš, kak bi dobro bilou za nas pavre, šteri smo te zvolili, njegof oča Miška je pa pravo, ka vij tou tak morete delati, kak von vaš čapat – poslanski klub zapovej. Ge san tou nej vôrvo, zatou bi ti pijso somo tau, ka da tiste gombê težijš pouleg prstof tûdi glavou nučaj, če si gelibar ešče nej pozabo, zakoj ona gej.

Preveč lepe pozdrave pa dosta sreče pri tejenji tisti gomb ti želej tvoj

Janči Borojčnjek
s Čurgove

F Čurgovi, 28. decembra 1993

Veleslalom pri Gradu

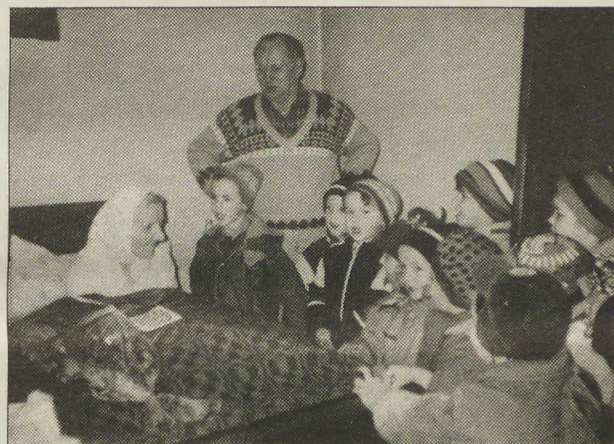
Tekmovanja v veleslalomu za člane in pionirje, ki sta ga pripravila graški učitelj telesne vzgoje in podjetje Tromejnik iz Doliča, bilo pa je 2. januarja pri Gradu, se je udeležilo 58 tekmovalcev. Vsi so brez poškodb prispeli na cilj, vendar je bilo pozneje nekaj diskvalifikacij. Končni vrstni red članov: 1. Janko Dervarič iz Mačkovec, 2. Zvonko Vlaj iz Bodonec, 3. Drago Štrtak od Grada. Zmagovalci so dobili pokale in denarne nagrade, ki jih je poklonila zavarovalnica Triglav. Uvrstitve pionirjev pa so: 1. Vlado Horvat iz Otovec, 2. Gregor Bauer od Grada in 3. Boštjan Ovsenjak iz Murske Sobote. Pionirji so za nagrado dobili kape, vsi drugi sodelujoči pa so bili zadovoljni geslom Pomembno je sodelovati, ne pa zmagati!

DANIJELA MARKOČ

ŽIŽKI – V vaškem domu v Žižkih je bilo meddruštveno srečanje članov upokojenskih društev Črenšovci in Velika Polana. V goste so prišli tudi predstavniki upokojencev iz Maribora, Ptuja in Ormoža. Vseh se je zbralo okrog 250, ki so z zanimanjem prisluhnili programu, ki so ga pripravili mladi člani kulturno-umetniškega društva Fran Saleški Finžgar iz Žižkov. Srečanje je organizirala lendavska podružnica Slovenske ljudske stranke. Njena predstavnica dr. Berta Jereb je imela krajši nagovor, potem pa se je srečanje nadaljevalo z zakusko. (J. Ž.)

PETANJCI – Na Petanjcih so odstranili pokopališko kovinsko ograjo, da bi čez čas postavili novo – lepšo. Krajevna skupnost je tudi pozvala občane, naj odpadkov ne odlagajo več kjerkoli, ampak v zabojnike, ki jih komunalci praznijo vsako sredo. K lepši podobi kraja bodo tudi pripomogle nadstrešnice na avtobusnih postajališčih, seveda če čez čas ne bodo preplepljene s plakati. (F. Ku.)

BRATONCI – Krajevna skupnosti Bratonci je ena redkih, kjer še zbira denar s samoprispevkom; ki se bo iztekel šele 1996. leta. To jim omogoča, da v kraju marsikaj postorijo. V tem letu bodo obnovili vaški dom, naročili in plačali bodo projektno dokumentacijo za gradnjo vaše kanalizacije, po gospodinjstvih bodo montirali vodne števec, posodobiti nameravajo vaško kapelico; z lastnim denarjem in tistim, ki naj bi ga prispeval občinski proračun, pa bodo asfaltirali 500 metrov dolgo cesto od vasi Bratonci čez železniško progo in dalje do regionalne ceste. (J. Ž.)

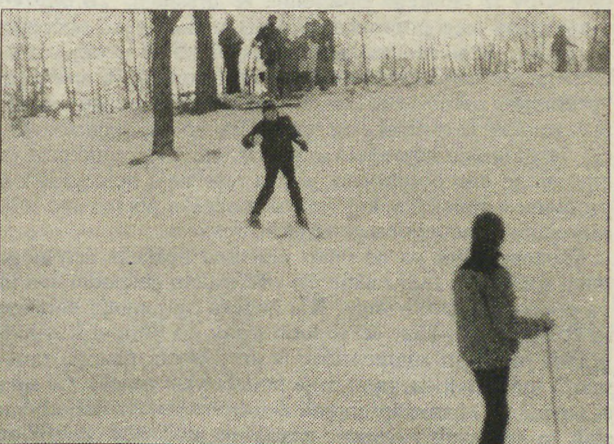

Otroci iz vrtca v Črenšovcih so obiskali najstarejšo babico v tem kraju Terezijo Hozjan, ki bo kmalu dopolnila 97 let. S svojim sinom Jožetom živi v prijetni stari hišici. Otroci so kar strmeli vanjo, po kratkem pogovoru pa so ji ob sodelovanju vzgojiteljic zapeli nekaj pesmi, zaželeli zdravja, izročili pa so ji tudi voščilnico in šopek rož. Babica se je zahvaljevala: »Fala lejpa, ka te me prišli gledat, fala lejpa...« Poslovlili smo se s spoznanjem, da smo babico osrečili. (Tončka Žerdin).

RADENCI – Če bo šlo vse po načrtih, potem naj bi se naslednjo zimo v Radencih in Gornji Radgoni že greti s plinom. Kandidat za dodelitev koncesije je ljubljanski Petrol, ki je 47 kilometrov dolg plinski vod za 2.500 odjemalcev ovrednotil z 10 milijoni nemških mark, posamezna gospodinjstva pa naj bi v ta namen prispevala 29 let mesečno 10 do 13 mark v tolarski protivrednosti. Zainteresirani investitor obljublja, da je omrežje sposoben zgraditi v šestih mesecih. (G. G.)

LIPA – Krojaški ceh v Lipi se je ohranil vse do današnjih dni. Vključuje kar 260 članov, katerih večina se je te dni sestala na letnem shodu. Najmlajši član je komajda 11-letni Tomaž Gjerek, najstarejši pa je 82-letni Jožef Matjašec. Na srečanju so počastili spomin na umrle, pregledali delo v minulem obdobju in sprejeli program za letošnje leto. V letu 1994 bodo dali obnoviti ročne svetilke, s katerimi svetijo, kadar pospremitjo katerega od članov na poslednji poti, prižgejo pa jih tudi, ko je v farni cerkvi v Turnišču maša za »sabolski« (krojaški) ceh. (J. Ž.)

MURSKA SOBOTA – Število rojstev v soboški bolnišnici v zadnjih letih upada. Mamice iz vsega Pomurja so lani rodile 1083 otrok, v letu 1992 pa 1153. Koliko je otrok se je rodilo materam, ki (še) niso poročene, v bolnišnici ne (po)vedo, kaže pa, da je številka velika. Tako je mogoče sklepati iz podatkov za radgonsko občino, kjer vsaka druga nova mamica ob rojstvu otroka ni poročena. Vse to pa seveda ne pomeni, da bodo vse samohranilke, kajti mnoge živijo v zunajzakonski skupnosti, pa je tako očka znan. (F. Kl.)

Te dni, ko je bila še debela plast snega, je bilo živo na Kobilju, kajti otroci, željni zimskih športov, so se veselo spuščali po pobočju navzdol. Pa naj še kdo reče, da pri nas ni možnosti za smuko! – Fotografija: K. Š.

reportaže

Če bi letali v šolo, službo...

Tako začnejo polniti veliko najlonsko platno (sešito in prepleteno z vrvmi) z vročim zrakom (gorečim plinom) iz jeklenke. To traja kakšnih 10 do 15 minut. Pri tem morajo sodelovati najmanj trije, tako da dva držita platno vsak na enem koncu, tretji pa spušča v odprtino vroč zrak (okrog 80 stopinj Celzija) in pomaga razpletati balon. Še bolje je, če je zraven več pomagačev.

Ko je balon napihnjen do določene mere, se dvigne v zrak, z njim pa tudi pletena košara, tako da lahko vstopijo pilot in potniki. Na posnetku v sosednjem balonu sta Lidija Kosi, ki se je oglašala za Murski val, in Dejan Kolarič, ki je snemal s kamero za studio AS. V našem balonu pa je bila poleg mene še sodelavka Nana Rituper, najin pilot pa je bil BRANKO AMBROŽIČ, član kluba balonarjev iz Ptuja.

Menda je v vsakem človeku skrita želja, da bi se dvignil s tal in poletel... podobno kot kakšna ptica ali kot milnati mehurček, ki ga pihnemo v zrak. Tu in tam si je kak posebej celo izdelal krila podobna ptičjim, a precej večja, ter poskušal poleteti. Kako lepo bi bilo, če bi se to obneslo in bi lahko letali v šolo, službo, po opravkih ali kar tako, namesto da bi pešali ali se vozili s kolesi, avtomobili, avtobusi... Toda takšnih peruti zaenkrat še nihče ni iznašel. Poleti pa lahko s pomočjo rakete oziroma vesoljske ladje, letala, helikopterja, padala, zrnja, balona ali še kakšne naprave.

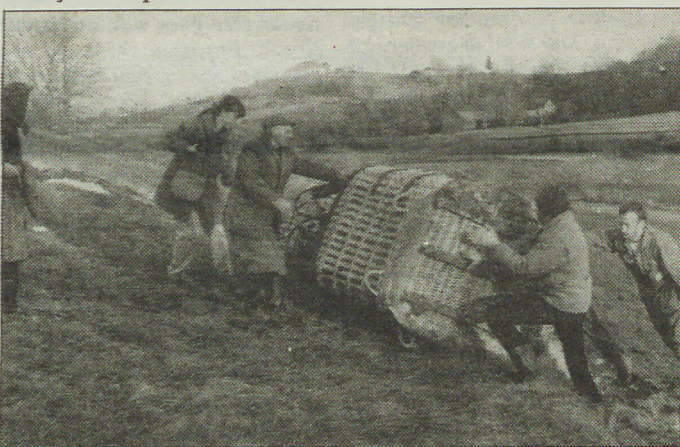
Nekateri smo se imeli pred dnevi priložnost dvigniti nad Mursko Soboto in potem poleteti v smeri vetra z balonom. Vse skupaj se je začelo na jasi pred soboškim gradom, kjer se je zbrala množica ljudi, saj je bil z nami tudi Božiček ali dedek Mraz. Vsi, ki jih je zanimalo, so tako lahko čisto od blizu videli, kakšen je balon, ki dvigne štirioglasto pleteno košaro, v kateri stojijo pilot in nekaj potnikov, kako tak balon napihnejo in kako se potem počasi dvigne ter poleti v smeri vetra. Balonarji iz Ljubljane in Ptuja so prišli k nam tudi zato, da bi nas že zdaj seznanili s svojimi pripravami na njihovo svetovno prvenstvo, ki bo letos septembra v Sloveniji, eno od prizorišč pa bo tudi letališče v Rakičanu. In kako je pravzaprav bilo, še nekoliko več v naslednji fotoreportaži.

Preden se je balon zares dvignil s tal, je pilot nekaj časa močno dodajal plin. To pa je že prvi fotografski posnetek iz balonske perspektive, in sicer v trenutku, ko smo leteli (okrog 20 km na uro) nad Lendavsko ulico proti Moravskimi Toplicam. Zdi se, kot da je Murska Sobota dokaj neurejeno mesto, mar ne? Če ne bi pihal veter, bi najbrž nekaj časa lebdeli nad mestom, tako pa nas je neslo dalje.

Balon, v katerem je bil tudi dedek Mraz oziroma božiček, je letel dokaj nizko nad Moravskimi Toplicami, mi pa za njim. Naenkrat smo udarili s košaro v krošnjo nekega drevesa, tako da sva se s sodelavko nekoliko prestrašila, pilot pa je bil povsem miren. Ampak to se na fotografiji seveda ne vidi, ker smo z objektivom sledili drugemu balonu, pa tudi pripravljen nisem bil na kaj takega (udarec v drevo).

Prvi balon je pristal kmalu za hotelom Ajda v Moravskih Toplicah, in to na neki njivi. Drugega smo zagledali na tleh nekoliko dalje na pšeničnem polju. Tudi mi smo se pripravljali na pristanek, a se je pilot Branko (z balonom leta že 5 let, po poklicu pa je elektrotehnik) v zadnjem hipu premislil - kasneje je povedal, da bi bilo nekoliko tvegano - in spet smo se dvignili. Neslo nas je proti Bogojini oziroma Vučji Gomili, kjer smo končno tudi mi začutili tla. Še prej smo malo zadevali ob krošnje dreves. To je bilo drugo neprijetno presenečenje. Tretje pa, ko smo namesto na travnik dokaj močno udarili in se prevrnili na robu njive. Še dobro, da so kmalu prišli pogledat, kaj se je zgodilo, domačini EMIL in IRENA KUZMA, JOŽKO IN STANKO LOPERT in čez čas še drugi, ki so nam potem tudi pomagali vse skupaj pospraviti in odnesti do terenskega vozila, ki je prišlo po nas.

Tako se je vse skupaj le srečno končalo. Nazaj pa se kajpak nismo mogli vrniti z balonom, kajti veter je pihal v smeri proti Madžarski.

Besedilo in posnetki: JOŽE GRAJ

Murska Sobota

Izvršni svet se ni izneveril pričakovanjem

Murskosoboška občinska skupščina se je lani ukvarjala predvsem sama s seboj, oziroma s kronično nesklepčnostjo. Po drugi strani pa je izvršni svet, čeprav že dlje časa nima predsednika, ampak le vršilca te funkcije, opravljal svoje delo skorajda nemoteno. Navzlic temu, da so delegati marsikdaj izvršnemu svetu očitali, da na delegatska vprašanja in pobude odgovarja z zamudo ali pa sploh ne, je sproti spremljal problematiko v občini in jih v okviru svojih pristojnosti tudi reševal.

Ob vseh vprašanjih, ki so povezana z gospodarsko krizo, prehodom v nov lastninski in upravljalni sistem ter reformo občin in z volitvami na lokalni ravni, lahko ocenjujemo, da je murskosoboški izvršni svet večino ključnih projektov iz lanskega proračuna že uresničil. To dejstvo v precejšnji meri popravljata slab vtis med delegati občinske skupščine, ki so mu mnogokrat doslej očitali neodzivanje. Sicer pa je s svojimi sekretariati največ pozornosti namenjal vprašanju preobrazbe lastnine, predvsem prenosu kmetijskih zemljišč iz občinske na republiško raven, denacionalizaciji, lastninjenju komunale in podobnem. Ogromno časa in energije je bilo porabljen tudi za reševanje demografskih problemov podeželja, kajti murskosoboška občina ima zelo razvejano in neugodno geografsko sestavo.

Ob tem vsem pa so člani murskosoboškega izvršnega sveta spremljali tudi razmere v občinskem gospodarstvu in na področju zaposlovanja. Kar zadeva ohranjanje naravne in kulturne dediščine so se lotili težav pri obnovi številnih gradov in zaščiti znamenitosti iz preteklosti, niso pa zamenjali tudi turističnega razvoja podeželskih naselij. Če smo si novinarji, ki smo spremljali delo murskosoboških občinskih in upravnih organov, zasedanje občinske skupščine zapomnili po kronični nesklepčnosti, pa smo si delo izvršnega sveta po številnih sejah.

MILAN JERŠE

V Doliču bodo spet nosili »korine«

Vse skupaj je podobno borovemu »gostitvanju«, le da ne posekajo bora, s katerim naj bi se poročil vaški mladenič, če mu ne bi nazadnje le našli prave neveste, ampak naredijo velik »pušelj« iz rož (»krispan«), ki ga nosijo po vasi in ga nazadnje prodajajo na dražbi tako kot borovo nevesto. Po približno 30 letih bodo ta stari običaj spet obudili na pustno nedeljo. Tako nameravajo tudi nekaj zaslužiti, kajti nujno potrebujejo denar za asfaltiranje vaše ceste, ureditev vodovoda in druge potrebe.

O Doliču nanese beseda bolj poredko, saj se tamkaj le malokdaj zgodi kaj večjega ali pomembnejšega. Pred dnevi, ko smo se mudili v tej gorički vasi nedaleč od Kuzme, pa smo slišali dokaj zanimivo novico, in sicer da bodo spet nosili »korine«. Moški bodo naredili posebno ogrodje, ženske pa izdelale iz krep papirja razne umetne rože, ki naj bi bile vi-

deti kot prave. To bo torej velik »pušelj«, ki ga bodo nosili na pustno nedeljo »ledik« fantje po vasi. V povorki bodo hodile tudi razne maske in predviden je podoben »diren-daj«, kot se to dogaja na borovem »gostitvanju«.

MARIJA ZOHAR, ki je stara 83 let, se spominja, da so imeli nazadnje takšno prireditev pred približno tridesetimi

V Doliču smo se ustavili tudi pri Legenovih. Gospodar Tonek in njegov »šogor« Štefan sta porezala grm pantovca in se pripravljala na pletenje košar. To je tradicija, ki gre pri tej hiši iz roda v rod.

Cesta, ki jo nameravajo letos asfaltirati, je bila te dni skoraj neprevozna. Ampak ljudje morajo v službo, šolo... in se vračati domov.

leti. Videla jo je prvič, ker je po rodu Gorenjka, in zdela se ji je zelo zanimiva.

Dokončen scenarij še pripravljajo, ker so imeli medtem precej dela z vaško veselico s srečelovom, ki so jo prav tako pripravili zato, da bi zaslužili kaj za asfaltiranje odseka ceste od gasilskega doma do Želarske grabe (okrog 1,1 kilometra), obenem pa še 4 krajše odseke, ki se navezujejo na to pot. V ta namen zbirajo tudi prostovoljne prispevke, in sicer naj bi domačije ob cesti, ki jo bodo posodobili, prispevale po 20.000 šilingov v tolarjih, drugi pa vsaj polovičen znesek. Denar bodo zbirali obročno in va-

ški odbor pričakuje, da bodo vsi solidarni. Doslej je bilo v glavnem tako.

Velika potreba krajanov Doliča pa je tudi skupni vodovod, saj so v sušnem obdobju številne domačije večkrat brez pitne vode. Zato načrtujejo tudi to akcijo. Vse pa bo seveda odvisno od tega, ali bodo imeli dovolj denarja. Morda jim bo pomagala tudi širša družbena skupnost.

»Korine« pa bodo na vsak način nosili in pripravili tudi pustno povorko, ki bo 13. februarja. Želijo si, da bi se jim pridružilo čimveč obiskovalcev.

JOŽE GRAJ

nasveti

Dogajanja na Ljubljanski borzi

Spoštovane bralke in bralci, tudi tokrat po poročanje o dogajanjih na Ljubljanski borzi oziroma na trgu vrednostnih papirjev krajše in sicer za dva dni, zajemalo bo obdobje med torkom 4. 1. 1994 in četrtkom 6. 1. 1994. Razlog za takšno skrajšanje je v tem, ker se je Ljubljanska borza d.d. Ljubljana sprva odločila, da v času od 7. 1. do vključno 14. 1. ne bo trgovanja z vrednostnimi papirji in sicer zaradi popolnega prehoda na elektronski način trgovanja z vrednostnimi papirji in inventure stanja zaželenosti borzno posredniških hiš z vrednostnimi papirji v centralnem depozitu Aum. To odločitev je nato prekalala, tako, da bo trgovanje potekalo tudi v tem času, žal pa poročanja ni bilo več možno temu prilagoditi.

Narisanje tečajev večine obveznic se je nadaljevalo tudi v tem tednu, vendar ni bilo tako izrazito kakor v zadnjem tednu prejšnjega leta. Tudi v prihodnje je mogoče pričakovati tako visoke (če ne še nekoliko višje) tečaje obveznic, saj kljub visokim tečajem prinašajo soliden donos, če upoštevamo, da je veliki pritisk na zniževanje bančnih obrestnih mer. Nedvomno bodo na tečaje in obseg trgovanja z republikanskimi obveznicami vplivali tudi dohodni institucionalni vlagatelji, katerim zakon predpisuje, da morajo meti določen del svojih naložb v državnih vrednostnih papirjih.

Tečaj obveznice Občine Zagorje v tem tednu ni padel, kakor bi bilo pričakovati zaradi zapadlosti kupona (1. 1. 1994), temveč se je celo okrepil. Padeč tečaja bi bil pričakovani v primeru, če bi izhajali le iz redke zapadlosti kupona, kar pa ni edini razlog za oblikovanje tečaja te obveznice, okoli katere je bilo že veliko razburjenja. Naj spomnim, da se je tečaj te obveznice v prvih dveh mesecih preteklega leta gibal nekje med 66,0 in 80,6, večje pretrse pa je doživel v zadnjih treh mesecih, ko je vse več investitorjev pričelo povsem upravičeno, na osnovi sporočila za javnost, dvomiti v izplačilo kupona z zapadlostjo 1. 1. 1994. Zaradi teh dvomov je enotni tečaj te obveznice padel na 39,9, vendar se je kmalu za tem pričel ponovno dvigati, saj so nekateri investitorji videli možnosti za velike dobičke, v primeru, če bi občina zagotovila sredstva za izplačilo kuponov, nedvomno pa so se zavedali tudi rizika večjih izgub v nasprotnem primeru. Kot se kaže, so zaenkrat imeli pravisti, ki so se tedaj podali v spekulativni nakup, saj je Občina Zagorje 1. 1. objavila sporočilo za javnost, katerim je seznanila investitorje, da je zbrala potrebna sredstva za uravnavanje obveznosti. Po izjavah odgovornih v občini so manjši investitorji že dobili izplačano vrednost kupona, ki znaša 69,17 DEM, 1,67 DEM glavnice in 27,50 DEM obresti pri obveznici z nominalno 250 DEM, stanje dolga po tem izplačilu pa je 208,33 DEM.

Ivrščena kotacija
— obveznice

4. 1. 1994 je enotni tečaj obveznice RSL 1 kljub zapadlemu kuponu poskočil za 0,6 odstotne točke iz 98,6 na 99,2 pri rekordnem ometu 84326 lotov, naslednjega dne nekoliko padel na 99,0, ko je

bilo za 24267 lotov prometa, vendar v četrtkem ponovno porasel, tokrat na 99,3 (12812 lotov prometa).

Z obveznico RSL 1 z izkoriščeno davčno olajšavo so bili 4. 1. sklenjeni aplikacijski posli s 76 loti po nespremenjenem tečaju 93,0. Naslednjega dne sta se ponudba in povpraševanje uskladila pri tečaju 96,0, ko je bilo za 490 lotov prometa, v četrtkem pa je njen enotni tečaj poskočil za 2,1 odstotne točke na 98,1 pri 2310 lotih prometa.

Obveznica RSL 2 se je 1. 1. zadržala na ponedeljkovem nivoju 104,5, ko je bilo za 2281 lotov prometa, naslednjega dne pa je njen enotni tečaj poskočil za kar 1,2 odstotni točki in tako pristal na 105,7 pri 202 lotih prometa. Rahlo je njen enotni tečaj porasel tudi v četrtkem (105,8), prometa pa je bilo za 1460 lotov.

Z obveznico RSL 2 z davčno olajšavo ni bilo prometa že od 17. 12., ko je bila prijavljena aplikacija po tečaju 96,0. Investitorji so po tej obveznici 4. 1. povpraševali po tečaju 102,0, vendar jo imetniki niso bili pripravljeni prodati po tečajih nižjih od 104,0, zaradi razhajanja tečajev ponudbe in povpraševanja za 1,0 odstotni točki tako do sklenitve poslov ni prišlo.

Pri obveznici RSL 8 sta se tečaja ponudbe in povpraševanja 4. 1. razhajala za 4,0 odstotne točke, saj so jo imetniki ponujali po tečaju 92,0, medtem ko so jo bili potencialni investitorji pripravljeni kupiti po tečajih 88,0 (zadnji sklenjeni posel je bil 30. 12. po tečaju 91,9). Naslednjega dne so jo kupci bili pripravljeni kupiti po tečaju 89,0, vendar so imetniki znižali svoj tečaj le na 91,9, zato tudi tokrat ni prišlo do sklenitve poslov. Še večji razkorak med ponudbo (92,0) in povpraševanjem (85,00) je bil v četrtkem.

Uvrščena kotacija II
— obveznice

Za 0,5 odstotne točke je 4. 1. porasel enotni tečaj obveznice Mesto Ljubljana in sicer iz 100,4 na 100,9, prometa pa je bilo za 274 lotov. Naslednjega dne se ponudba in povpraševanje nista uskladila, saj je bil prodajni tečaj kar 107,0, medtem ko je bil nakupni 101,7, razkorak je bil tako kar 5,3 odstotne točke. V četrtkem je bilo za 440 lotov prometa, enotni tečaj pa se je izoblikoval na 101,6.

Z obveznico Mesto Ljubljana z izkoriščeno davčno olajšavo se ni trgovalo že od 15. 12., ko je bil sklenjen aplikacijski posel po tečaju 91,0. Potencialni investitorji sicer po tej obveznici povprašujejo in so 4. 1. dvignili tečaj povpraševanja s ponedeljkovih 93,0 na 97,0, vendar ponudbe ni bilo.

Prosti trg — obveznice

4. 1. je za 2,2 odstotni točki iz 100,7 na 102,9 poskočil enotni tečaj obveznice Gorenje, ko je bilo za 1200 lotov prometa, naslednjega dne na 103,2 pri 2444 lotih prometa, v četrtkem pa na 104,4 (4204 lota prometa).

Z obveznico LEK 1 je bilo 5. 1. za 92 lotov prometa, njen enotni tečaj pa je po dobrem mesecu dni porasel iz 103,0 na 103,2. Po obveznici Lek 2 so v sredo investitorji povprašali po tečaju 99,0, vendar so jo imetniki ponujali po tečaju 102,0.

Po obveznici Lesnina so investitorji 4. 1. povpraševali po doslej najnižjem tečaju 0,8, vendar ponudbe ni bilo (30. 12. je bil izoblikovan tečaj 10,0), naslednjega dne pa bi jo kupili po tečaju 0,9, imetniki pa so jo ponujali po tečaju 33,0.

Enotni tečaj obveznice Občina Laško je 4. 1. sicer rahlo padel na 70,8 na 70,6, ko je bilo za 240 lotov prometa, vendar je naslednjega dne poskočil na 72,7 pri 48 lotih prometa, v četrtkem pa na 72,8 (205 lotov). V tork je padel enotni tečaj obveznice Občina Šmarje in sicer iz 79,0 na 75,6, ko je bilo za 74

lotov prometa. Enotni tečaj obveznice občine Zagorje je 5. 1. poskočil iz 63,3 na 64,6 pri prometu 20 lotov, v četrtkem pa na 65,0, ko je bilo za 12 lotov prometa.

4. 1. je enotni tečaj obveznice PTT Celje porasel iz 100,6 na 100,9, prometa pa je bilo za 120 lotov. V četrtkem so bili s to obveznico prijavljeni aplikacijski posli s 37 loti, enotni tečaj pa se je izoblikoval na 101,7. Z 8 loti obveznice PTT Nova Gorica so bili 4. 1. sklenjeni aplikacijski posli po tečajih od 109,0 do 111,0, njen enotni tečaj pa se je izoblikoval na 109,5 (–0,5 odstotne točke). V sredo je njen enotni tečaj poskočil na 110,6, ko je bilo za 9 lotov prometa, v četrtkem pa na 111,8 pri 102 lotih prometa. Z obveznico PTT Ljubljana je bil 4. 1. sklenjen aplikacijski posel s 4 loti po nespremenjenem tečaju 100,0, naslednjega dne s 571 loti po tečaju 101,1, v četrtkem pa s 383 loti po 101,8.

Enotni tečaj obveznice Rogaška 1 je 5. 1. ostal na ponedeljkovem nivoju 89,0, ko so bili prijavljeni aplikacijski posli s 50 loti. Po blagovni obveznici Rogaške se je 4. 1. povpraševalo po tečaju 12500 (zadnji posel 10. 8. po tečaju 12100), ponudbe pa ni bilo.

Prosti trg — delnice

Enotni tečaj delnice Dadas je v tem tednu rahlo nihal. Tako je 4. 1. porasel iz 170000 na 170080 pri 71 lotih prometa, naslednjega dne padel na 169831, ko je bilo za 56 lotov prometa, v četrtkem pa tekorekoč ostal na istem nivoju (169834) pri 1097 lotih prometa.

Tudi enotni tečaj redne delnice Finmedia je v tem tednu nihal. 4. 1. je tako padel iz 89100 na 89000, ko je bilo za 258 lotov prometa, naslednjega dne poskočil na 90000 pri 256 lotih aplikacijskih poslov, v četrtkem pa na 92333 (111 lotov prometa).

Medtem ko so za redno delnico Hipotekarne banke Brežice 4. 1. investitorji ponujali le 3400 tolarjev, je imetniki niso bili pripravljeni prodati za manj kot 3600 tolarjev. Naslednjega dne je bilo sklenjenih za rekordnih 30283 lotov prometa, po tečajih od 3450 do 3900, večina poslov pa je bila vendarle sklenjena po višjih tečajih, saj se je enotni tečaj izoblikoval na 3895, kar predstavlja zvišanje tečaja za dobrih 8 odstotkov. V četrtkem je bilo le za 10 lotov prometa, njen enotni tečaj pa je padel za 10 odstotkov na 3506.

4. 1. je enotni tečaj prednostne delnice KBT rahlo porasel iz 35000 na 35087 pri 54 lotih prometa, vendar se je že naslednjega dne vrnil na 35000, ko je bilo za 43 lotov prometa, da bi v četrtkem poskočil na 36044 pri 167 lotih prometa.

Po delnici LEK so investitorji tako v tork, kot v sredo povpraševali po stabilnem tečaju 12000 (tak je bil namreč tudi njen tečaj zadnje tri tedne), vendar je imetniki v tork niso bili pripravljeni prodati po tečajih nižjih od 12050, v sredo pa pod 12499. V četrtkem je njen enotni tečaj porasel za 19,00 tolarjev (12019), prometa pa je bilo za 180 lotov.

Za 200 tolarjev (iz 3900 na 4100) je 4. 1. poskočila delnica MK Založba pri prometu 100 lotov, vendar je naslednjega dne zdrsnila na 4000, ko je bilo za 334 lotov prometa. V četrtkem je njen enotni tečaj ponovno porasel na 4100, prometa pa je bilo za 1258 lotov.

Enotni tečaj delnice NIKA je 4. 1. neznatno zdrsnil iz 85000 na 84936, ko je bilo za 103 lotov prometa, naslednjega dne pa se ponudba in povpraševanje nista uskladila, saj je bil tečaj ponudbe 85350, tečaj povpraševanja pa 85000. V četrtkem je njen enotni tečaj porasel na 85079, prometa pa je bilo za 17 lotov.

4. 1. je enotni tečaj delnice Probanke neznatno padel iz 21000 na 20936, ko je bilo za 401 lot prometa, naslednjega dne zdrsnil na 20275 pri 77 lotih prometa, v četrtkem pa porasel na 20662 (3019 lotov prometa).

Tudi enotni tečaj prednostne delnice Rogaške je 4. 1. padel in sicer iz 2579 na 2511 (glede na tečaj 24. 12.), prometa pa je bilo za 280 lotov. Naslednjega dne sta bila tečaja ponudbe in povpraševanja neusklajena, saj se je ponujala po tečaju 2650, povpraševalo pa se je po tej delnici po tečaju 2500. V četrtkem je bilo za 40 lotov prometa po tečaju 2510.

Z delnico Salus je bil zadnji promet opravljen 30. 12. po tečaju 6433. V tork so investitorji zanj ponujali 6200 tolarjev, imetniki pa so zanj zahtevali 7000 tolarjev.

Novost, ki je ne kaže prezreti

Ombudsman – varuh naših pravic

Našim bralcem je bolj ali manj znan Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki smo ga uzakonili 1990. leta, njegova naloga pa je bila obravnavati vsakršnih kršitev pravic posameznika, ki mu jo je storil državni organ, javna ustanova ter organizacija z javnimi pooblastili. Svet pa je obravnaval tudi širša vprašanja, ki so bila pomembna za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter za pravno varstvo državljanov, zlasti zaradi zlorabe oblasti in družbene moči.

Državni zbor Republike Slovenije je 20. decembra sprejel Zakon o varuhu človekovih pravic, ki bo nadomestil poslanstvo prejšnjega sveta. Gre za inštitucijo, ki je v svetu znana kot ombudsman. Deluje menda že v 50 državah, izkušnje pa so različne, to je seveda povezano z značilnostmi posameznih državnih ureditev, tradicije te inštitucije in njenim razvojem. Sedež našega varuha človekovih pravic bo v Ljubljani.

Varuha človekovih pravic v Sloveniji bodo izvolili na predlog predsednika Republike na enem od prihodnjih zasedanj državnega zbora, varuhova mandatna doba pa bo trajala 6 let, vendar ga bo možno ponovno izvoliti. Varuh je po določilih zakona pri svojem delu neodvisen; državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil morajo varuhu na njegovo zahtevo zagotoviti podatke in informacije iz njihove pristojnosti ne glede na stopnjo zaupnosti in mu omogočiti izvedbo preiskave. Varuh se pri svojem delu ravna po določilih ustave in mednarodnih pravnih aktov o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah. Pri svojih intervencijah pa se lahko sklicuje tudi na načela pravičnosti in dobrega upravljanja. Pri svojem delu je neodvisen in samostojen. Vsakdo, ki meni, da so mu z aktom organa kršene človekove pravice ali temeljne svoboščine, lahko da pobudo za začetek postopka pri varuhu. Varuh lahko začne postopek na lastno pobudo. Varuh obravnava tudi širša vprašanja, ki so pomembna za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter za pravno varnost v Republiki Sloveniji. Pobuda za začetek postopka se praviloma vložijo pisno, nakar varuh opravi po-

trebne poizvedbe in na tej podlagi lahko sklene: da o pobudi odloči po skrajšanem postopku; začne preiskavo; pobude ne sprejme v obravnavo, ker je anonimna, prepozna, žaljiva ali predstavlja zlorabo pravice do pritožbe. Odločitev varuha, da pobude ne vzame v obravnavo ali jo zavrne, je dokončna. Varuh pa sploh ne začne postopka, če je od dejanja ali zadnje odločite organa poteklo več kot eno leto, razen če ugotovi, da je pobudnik zamudil rok iz objektivnih razlogov. V zvezi s svojim delom ima varuh pravico vpogleda v podatke in dokumente iz pristojnosti državnih organov. Varuh pa lahko preiskavo prekine, če ugotovi, da je bila zadeva rešena na drug način; če pobudnik neupravičeno ne sodeluje v postopku ali je iz njegovih dejanj razvidno, da ne kaže zanimanja za nadaljevanje preiskave. Varuh lahko povabi vsakogar kot prič ali izvedenca na pogovor v zadevi, ki jo obravnava, vabljeni pa se je dolžan odzvati. Po opravljeni preiskavi varuh izdela osnutek poročila o svojih ugotovitvah in ga posreduje prizadehim strankama. Varuh pa v končnem poročilu navede svojo oceno dejstev in okoliščin posameznega primera in ugotovi ali je šlo v obravnavanem primeru za kršitev človekovih pravic ali temeljnih svoboščin ter na kakšen način so bile kršene oziroma ali je šlo za drugo nepravilnost. Varuh hkrati predlaga način, s katerim naj se ugotovljena nepravilnost odpravi. Pri tem lahko predlaga, da organ ponovno izvede določen postopek v skladu z zakonom, predlaga povrnitev škode ali drug način odprave nepravilnosti, ki je bila povzročena posamezniku. Pri tem ne posega v civilno-pravne pravice, ki jih ima posameznik za povrnitev škode. Varuh pa lahko predlaga zoper uslužbenca organov, ki so zakrivali ugotovljeno nepravilnost, uvedbo disciplinskega postopka. Predpisi o varovanju tajnosti podatkov obvezujejo varuha, njegovega namestnika in druge strokovnjake ter uslužbence.

Iz zapisanega izhaja, da je varuh človekovih pravic oziroma ombudsman človek – inštitucija – z veliko avtoriteto ter kot tak neodvisen in samostojen. Njegova funkcija tudi ni združljiva s funkcijami v državnih organih, organih lokalnih skupnosti, organi političnih strank in sindikatov ter z drugimi funkcijami in dejavnostmi, ki po zakonu niso združljive z opravljanjem javne funkcije. Te določbe veljajo tudi za njegovega namestnika. Sicer pa zakon določa, da varuh človekovih pravic pred sprejemom funkcije prispeže pred poslanci državnega zbora, s čimer se obveže, da bo opravljal svojo nalogo na podlagi ustave in zakona, da bo varoval človekove pravice in temeljne svoboščine, opravljal svoje delo vestno in nepristransko ter pri tem spoštoval načela pravičnosti in dobrega upravljanja. Varuh človekovih pravic potemtakem ne bo bdel le nad uresničevanjem človekovih pravic oziroma preprečevanjem njihovih kršitev, ampak tudi nad državnimi in drugimi organi, da jih ne bodo kršili; če pa bi se to vendarle zgodilo, bo treba napake popraviti.

In kdo bo imenoval za varuha človekovih pravic? Predlog mora priti od predsednika države, državnih zborov pa mora o njem (predlogu) odločati v 45 dneh. Za zdaj še ni uradnih podatkov, kdo naj bi to bil. Seveda pa lahko ta odličnostna funkcija pripade tudi ženski.

Š. SOBOČAN

Ste bili tudi vi izžrebani?

»V sklopu naše nacionalne promocijske kampanije ste bili izžrebani in boste prejeli POVSEM ZASTONJ !!! eno izmed naših glavnih nagrad. Vse, kar morate storiti, da bi prejeli svojo nagrado je, da pridete na eno izmed naših promocijskih prezentacij. Prinesite s seboj svojo številko, jo preverite na našem seznamu na in pogledate, katero nagrado ste dobili!«

Ta uvod smo dobesedno povzeli iz dopisa, ki so ga te dni prejeli številni naslovniki v Pomurju in bili prvi hip najbrž presrečni, da so končno tudi oni prejeli nagrado – avtomobil Citroen AX, 14 dni na Floridi za 4 osebe, 7 dni na Kanarskih otokih ali v Španiji, uro Diamond ali prenosni barvni TV sprejemnik. V nekoliko spreminjeni ponudbi, ki so jo prejeli nekateri telefonski naročniki te dni, pa so glavne nagrade: 14 dni na Floridi za 4 osebe, teden dni smučanja v Avstriji za 4 osebe, 5.000 DEM v gotovini in paket presenečenja. Vse, kar naj bi storili »zakrečni izžrebanci«, je, da se z srečnim udeležijo ene od predstavitev privlačnega počitniškega programa firme Word Holiday Investments iz Kopra.

Tak dopis sem prejela tudi spodaj podpisani pisec teh vrstic. Poskušal sem se dogovoriti za udeležbo na

predstavitvi, a mi nikakor ni uspelo dobiti telefonske zveze. Najbrž je tako zelo zasedena. Zvedel pa sem, da so se nekateri »izžrebanci« udeležili »promocijske prezentacije« v hotelih Ajda v Moravskih Toplicah in Diana v Murski Soboti. In kako je bilo? O tem nam je napisal eden izmed »izžrebancev«, ki želi ostati anonimno, ker ga je sram, da bi se osmešil.

»Ker sem dvomil o poštenosti in tako veliki radodarnosti tega podjetja, mi je prijatelj iz Kopra dvom potrdil, češ da ta firma nima takega premoženja, da bi lahko delila nagrade. V postopku naj bi jih imela celo policija. Nekdo drugi pa mi je povedal, sicer ne za to firmo, da so si morali »nagrajenci« sami plačati počitnice, ker je bila nagrada lažna, napotitev pa neplačana in nepotrjena. Kljub vsemu sem se udeležil »promocije« v hotelu Diana, ne da bi pričakoval nagrado. Ob neresni, nestrokovni in »zasliševalni promociji« predstavnikov podjetja so se tudi drugi »nagrajenci« kmalu streznili, ko so jim vsiljevali le vplačila v nemških markah, o nagradah, po katere so prišli, pa so smrtno molčali. Kar se tiče mene, bi jim zaupal finančne posle, le v višini, da bi si lahko kupili le žvečilni gumi ali pasjo bombico. Tako bi se odločil, četudi ne bi imel predhodnih informacij. Zato pa so se mi smilili drugi »nagrajenci«, ki so veliko pričakovali, a za zapuščali »promocijo« ponižani in ogoljufani. Za navčnost niso slišali niti besedice »Hvala«, kaj šele da bi si upali terjati že zanesljivo nagrado 1.099 DEM, zaradi česar so prišli. Žal mi je bilo ponižanih in

ČESTITAMO!

V sklopu naše nacionalne promocijske kampanije ste bili izžrebani in boste prejeli POVSEM ZASTONJ !!! eno izmed naših glavnih nagrad. Vse, kar morate storiti, da bi prejeli svojo nagrado je, da pridete na eno izmed naših promocijskih prezentacij. Prinesite s seboj svojo številko, jo preverite na našem seznamu na in pogledate, katero nagrado ste dobili!«

ZASTONJ SI DA VAM JE ENO IZMED SPOLJNOSTI MATERNIČNI DARI

A. CITROEN AX MINIMALNA VREDNOST: 14.000 DEM

B. 14 DNI NA FLORIDI MINIMALNA VREDNOST: 14.000 DEM

C. 7 DNI NA KANARSKIH OTOKIH ALI V ŠPANJI (Dobitnik nastavlja za 4 osebe) MINIMALNA VREDNOST: 14.000 DEM

D. DIAMOND LIRA (Uro od ročnice) MINIMALNA VREDNOST: 1.200 DEM

PRENOSNI BARVNI TV MINIMALNA VREDNOST: 1.000 DEM

POKLICITE NA TEL. ŠTEVILKO: 066 18-357

Da bi se udeležili predstavitev o promociji, ki jo organizira firma Word Holiday Investments iz Kopra, morate priti na eno izmed naših predstavitev. Vse, kar morate storiti, da bi prejeli svojo nagrado je, da pridete na eno izmed naših promocijskih prezentacij. Prinesite s seboj svojo številko, jo preverite na našem seznamu na in pogledate, katero nagrado ste dobili!«

1.099 DEM

prevaranih, resnih in uglednih »nagrajencev«.

To je del pisma, ki smo ga prejeli na naš naslov z željo, naj še mi o tem kaj napišemo. Prav gotovo je v že omenjenem veliko resnice. Vsekakor gre za spretno vabljenje ljudi, da bi se odločili (in tudi vplačali) za njihove počitniške programe. Potem bi prišli v poštev tudi za žrebanje nagrad. Razmerje pri avtomobilu in za letovanje na Floridi je 1 : 25.000, za druge nagrade pa 25 : 25.000, razen za letovanje na Kanarskih otokih ali v Španiji, kjer so lahko »nagrajenci« skoraj vsi. Ta »nagrada« pa pomeni samo brezplačno bivanje za 4 osebe v hotelu, to pa je v primerjavi z drugimi stroški (prevoz, prehrana idr.) nepomemben izdatek.

Malo ti torej dajo, da ti lahko veliko vzamejo. Če ste naivni, pa le poskusite srečo, saj ste vendar med izžrebanimi!?

JOŽE GRAJ

NIKA
BORZNO
POSREDENIKA
NISA d.d.

Cesta prvih borcev II, Brežice 62250
0608 62-236, Telefaks: 0608 62-852

POSLOVALNICA LJUBLJANA
Slovenska cesta 54, Ljubljana 61000
01 31-155, Telefaks: 01 31-347

POSLOVALNICA MARIBOR
Barčanska cesta 3-5, 62000 Maribor
02 29-460, Telefaks: 02 29-460

PLAČILA V TUJINO ZA OBČANE
CREDITANSTALT – NOVA BANKA enostavno, hitro in učinkovito opravlja plačila v tujino, saj je povezana z velikim številom bank po svetu.

Postopki plačila v tujino so zelo enostavni:

- za plačilo do 1.000 DEM ni potrebno predložiti dokumenta o dokazilu upravičenosti do plačila
- za plačila preko 1.000 DEM pa mora občan predložiti dokazilo o upravičenosti do plačila (fotokopijo računa)
- plačila se izvedejo takoj, in to v breme sredstev na deviznih hranilih vlogah plačnika pri naši banki, na osnovi prodaje deviz v naši banki ali plačila z lastnimi devizami.

Pridite in se prepričajte o kakovosti naših storitev v naši enoti v M. Soboti, Lendavska 11.

Creditanstalt - Nova banka d.d.

Z nami do uspeha

Tončka Božinović

pisma, mnenja, stališča

Še enkrat o zdravniku v Rogašovcih

Nikoli nisem pisal za noben časopis niti besede, ker imam bolj trdo roko za pisanje. Tudi sedaj pišem z majhno zamudo, ker sem čakal, da se bo kdo drugi oglasil od dosedanjih pacientov g. dr. Peričeve iz Krajevne skupnosti Rogašovci-Pertoča. Pa se ni oglasil nihče, ker je tukaj večji del kmečkega prebivalstva in imajo, prav tako kot jaz, trde roke za pisanje. Zato sem se sam odločil, da napišem nekaj besed s tretje strani. Torej, nikoli nisem bil v nobeni stranki in tudi sedaj nisem v nobeni, ne v rdeči, ne v beli in tudi v nobeni drugi ne. To omenjam zato, ker je cela zadeva v zvezi z zdravnikom v Rogašovcih izpadla strankarsko, da ne rečem celo še kaj hujšega. Tukaj pri nas pa vsak lahko prizna (in večina to tudi pravi), da je bila g. dr. Peričeva pri nas priljubljena in dobra zdravnica in bi se to vse skupaj dalo rešiti na lepši način in z lepšimi besedami kot se je. Če je že dobila premestitev, bi se ji lahko nekdo s strani vodstva KS vsaj zahvalil s šopkom rožic, če že ne drugače. Saj je hodila k nam deset let iz 27 km oddaljene M. Sobote ordiniral in to ob vsakem vremenu, celo z avtobusom. Vsakokrat, ko je prišla, pa je imela tukaj pri nas čez 50 pacientov in je zmeraj vse lepo uredila. Včasih so ženske res malo dalj časa poklepale pri malici (kar se pa pri nas dogaja tudi po drugih zdravstvenih ustanovah), zato je pa šlo vse skupaj po malici toliko hitreje in jim tudi navsezadnje tega nobeden ni zameril. Za to vse to je bil lep dokaz tisti dan, ko je zadnji dan ordinirala pri nas in so ljudje zvedeli za to. Tisti dan je opravila čez sto pacientov in to vse lepo mirno. Tudi jaz sem bil tam in sem videl na lastne oči. Od mnogih pa celo še slišal, češ: »Mene že zdavnaj ne bi bilo na svetu, če ne bi bilo nje.« Pa še mnoge druge pohvalne besede sem slišal. Jaz mislim, da če se kdo zavzema za nekoga, ker mu je priljubljen, temu ne bi smeli reči, da je to strankarstvo. Pišem pa to zaradi tega, ker sem že bil tudi tako vprašan: »Zakaj ste pa pri vas Peričevo nagnali?«. Tega si pa seveda dr. Peričeva pri nas ni zaslužila, da bi jo nagnali. Zato bi se pa vsa ta zadeva dala rešiti na lepši način kot se je, saj smo bili skoraj večina vsi njeni pacienti. Če pa nekdo ni bil, je pa bil gotovo nekdo od njegovega ožjega sorodstva.

Nimam pa nič proti g. dr. Neratu, saj ga sploh ne poznam. Slišal sem pa je marsikatero pohvalno besedo o njem od njegovih prejšnjih pacientov. Naj še omenim, da g. Kisilaka sploh ne poznam, on pa mene še manj, da bi kdo mislil, da navijam za njegovo stranko.

G. Jeršetu, novinarju, kakor tudi vsem drugim novinarjem pa to tole: Če se že pridete v naš kraj zanimat za kakšno stvar (ali pa tudi kam drugam), posebno za tak primer, se ne zanimajte samo pri vodilnih, saj to ne moremo biti vsi, temveč tudi pri drugih, tudi po najbolj oddaljenih zaselkih. Saj kar vemo, vam bomo dale volje povedati. Samo tako bo dobila cela zadeva pravo podobo.

S spoštovanjem in lep pozdrav.

FRANC ŠPARI,

Sv. Jurij 41

Nikomur niste v breme (morda le sami sebi)

Že nekaj časa pozorno spremljam pisanja in pisanjenja, govorjenja in govorčenja slovenskih medijev o t.i. aktualnih problemih in zapletih med večinskim in manjšinskim prebivalstvom na narodnostno mešanem območju Prekmurja, o nacionalističnih skrajnejših in nestrpnih Slovencih, ki s svojimi nerazumnimi in nerazumljivimi potezami, na primer podpisovanjem peticije proti dvojezičnim dokumentom, rušijo visoko stopnjo ustvarjenega sožitja med večinskim in manjšinskim prebivalstvom. O senzacionalističnem novinarstvu vem zelo mnogo; naravnost šokiral pa me je zapis g. L. Gönca, funkcionarja madžarske narodnostne skupnosti, v Večeru, 27. 11. 1993.

Sem Slovenka, živeča v Lendavi, in leto dni zaposlena v Porabju na Madžarskem; moje področje delovanja je narodnostno šolstvo, in če hočem biti uspešna, moram zelo dobro poznati tudi madžarsko narodnostno politiko, torej položaj slovenske manjšine na Madžarskem. Toliko mimo-grede za lažje razumevanje mojega zapisa.

Že naslov Göncevega zapisa je čista provokacija. To je vprašanje, ki je povsem neumestno, čisto izzivanje tistih, ki, prepričana sem, da ne razmišljajo tako; toda kdo ve, kaj bo, če se bo to vprašanje kar naprej ponavljalo. O uvodnem skeptičnem mediteranju na način, kakršnega sem imela v Lendavi priložnost spoznavati deset let, ne bi izgubljala besed, osupnila pa so me, lahko rečem, nerences v 4. odstavku zapisa, ki me kot pripadnico večinskega naroda globoko žalijo. »Dvojezičnost« kot obliko življenja na narodnostno mešanem področju sem vedno pozitivno sprejemala in kot pedagoška delavka zanjo marsikaj naredila. Brez vprašanj in podvprašanj. Da se vzroki za množično upadanje števila pripadnikov madžarske narodnosti iščejo v »nedoslednosti izvajanja manjšinskih pravic, torej v zanamrjanju iskanja praktičnih rešitev, primernih za visoko stopnjo zakonskih norm« – take funkcije zvrsti jezika me na fakulteti niso učili. Oprostite, ne razumem vas. Tudi tega, da je manjšina naredila napako, ko »se je zadovoljila z globalno rešitvijo narodnostnega vprašanja«, medtem ko v spodbujanju in iskanju političnih rešitev ni vložila dovolj truda! Kakšne politične rešitve pa bi želeli? Vi in kaj pomeni za vas sintagma »politična rešitev«? Lahko le ugibam, ne bi rada vprašala kar naravnost, ... Tudi trditve o zanamrjanju skrbi za zagotovitev lastnih kadrov diši po neresnici: skoraj tridesetletja delujejo dvojezične osnovne šole, ki jih obiskujejo pripadniki manjšine in večine, več kot deset let se izvajajo dvojezični srednješolski programi, pedagoški delavci so za dosledno in kvalitetno izvajanje dvojezičnega pouka tudi finančno stimulirani. Torej?

In dalje: manjšina in večina nista postavljeni ena proti drugi, vsaj ne na tak način, kot ga prikazuje vi. To, da manjšina ne more ogroziti večine, vemo, da ni res. Poglejmo samo malo po svetu, ne bo nam potrebno daleč. Tudi glede svetovnih fenomenov bi jaz dodala še enega: položaj manjšin (avtohtonih) v Republiki Sloveniji. Pa nimam nič proti, da me ne bi razumeli napačno. Manjšine in njihove specifičnosti so bogastvo vsake moderne demokratične družbene skupnosti; in vemo, da so posebne pravice manjšinam bile zagotovljene že z ustavo leta 1974! Tudi po osamosvojitvi je Slovenija ohranila visoko stopnjo zaščite manjšin in posebno skrb zanje. Za to tarnanja o ogroženosti včasih prav temeljejo in neprijetna, kot je moteča naslednja poved: »Če kdo smatra, da je to, da bi se na tem območju morali tudi pripadniki večinskega naroda do neke minimalne mere naučiti jezika manjšine in se seznaniti z njenimi kulturnimi vrednotami, oškodovanost, je to prej slaba ocena lastnih razvojnih možnosti kot kakršnakoli ogroženost.« Ko sem enemu izmed funkcionarjev Zveze Slovencev na Madžarskem pokazala ta zapis, mi je rekel: »Če bi jaz zapisal kaj takega, bi na monoštrski občini razmišljali, da me naročijo na preventivni pregled v znano monoštrsko zdravstveno ustanovo!«

In tu moram spregovoriti še nekaj besed o položaju manjšinskih skupnosti na Madžarskem, s posebnim poudarkom na položaju slovenske manjšine, ki sem ga spoznala zelo dobro. Madžarska je letos julija sprejela Zakon o pravicah narodnih in etničnih manjšin. Nekateri naši funkcionarji madžarske narodnostne skupnosti zelo radi poudarjajo, kako zelo napreden in celo nad slovensko zakonodajo o manjšinah, je ta zakon; in to me izredno moti, kajti to še zdaleč ni res. Naj navedem ne nekaj primerov, ki bodo pojasnili prejšnji odstavek: 2. odstavek 12. člena II. poglavja Zakona: Na željo pripadnika manjšine so vpisi v matične knjige in izdaja osebnih dokumentov tudi dvojezični.

3. odstavek 18. člena III. poglavja: Manjšinske skupnosti imajo pravico spodbujati uresničevanje pogojev za predšolsko vzgojo, osnovno, srednje in visoko izobraževanje v materinem jeziku.

2. odstavek 25. člena IV. poglavja: Manjšinske lokalne samouprave so pri urejanju skupnih zadev lokalnega pomena dolžne zagotoviti uveljavljanje pravic madžarskega

prebivalstva, ki je v naselju v številčni manjšini.

3. odstavek 48. člena VI. poglavja: V naseljih, kjer so Madžari v manjšini, je lokalna samouprava dolžna zagotoviti otrokom madžarske narodnosti izobraževanje v materinščini v skladu z zakonom.

To je le nekaj karakterističnih poudarkov iz narodnostnega zakona Republike Madžarske. Že ob bežnem prebiranju nam je jasno, da se določila nanašajo le na manjšine, da ni teritorialno označenih narodnostno mešanih območij, kjer bi se naj vsi prebivalci »obnašali dvojezično«, da se govori o dvojezičnih dokumentih le za pripadnike manjšine, tudi v narodnostne šole se vključujejo le pripadniki manjšin ... Kaj vse to prinaša pripadnikom slovenske manjšine na Madžarskem, mi je znano. Tudi njim. In od sprejetja novega zakona, pomislite, bodo lahko porabski Slovenci dobivali celo dvojezične dokumente! Pred kratkim mi je sekretarka Zveze Slovencev rekla: »Bila bi srečna, če bi v svojem madžarskem potnem listu, drugačnega namreč nisem mogla niti sanjati, imela po slovensko napisano vsaj ime in priimek. Pa nisem mogla imeti ...«

In kdo so tisti, ki podpihujejo mednarodne konflikte? Slovenci s svojimi legitimnimi zahtevami prav gotovo ne! Tolerantnost in spoštovanje pravice do drugačnosti sta vrednoti, ki lahko pogojujeta sožitje večine in manjšine, ne pa administrativno zaščiteni teritoriji, kjer naj vsi živimo in dihamo »dvojezično«, da se slučajno ne bo vedelo, kdo je kdo. Tudi to, da je pri podpisovanju peticije šlo »za enostransko informiranje v zvezi s tem vprašanjem in za podtikanje dezinformacij na račun madžarske narodne skupnosti oz. njenega vodstva«, je čista laž. Za nič takega ne gre; osupnilo pa me je pred kratkim dejstvo, kako se ta problematika interpretira ali napačno razume na Madžarskem (pa teh dezinformacij onstran meje prav gotovo ne širimo Slovenci); novinar železnožupanijskega časopisa Vas nepe mi je v razgovoru dejal: »Kaj se pa to zdaj dogaja v Prekmurju? Zakaj Slovenci madžarski manjšini odrekate dvojezične dokumente?« Preprosto nisem mogla verjeti. Ko sem mu na dolgo in široko pojasnila problem, je pisano pogledal: Kaj? Slovenci morate prav tako imeti dvojezične dokumente? Tega ne razumem ...«

In za konec: resnično ne vem, za kaj in komu bi se morala madžarska manjšina opravičevati; take izjave so preprosto izjave zaradi izjav. Tudi Slovenci, ki na tem območju prebivamo že kakih trinajst stoletij (Slovanska plemena so poselila panonsko področje v drugi polovici 6. stoletja, so nas učili pri zgodovini.) želimo tu ostati in se razvijati. Kot Slovenci. S pravico do identificiranja v materinem jeziku! S tolerantnostjo in globokim spoštovanjem pravice do drugačnosti vseh, ki živijo z nami.

prof. VALERIJA PERGER

LENDAVA

Nalijmo si čistega vina

Odgovor na članek »Sporočilo javnosti« objavljen v Vestniku, 2. 12. 1993 in članek »Ali smo komu napotik«, objavljen v Večeru, dne 27. 11. 1993.

Z velikim začudenjem sem prebral sestavek pod citiranim naslovom, v katerem pisec napada podpisnike peticije za dokumente na slovenskih obrazcih ter jih primerja s kriminalci, podkupljivci, ter povzročitelji in vsodbujevalci mednarodnih konfliktov.

Kakor sem že zapisal, s peticijo želimo le dosledno izvajanje določil Ustave Republike Slovenije o temeljnih človekovih pravicah in svobodah, v nobenem primeru pa ne želimo posegati in ne posegamo v pravice madžarske narodne skupnosti.

Preseneča in čudi me odziv avtorja omenjenega članka in Pomurske madžarske narodne skupnosti, saj prikrivata bistvo problema in vso krivdo za napetosti valita na pripadnike peticije, katere prikazujeta kot skrajneže, ker so upali javno povedati, da želijo svoje osebne dokumente v materinem jeziku. Pri vsem pa lepo zamolčita nekaj dejstev, ki bi kazala na to, da je odgovor na vprašanje kdo je skrajnej, iskati drugje. Pa poglejmo le nekaj dejstev:

- zahteve, da imajo pri zaposlovanju na narodnostno mešanem območju prednost pri zaposlovanju pripadniki madžarske narodnosti, predvsem v zdravstvu, šolstvu in še kje;
- razglasjanje podpisnikov peticije za prišleke, priseljene v zadnjih 15 letih, ki pa se naj odselijo, če jim ni kaj prav;
- podtikanje, da jemo madžarski kruh,
- branje peticije med vrsticami, kjer ni nič zapisano in še kaj.

Vse to hoče prikazati podpisnike peticije kot sovražnike pripadnikov madžarske narodnosti, čeprav za to nismo dali nobenega povoda. Nasprotno, s pripadniki madžarske narodnosti živimo in želimo živeti v slogi in prijateljstvu, kar pa naj ne bo na račun ne Slovencev, ne Madžarov, ne katerega koli tu živečega naroda ali narodnosti.

Za spoznavanje kulture nekega naroda je nedvomno velikega pomena poznavanje jezika. Toda prav na tem področju je bilo v preteklosti narejenih ogromno napak, katere posledice čutimo vsi, zlasti mlajše generacije, ki so v sedanjem načinu izobraževanja prikrajšane za znanje obeh jezikov, s tem pa tudi za poznavanje obeh kultur.

In še na nekaj kaže opozoriti. Ali se je avtor članka kdaj vprašal koliko slovenskih intelektualcev se je izselilo iz tega narodnostno mešanega področja oziroma koliko mladih se v njega po končanem študiju ni vrnilo in zakaj? Korektno bi namreč bilo, če bi podatke o begu inteligence prikazali celovito in ne le podatkov o begu pripadnikov madžarske narodnosti.

Na avtorja članka in na njemu enako misleče apeliram, naj v svojih ravnanjih in izjavah tudi sami pokažejo vsaj kanček razumevanja in strpnosti do drugače mislečih in naj nas zato, ker mislimo po svoje nikar ne razglašajo za skrajneže in ekstremiste. S tem bodo največ prispevali k temu, za kar si z besedami, ne z ravnanji, tako močno prizadevajo. Vedeti namreč morajo, da sta tako za prepir, kakor za prijateljstvo in sožitje potrebna dva.

JOŽE GJURAN

Kidričeva 29

Spoštovani prijatelji

Leto spet je naokrog, vsi delamo obračune in zaključke, načrte in plane za naprej. Vas naši dragi sodelavci, ki ste nam vse leto prijazno stali ob strani, nam objavljali naša obvestila, sporočila, želimo na začetku leta 1994 pristočno pozdraviti in zaprositi za pomoč tudi na naprej.

Občinska organizacija Rdečega križa Murska Sobota, kot nevladna, humanitarna organizacija v zadnjem času usmerja svoje dejavnost na področje pomoči socialno ogroženim posameznikom, družinam, brezposlenim invalidom, ter seveda v prvi vrsti beguncem, ki jih je kruta vojna na tleh nekdanje skupne države razločila, pregnala v izgnanstvo.

Ob novem letu bi se v imenu vseh tistih posameznikov, kakor tudi družin in v imenu beguncev želeli zahvaliti vsem ljudem dobre volje, dobrotnikom iz tujine, župniškemu KARITAS-u, ADRI (adventistična c.) Evangeličanski cerkveni skupnosti Pomurja, ki nam je zbrala finančna sredstva za Božično obdaritev.

Bodimo tudi v letu, ki zagotovo ne bo lahko in brez problemov srečno dobri in dobromamni do ljudi, do svojih bližnjih, sploh tistih, ki nas potrebujejo. Velikokrat ljudje iščejo bolj moralno kot materialno pomoč, zato želimo, da bo le te tudi dovolj.

Vsem, ki nam stojite ob strani še enkrat prav lepa hvala, ter mnogo dobre volje in optimističnih idej.

Rdeči križ Murska Sobota

Odgovor na kritično pismo g. Kajdiča

Še vedno bo obveljalo in tudi tokrat, da ko si kritičen sam, te kritično obdelujejo še drugi. Kar nekajkrat doslej sem preko časopisja dobil kritičnega sogovornika, le da je ta, zadnji, g. Kajdič, preveč nefer, napadalen, po eni strani pa se ga na omenjeni okrogli mizi sploh ni slišalo. Prav želel

bi ga spoznati, čeprav se bojim, da je ozadje prav drugačno. Nekdaj sem dobil bolj ali manj kulturno pismo npr. od g. Hrastelja, trenutno državnega svetnika. Seveda prisotni na okrogli mizi zaradi svojega poslanstva, ki ga v imenu občine Gor. Radgona opravlja, tega ni želel početi ali pa morda le (?) Kar se pa tiče g. Kajdiča (upam, samo, da ni zopet eden tistih, kot, npr. g. Koželj, katerega Radgončani sploh ne poznajo), samo toliko, da ne bi ostal komu kaj dolžan.

Kar se tiče samega obiska na okrogli mizi v Radenci v decembru in to s strani učiteljev, le-ti niso manjkali, ker bi se morda koga »bali«, ampak verjetno zato, ker ima vsakdo svoj okus in tako je morda bila ravno v tistem trenutku bolj pri srcu kakšna športna prireditev, katerih v naši občini v zadnjem času ne primanjkuje. Od prisotnih učiteljev sem tudi resnično oglašal samo jaz in s tem namenom sem tudi prišel, drugače bi lahko tudi doma počel kaj bolj konkretnega.

O tem, kakšne so maše in koliko verniki v njih aktivno sodelujejo ali ne, mi ni potrebno govoriti, ko pa sami dobro veste, da je duhovnik vodja vseh procedur. Tisto z materialnimi dobrinami mi bi lahko kdaj posebej razložili, saj ne vem, če morda cerkvene pridige obsegajo tudi to plat.

Moje poučevanje predmeta etike in družbe je na ravni, katero zahteva Ministrstvo za šolstvo in tukaj nimam kaj dodati, le morda to, da se lahko g. Kajdič glede teh in podobnih stvari skrije, kar pa je seveda stvar poklicnega udejstvovanja. Cerkev z malo ali z veliko začetnico postaja stvar navade in še hujše stvari danes srečujemo v zvezi z našo ljubo slovenščino, tako, da je to nevmesna fraza. To, da pa je naša dežela siromašna, je zraslo na zelniku okrogle mize in moram priznati, da imate slab spomin ali pa bujno domišljijo. Tudi o župnikih ne nameram govoriti, kajti jaz jih od nekdanj poznam kot župnike in to z dodatkom gospod, kar je dovolj velika čast. Pravzaprav pa ni pomemben naziv oz. kako koga imenuješ, temveč kakšen odnos imaš do njega. Jaz sem bil do le-teh vedno korekten in poznam jih kar veliko, s katerimi se lahko tudi čisto lepo in kulturno pogovarjam.

Samo razumevanje pojma vere je tako kompleksna zadeva, da se je ne da niti povedati niti zapisati v par stavkih. Rečem lahko samo to, da jo dobro poznam, pa tudi cerkev, vernike in ostalo v zvezi s tem, morda bolje kot vi, g. Kajdič. Dogajala pa so se mi naključja v življenju, da so osnovne stvari, katere so pomembne za vsakega kristjana in verujočega, otroci slišali ravno od mene, pri mojem predmetu, medtem, ko so npr. pri verouku govorili o vsem drugem, samo o tem ne, kar bi otroci morali vedeti. No, časi se spreminjajo in verjetno tudi verouk poteka danes na sodobnejši način.

Resnično sem se v svojem prejšnjem članku vsakogar malo dotaknil in ni mi žal, saj sem povedal bolj ali manj resnico, kar žal vam, g. Kajdič, ni uspelo. To, da niste kos temu, kar pišete ali celo drugače, da morda v vašem imenu piše kdo drug, naj ostane za kdaj drugič. S tem želim to burno tematiko pripeljati na konec, ne pa morda tudi vašo željo po nadaljnjem komuniciranju, vendar ne preko časopisa. Sam se redkokdaj sramujem tega, kar napišem, pa čeprav potem padajo kritike doma v družini in tudi širše. Pa bodite brez skrbi, imam tudi ljudi, kateri se strinjajo z mano in to je prava demokracija, za katero se moramo resnično boriti.

Za konec pa samo še tole. Krščanske etike mi verjetno ne bo potrebno nikoli poučevati, saj bodo tako starši in učenci imeli na voljo, da se sami odločijo za predmet, kateri jim po volji. Prepričan sem, da se bodo odločili tudi za toetiko in moralo, katero poučujem jaz in moji kolegi po drugih šolah širom po Sloveniji. Pravzaprav pa imajo ljudje možnost izbirati področja, ki jim ležijo, katere jim po njihovem prepričanju ustrezajo in tako je tudi prav. Pa hvala za klepet, g. Kajdič!

Bojan Macuh
Drobtinci 21
69253 Apače

Ustanovljen je sklad Josipa Jurčiča

Dne 15. 12. 1993 sta skupščina **Nove revije** in upravni odbor **Društva slovenskih pisateljev** zaradi vse pomembnejše vloge medijev v slovenski družbi in državi ustanovila **Sklad Josipa Jurčiča** za financiranje nagrad in štipendij za novinarje, svobodne publiciste in urednike. Dejavnost in namen sklada sta opredeljena v statutu, iz katerega navajamo nekatere bistvene vsebinske dele:

Sklad bo nagrajeval in vzpodbujal resnicoljubnost kot moralno načelo slovenskega novinarstva. Resnicoljubnost razumemo kot odgovorno, intelektualno/verodostojno in avtentično pisanje o družbenem, kulturnem, političnem in gospodarskem življenju, neodvisno od političnih in finančnih vplivov, ki bi skušali usmerjati novinarsko delo v skladu s svojimi interesi.

Sklad bo finančial nagrade in štipendije za novinarje, svobodne publiciste in urednike, ki delujejo v imenu teh načel, z namenom da bi lahko s takšno vzpodbudo in dodatno izobrazbo nadaljevali svoje delo. Sklad bo prirejal tudi novinarska srečanja in jih finančial ter sofincianiral udeležbo izbranih novinarjev na takih srečanjih drugih prirediteljev.

Sponzorje in donatorje sklada pridobivajo člani upravnega odbora kakor tudi zunanji pobudniki. Sponzorji morajo biti seznanjeni s temeljnimi načeli delovanja **Sklada Josipa Jurčiča**. Na tej podlagi se pripravijo sponzorska pogodba, ki vsebuje za sponzorje pomembne člene iz statuta sklada. Pogodbo podpisajo predsednik ali tajnik sklada in predstavnik sponzorja. Organi sklada obveščajo sponzorje o delu sklada, nagradah in štipendijah ter jih vabijo na podelitev. Sponzorji prejmejo letno poročilo nadzornega odbora o porabljenih sredstvih, ki so jih prispevali v sklad. Sponzorji zaradi neodvisnega delovanja sklada in finančno neodvisnega dodeljevanja nagrad in štipendij ne morejo biti člani organov **Sklada Josipa Jurčiča**. Njihov prispevek je časten in pomeni veliko vzpodbudo slovenskemu novinarstvu. Sponzorji so zato častni člani **Sklada Josipa Jurčiča** in so, če tako želijo, imenovani v javnem delovanju sklada in pri podelitvi nagrad.

Sponzorski denar se nakazuje na **žiro račun Nove revije, d.o.o.: 50100-603-42380** na posebno stroškovno mesto s pripisom: za **Sklad Josipa Jurčiča**. Nova revija, d.o.o., nudi skladu potrebno administrativno pomoč. Ta je častna in se ne plačuje. Sklad nima svojega premoženja razen osnovnih administrativnih pripomočkov, ki jih določa poslovnik.

Sklad vabi sponzorje in donatorje, da prispevajo sredstva za nagrade slovenskim novinarjem, publicistom in urednikom po že omenjenih merilih sklada.

Sklad se imenuje po Josipu Jurčiču, velikem profesionalnem novinarju in uredniku časopisa Slovenski narod.

Financiranje sklada zagotavljajo sponzorji in donatorji, ki pristanejo na temeljna načela sklada.

Organi **Sklada Josipa Jurčiča** so upravni odbor, predsednik, tajnik, nadzorni odbor in žirija za nagrade. Člane upravnega odbora imenujeta skupščina **Nove revije**, d.o.o., in upravni odbor **Društva slovenskih pisateljev**, ima od 11 do 15 članov, njihovo število se določi za vsak mandat posebej, traja pa 4 leta in se lahko ponovi. Članstvo v upravnem odboru je častno in ni plačano. Člani upravnega odbora niso člani nobene politične stranke.

Upravni odbor na predsednikovo predlog izvoli žirijo za podeljevanje nagrad in štipendij sklada. Žirija ima najmanj 3 člane, njen mandat pa traja 2 leti in se lahko ponovi. Upravni odbor lahko v žirijo izvoli tudi osebe, ki niso njegovi člani, ne smejo pa biti člani nobene politične stranke. Žirija spremlja delo novinarjev in medijev in na podlagi načel sklada predlaga nagrade in štipendije za novinarje. Žirija lahko povabi k sodelovanju izvedence za posamezna strokovna področja kot svetovalce. Žirija vsako leto predlaga upravnemu odboru podelitev največ treh nagrad in največ petih štipendij. Višino nagrad in štipendij določa upravni odbor za vsako leto posebej. Nagrade se podelijo na rojstni dan Josipa Jurčiča **vsako leto 4. marca**. Delo članov žirije je častno in ni plačano. Janez Bernik, slikar, akademik SAZU

Drago Demšar, mag. iur., odvetnik (predsednik upravnega odbora Sklada Josipa Jurčiča)
Niko Grafenauer, pesnik, glavni urednik Nove revije
Drago Jančar, pisatelj, urednik
Janko Kos, prof. dr., akademik SAZU
Lojze Lebič, skladatelj, dopisni član SAZU
Janez Pogačnik, mag. teol., župnik
Primož Simoniti, prof., dr., predsednik Slovenske matice
Jože Snoj, pesnik in pisatelj
Barbara Šubert, tajnica Društva slovenskih pisateljev
Dane Zajc, pesnik, dopisni član SAZU, predsednik Društva slovenskih pisateljev
Aleksander Zorn, kritik, urednik (tajnik upravnega odbora Sklada Josipa Jurčiča)

Za Upravni odbor Sklada Josipa Jurčiča
Ljubljana, 3. 1. 1994 Aleksander Zorn

Elegija rojakom – Slovencem za leto 1994

Zavržene vrednote Prijatelji, kje ste?

1. NEKDAJ – prijatelji!

Naš skupni dih s kipenjem večkrat vstajal velik je in brel me!
Naša pot ponosno vzpenjala se je in šal naprej!
Zgodovinsko mi gradili novi svet smo
in povsem sami si igrščice,
tudi naše dvorišče!
Da vselej tu ne bi bilo preteklosti smetišče,
naj bi bilo eno samo delovno mravljišče
in toplo domače ognjišče, ...!

2. DANES – odtujenci!

Koristno, trdno zveze je držati.
Površne, plitve zakone ne brati,
jih še manj pred narodovim obličjem spoštovati!

Róka róko močno zdaj stiska, umiva, boža.
Tako, da se mi pri belem dnevu ježi koža.
Kako ob tem naj še poštenjak razmišlja – ugiba – premišlje,
prizadevno dela, čustveno razravn negoduje?
Kako mogočnim spletkam naj kljubuje?

*Kam to siliš nekdanji prijatelj in sopotnik moj!
Kje zdaj so: tvoj ponos, krepost, značaj in odkrit nasmehek!
Ko tako mogočno piháš v svoj meh
čez vse slovenski temeljni cilj in ceh!
Zato postoj!*
*To stori tudi narod moj!
Ali so res vse želje zastoj,
ker ustrašil se je sam veliki »pozoj«!*

{=zmujl

Velika solza po licu sopotnika se vljuje,
ko se v vsem sprašuje, se okrog ozira,
povsem brez prezira. Moti ga le ovira,
ki nima ne imena in ne pravega izvira.
Kje ste tudi: vera, upanje, ljubezen,
navdih in utrip kulture, znanosti, vzgoje?
Ali se res bliža narodova revščina, bolezen?
Kje naj Slovencem zdaj še sonce sije?

Kaj čakaš mlada čas?
Naj doleti te še božjast?
Kje tvoja je družina – združba?
Kje je tvoje mlado vodstvo, tvoja oblas?
Ko te nekdanji sošolec tudi ne pogleda,
ker ima že vsa lica rumena in bleda!
Družba ob tem pa ne razmišlja, ne vzdihuje
nad besedami in dejanji, ki ti jih vsiljuje!

In ti? Slovenec samo naprej?
Tako nemirno mi dodaš
in poslovno tja hitiš:
»Pojdite k vragu vsi vi,
ki nekaj ste bili,
a ve vaš vsi ni!«
Tako mi v duhu govoriš!
»Odslej postal sem zelo posloven.
Ob tem še strogo resen in svoboden!
Sam resnično svoj!
In dobro to, da veš, prijatelj moj!
Novi čas po svoje jaz želim živeti!
Preteklosti v poštev ne vzeti!
Vse, kar ti imaš iz minulih dni
moramo nujno jaz takoj od tebe vzeti
in zastojni imeti!
Naj bi spotoma ter za hip postal in ti še odzdravil?
S tem povračilo delo zate naj opravi!
Ne bodi smešen! Kaj sanjaš? Morda bi to postoril,
samo zato, da bi ti roko podal in te odpravil!«

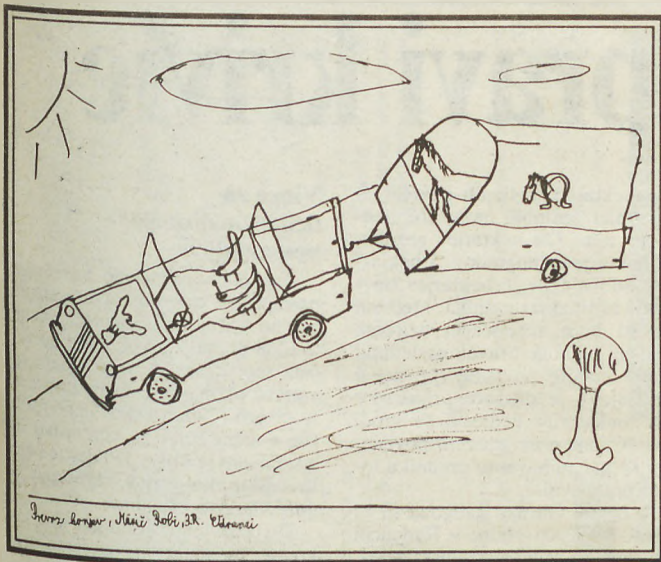
3. JUTRI – pozabljeni?

Temu nekoe?
Ne! Enkrat čez noč {ti rečem}:
»Jutri bo sledil že konec!«
Ko prazen, vuj postal bo naš skupni slovenski lonec!
Tedaj bodo zupet: delo, čast, upanje, poštenje in ljubezen
na IDEAL!
Tedaj bo ves moj narod vzkipel in možato VSTAL!

Tako v zgodovini večkrat je bilo,
ker narodove korenine in drevo
je v temó
bilo postavljeno – pozabljeno!

Če kmalu drugače zdaj ne bo
odgovoril mi takoj nebo!
Ker pozno bo lahko
to: zame, zate in drevo!
Kaj zame? Zate? Gre za korenine in zeleno
lipovo drevo,
ki več tu ne bo,
ker bo izruvano!
Ker vse počasi, mirno in tiho se utaplja vnamar!
Za denar, vse za denar, za drag denar!
Tuja roka bo doma drugod, povsod!
Nad tabo bdela bo čudna misel,
tvoja govornica, tuja pesem, vladal tudi tuj vladar!
Za denar, vse za denar, za drag denar.
Ker nisi hotel biti mi prijatelj in sopotnik, ti samotar!

odsevi mladosti

Moj oče

Mojemu očetu je ime Jože. Rodil se je v Mačkovcih, kjer živi še danes. Po svojem očetu je po dedoval svetle lase, ki so mu v mladosti prosto padali po ramenih, in modre oči kakor sinje nebo. Njegov nos je nekoliko kriv.

Poleg kuhanja se zanima še za avtomobile in nogomet, ki je njegov najljubši hobi. Kadar ga igra, se preda igri in je gluh za vse druge stvari.

Bila je lepa, sončna nedelja. Z očetom sva se odpravila na nogometno tekmo. Bila sva dobre volje. Vendar je dobra volj

kmalu splahnela. Naši igralci so igrali zelo slabo;

dobivali so gol za golom.

Očetovi soigralci so se začeli prepirati, on pa jih je miril.

Večkrat je dejal: Saj je vseeno, kdo je kriv za gol. V očeh pa se mu je videlo, da mu ni vseeno.

Postal je agresivnejši in vztarjnejši. Naenkrat sem zagledala,

da ga je eden od nasprotnih igralcev brnil. Očetu se je v očeh zalesketalo. Obrnil se je in nesramnežu vrnil brco v zadnjo plat. Čez nekaj časa se je okrog njiju zbrala množica ljudi in začel se je pretep. Iz občinstva se je večkrat zaslišalo: Daj, udari ga, saj si zasluži! Spreletela me je groza. Z dlanmi sem si zakrila obraz.

Pekel sem palačinke

Bil sem še zelo majhen. Mama je naredila maso za palačinke, da bi jih kasneje spekla. Ko je odšla v mesto po nakupih, sem pomislil, da bi ji pomagal in medtem spekel palačinke. Na pomoč sem poklical š: prijatelja. Moj predlog mu je bil všeč in čez nekaj minut je bil pri meni.

Segrala sva posodo z oljem. Prijatelj je vlij vanjo maso in prva palačinka se je začeli peči. Ko sva jo vzela ven, je bila precej čokoladna. Čez čas nama je šlo že bolje. Poba-hal sem se, da znam palačinko obrniti v zraku. Prijatelj se je le nasmešnil, zato sem mu hotel pokazati, kako se to naredi. Zamahnil

Jahal sem slona

Star sem bil šest let. Povsod v mestu so viseli plakati in oznanjali velik cirkus. Prosil sem očka in mamico, če bom tudi jaz smel v cirkus. Ker sta mi obljubila, da si ga bom lahko ogledal, sem komaj čakal, da pride sobota.

Očka me je peljal na prvo predstavo. Sedela sva v loži. Vse dogajanje sem pozorno spremljal. Malo sem bil vznemirjen, ker takšnih živali še nisem videl. Tedaj so cirkusanti napovedali, da lahko jahamo ponija ali slona. Ker sem na poniju že se sedel, sem se odločil za slona. Nestrpnost sem čakal, kdaj pridem na vrsto.

Končno me je cirkusant dvignil in posadil na slona. Bilo me je tako strah, da najprej sploh nisem odprl oči. Ko sem se ojunčil, sem videl očka, ki je bil zelo majhen, jaz pa strašno visoko in daleč od njega. Kolena so se mi tresla in srce mi je divje razbijalo. Stisnil sem zobe. Ker je slon zelo smrdel, nekaj trenutkov sploh nisem dihal. Vedel sem, da je očka v bližini in da če bo treba, me bo ujel. Nato sem se pomiril in sprostil. Ko me je očka fotografiral, sem se nasmešnil. Nato sem varno pristal na tleh in si oddahnil.

Tako sem spoznal, kaj je strah. Res ima velike oči, okrog njega pa nič ni. A še zmeraj me je nekaterih stvari strah.

SAŠO PJEVIČ, 4. a
OŠ III M. Sobota

Vendar se je na srečo vse dobro končalo. Oče je bil nekaj časa po tekmi slabe volje, potem pa se je umiril.

Mislim, da je moj oče najboljši oče na svetu. Sva velika prijatelja. Vedno me vzame s sabo na pot in večkrat se šaliva. Tudi tistim, ki govorijo šale na njegov račun, ne zameri. Vendar, kadar je hud, sem raje tiho in se mu ne približujem, ker vem, da takrat ni dobro zobati češenj z njim.

LEONIDA NEMET, 7. b
OŠ Puconci

sem s ponvijo in palačinka mi je padla na tla. Poskusil je še on in tudi njemu se je tako zgodilo. Zdelo se mi je, da premalo mečem v zrak. Zato sem zamahnil skoraj z vso močjo in palačinka je ostala na stropu. Bal sem e, da se bo mama kregala. Ko je prišla domov, pa se je zasmejala in palačinko z metlo spravila s stropa. Madež pa se na tistem mestu pozna še dandanes.

ALEŠ BENKO, 6. b
OŠ III M. Sobota

Naš Oskar

Imamo nemškega ovčarja, ki mu je ime Oskar. Zelo rad se igra z žogo. Ima dolgo dlako in ostre zobe, na nogah pa mehke blazinice. Je zelo potepuški, saj večkrat odide zdoma. En dan po božiču je tekkel za kokošjo. Zadel se je ob obrane in si raztrgal kožo na rebrih. Peljali smo ga na operacijo. Imel je triinpetdeset šivov. Po operaciji je ležal na hodniku pri radiatorju. Na srečo je preživel.

Bil je že tudi kabelski televizijski Murska Sobota. Ko se je potepal po vasi, so ga slučajno ujeli v kamero. Skoraj vsak pa gre tudi k stricu Janku na obisk. Tam dobi kaj za priboljšek.

Oskarja imamo vsi radi.
VASILIJ ŽITEK, 2. c
Podružnična OŠ Krog

Ali veste?

(Pokrovitelj nagradnega kviza je Knjigarna in papirnica DOBRA KNJIGA M. Sobota)

Čudi nas, da vas je le malo vedelo, zakaj je 26. december državni praznik. Večina vas je namreč napisalo, da je bil na ta dan leta 1990 plebiscit o samostojnosti. To pa ne drži, saj je bil plebiscit 22. decembra, 26. 12. 1990 pa je skupščina Republike Slovenije razglasila rezultate glasovanja in na podlagi le-teh sprejela odločitev o samostojnosti Slovenije (razdružitve od SFRJ). 25. junija 1991 pa je skupščina sprejela osamosvojitvene dokumente za samostojno slovensko državo, in to odločitev so potrdili tudi na množičnem javnem zborovanju v Ljubljani. Še isto noč je Jugoslovanska ljudska armada začela prodirati proti mejnim prehodom Slovenije, s čimer se je začela vojna za našo samostojnost. Na srečo se je dobro končalo. Največ sreče pri zrebanju pravih odgovorov pa je imela DANIELA MARKOČ iz Dolnjih Slaveč. Cestitamo! Nagrado bomo poslali po pošti.

KUPON št. 19

Ali veste, koliko je pri nas ura, ko je v Združenih državah Amerike 8.30? Odgovore pošljite na naš naslov najkasneje do 20. januarja 1994 in pripišite »ALI VESTE«.

Moj prvi kuharski izdelek

Opisala bom, kako je nastal moj prvi kuharski izdelek. To je bila pica. Delala sem jo pred nekaj meseci.

Najprej dala v posodo kvas in vodo. Nekaj časa sem počakala, da se je kvas stopil in začel naraščati. Nato sem vsula v posodo moko, vlila žličko olja, posipala vse skupaj s soljo in premešala. Tako sem dobila kvašeno testo. Iz hladilnika sem vzela kozarec z gobami. Dolgo sem ga odpirala, ker je bil močno zaprt. Skoraj bi obupala, a na koncu mi je uspelo. Poiskala sem še šunko, sir, paradižnikovo omako in olive ter vse to dala na testo. Že sem hotela dati pekač v pečico, a sem ugotovila, da sem jo pozabila segreti. Prižgala sem štedilnik in čakala. Ko se je segrel na 200 stopinj Celzija, sem dala peč. Kmalu mi je postal dolgčas, zato sem odšla ven. Vrnila sem se po približno štiridesetih minutah, saj sem pozabila na svoj izdelek. Uh, kako je smrdelo! Pico sem vzela iz štedilnika in skoraj obupana ugotovila, se je nekoliko osmodila. Toda za prvič je bilo še kar dobro. Postavila sem jo na mizo in pripravila pribor. Ko je prišla mama domov, smo jo skupaj pojedli.

Odslaj delam pice večkrat in mislim, da so vedno boljše.

ALENKA KOZAR, 5. b
OŠ Križevci

Nihče noče nesnage pred pragom

Recimo, da ste samozavesten, ponosen in morda celo nekoliko samoljuben Slovenec – tak klen, nekoliko rdečeličen. Recimo, da ste ob vsem še Gorenjec. In strašno vas moti, ker mladoletniki hodijo v gostilne, kjer jim točijo alkohol. Kaj bi naredili? Kakor ste po naravi, tako od vas že ni pričakovati, da bi jim organizirali predavanje o škodljivosti alkohola ali da bi jih sploh s tako imenovano »lepo besedo« prepričevali, da to ni dobro. Taki niste in tudi časa vam je žal.

Gospod Marjan Stele je naredil takole. Osnova je klub podjetnikov in v imenu kluba je stopil do tega in onega gostilničarja, za katerega je vedel, da se ne drži zakonov in toči alkohol tudi mladoletnikom. Rekel jim je, da jih bo prijavil in dosegl, da jim gostilno zapro, če ne bodo nehali. Sicer pa, tako jim je bral levite, ne govori v lastnem imenu, marveč v imenu podjetniških interesov. Tudi njihovih gostilniških. Kjer se po cestah in lokalnih drena pijana mladina, tam že naj ne sanjajo o kakem velikem turizmu, ker turiste z zahoda to zbode v oči. Prav tako naj ne bledejo o kakšnih vlaganjih tujega kapitala, ker se za mladostniške razvade in za nemarnost njihovih staršev v podjetniških krogih na zahodu takoj razve.

Stele je svetovalec na ministrstvu za gospodarske dejavnosti. Dela v pospeševalnem centru za drobno gospodarstvo. Od nedavna je vodja programa za promocijo inovacij za srednjo in vzhodno Evropo v okviru projekta EGS, projekt se imenuje Sprint. Zadnjič je bil v Lendavi, na nekakšnem raziskovalnem obhodu, ki ni bil načrtovan ali usklajen z lokalno oblastjo. Zato lendavske občinarje grize radovednost in v njih vrta prikrit strah. Ne vedo, kaj ga je prignalo in kaj je tskal. Kakor da bi se časi med takrat in sedaj ne spremenili. Kot da bi oblast še vedno hotela obiskovati ljudstvo in

dicionalnih okoljih se ljudje težje odločajo za podjetništvo, tam so tudi bolj kooperacijski, en del izdelka so sposobni izdelati, ne pa tudi celoga.

Protestantizem kaj pomeni, recimo pri nas?

Teško bi o tem kaj rekel. V vaši regiji in v nekaterih delih Gorenjske, kjer je tudi bolj tradicionalno razporejen, je pot do uspeha daljša.

V Kamniku ste član občinskega izvršnega sveta.

Skušam delovati, da bi bilo podjetništvo bolj dinamično. Stare strukture so negativno opredeljene do podjetništva.

Želim tudi povzročiti čim več »faušarijev«, ker je to dobro za podjetništvo.

Menda ste tudi ekolog?

Sem, ker je za tuje to nekaj pogojev. Program ali projekt mora biti ekološko urejen. Obstaja posebna mreža, prek katere preverjajo, če je projekt v skladu z ekološkimi standardi Evropske skupnosti. Tam ti resna banka ne da posojila, če to ni urejeno. Slovenija je v 1. coni EGS, če hočemo dobiti ugodna posojila, morajo biti naši programi ekološko urejeni.

Kaj pa zgodba o izvozu uma-

zanih tehnologij?

Za nas že sortirajo tehnologijo, ker, kot sem rekel, smo v 1. coni. Na pragu nočejo imeti umazane tehnologije. Vsak gleda, da je čim dalje od umazanije. Italijani so imeli v Padski nižini precej težav, skušali so igrati standarde, vendar ni šlo. Del italijanske avtomobilске krize je povezan s tem.

V tako imenovani Evropi imajo zakone in pravno prakso, kako pa kaj ekologizirati vi kot član IS?

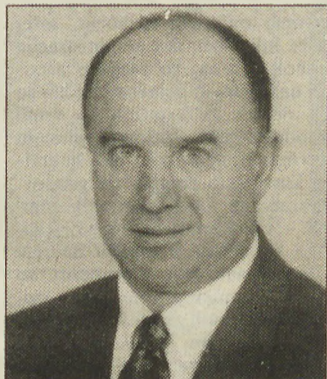
Vsemogoče poskušam. Z otroki, nagovorimo jih, da

popijejo smetiščo in druge nemarnosti in potem to pokažemo na lokalni televiziji. Kar naravnost. Potem razne druge akcije, take promocijske, da bi ljudje dobili odnos do svojega okolja.

Na primer?

V turizmu. Na Veliki Planini želimo uvesti ekoturizem. Ohraniti želimo vse značilnosti planinske ekologije, odstraniti industrijski turizem. To pomeni, da je potrebno izločiti množice, da bi bila ponudba lahko dražja, povpraševanje pa zahtevnejše. Razvijamo projekt toplic v krajinski obliki, brez hotelov, samo brunarice, ohranjene stare kmečke hiše, brez uvoza delovne sile, kot dopolnilno dejavnost.

ŠTEFAN SMEJ

Stele: »Želim povzročiti čim več »faušarijev« med Slovenci.« Z obiskom v Lendavi mu je to uspelo.

kraje zgolj po potomkinovskih scenarijih.

Je gospod Stele morda opazil kakšne etnične posebnosti pri podjetništvu.

»Za Slovenijo sta značilna individualizem in družinsko življenje. To je značilno in obetavno. Na teh predpostavkah smo lahko uspešni. Tako rečejo tudi drugi.«

Vi ste zadovoljni?

Ne, nisem čisto. To smo premalo zakonsko uredili in sploh je premalo spodbudno.

Slišal sem vas govoriti o tem, da je potrebno poceniti kapital.

Ne poceniti, vsaj normalizirati. Naš kapital je še enkrat dražji kot v Italiji in Nemčiji.

Kje živijo najbolj podjetniški Slovenci?

V nekaterih regijah so zelo dinamični, predvsem v trgovski in storitveni dejavnosti. V tra-

Iskrica

Razporeženje prazničnih decembrskih dni je minilo, z nami je v spominu, ki ga bolj ali manj radi obujemo. Če smo jih preživeli lepo, v krogu tistih, ki so nam dragi, če smo uspeli pustiti ob strani vsakodnevne službene in druge probleme, če smo se vsaj enkrat od srca nasmejali, se prav zares sprostiti (s kozarcem vina ali brez njega) ... potem se praznikov radi spominjamo.

Koliko je za dobro praznovanje pomembna bogato obložena miza, dišave sveže pečenih potic, keksov, takšnega in drugačnega peciva? Je in ni! Seveda ni lepo praznovati, če te stiska v želodcu in denarnici, ko si jezen na vlado, direktorja in sosedo, ki prihajajo iz trgovine s polnimi vrečkami. Nekaj prazničnega vonja mora biti, pa čeprav so to navadne in cenene pogače. Dejstvo pa je, da je od vsakega posameznika odvisno, kako si pričara praznike (kajti prazniki so izmišljeni, čarobnost jim damo mi). Za

nekatero gospodinjico pomeni na primer novo leto pripravljanje petih vrst jedi, ki naj bi presenetile domače in goste, sladice, torte, bovine in drugih napitkov, kratka vsega mora biti na pretek. Za nekatere moške je pravi praznik le takrat, ko imajo s kolegi »turnejo« od »šanka« do »šanka«,

Prazniki

se pomešajo med najstnike v diskoteke, čeprav ne vedo, kaj pravzaprav tam počnejo ali iščejo. Za mlade so prazniki, če starša odideta od doma, oni pa lahko gledajo filme po mili volji, telefonirajo, se »zezajo« s sošolci in raziskujejo. Da ne omenjam petard, brez teh si večina mladoletnikov sploh ne more zamisliti praznikov.

Pa vseeno: naj je na mizi še toliko jedi, naj je na voljo množica steklenic uvoženih pijač in šampanicev, naj imajo možnost metati pe-

tarde in bombice vse dni in noči ... vse to jim ne bo pričaralo prazničnega razpoloženja, kajti samo hrana, pijača in petarde niso dovolj. Recepta, kako razveseliti sebe in druge, vam ne moremo dati, ker je to odvisno od vsakega posameznika. Če vsaj malo poznamo sočloveka, za-

Prazniki

konskega partnerja, otroka, prijatelja, sorodnika, če vemo, kaj ima rad, kaj ga veseli, nam ga ne bo težko razveseliti. Za nekoga bo dragocen zaupen pogovor, za drugega majhna čokoladica, pri ljubljena jed (pa čeprav je to kislo zelje s pečenico) ali skupen večerni sprehod. Prav zares: količina hrane in pijače ni pomembna. Gledamo preveč ameriških filmov, ki nas zavajajo in nam vsiljujejo svoj način praznovanja. Zakaj bi morali tudi mi ob božiču jesti pečeno gos? Zato ker neko

slovensko podjetje redi gosi in jih ne more prodati, nas prepričuje z reklamnimi sporočili, da mora biti ob božiču na naši mizi gos. Narezki, siri, salame, olive, kaviar, ribe ... vse čim bolj tuje in z zvonečimi imeni. Kar smo pred leti doživljali na sprejemih leti tiskovnih konferencah, se seli v naše domove. Zato ker nas nekdo prepričuje, da je le to in to najboljše za praznike. In veste zakaj: zato, ker ta »nekdo« to želi prodati.

Če je pravo razpoloženje, hrana sploh ni pomembna, zadovoljni boste tudi s kruhom in zaseko ter kozarcem domačega rdečega vina. Komur pa so prazniki le zato, da se naslednjega dne v službi hvalijo, da so jedli takšno solato, ono majonezo, tisti biftek, pili to in ono vino ... no, ta potem potrebuje res veliko denarja za praznične dni. Pa dvomim, da se je imel lepo!

BERNARDA B.
PEČEK

denacionalizacija

Vračanje
podržavljenega
premoženja

Zanke in pasti pri popravni krivic

Vrnitev premoženja ali
odškodnina

Prvotni rok za vložitev zahtevkov za denacionalizacijo so podaljšali do 7. decembra 1993. Predvidene oblike denacionalizacije pa so: vrnitev premoženja v last in posest, vrnitev lastninske pravice ali vrnitev lastninskega deleža. Če pa nepremičnine ni mogoče vrniti v last in posest oziroma glede nje vzpostaviti lastninske pravice ali lastninskega deleža, gre upravičencu odškodnina z vzpostavitvijo lastninskega deleža na pravni osebi ali v delnicah, ki jih ima Republika Slovenija, ali na upravičencu zahtevo v obveznicah, izdanih v ta namen. Državni zbor Republike Slovenije je zakon o slovenskem odškodninskem skladu sprejel 26. junija 1993. leta, veljati pa je začel 19. februarja 1993. To je finančna organizacija za poravnavo obveznosti upravičencem po zakonu o denacionalizaciji, zakonu o zadrugah in drugih predpisih, ki urejajo denacionalizacijo, torej vrnitev podržavljenega premoženja. Ustanovitveni kapital je znašal 40.000.000 tolarjev. Za izpolnjevanje nalog do denacionalizacijskih upravičencev pa sklad izdaja obveznice in druge vrednostne papirje ter upravlja in razpolaga z vrednostnimi papirji in drugimi sredstvi, pridobljenimi v skladu z zakonom. Sklad izroča obveznice upravičencem na podlagi pravno-močne odločbe. Sredstva za kritje obveznosti sklada iz izdanih obveznic se oblikujejo na podlagi upravljanja in razpolaganja z vrednostnimi papirji in drugimi sredstvi, pridobljenimi na podlagi zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij; iz dela kupnine, pridobljene s prodajo družbenih stanovanjskih hiš, stanovanj...; od sklada kmetijskih zemljišč ter gozdov Republike Slovenije in drugih virov.

Konzorcij proti
denacionalizaciji

Ta nekoliko daljša uvoda se mi je zdela potrebno zapisati zato, da bi bralci, ki niso v toku dogajanja, lažje razumeli, za kaj pravzaprav gre pri denacionalizaciji. To pa tudi zato, ker ni malo tistih, ki menijo, da premoženja, zlasti nepremičnin ne bi smeli vračati. Se več: v Ljubljani so ustanovili celo konzorcij (začasno združenje), da bi se tako borili proti izvajanju zakona o denacionalizaciji oziroma dosegli njegovo spremembo, kajti menijo, da gre za napad na njihove poslovne interese. Tako menijo, da je država prevelika breme poravnave nekaterih krivic nanje, ki niso nič krivi, ker pač poslujejo v nacionaliziranih stavbah. Najbolj naj bi bile prizadete trgovske organizacije, ki z denacionalizacijo (razen redkih izjem) prehajajo nazaj v last in posest prvotnih lastnikov oziroma njihovih dedičev, le-ti pa zahtevajo izpraznitev ali pa plačevanje previsoke najemnine. Zavezanec za vračanje zdaj predlagajo, naj bi upravičenci do denacionalizacije dobili lastninske deleže v podjetjih namesto vračila v naravi; država pa naj bi z davčnimi olajšavami spodbujala dolgoročnejša razmerja med skladom kmetijskih zemljišč in novimi lastniki. Za vračilo v naravi naj ne bi prišlo v po-

Na podlagi zakona o agrarni reformi in kolonizaciji, zakona o razlastitvi posestev, ki jih obdelujejo koloni in vinskičarji, zakona o agrarni skupnosti, zakona o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij, zakona o »pobijanju« medvojne špekulacije in gospodarske sabotaže in drugih zakonih določil, odloka Avnoja o prehodu sovražniškega imanja v državno svojino ter drugih zakonov, odlokov in odredb je bilo v letih 1945-1965 podprizavljeno premoženje mnogih fizičnih in pravnih oseb, kar je bilo v tedanjem zamotano »razumljivo«, saj je bilo treba obravnati s kapitalisti, izkoriščevalci, kulaki, narodoljubci in vojaški dobilčarji... da bi tako premoženje prešlo v državno, pozneje v družbeno lastnino, ki da je vseh in hkrati nikogar, in bi tako med ljudstvom zavladala enakost. Štiri ali pet desetletij potem pa se je naša družba toliko ovestila, moralizirala, spremenila merila demokratizacije... da je končno dojela, da so bile z revolucionarnimi akti in njihovimi posledicami hudo kršene mnogokateri človekove pravice, pa tako tudi pravica do premoženja - premičnina in nepremičnina oziroma kapitalističnih deležev osebnih ali kapitalističnih družb. Z zakonom o denacionalizaciji, sprejetim 20. novembra 1991, skušamo odpraviti krivice določenim oškodovancem.

štev vsaj odplačno pridobljene nepremičnine (povojna oblast je jemala premoženje tudi brez odškodnine!), ali naj ima podjetje - zavezanec za vračanje premoženja - vsaj prednost pri vračilu odškodnine iz odškodninskega sklada. Konzorcij tudi zahteva poenotenje oziroma strokovno opredelitev postopka za sodno ugotavljanje vrednosti nepremičnin... Konzorcij bo pripravil predloge sprememb, seznanjal javnost s svojimi stališči, sodeloval z nekaterimi s strankami, komisijami in vladnimi organizacijami.

Sprememba v korist
upravičencev?

V zvezi z denacionalizacijo se je oglasilo tudi slovensko združenje »agroživilstva«, ki trdi, da ni nasprotovalo popravljanju krivic, vendar meni, da se kupljena zemljišča v postopkih arondacije (če je znašala odkupna cena več kot 50 odstotkov tržne cene zemljišč v času arondacijskega odkupa) neposredno ne vračajo, za eventualno razliko v neplačanosti pa naj bi se določila odškodnina glede na sedanjo vrednost zemljišč, s katero bodo takratni oškodovanci lahko po želji dokupili neplačani del zemljišča ali drugače uporabili odškodnino. V podjetjih, kjer zaradi obveze vračanja nastajajo tehnološko-ekonomske težave, naj prav tako ne bi izvedli fizičnega vračanja nepremičnin, ampak upravičencem omogočili (po želji) lastninski delež v podjetju ali izdali odškodninske obveznice z jamstvom države in z možnostjo, da se ta obveznica novčrni pri skladu Republike Slovenije za razvoj ali pri skladu kmetijskih zemljišč in gozdov - za novo, katerokoli gospodarsko naložbo. Ta predlog podkrepljujejo z mnenjem, da bi to bilo ne samo v korist zavezancev za vračanje, ampak tudi v korist denacionalizacijskih zavezancev, kajti omogočilo bi jim širšo, bolj varno in bolj gospodarno uporabo odškodnine.

O posledicah denacionalizacije (pozablja pa se na škodo, ki je nastala pred desetletji z nacionalizacijo!) so jamrali tudi na nedavni seji upravnega odbora Gospodarske zbornice Slovenije. Trdili so (in to je tudi res), da se bo pri večini zavezancev za vračanje premoženja gospodarska slika občutno poslabšala, kar naj bi se posredno pokazalo na celotnem (?) slovenskem gospodarstvu. Zazdaj naj bi posledice vračanja premoženja v naravi, ki sta ju uzakonila zakon o denacionalizaciji in zakon

o zadrugah, najbolj občutili v družbenem delu agroživilskega sektorja in trgovine. Res je sicer, da zakon o denacionalizaciji poleg vračanja premoženja v naravi ponuja tudi druge možnosti, vendar za odškodnine, izplačane v vrednostnih papirjih, in vpis lastniških deležev ni pravega interesa, kar je v teh gospodarsko nestabilnih obdobjih do neke mere razumljivo. Sicer pa zakon določa, da v določenih primerih nacionalizirane nepremičnine ni mogoče vrniti, če služi za opravljanje dejavnosti državnih organov ali dejavnost s področja zdravstva, vzgoje in izobraževanja, kulture oziroma drugih javnih služb, pa bi bila s tem (vrnitvijo) bistveno okrnjena možnost za opravljanje teh dejavnosti, ker je ni mogoče nadomestiti z drugo nepremičnino ali bi bila nadomestitev povezana z nesorazmernimi stroški; nepremičnine ni mogoče vrniti, če je neločljiv sestavni del omrežja, objektov, naprav ali drugih sredstev javnih podjetij s področja energetike, komunale, prometa in tizev, ki so po zakonu izvezeta iz privatizacije; nepremičnine ni mogoče vrniti, če je izvezta iz pravnega prometa, oziroma na njej ni mogoče pridobiti lastninske pravice; če bi se bistveno okrnila prostorska kompleksnost oziroma namen izrabe prostora in nepremičnin. Te določbe o nevratanju pa se ne nanašajo na gozdove, ki jih je možno vrniti, razen določenih izjem. Če pa so na kmetijskih zemljiščih vzpostavljeni novi oziroma obnovljeni trajni nasadi, zavezanec za vrnitev lahko uporablja tako zemljišče še do izteka rodnosti, vendar ne več kot 10 let.

Več kot 2.000 zahtevkov

Kot smo na kratko že poročali, je tudi v Pomurju veliko zahtevkov za vrnitev nacionaliziranega premoženja. Tedaj smo omenjali 1.955 zahtevkov za vračanje kmetijskih zemljišč, gozdov, kmetijskih gospodarstev, zasebnih gospodarskih podjetij, stanovanjskih hiš, poslovnih stavb, poslovnih prostorov in stavbnih zemljišč... O vrnitvi le-teh odločajo občinski upravni organi, pristojni za kmetijstvo, gospodarstvo, za stanovanjske in komunalne zadeve... Dražavno ministrstvo za finance pa odloča o denacionalizaciji premoženja bank, zavarovalnic in drugih finančnih organizacij. Ministrstvo za kulturo pa je pristojno za odločanje o denacionalizaciji premičnin kulturne, zgodovinske ali umetniške vrednosti, če niso sestavni del zbirk javnih muzejev, galerij...

O glavnini pomurskih denacionalizacijskih zahtevkov torej odločajo ustrezni organi občinskih skupščin Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota. Novinarska radovednost me je priganjala, da sem vrtal in vrtal, da bi se dokopal do čimveč konkretnih podatkov o novih »bogataših«, vendar mi je bilo povsod svetovano, naj tega vendarle ne počnem, kajti že tako je med ljudstvom veliko ljubosumlja in osebne ter, kot ste lahko prebrali, posredne in neposredne prizadetosti zaradi vračanja. Mnoga podjetja, ki so upravljala z lastnino nekdanjih razlaščenecv, bodo zdaj morala globje seči v žep zaradi plačila višjih najemnin, ponekod bodo čez določen čas ostali brez določenega obsega nepremičnin (na primer naši kmetijski »kombinati«), pa tudi sicer (tako so me ponekod »poučevali«), zakaj obešati na velik zvon tiste, ki so bili že doslej prizadeti - oškodovani zaradi nacionalizacije. Sicer pa naj še pojasnim, da so stranke v postopku za denacionalizacijo: upravičenec, njegov pravni naslednik ter zavezanec oziroma druga pravna ali fizična oseba. Za pravno nasledstvo zadošča, da je verjetno izkazano, pravico za vložitev zahteve za denacionalizacijo pa so imeli upravičenec oziroma njegov pravni naslednik. Ker upravičencev oškodovancev ni več veliko (ljudje so pomrli), so zahtevke vlagali predvsem pravni nasledniki (zakonci, otroci, posvojenci, sorodniki...).

Epingerju vrnilo Krono

V občini Lendava je najbolj poznan objekt, ki je prešel v last prvotnega lastnika oziroma njegovih pravnih naslednikov, nekdanji hotel Krona, sicer pa so formalno vrnilo tudi že 3 nekdanja mala podjetja, na primer opekarno. Zahtevke za vrnitev gaberskega mlina je zaenkrat zavrnjen, v obravnavi pa je vrnitev mlina v Čentibi. Vrnjeno je tudi več starih, vendar arhitekturno lepih, celo v okviru kulturne dediščine zaščitenih stavb na Partizanski ulici v Lendavi. Ker je do vrnitve premoženja upravičena tudi cerkev, so župniji Velika Polana, Turnišče, Črenšovci in Beltinci vrnilo 50 hektarjev nacionaliziranih gozdov. V tej občini bodo prejšnjim lastnikom vrnilo 250 hektarjev nacionaliziranih zemljišč, za ostalo pa bodo upravičenci prejeli odškodnino iz državnega odškodninskega sklada. Posebnost v občini Lendava so tako imenovane urbarialne (agrarne) skupnosti. V državnem zboru so že obravnavali (prvo čitanje) osnutek Zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vzpostaviti njihovega premoženja in pravic. V lendavski občini so se namreč te skupnosti še ohranili in »razpolagajo« s 650 hektarji gozdov in 700 hektarji pašnikov. Zdaj naj bi zadostili še novim formalnostim (ponovna formalna ustanovitev, pri občinskem upravnem organu bo treba registrirati pravila, vpisati v register in določiti deleže, kot so bili pred razlastitvijo teh skupnosti). V tej občini so sicer prejeli 125 zahtevkov za denacionalizacijo različnih nepremičnin in premičnin.

Poprava krivic najprej
kmetom

Značilnost občine Ljutomer, kar zadeva denacionalizacijo, je veliko zahtevkov za vrnitev podržavljenih zemljišč, saj so v ta namen prejeli 480 zahtevkov. Vseh zahtevkov je 530. Doslej so izdali 142 odločb za vrnitev 316 hektarjev kmetijskih zemljišč in gozdov, od tega 292 v last in posest, 24 hektarjev pa zaenkrat le v last (ne pa tudi posest), ker je toliko zemljišč v trajnih nasadih - vinogradniškem kompleksu, pa je treba zato še počakati največ 10 let. Od omenjenih

316 hektarjev vrnenih površin so zasebniki pridobili nazaj 162 hektarjev njiv, 124 hektarjev gozdov, 18 hektarjev vinogradov, 5 hektarjev sadovnjakov, 6 hektarjev travnikov in 1 hektar pašnika. Medtem ko so bivši razlaščenci oziroma zdajšnji njihovi pravni nasledniki dobili manjše površine (po nekaj hektarjev), je drugače pri gozdovih: nekaterim dedičem so vrnilo kar 90 hektarjev gozdnih površin, ker so pač njihovemu predniku toliko podražili.

V občini Gornja Radgona so že vrnilo Petanjski vrelci v Radenci oziroma določili solastninski delež.

Vloge za
denacionalizacijo
pomankljive

Kar zadeva vračanje odvzetega premoženja na območju sedanje občine Murska Sobota, imam uradne podatke za obdobje do začeta septembra. V sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora so prejeli 177 zahtevkov in jih rešili 50; v sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo je prišlo 310 denacionalizacijskih zahtev in v sekretariatu za gospodarstvo 29 zahtev.

Do omenjenega obdobja so v sekretariatu za varstvo okolja in ure-

V Ljutomerski občini so med prvimi dobili vrnjeno premoženje kmetijski oškodovanci z območja vasi Bolehnečice. Tako je tudi Branko Jurina - njegovemu očetu so 1952. leta nacionalizirali 3 hektarje vinogradov in 4 hektarje njiv in travnikov - dobil vrnjeno v naravi 3,5 hektarja površin, na ostalo pa bo treba malo še počakati. Poslej bo lahko kmetija pridelala več hrane, tudi za domače živali. Usmerjeni so predvsem v živinorejo, sedaj redijo 30 glav živine. Boljših gnotnih pogojev se veseli tudi možni prevzemnik kmetije sin Bojan, ki je končal kmetijsko šolo. Sicer ima še dva druga sinova in hčerko, vendar so se, oziroma se še bodo, usmerili v drugo dejavnost.

Enako bo kmalu izdana odločba o vrnitvi radgonske klavnice prvotnemu lastniku oziroma njegovim pravnim naslednikom, kjer bo prav tako določen solastninski delež, saj se je stanje na tej nepremičnini od leta nacionalizacije do današnjega dne temeljito spremenilo. V radgonski občini so tudi že vrnilo prvotnemu lastniku večje skladišče na Partizanski cesti in žago v Spodnjih Ivanjih.

Kako vrniti 3.415
hektarjev zemljišč?

Od 790 zahtevkov za denacionalizacijo v radgonski občini je kar 764 zahtevkov za vračilo kmetijskih zemljišč, gozdov in kmetijskih gospodarstev. Vsebinska zahtevkov pa je presenetljiva: vrnil naj bi kar 3.415 hektarjev nacionaliziranih zemljišč, gozdov in stavbišč! Občina Gornja Radgona je po številu zahtevkov na samem vrhu slovenskih občin. Da bi čimprej popravili krivice prejšnjim oškodovancem oziroma njihovim dedičem, torej da bi bila občinska administracija čimbolj ažurna, so začasno zaposlili nekaj novih delavcev. Izdali so 235 odločb, s katerimi so vrnilo oškodovancem oziroma njihovim pravnim naslednikom 892 hektarjev kmetijskih zemljišč in gozdov. Uporabnika nacionaliziranih zemljišč - VG Kapala in KK G. Radgona - v skladu z določili Zakona o denacionalizaciji, v primerih, ko gre za komplekse vinogradov oziroma kmetijskih zemljišč, le-te vračata v lastnino, medtem ko jih bodo oškodovanci dobili v dejansko posest najkasneje čez 10 let (vinogradi) oziroma po 5 letih (kompleksi kmetijskih zemljišč). Seveda je razumljivo, da se oškodovanci s tako dolgo čakalno dobo na posest ne strinjajo, zato prihaja (pa ne samo v Radgoni!) do vroče krvi, toda držati se je pač treba zakona oziroma čakalne dobe: To pa seveda le tam, kjer oškodovane zahteva vrnitev premoženja v naravi.

Bralca pa podatek o številu vlog v radgonski občini (790) in številu rešenih (235) ne sme zavesti v morebitni dvom v počastnost postopkov, kajti skupna strokovna komisija je v svojem poročilu navedla, da so reševali tudi zahtevke za vračilo stanovanjskih hiš in poslovnih prostorov (7), 91 zahtevkov se v celoti ali delno nanaša na vračilo v obliki odškodnine in slovenskega odškodninskega sklada; od 33 zahtevkov za vračilo stavbnih zemljišč so nekaj zadev prav tako že rešili, za druge so (bile) razpisane ustne obravnave; 13 zahtev, ki zadevajo vrnitev odvzetih podjetij, so nekatere (kot smo navedli) že rešili, za ostale pa si prizadevajo, da bi jih čimprej, a je postopek zahteven.

janje prostora ugodili 11 zahtevkom, 31 pa so jih zavrnili, ker ni bilo pogojev za uvedbo denacionalizacijskega zahtevka oziroma so ga vložile neupravičene osebe ali iz drugih utemeljenih razlogov.

V sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo so ugotovili, da je bila tretjina zahtevkov nepopolnih, so pa manjkale različne listine. So pa ugodili 12 zahtevkom in v ta namen so poslali poročilo o ugotovljenem pravem in dejanskem stanju skladu kmetijskih zemljišč in gozdov v Ljubljano, ki je v teh primerih zavezanec vračanja tako gozdov, kakor kmetijskih zemljišč. Dlje: 21 zahtevkov so rešili z delno odločbo, 29 zahtevkov so prijavili za povrnitev škode iz slovenskega odškodninskega sklada in bodo upravičenci pač od tam čakali na dejansko povrnitev škode.

Od 29 zahtev, ki jih je prejel sekretariat za gospodarstvo občine Murska Sobota, so jih 6 posredovali Ministrstvu za kulturo v Ljubljani, ki je pristojno za reševanje vlog, ki zadevajo vračanje nepremičnin, ki so po predpisih o varstvu naravne in kulturne dediščine razglašene za kulturne spomenike ali naravne znamenitosti. V pristojnosti sekretariata za gospodarstvo je tako ostalo le 23 zadev, vendar je nekaj vlog pozneje še prispele. Do začeta septembra so izdali 2 odločbi za delno vračilo premoženja. V naravi so vrnilo zgradbi dve mlinovi z dvoriščema; opremo mlina in odvzeta gotovina pa bosta vrnjena iz odškodninskega sklada. Rešili so tudi še eno drugo vlogo, vendar zaradi stečajnega postopka niso mogli izdati odločbe o vračilu. Na temelju Zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij pa so izdali 8 odredb o zavarovanju zahtevkov v procesu preoblikovanja podjetij. Na dve so se zavezanci pritožili in jih zdaj rešuje drugostopenjski organ.

V soboškem sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo, kjer so tretjino vlog ugotovili, da so nepopolne, zato jih tudi še niso reševali, pravijo, da je temu tako predvsem ker manjkajo zemljiško knjižni izpiski. »Geodetska uprava občine Murska Sobota je v pretežni meri zavrgla zahtevke strank za izdajo identifikacijskih potrdil, ker ne razpolaga s podatki o zemljiščih v času podržavljenja. Zastoj pri tekočem delu povzroča tudi identifikacija in ugotovitev površin gozdnega zemljišča.«

V zvezi z ustanovitvijo odškodninskega sklada pa v soboški občini ocenjujejo, da je tako izpolnjen pogoj, da začno upravni organi reševati tudi tiste zadeve, kjer pride v poštev izključno odškodnina, vendar to naj bi predstavljalo novo vrsto problematike in precej več dela na posamezni zadevi, ker bo treba ugotavljati vrednost premoženja, ki ga sedaj ni več.

ŠTEFAN SOBOČAN

Tole pa je lendavska Krona, ki jo je imel nekdanji podjetnik Epinger, zdaj pa je prešla spet v last (in najbrž kmalu tudi v posest) njegovih pravnih naslednikov. No, glede na to, da je v mestecu pod drešim vinogradniškim pobočjem zdaj veliko drugih gostinskih lokalov in lokalčkov, verjetno prvotne slave ne bo več, je pa pomembno, da je končno zadoščeno pravici. Mož namreč ni bil nič kriv, ker je bil za tedanje razmere bogat.

**14 JANUAR
PETEK****TV SLOVENIJA 1**

9.45 Silas, nemška nadaljevanka – 10.10 Topaz, ameriški film – 12.20 Že veste – 13.00 Poročila – 13.05 Umetniški večer – 17.00 Dnevnik – 17.10 Tok tok – 18.00 Studio Koper – 18.45 Štiri v vrsto, tv-igra – 19.30 Dnevnik – 20.05 Forum – 20.25 Morilski program, francoski film – 21.50 Glasbeni utrinek – 22.25 Dnevnik – 22.50 Sova: Ko se srca vnajejo, amer. nanizanka; Tekmeci Sherlocka Holmesa, angl. nanizanka – 0.10 Zadnje poletje, madžarski film

Drugi program

15.30 Slovenci v Argentini – 16.35 Četrtek v cirkusu – 17.30 Sova – 18.50 Znanje za znanje – 19.30 Dnevnik – 20.05 Večerni gost: Zlatko Šugman – 21.05 Oči kritike – 22.05 Portret Francisca Araize

HTV 1

7.55 Poročila – 8.00 Dobro jutro – 10.00 Poročila – 10.05 Šolski program – 11.30 Otroška serija – 12.00 Poročila – 12.15 Divja vrtnica, serijski film – 12.45 Bagdad Cafe, amer. nanizanka – 13.15 Lassie se vrača, ameriški film – 14.45 Monoplus – 15.30 Angleščina – 16.00 Poročila – 16.05 Otroška oddaja – 16.30 Satelitski program – 17.00 Hrvaška danes – 18.00 Poročila – 18.05 Kolo sreče – 18.35 Santa Barbara – 19.30 Dnevnik – 20.15 Zabavnoglasbena oddaja – 21.00 Latinica – 22.05 Hrvaška v letu 1903/04, dokum. oddaja – 22.50 Slika na sliko – 23.55 Tigrica, ekvadorski film

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki – 9.05 Cosby šov – 9.30 Udo Jurgens brez maske – 10.15 Njegova ekselencija bo ostala na kosilu, komedija – 11.45 Zakladnica zemlja – 12.15 Reportaže iz Avstrije – 13.00 Čas v sliki – 13.10 Mi – 13.35 Številna družina – 14.00 Ladja zaljubljenih – 14.50 Jutrišnji mojstri – 15.00 Otroški spored – 17.00 Mini Čas v sliki – 17.10 Spored po željah – 18.00 Čas v sliki – 18.05 Mi – 18.30 Baywatch – 19.30 Čas v sliki – 20.00 Šport – 20.15 Nerešeni akti XY – policija prosi za pomoč – 21.20 Pogledi s strani – 21.30 Gremilini II. grozljivka – 23.10 Čas v sliki – 23.15 Večerni šport – 23.45 Nerešeni akti XY – odmevi – 23.45 Vrnitev Eliota Nessa, film – 1.20 Miami Vice.

TV MADŽARSKA

6.03 Jutranji program – 9.00 Čez dan – 9.30 Riviera, serija – 10.30 Dallas, 160. del – 11.30 Igra – 12.00 Opoldanski zvon in poročila – 12.07 Gospodarski poročevalec – 12.32 Usode, pon. – 13.12 Nemščina – 16.00 Dnevnik – 16.10 Domače naloge – 16.30 Euroklip – 17.00 Za upokojece – 17.30 Teka – 17.40 Okno s prilogo – 18.58 Pravljica – 19.30 Dnevnik – 20.00 Konec tedenski šov program – 20.30 Kanarček, tv-igra – 21.20 Panorama – 22.25 Policist in dekle, kriminalka – 23.55 Dnevnik BBC-ja

2. program

15.15 Alpe-Donava-Jadran – 15.45 Za otroke – 16.15 Zabavna glasba – 16.40 Liszt v Weimarju – 17.35 Kako deluje? – 17.50 Privatizacijske zgodbe – 18.00 Regionalni dnevnik – 18.13 Madžarska danes – 18.50 Kojak, kriminalka – 19.45 Kolesa in koraki – 20.30 24 ur – 21.00 Dnevnik, vreme – 21.25 Telešport – 21.45 Naj... – 22.15 Nagrada Emerton – 23.15 Leteči cirkus Montyja Pythona

RTL

6.00 Poročila – 7.00 Dobro jutro, Nemčija – 9.00 Volčji klan – 10.00 Bogati in lepi – 10.30 Rajska plaža – 11.00 Vroča nagrada – 11.30 Družinski dvoboj – 12.00 Opoldanski magazin – 12.30 Springfieldova zgodba – 13.20 Kalifornijski klan – 14.10 Čas hrepenenja – 15.00 Ilona Christen – 16.00 Hans Meiser – 17.00 Kdo je tukaj šef? – 17.30 Družinska groza – 18.00 Rajska plaža – 18.45 Poročila – 19.10 Eksplozivno – 19.40 Dobri časi, slabi časi – 20.15 Policaja iz Miamijsa – 21.15 Cheese – 21.45 Pod odejo – 22.15 Kako, prosim? – 23.15 Gottschalk – 0.00 Poročila – 0.30 Dekleta z razprtimi ustnicami, erotični film.

**15 JANUAR
SOBOTA****TV SLOVENIJA 1**

8.00 Radovedni Taček – 8.15 Lonček, kuhaj! – 8.25 Risana serija – 8.50 Klub klubuk – 9.40 Tok tok – 10.30 Zgodbe iz školjke – 11.25 Čarovnica, ki to ni bila, kanadski film – 13.00 Poročila – 13.05 Tednik – 13.50 Večerni gost – 15.25 Morilski program, francoski film – 17.00 Dnevnik – 17.10 Terra X, nemška serija – 18.00 Studio Ljubljana – 19.10 Žrebanje 3x3 – 19.30 Dnevnik – 20.05 Utrip – 20.25 Križkraž – 21.25 Tv-poper – 21.40 Domače obrti: Umetne rože – 22.15 Dnevnik – 22.50 Sova: Tekmeci Sherlocka Holmesa, angl. nanizanka – 23.45 Otrok v noči, ameriški film

Drugi program

11.10 Antologija slovenske glasbe – 12.15 Smuk (m), prenos – 13.30 Košarka NBA – 14.40 Sova – 16.00 Športna sobota – 18.50 Vodne pustolovščine – 19.30 Dnevnik – 20.00 Pa ga je... angl. nadaljevanka – 20.55 Žametna šapa, angl. serija – 21.25 Pogled v zadnji – 22.30 Sobotna noč

HTV 1

8.55 Poročila – 9.00 Dobro jutro – 10.30 Poročila – 10.35 Risanka – 11.00 Otroški pevski festival – 12.00 Poročila – 12.05 Klasična glasba – 13.05 Prizma – 13.50 Poročila – 13.55 Potnik Missouria, ameriški otroški film – 15.40 Hišni ljubljenci – 16.10 Mladi Indiana Jones – 12.00 Poročila – 17.05 Glenbajevi, dramska serija – 18.00 Televizija o televiziji – 18.30 Santa Barbara – 19.30 Dnevnik – 20.15 Texasville, ameriški film – 22.15 Film-video-film – 23.00 Poročila – 23.05 Šport – 23.20 Slika na sliko

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki – 9.05 Cosby šov – 9.30 Confetti Paletti, ponovitev – 9.50 Vroč sled, ponovitev filma – 10.10 Klub Panda – 10.30 Neskončna ljubezen, ponovitev filma – 12.10 Sao Paulo, reportaža – 12.30 Halo, Avstrija – 13.00 Čas v sliki – 13.10 Gospod po naročilu, komedija – 15.00 Otroški spored – 17.10 Mini Čas v sliki – 17.10 Spored po željah – 18.00 Čas v sliki – 18.05 Alpe-Donava-Jadran, magazin – 18.30 Zdravnica iz strasti – 19.30 Čas v sliki – 20.00 Šport – 20.15 Savimo, da... – 22.05 Zlata dekleta – 22.30 Živeti in umreti v L. A., akcijski film – 0.20 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

6.23 Jutranji program – 8.15 Verski program – 8.25 Za otroke – 11.30 Podeželske zgodbe – 12.00 Opoldanski zvon – 12.02 Panorama – 13.02 Hišna nega bolnika – 13.22 Telepo '96 – 13.47 Tostran luže – 14.17 Pokrajine... – 14.47 Azurexpres, madž. čb film z Zito Selezeczy – 15.57 Madžarska polpreteklost, pon. – 16.45 Priporočamo... – 17.10 Kultura bivanja – 17.35 Loto – 17.40 Notranja politika – 18.30 Kolo sreče – 19.02 Pravljica – 19.30 Dnevnik, telešport – 20.15 Festival popevk, 1. del – 21.50 Silvestrski program, pon. – 22.20 Zasebne ure, erotika

2. program

6.30 Sončnica – 8.00 Za Rome – 8.25 Narodnostne oddaje – 11.00 Odbojka – 13.00 Familija, pon. – 13.30 II. nacionalni glasbeni festival – 13.55 Čudovite živali – 14.20 V gravitaciji – 15.00 Dokumentarni film – 15.50 Varstvo narave – 16.20 Filmske operete – 16.55 Avtomagazin – 17.25 Smrki – 17.55 Novi Lassie – 18.25 Policijski dnevnik – 18.40 Umetnik meseca – 19.00 Familija, 114. del – 19.35 Glasbena ura – 20.40 Moška strast, amer. čb film – 22.25 Jazz 1992

RTL

6.00 Različne risanke in nadaljevanke – 9.55 Hary in Hendersonovi – 12.50 Polna hiša – 13.15 Princ z Bel-Aira – 14.10 Major Dad – 14.45 Knight Rider – 15.45 Ekipa A – 16.45 21. Jump Street – 17.45 2000 Malibu Road – 18.45 Poročila – 19.15 Beverly Hills – 19.10 Mini playback – 20.15 Sanjska poroka – 21.50 Spieglov tv-magazin – 22.35 Prime Time – Pozna izdaja – 23.25 Raj – 0.00 Kanal 4.

**16 JANUAR
NEDELJA****TV SLOVENIJA 1**

8.45 Živ žav – 9.35 Prva ljubezen, švedska nadaljevanka – 10.00 Sezamova ulica – 11.00 Naša pesem – 11.30 Obzorja duha – 12.00 Kmetijska oddaja – 12.30 Vodne pustolovščine, angl. serija – 13.00 Poročila – 13.55 Lahkih nog, angleški film – 15.25 Dediščina sončnih bogov – 16.00 Calebove hčerke, kanad. nadaljevanka – 17.00 Dnevnik – 17.10 Po domače – 19.10 Loto – 19.30 Dnevnik – 20.10 Zrcalo tedna – 20.30 Nedeljskih 60 – 21.30 Slava v 20. stoletju, angl. serija – 22.25 Dnevnik – 22.45 Sova: Zadeva Seznec, franc. nadaljevanka; Tekmeci Sherlocka Holmesa, angl. nanizanka

Drugi program

10.20 Slalom (m), 1. tek – 11.30 Pogled v zadnji – 12.50 Slalom, 2. tek – 14.30 Joseph Conrad, franc. nadaljevanka – 15.25 Križkraž – 16.25 Športna nedelja – 19.30 Dnevnik – 20.05 Alpe-Donava-Jadran – 20.35 Kristof Kolumb, ameriški film – 22.30 Športni pregled

HTV 1

9.00 Poročila – 9.05 Nedeljski živec – 10.00 Malavizija – 11.00 Prenos maše iz cerkve sv. Križa v Sigetu – 12.00 Poročila – 12.05 Kmetijska oddaja – 12.55 Narodna glasba – 13.25 Mir in dobro – 14.00 Poročila – 14.05 Risani film – 15.00 Opera Box – 15.30 Poročila – 15.35 Družinski zabavnik – 17.20 Blueberry Hill, ameriški film – 18.50 Risanka – 19.30 Dnevnik – 20.15 Sedma noč – 21.45 Poročila – 21.50 Odletel bom, serijski film – 22.40 Šport – 22.55 Slika na sliko

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki – 9.05 Čebelica Maja – 9.30 V službi kralja, film – 11.00 Tiskovna konferenca – 12.00 Tednik – 12.30 Orientacija – 13.00 Čas v sliki – 13.10 Zlata dekleta, ponovitev – 13.35 Sam proti vsem, film – 15.25 Otroški spored – 17.00 Mini Čas v sliki – 17.10 Luky Luke – 18.00 Čas v sliki – 18.05 X-Large, reportaža – 18.30 Baywatch – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Usmrčen človek, tv-igra – 21.10 Kultura v živo – 22.00 Buddhov nauk – 22.00 Peter Ustinov predstavlja tenorista Luciana Pavarottija – 22.55 Fany in Alexander – 0.10 Izzvenevanje

TV MADŽARSKA

6.45 Vaška TV – 7.30 Risanka – 7.55 Biblijsko sporočilo – 8.05 Kje, kaj? – 8.30 Nedeljski magazin – 11.00 Glasbeni butik – 12.00 Opoldanski zvon – 12.05 TV-magister – 13.40 Moja knjiga o džungli, serija – 14.00 Pesem doma – 14.30 Maddalena, iz vedenja nezadostno!, ital. čb film – 16.05 Reformatorski verski program – 16.30 Disney: Gumijasti medvedki, Leteča veriverica, Kapetan Balu – 17.35 Dallas, pon. 160. dela – 18.30 Kolo sreče – 19.00 Teden – 20.00 Dnevnik – 22.20 Zgodilo se je v La Bauleju, franc. film – 20.00 Slikar Tibor Csernus, portret

2. program

8.02 Julijina šola – 8.35 Računalništvo – 9.15 Za otroke – 10.01 Preizkušnje življenja – 10.50 Prihodnost Orsége – 11.20 O poštenosti – 11.50 Dokler zvonijo – 12.00 Usode – 12.40 Za kmetovalce – 13.10 Znanost in tehnika – 13.25 Priče preteklosti – 13.40 Potepanje po deželi – 14.25 Šramba – 15.00 Delta – 15.15 Baywatch, serija – 16.20 Odškodnina... – 16.40 Izginuli heroj, angl. film – 17.30 Madžarska v sedanjem času – 18.40 Za otroke – 19.00 Nepričakovano potovanje, serija – 19.50 40-letnica gledališča József Attila – 20.45 Risanka – 21.00 Bobnov šov – 21.25 Otroci sužnji, angl. dokumentarni film

RTL

6.00 Različne risanke in nadaljevanke – 9.55 Dobro jutro, verska oddaja – 10.00 Čudežna ženska – 11.00 Nazaj v preteklost – 12.00 Tropska vročica – 13.00 Operacija Petticoat – 14.30 Herbi, komedija – 16.50 Bog odpušča, jaz ne, komedija – 18.45 Poročila – 19.10 Eksplozivno – 19.40 Dobri časi, slabi časi – 20.15 Elodred, družina – 20.45 Čedna družina – 21.15 Straža – 22.15 Dan X – 23.00 Deset pred enajsto – 23.30 SK-15 – 0.00 Nočna poročila.

**17 JANUAR
PONEDELJEK****TV SLOVENIJA 1**

11.20 Vrnitev antilope – 11.45 Znanje za znanje – 12.15 Terra X, nemška serija – 13.00 Poročila – 13.05 Alpe-Donava-Jadran – 13.35 Športni pregled – 14.50 Oči kritike – 15.50 Videomoda, slavne manekenke – 16.20 Dober dan, Koroška – 17.00 Dnevnik – 17.10 Radovedni Taček – 17.20 Risana serija – 18.00 Studio Maribor – 18.45 Lingo, tv-igra – 19.30 Dnevnik – 20.10 Sedma steza – 20.35 Gospodarska oddaja – 21.15 Televizijska konferenca – 22.35 Dnevnik – 22.55 Sova: Na programu, amer. nanizanka; Tekmeci Sherlocka Holmesa, angl. nanizanka

Drugi program

13.35 Forum, Utrip, Zrcalo tedna – 14.35 Nedeljskih 60 – 15.35 Obzorja duha – 16.05 Sova – 18.50 Univerzitetni razgledi – 19.30 Dnevnik – 20.05 Plamenice, švedska drama – 20.55 Studio City – 22.40 Diamanda Galas

HTV 1

7.55 Poročila – 8.00 Dobro jutro – 10.00 Poročila – 10.05 Šolski program – 11.30 Otroška serija – 12.00 Poročila – 12.15 Divja vrtnica – 12.45 Mogabo, ameriški film – 14.40 Monofon – 15.30 Spoznavajmo Hrvaško – 16.00 Poročila – 16.05 Otroška serija – 16.20 Risanka – 16.30 Otrok, šola, dom – 17.00 Hrvaška danes – 18.00 Poročila – 18.05 Kolo sreče – 18.35 Santa Barbara – 19.30 Dnevnik – 20.15 Tit Andronik, gledališka predstava – 21.10 Športna oddaja – 22.05 Poročila – 22.10 Hrvaška in svet – 22.50 Slika na sliko

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki – 9.05 Sporna vprašanja – 9.30 Polemika – 16.30 Sam proti vsem, ponovitev – 12.20 Šiling – 13.00 Čas v sliki – 13.10 Mi – 13.35 Družinske vezi – 14.00 Ladja zaljubljenih – 15.00 Otroški spored – 15.50 Črna strela – 17.00 Mini Čas v sliki – 17.10 Spored po željah – 18.00 Čas v sliki – 18.05 Mi – 18.30 Baywatch – 19.30 Čas v sliki – 20.00 Šport – 20.15 Športna arena – 21.15 Pogledi s strani – 21.25 Kojak – 22.55 Rumeni Rolls Royce, komedija – 0.50 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

6.03 Jutranji program – 9.00 Čez dan – 9.30 Riviera, evropska serija – 10.30 Disney: Gumijasti medvedki, Leteča veriverica, Kapetan Balu, pon. – 11.30 Igra – 12.00 Opoldanski zvon, poročila – 12.07 Angleščina – 16.00 Dnevnik – 16.10 Risanka – 16.15 Tele video – 16.22 Ameriške kronike – 16.46 Zunanje zadeve, serija – 17.15 Ženski magazin – 17.40 Za boljši jezik – 17.50 Za otroke – 18.25 Kviz – 18.50 Katoliška kronika – 19.07 Pravljica – 19.30 Dnevnik, telešport – 20.15 Ponaredek, angl. tv-film – 21.30 Zunanje politični pregled – 22.30 Gospodarski magazin – 23.10 Čar športa

2. program

15.45 Teden pon. – 16.40 Iskanje poti, za mlade – 17.05 Otroški program – 17.25 Civilna korajža – 17.50 Privatizacijske zgodbe – 18.00 Program regionalnih studiev – 18.13 Veliki zorni kot – 18.35 Open University – 19.05 Telešport, vaterpolo – 21.00 Dnevnik, vreme – 21.25 Nali stiki, sožitje narodov v karpatskem bazenu, serija – 22.00 Filmski klub, filmi Luisa Bunuela

RTL

6.00 Poročila – 7.00 Dobro jutro, Nemčija – 9.10 Volčji klan – 10.00 Bogati in lepi – 10.30 Rajska plaža – 11.00 Vroča nagrada – 11.30 Družinski dvoboj – 12.30 Springfieldova zgodba – 13.20 Kalifornijski klan – 14.10 Čas hrepenenja – 15.00 Ilona Christen – 16.00 Hans Meiser – 17.00 Kdo je tukaj šef? – 17.30 Družinska groza – 18.00 Rajska plaža – 18.45 Poročila – 19.10 Eksplozivno – 19.40 Dobri časi, slabi časi – 20.15 Elodred, družina – 20.45 Čedna družina – 21.15 Straža – 22.15 Dan X – 23.00 Deset pred enajsto – 23.30 SK-15 – 0.00 Nočna poročila.

**18 JANUAR
TOREK****TV SLOVENIJA 1**

10.35 Sezamova ulica – 11.40 Univerzitetni razgledi – 12.10 Plamenice, švedska drama – 13.00 Poročila – 13.05 Sobotna noč – 16.20 Mostovi – 17.00 Dnevnik – 17.10 Lonček, kuhaj! – 17.20 Prva ljubezen, švedska nadaljevanka – 18.00 Studio Koper – 18.45 Lingo, tv-igra – 19.30 Dnevnik – 20.10 Žarišče – 20.35 Slovenci v Argentini – 21.30 Osmi dan – 22.20 Dnevnik – 22.45 Sova: Dober dan, razred, angl. nanizanka; Tekmeci Sherlocka Holmesa, angl. nanizanka

Drugi program

14.55 Zgodbe iz školjke – 15.45 Sedma steza – 16.05 Gospodarska oddaja – 16.45 Kmetijska oddaja – 17.15 Sova – 18.40 Znanje za znanje – 19.30 Dnevnik – 20.05 Železni Gustav, nemška nadaljevanka – 21.10 Svet na zaslonu – 22.10 Izobraževalna oddaja – 22.40 Videošpon

HTV 1

7.55 Poročila – 8.00 Dobro jutro – 10.00 Poročila – 10.05 Šolski program – 11.30 Otroška serija – 12.00 Poročila – 12.15 Divja vrtnica – 12.45 Korakaj ali umri, ameriški film – 14.30 Bagdad Cafe – 15.00 Monofon – 15.30 Spoznavajmo Hrvaško – 16.00 Poročila – 16.05 Otroška oddaja – 16.30 Cena denarja – 17.00 Hrvaška danes – 18.00 Poročila – 18.05 Kolo sreče – 18.35 Santa Barbara – 19.30 Dnevnik – 20.15 Dokumentarna oddaja – 20.45 V ospredju – 22.15 Poročila – 22.20 Zabavnoglasbena oddaja – 22.50 Slika na sliko

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki – 9.05 Cosby šov – 9.30 Klub za starejše – 10.15 Revolveraški junaki s pašnika Wyominga, western – 11.45 Čudovite slike iz živalskega sveta – 12.15 Deset let potem – 13.00 Čas v sliki – 13.10 Mi – 13.35 Družinske vezi – 14.00 Ladja zaljubljenih – 14.45 Jutrišnji mojstri – 15.00 Otroški spored – 15.50 Črna strela – 17.00 Mini Čas v sliki – 17.10 Spored po željah – 18.00 Čas v sliki – 18.05 Mi – 18.30 Baywatch – 19.30 Čas v sliki – 20.00 Šport – 20.15 Univerzum – 21.07 Pogledi s strani – 21.20 Kaos, začetek nanizanke – 22.00 Reporter – 23.30 Čas v sliki – 23.35 Germinal, film – 1.20 Miami Vice.

TV MADŽARSKA

6.03 Jutranji program – 9.00 Čez dan – 9.30 Riviera, serija – 10.30 Primer za dva, kriminalka – 11.30 Igra – 12.00 Opoldanski zvon, poročila – 12.07 Angleščina – 16.00 Dnevnik – 16.10 Risanka – 16.15 Tele video – 16.22 Ameriške kronike – 16.46 Zunanje zadeve, serija – 17.15 Ženski magazin – 17.40 Za boljši jezik – 17.50 Za otroke – 18.25 Kviz – 18.50 Katoliška kronika – 19.07 Pravljica – 19.30 Dnevnik, telešport – 20.15 Ponaredek, angl. tv-film – 21.30 Zunanje politični pregled – 22.30 Gospodarski magazin – 23.10 Čar športa

2. program

14.50 Slovnica – 15.10 Najstniško zrcalo – 15.30 Sinovi kamenosrčnega človeka, 2. del – 16.00 Koliko je vreden podeželan? – 16.15 Za otroke – 17.10 Nemščina – 17.25 Open University – 17.50 Privatizacijske zgodbe – 18.00 Iz regionalnih studiev – 18.45 Grenko bogastvo, serija – 19.35 Rekreacijski šport – 20.05 Studio '94, kulturni tednik – 21.00 Dnevnik, vreme – 21.25 Vse ali nič, kviz – 22.00 Pogovor z B. Bartokom ml. – 22.30 Mala večerna glasba

RTL

6.00 Poročila – 7.00 Dobro jutro, Nemčija – 9.10 Volčji klan – 10.00 Bogati in lepi – 10.30 Rajska plaža – 11.00 Vroča nagrada – 11.30 Družinski dvoboj – 12.30 Springfieldova zgodba – 13.20 Kalifornijski klan – 14.10 Čas hrepenenja – 15.00 Ilona Christen – 16.00 Hans Meiser – 17.00 Kdo je tukaj šef? – 17.30 Družinska groza – 18.00 Rajska plaža – 18.45 Poročila – 19.10 Eksplozivno – 19.40 Dobri časi, slabi časi – 20.15 Sea Quest – 22.15 Sternov tv-magazin – 23.15 Gottschalk – 0.00 Poročila.

**19 JANUAR
SREDA****TV SLOVENIJA 1**

9.35 Risana serijaa – 10.00 Videošpon – 11.00 Znanje za znanje – 11.30 Žametna šapa, angl. serija – 12.00 Slava v 20. stoletju, angl. serija – 13.00 Poročila – 13.50 Svet na zaslonu – 14.50 Železni Gustav – 15.50 Istrske pripovedi – 17.00 Dnevnik – 17.10 Klub klubuk – 18.00 Studio Ljubljana – 18.45 Lingo, tv-igra – 19.30 Dnevnik – 20.05 Žarišče – 20.35 Film tedna: Dobri bog na čereh, angleški film – 20.00 Glasbeni utrinek – 22.30 Dnevnik – 22.55 Sova: Burleske; Tekmeci Sherlocka Holmesa, angl. nanizanka

Drugi program

15.35 Televizijska konferenca – 16.50 Slavne manekenke – 17.20 Sova – 18.45 Šola podjetništva – 19.30 Dnevnik – 20.05 Športna sredi – 22.30 Svet poroča

HTV 1

7.55 Poročila – 8.00 Dobro jutro – 10.00 Poročila – 10.05 Šolski program – 11.30 Otroška serija – 12.00 Poročila – 12.15 Divja vrtnica – 12.45 King Kong, ameriški film – 14.55 Monofon – 15.30 Spoznavajmo Hrvaško – 16.00 Poročila – 16.05 Otroška oddaja – 16.30 Iz sveta znanosti – 17.00 Hrvaška danes – 18.00 Poročila – 18.05 Kolo sreče – 18.35 Santa Barbara – 19.30 Dnevnik – 20.15 Đakovo, dokum. oddaja – 21.00 Politični magazin – 21.45 Poročila – 21.50 Ekran brez okvira – 22.50 Slika na sliko

TV AVSTRIJA

To bo koristilo nam vsem!

PTT pripravlja nov telefonski imenik Republike Slovenije, ki bo izšel v maju 1994.

V Vaše in naše dobro bo, da bodo podatki, objavljeni v imeniku, točni. Če doslej niso bili, Vas prosimo, da najkasneje do 1. februarja sporočite pravilne podatke, morebitne spremembe in popravke v Uredništvo telefonskega imenika poslovne enote PTT-ja Vaše omrežne skupine!

Le tako Vas bo lahko našel prav vsak, ki Vas potrebuje!

Kontaktne telefoni so:

PE PTT Ljubljana (061) 132 13 14
PE PTT Novo mesto (068) 323 509
PE PTT Trbovlje (0601) 22 732
PE PTT Koper (066) 33 477

PE PTT Maribor (062) 26 650
PE PTT Celje (063) 21 901
PE PTT Nova Gorica (065) 28 444, 32 623
PE PTT Murska Sobota (069) 22 355
PE PTT Kranj (064) 241 444

Sporočite točne podatke o svoji telefonski številki.
Koristilo bo nam vsem!

TELEFONSKI IMENIK SLOVENIJE
1994/95

PTT

HRANILNO-KREDITNA SLUŽBA LENDAVALA, n.s.o.
LENDALA, Partizanska 5
na podlagi sklepa upravnega odbora
RAZPISUJE
delovno mesto
VODJE HKS

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še:

– visoka izobrazba ekonomske ali pravne smeri in dve leti delovnih izkušenj, ali višja izobrazba enake smeri in štiri leta delovnih izkušenj.

Mandatna doba za opravljanje tega dela je štiri leta.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Hranilno-kreditna služba Lendava, Partizanska 5, 69220 Lendava, s pripisom »za razpis« najkasneje v 8 dneh. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izbiri.

JAVNI RAZPIS

za izbiro najugodnejšega ponudnika za ulično razsvetljavo v krajevni skupnosti Cven v občini Ljutomer

SPLOŠNI POGOJI

I. NAROČNIK: Krajevna skupnost Cven, združni dom Cven, tel.: (069) 82 516

II. PREDMET RAZPISA: Ponudba za izvedbo ulične razsvetljave v 4 vaseh KS Cven (Cven, Mota, Spodnje in Zgornje Krapje). Ponudniki lahko dvignejo razpisno dokumentacijo oziroma projekt ulične razsvetljave, ki ga je izdelal Elektro projektiva Maribor, na sedežu KS Cven od 3. 1. 1994 do 10. 2. 1994.

III. ORIENTACIJSKA CENA: naložbena vrednost je pribl. 6.000.000,00 SIT; naložba zajema pribl. 8 km omrežja in od 110 do 120 svetilk ulične razsvetljave.

IV. IZVEDBA DEL: začetek dela je september 1994, dokončanje pa najkasneje konec leta 1994.

V. MERILA ZA IZBIRO NAJUGODNEJŠEGA PONUDNIKA SO:

- reference
- kakovost ponudbe
- cena in možnosti plačila

Ponudba za izvedbo ulične razsvetljave mora biti izdelana v skladu z izdelanim projektom Elektra Maribor in v smislu 31. člena Zakona o graditvi objektov Ur. l. 34/84 z dne 19. 10. 1984

VI. Pisne ponudbe je potrebno oddati v zapečateni ovojnici najkasneje do 15. 2. 1994 na naslov KS CVEN, združni dom Cven, 69240 Ljutomer z oznako »NE ODPIRAJ – PONUDBA ZA RAZSVETLJAVO«.

VII. Ponudbe bo odprl svet Krajevne skupnosti Cven

VIII. Ponudniki bodo o razpisu obveščeni v 10 dneh po odpiranju vseh prejetih ponudb, prispelih do 15. 2. 1994.

Mednarodno podjetje s sedežem v

Ljubljani išče za svojo prodajno organizacijo na območju Slovenije, predvsem M. Sobote, mlade in uspešne sodelavce za takojšnje delo. Nadpovprečen zaslužek, socialna varnost in stimulacija.

Interesenti naj se oglasijo v ponedeljek ali torek med 13. in 16. uro po telefonu št. 062/611 180, g. Pintarič.

JAVNI RAZPIS

za izbiro najugodnejšega ponudnika za ureditev ulične razsvetljave v krajevni skupnosti Cven SO Ljutomer

SPLOŠNI POGOJI

I. NAROČNIK: Krajevna skupnost Cven, Združni dom Cven, tel.: 069 82 516

II. PREDMET RAZPISA: Ponudba za ureditev ulične razsvetljave v 4 vaseh KS Cven (Cven, Mota, Spodnje in Zgornje Krapje). Ponudniki lahko dvignejo razpisno dokumentacijo oziroma projekt ulične razsvetljave, ki ga je izdelal Elektro Projektiva – Maribor na sedežu KS Cven od 3. 1. 1994 do 10. 1. 1994

III. ORIENTACIJSKA CENA: Naložbena vrednost znaša pribl. 6.000.000,00 SIT; naložba zajema pribl. 8 km omrežja in od 110 do 120 svetilk ulične razsvetljave.

IV. IZVEDBA DEL: Pričetek del je september 1994, dokončanje pa najkasneje leta 1994.

V. MERILA ZA IZBIRO NAJUGODNEJŠEGA PONUDNIKA SO:

- reference
- kakovost ponudbe
- cena in možnost plačila

Ponudba za izvedbo ulične razsvetljave mora biti izdelana v skladu s projektom Elektra Maribor in v smislu 31. člena Zakona o graditvi objektov Ur. l. 34/84 z dne 19. 10. 1984.

VI. Pisne ponudbe je potrebno oddati v zapečateni ovojnici najkasneje do 15. 2. 1994 na naslov KS CVEN, združni dom Cven, 69240 Ljutomer, z oznako »NE ODPIRAJ – PONUDBA ZA RAZSVETLJAVO«.

VII. Ponudbe bo odprl svet Krajevne skupnosti Cven.

VIII. Ponudniki bodo o razpisu obveščeni v 10 dneh po pregledu vseh prejetih ponudb, prispelih do 15. 2. 1994.

Adriatic

zavarovalna družba d.d. koper
assicurazioni s.p.a.

ADRIATICOVA
POOBlašČENA
AGENCIJA TIARA d.o.o.

IŠČE AGENTE ZA SKLEPANJE ZAVAROVANJ
NA OBMOČJU M.
SOBOTE Z OKOLICO.
POKLIČITE NA
TELEFON 32-040 int. 214

TRGOVINA

Beltinci, Ravenska 27

tel.: 42 151

Črenšovci, stara šola

tel.: 71 077

UGODNO

- plišaste »pajkice«
- džins

motorna vozila

OPEL KADET 1,2, letnik 1977, prodam. Kuzma 76.

m2014

JUGO KORAL 45, letnik 1989, prodam. Tel.: 87 729.

m8819

GOLF JGL, letnik 1981, prodam. Krog, Dobelska 11, tel.: 26 534.

m2028

FORD ESCORT 16 GL, letnik 1988, registriran do novembra, prodam. V. Pečič, Vaneča 37.

m2036

GOLF dizel, letnik 1988, prodam. Tel.: 48 247.

m2032

GOLF, letnik 1981, in Zastavo GTL, letnik 1987, prodam. Tel.: 21 044.

m2048

ALFA ROMEO 33 1,5, letnik 1988, prodam ali zamenjam. Povijalno za dojenčka prodam. Tel.: 46 266.

m2022

LADO RIVO, letnik 1989, registriran do septembra 1994, prodam. Murska 10.

m2024

LADO 1500, letnik 1978, poceni prodam. Tel.: 54 026.

m2033

GOLF JL, letnik 1979, prodam za 1. DEM. Sotina 94.

m2037

JUGO 45, letnik 1988, registriran do novembra, prevoženih 40.000 km, traktor Steyr, letnik 1960, z bočno in jermenico, prodam. Žižki 54 a, tel.: 71 092.

m2038

ZASTAVO 508, letnik 1987, registrirano do aprila, prodam. Tel.: 76 744.

m2042

TOVORNI AVTO TAM 80 T 3, letnik 1985, na novo registriran, vozen z B kategorijo, prodam. Silvo Peček, Završe 21, 63231 Gornji Murov, tel.: 063 744 285.

mpp

VW HROŠČI in rezervni deli naprosto. Tel.: 72 099.

m2039

JUGO 45 AX, letnik 1989, registriran do novembra, prodam. Marija Kovaška 28, Odranci, po 16. uri.

mpp

LADO 1500, letnik 1981, prevoženih 92.000 km, registrirano do decembra 1993, ugodno prodam. Tel.: 82 006.

m8825

SUZUKI SWIFT GTI, letnik 1991, registriran do septembra, prodam. Hodoš, tel.: 72 099.

m2049

HONDA CIVIC 1,4, 16 ventilov, 2 leti, registrirano do decembra, prevoženih 27.000 km, z dodatno opremo, prodam. V račun vzamem tudi avto v vrednosti do 5.000 DEM. Tel.: 032.

mpp

GOLF DIZEL, letnik 1985, prodam. Dokležovje. Glavna ulica 27.

m2059

KOMBI VOLKSWAGEN Transporter, 1900 dizel, s sedeži 8 + 1, star 1 leto, prodam. V račun vzamem tudi avto v vrednosti do 5.000 DEM. Tel.: 032.

mpp

kmetijska mehanizacija

NAKLADALKO PIONIR 17, prodam. Pečič, Krištanci 17, Križevci pri Ljutomeru. m8817

vestnik

Ob naročilu zaves dobite brezplačne dvotirne karnise.

**TEKSTIL
DEKOR**

62311 HOČE
Stara cesta 42
Telefon:
(062) 611 062
611 416
Telefaks:
(062) 611 417

Zahtevajte katalog, cenik in dodatne informacije.

SATELITSKI SISTEMI
PARAT NEMEC SERVIS MARJAN
KUPČINCI 67; Tel.: 069/83-087
84 869

TRAKTORJE STEYR 120KS, Zetor 6211, IMT 539 KS in silažni kombanji SK 80, prodam. Štefan Drvarič, Lemerje 40, m2054

SPREDNJI TRAKTORSKI NAKLADALEC za nakladanje gnoja ali gramoza prodam. Tel.: 062 795 422.

TRAKTOR FIAT 404, pogon na štiri kolesa, prodam za 7.500 DEM. Tel.: (069) 63 617.

DVA KOMBANJA CLAAS TIP 96 z adapterjem za koruzo in 3-brazdni obračalni plug prodam. Tel.: 69 287

– dopolne ali 63 299 – popoldne.

TRAKTOR FERGUSON 540 prodam.

Emil Svetec, Šalovci 145.

ŽIVINSKO PRIKOLICO in panje, rabljene, prodam. Tel.: 87 909.

TRAKTOR STEYR 18 KS, generalno obnovljen, s primernimi plugi, prodam.

Danilo Krnjec, Mota 29 a, tel.: 82 269.

TRAKTOR ZETOR 5011, letnik 1983, dobro ohranjen, prodam. Zlatko Gašparič, Lukavci 41, Križevci pri Ljutomeru.

TRAKTOR DEUTZ 4506 S prodam.

Unger, Ropoča 49, Rogaševci.

TRAKTOR IMT 560 prodam. Cena po dogovoru. Naslov v upravi lista.

CISTERNO za gnojeko, 1700-litrsko, obnovljeno, prodam. Milan Gomboš, Pečarovič 27, Tel.: 51 055.

VIŠOKOTLAČNO PREŠO in 4-redno frezo za koruzinje prodam. Strukovci 8.

m2034

posesti

DILL d.o.o.
POSREDNIŠKO IN
AGENCIJSKO PODJETJE
KUPUJETE, PRODAJATE,
ODDAJATE, NAJEMATE,
IŠČETE... VSE VRSTE
NEPREMIČNIN
NE IZGUBLJATE ČASA IN
DENARJA!
TEL. (069) 32 322.
FAX (069) 33 001
A. NOVAKA 4. M. SOBOTA

STANOVANJE v Križevcih 3 a pri Ljutomeru (stanovanje št. 1), veliko 62m², prodam.

m8812

GRADBENO UREJENO PARCELO v Krogu prodam. Tel.: 32 410.

m1990

VINOGRAD v Dolini (Lendava), 1100 trsov, prodam. V račun vzamem tudi osebni avto dizel oziroma počitniško hišico (parcelo) v hrvaškem Primorju.

Tel.: (00385 42 863 254.

mle

ENOSOBNO STANOVANJE ali garsonjero v M. Soboti ali okolici vzame v najem mlada družina. Tel.: 42 118.

m1996

DVE PARCELI v M. Soboti prodam.

Tel.: (069) 22 234.

m2045

DVOSOBNO STANOVANJE v centru G. Radgone prodam ali dam v najem.

Tel.: 60 166.

m4325

ENOSOBNO STANOVANJE, veliko 42m², prodam. Tel.: 31 481.

m2007

ENOSOBNO STANOVANJE z balkonom, v Lendavi, veliko 54m², prodam.

Tel.: 00385 41 670 764 po 14. uri.

m2020

LOKAL v središču M. Sobote, 40m² (predstavništvo, trgovina, gostinstvo) prodam najboljšemu ponudniku. Po

nujbe pošljite na upravo Vestnika pod

šifro »LOKAL«.

m2023

GRADBENO PARCELO s staro hišo na Gornji Bistrici prodam »Elektrika in voda na parceli. Tel.: 062 32 279.

mpp

STANOVANJE v M. Soboti, s souporabo kopalnice, išče samski mož. Tel.: 23 515, zvečer.

m2025

živali

PUJSKE prodam. Markišavci 8.

m2021

VOZNO KOBILO, staro 10 let, prodam. G. Petrovič 39, tel.: 56 050.

m2047

MLADO KRAVO, brejo, kupim. Tel.: 49 340.

m1997

BREJO KRAVO ALI TELICO po izbiri, prodam. Žnidarič, Stara Nova vas 19, Križevci pri Ljutomeru, tel.: 87 047.

m8815

DELOVNO KOBILO, mirno, staro 7 let, in prašiča za zakol prodam. Koloman Zakoč, Stanjevič 31. Informacije po tel.: 061 621 861.

mpp

PUJSKE, stare 8 tednov, prodam. Far-

kaš, Rakičan, Zvezna 15.

mpp

KRAVO, staro 5 let, brejo 9 mesecev, prodam. Pristava 13, Ljutomer.

m8816

PUJSKE prodam. Gradišče 46.

m2006

TELICO, brejo 9 mesecev, prodam. Črenšovci, Gasilska 25.

m2055

KRAVO, brejo 5 mesecev, in svinjo za zakol prodam. Bratonce 45, tel.: 41 171.

m2051

razno

OBVESTILO – V kazenski zadevi pod opr.št. K 55192 sta obdolženec Avgust Bukovec in zasebni tožilec Zdravko Vnuh sklenila poravnavo, po kateri se je obdolženec obvezal, da bo v prihodnje pustil zasebnega tožilca, kakor tudi vse njegove, s katerimi zasebni tožilec živi, pri miru in se izogibal vseh nespornostim, zaradi katerih bi lahko prišlo do ogrožanja osebne integritete.

m8813

PREKLIC – Preključujem veljavnost zaključnega spričevala za šol. leto 1966/67, izdanega na Osnovni šoli Šalovci na ime Ede Abraham. Hodoš 15.

1991

PREKLIC – Preključujem veljavnost zaključnega spričevala za šol. leto 1987/88, izdanega na SCTPU – smer strojništvo, M. Sobota, na ime Leopold Horvat, Pertoča 131.

m1994

PREKLIC – Preključujem veljavnost zaključnega spričevala izdanega na Osnovni šoli Tišina na ime Zvonko Bokan. Murski Petrovci 14.

m2004

STROJ ZA KEMIČNO ČIŠČENJE znamke Maistreli, kapacitete 12 do 22kg, ugodno prodam. Tel.: 061 447 623.

mpp

GOSTINSKI ŠTEDILNIK (4 elektrika, 2plin), velikosti 90x120x90, terelektrični žar, velikosti 90x50x90, oba dobro ohranjena, prodam. Tel.: (069) 65 327.

m1995

SENO, večjo količino, in mešana drva (hrast, češnja) prodam. G. Petrovič 7.

m2045

TRDI TERVOL, 4 in 5cm, ugodno prodam. Tel.: 33 003.

m4322

AVTOPRIKOLICI in dva zabojnika 8m³, prodam. Tel.: 59 018 ali 44 141.

m2031

PEČ na svetilni petrolej znamke Toyoset, 3.000 W, prodam. Tel.: 42 238.

m2030

SENO V BALAH prodam. Bakovci, Panonska 37.

m2027

ROŽENICE, 12 kosov 4m in 9 kosov 5m, 4 zidne trame 6m, 3,5 palete zidne opeke in 2 vodovodni cevi 6m prodam.

Tel.: 061 812 238 ali Lukavci 81 a, Križevci pri Ljutomeru.

mpp

VEČJO KOLIČINO LADUSKEGA PODA in drugi rezani les (plohe, deske in za ostrešje) po naročilu prodam. Tel.: 60 530 po 19. uri.

m4331

VEBASTOR za ogrevanje, nov, prodam. Tel.: 82 952.

m8821

VLEČNO KIJUKO, prevleke za juho in avtoradio prodam. Rakičan, Jezera 53.

m2003

DOMAČI MED prodajam po 300 SIT/kg, če prinesete kozarce (od vložene zelenjave), pa po 250 SIT/kg. Milena Cigan, Odranci, Ribiška 8, tel.: 70 173.

m2008

80-BASNO HARMONIKO, dobro ohranjeno, prodam. Tel.: 41 004.

m2009

CENTRALNOOZVOČENJE 2x500 W in D-50 klaviaturo prodam. Tel.: 42 242 ali mobitel 0609 612 831.

m2013

KORUZO V ZRNJU, suho, prodam. Karel Kološa, Prosenjakovci 96 a.

m2016

ŠTIRI HRASTOVE STOLE in gorsko žensko kolo prodam. Škafar, Vrtna 6, M. Sobota.

m2017

SENO IN VEČJE PUJSKE prodam. Anton Krpič, Sodišinci 10 a.

m2056

OPEKO, 3000 kosov, modul 6/1, prodam po 33 tolarjev za kos. Bukovec, Tomšičeva 1, Lendava.

mle

SENO V BALAH prodam. Predanovci 3 a.

m2058

MEŠANA DRVA prodam. Kovačevci 13, tel.: 51 401.

m2061

ŠTEDILNIK (4 plin, 2 elektrika), star 4 leta, 70-arsko njivo ob asfaltu v bližini Moravskih Toplic, večjo količino bukovih drv in sena ter staro hišo za rušenje prodam. Tel.: 54 086.

m2052

STORITVE

FRIZERSTVO »PICOLO«, Prežihovega Voranca 5, M. Sobota, tel.: 24 652, se priporoča s svojimi storitvami: »trajna« samo 2.500 SIT, »vodna« samo 500 SIT, »fen« frizura samo 500 SIT.

mpp

ZELO UGODNO – izdelava in montaža plastičnih rolet, žaluzij in lamelnih zaves. Priporoča se Roletarstvo, trgovina in svečarstvo »Rugelj«, Černelavci, tel.: 32 920.

mpp

PRI AGROIZBIRI

KRANJ po ugodni ceni rezervni deli za generalno popravilo traktorjev Fiat, Zetor, Univerzal, Ursus, Torpedo, Tomo Vinkovič, IMT; akumulatorji Vesna in Topla: 12 V 97-100 Ah, cena 8.100 SIT; gume Barum 12.4/11-28.

Cena 21.600 SIT.

Pokličite nas! Telefonska številka je 064 324 802.

m2040

AVTOBUSNI PROMET

MURSKA SOBOTA, d.o.o.

Bakovska ulica 29a

69000 Murska Sobota

vabi k sodelovanju za dobro plačilo

AMBICIOZNO IN KOMUNIKATIVNO MLAJŠO OSEBO za marketing – prodaja storitev

POGOJI:

1. Končana srednja šola ekonomsko-komercialne ali administrativne smeri.

2. Zaželjene delovne izkušnje, vsaj opravljeno pripravništvo pri delovnih storitvah.

Prošnje z dokazili o izobrazbi in kratek življenjepis naj kandidati pošljejo na gornji naslov v 8 dneh od objave.

DA-TRE d.o.o.

PTUJ

TRGOVINA – TURIZEM

Iščemo marljive in sposobne prodajalce oziroma trgovske potnike za prodajo piva iz Češke in drugih prehrembnih dobrin.

S prodajalci želimo pokriti celotno tržišče SLOVENIJE.

GESLO: »Kolikor delaš, toliko zaslužiš!«

Prijave pošljite na naslov:

DA-TRE, d.o.o., Ob Dravi 3a, 62250 Ptuj

Dragi kupci!

Dan nakupa v prodajalnih
MESNE INDUSTRIJE POMURKA
Z A S T O N J

je bil 16. december.

Vsi, ki imate račun s tem datumom, lahko v isti prodajalni dobite do 31. januarja blago za enako vrednost z a s t o n j!

Harmonija zdrave narave

POMURKA
Murska Sobota d.o.o.

POMURKA

GRAFIČNO PODJETJE
POMURSKI TISK
MURSKA SOBOTA p. o.

Grafično podjetje Pomurski tisk
M. Sobota, Lendavska 1

objavlja prosto delovno mesto računovodje.

Poleg splošnih pogojev se od kandidatov zahtevajo še sledeči pogoji:

– ekonomist ali ekonomski tehnik,
– 3 leta delovnih izkušenj.

Za navedeno delovno mesto bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh od objave oglasa na naslov: GP Pomurski tisk, M. Sobota, Lendavska 1.

Skromno, tiho si živel,
za nas si delal in skrbel,
srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.

ZAHVALA

V 82. letu je umrl naš dragi mož, oče,
dedek in brat

Alojz Marič

iz Rogaševce

V tihi žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, znancem in sodelavcem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in za sv. maše. Posebna hvala dr. Neradu in patronažni sestri Marici za obiske na domu, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in vsem, ki ste bili navzoči ob njegovem odhodu. Vsem še enkrat hvala.

Žalujoči vsi njegovi

Zaman te iščejo naše oči,
zaman te kliče naše srce,
srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.

ZAHVALA

V 89. letu nas je za vedno zapustila naša mama, tašča, babica, prababica in sestra

Marija Rajsar

od Sv. Jurija

V tihi žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem od blizu in daleč, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence, šopke in za sv. maše ter nam izrekli sožalje. Posebej hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za čudovito odpete pesmi ter društvu upokojencev. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Sv. Jurij, 1.1.1994

*Kje si ljuba žena in draga mama,
kje tvoj mili je obraz
in kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas.*

ZAHVALA

V 54. letu nas je za vedno zapustila naša žena, mama, stara mama, sestra in teta

Elizabeta Banfi

roj. Bačič, iz Moščanec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znanecem, ki so jo v tolikšnem številu pospremili na njeni zadnji poti, njen grob zasuli s cvetjem in nam izrekli sožalje. Hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Hvala sodelavcem ekspedita v Pomurskem tisku in 326. brigadi v Muri. Najlepša hvala tudi zdravniškemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice, še posebno dr. Hauzerjevi. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Z bolečino v srcih vsi njeni

V SPOMIN

Z žalostjo v srcu se spominjamo 14. januarja 1993, ko nam je usoda vzela dragega sina, brata, strica, nečaka

Emila Jureša

iz Križevac pri Ljutomeru

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov grob.

Vsi njegovi

*S svojim vedrim nasmehom
vsakega osrečiti si znal,
pred usodo neizprosno
nemočen si ostal.*

V SPOMIN

11. januarja je minilo 15 let, odkar je kruta usoda iztrgala od nas dragega moža, očeta in starega očeta

Štefana Rajnarja

iz Rakičana

Hvala vsem, ki se z mislijo ustavite ob njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Vsi tvoji

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi tvojega trpljenja,
bolezen je bila močnejša
od življenja.*

ZAHVALA

V 65. letu nas je zapustil dragi mož, oče, sin, stari oče in brat

Anton Gornjec

iz Turnišča

Ob nenadni in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, prijateljem, znanecem in vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali za sv. maše, poklonili vence in cvetje, nam izrekli sožalje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se g. župniku, pevkam za odpete žalostinke, gasilcem, borcem in govorniku za poslovilne besede.

Žalujoci: žena Marija, sin Franc z ženo Marijo, mama, vnukinje Danijela, Manuela in Petra ter sestra Katica z možem Gregorjem

NAJINI MAMI

Mariji Horvat

roj. Gruškovnjak,
iz Dolnje Bistrice 33

V SPOMIN

7. 1. 1993-7. 1. 1994

*Ne prebujanje jutra, ne jutranja rosa,
ne sončni žarek, ne žametna roža -
ničesar več te ne more prebuditi.
Mirno spi in sanjaj, sanjaj lepe sanje,
mama.*

Hčerka Tereza in sin Ivan

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in tasta

Petra Jaušovca

se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znanecem in vsem, ki ste ga imeli radi in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, ter mu darovali prekrasno cvetje. Še posebno se zahvaljujemo župniku g. Janezu Ošlaju, pevcem in govornici g. Perparjevi. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci vsi njegovi

*Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je praznina,
ki hudo boli.*

ZAHVALA

4. januarja 1994 je v 76. letu prenehalo biti srce drage žene, mame, stare mame in tašče

Rozalije Kelenc

roj. Kovač, iz Dolnje Bistrice 55

V tihi žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, botrini, prijateljem, znanecem in vsem, ki so našo drago mamo spremljali na njeni zadnji poti, darovali vence, šopke, sveče in za sv. maše ter nam izrazili ustno in pisno sožalje. Hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice, g. kaplanu in g. kantorju za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter Romanu za besede slovesa. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: mož Ludvik, sin Ludvik z družino ter hčerki Ana in Marija z družino

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
kruta smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih večno boš ostal.*

ZAHVALA

V 70. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče in dedi

Štefan Jančar

iz Rakičana

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in za sv. maše, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala družini Topolnik za vso pomoč, g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za ganljive besede. Zahvaljujemo se tudi kolektivom Mure - Lahka oblačila in Moška oblačila, Akse, Tobaka in Potrošnika za darovane vence. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci vsi, ki smo ga imeli radi

*Truplo tvoje zemlja krije,
v hladnem grobu mirno spiš,
srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš.
Nam pa žalost srce trga,
solze lijejo iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker tebe več med nami ni.*

ZAHVALA

V 66. letu nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, tast, dedek in brat

Alojz Kornik

iz Pertoče

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znanecem in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in za sv. maše ter dragega pokojnika pospremili na zadnji poti. Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavnici KS Pertoča za besede slovesa. Hvala kolektivoma Potrošnika Rogašovci in servisa Gjörek iz M. Sobote. Hvala dr. Peričevi, dr. Štefanu Horvatu in medicinskemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci vsi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

V 84. letu nas je za vedno zapustila naša mama, stara mama in prababica

Marjeta Ferencek

iz Kobilja

V globoki žalosti se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, botrini, prijateljem in znanecem od blizu in daleč, ki ste nam stali ob strani in jo pospremili na zadnji poti, darovali vence, cvetje in za sv. maše ter nam izrekli sožalje. Posebna hvala osebju soboške bolnišnice, g. župniku za prelep cerkveni obred, pevskemu zboru za lepo odpete pesmi in govorniku za lepe poslovilne besede.

Vsi njeni

*Solza kane iz očesa,
pred nami tvoj je mlad obraz,
odšel si tiho, brez slovesa,
mirno spiš in čakaš nas.*

ZAHVALA

V 22. letu nas je nepričakovano zapustil naš dragi sin in brat

Milan Žerdin

iz Trnja (živel je v Nemčiji)

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znanecem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje in za sv. maše, nam pa izrazili sožalje. Hvala kaplanu g. Kranjcu za pogrebni obred, cerkvenim pevkam iz Črenšovec za odpete žalostinke, g. Mlinariču za poslovilne besede in mladini iz Trnja za organizacijo pogreba. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: mama, oče, brat Jože z družino in drugo sorodstvo

*Prihajamo k tebi
v črno žalost odeti.
Rok si več ne moremo podati.
Na tvojo gomilo pada prvi sneg.*

V SPOMIN

Minilo je leto žalosti in bolečina nas spremlja 12. januarja, ko si nas tako nenadoma in brez slovesa zapustil dragi mož, ljubeči oče, dedi, tast, brat in svak

Franc Hartman

upokojeni mesar

Hvala vsem, ki z dobro mislijo nanj postojite ob njegovem grobu. Zelo te pogrešamo.

Tvoji najdražji

*Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je praznina,
ki hudo boli.*

V SPOMIN

10. januarja je minilo šest težkih in žalostnih let, odkar nas je zapustil naš dragi mož in oče

Karel Krpič

iz Dolnjih Slaveč

Hvala vsem, ki se ga spominjate in se z lepo mislijo ustavite ob njegovem grobu.

Žalujoca: žena Frida in sin Miran

*Nekje v tebi je skrita bol,
pa ne veš zanj,
ko zveš, prepozno je,
da bi premagal jo...*

ZAHVALA

V 81. letu nas je po krajši in hudi bolezni zapustil naš dragi oče, dedek in pradedek

Ludvik Talijan

iz Vučje Gomile

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, rože in za mrliško vežico. Hvala g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Iskrena hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih pomagali in nam izrazili sožalje.

Žalujoci njegovi najdražji

vestnik

*Utihi je tvoj glas,
obstalo je tvoje srce,
ostali so sledovi tvojih
pridnih rok in spoznanje,
da se nikoli več
ne vrneš med nas.*

ZAHVALA

V 82. letu nas je za vedno zapustil naš dragi oče, dedek in pradedek

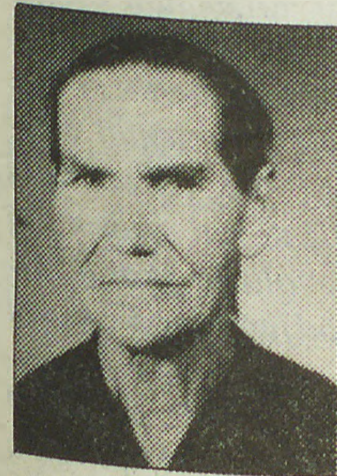
Franc Šaberl

iz Motovilec 62

V tihi žalosti se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem, znancem in vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam izrazili sožalje, darovali vence in ga v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala dr. Čurčiču za zdravniško pomoč, g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Motovilci, 31.12.1993

Žalujoči vsi njegovi

*Mrtvi niso vsi mrtvi,
mrtvi živijo v nas
in bodo drugič umrli
z nami in v nas.*
(Tone Pavček)

ZAHVALA

V 94. letu je mirno zaspala naša mama, babica, prababica in praprababica

Julijana Jakiša

iz Fokovec

V tihi žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste jo v velikem številu in s prelepim cvetjem spremljali na zadnji poti do večnega počivališča. Posebna hvala vsem dobrim sosedom za nesebično pomoč, gasilcem, posebno Štefanu Kučanu in Aleksandru Šipošu. Hvala tatkovskim pevcem za odpete žalostinke in duhovniku g. Škaliču za pogrebni obred.

Žalujoča: sin Evgen in hčerka Marija z družinama

*Ljubezen, delo in trpljenje
bilo tvoje je življenje,
nam ostajata le praznina
in velika bolečina.
Tiho, skromno si živela,
delala za nas si in skrbela,
srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.*

ZAHVALA

V 65. letu nas je nepričakovano zapustila draga žena, mama, babica in sestra

Franciška Ficko

iz Beznovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, znancem, prijateljem in vsem, ki ste našo drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence, šopke in za sv. maše ter nam izrekli sožalje. Posebna hvala vsem dobrim sosedom, posebno Flegarjev in Kuzmovim, ki so nam v najtežjih trenutkih nesebično in vsestransko pomagali. Hvala g. župniku za opravljen pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in delavcem Elrada iz G. Radgone. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoča: mož Anton in sin Jože z družino

*Pomlad bo v tvoj vinograd prišla
in čakala, da prideš ti.
Sedla bo na rožna tla
in jokala, ker te ni.*

ZAHVALA

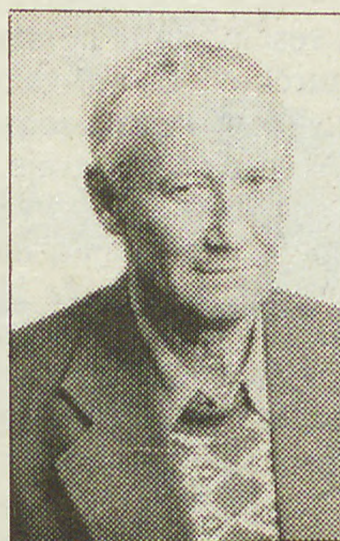
V 74. letu nas je prežgodaj zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

Franc Feher

iz Kobilja 131

Ob boleči izgubi izražamo toplo in iskreno zahvalo za nesebično in vsestransko požrtvovalnost med njegovo boleznijo dr. Borislavu Vrbancu ter osebju kirurgije in oddelka za intenzivno nego Splošne bolnišnice Murska Sobota. Posebna hvala velja duhovniku g. Francu Halasu in g. Francu Krampaču za opravljen cerkveni obred. Za izkazano pomoč smo nadvse hvaležni Zlatki Gregorec. Botrini, sorodstvu in znancem, ki so darovali vence, cvetje, prispevali za sv. maše, izrazili pisno ali ustno sožalje, govorniku KS Kobilje Ivanu Šajku ter pevcem za odpete žalostinke prav tako prisrčna hvala.

Žalujoči: žena Anuška, sin Franc z ženo Eržiko, vnukinja Milena, brata Imre in Gusti, sestra Marjeta in nečakinja z družinami

*Skromno, tiho si živel,
za nas si delal in skrbel,
srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.*

ZAHVALA

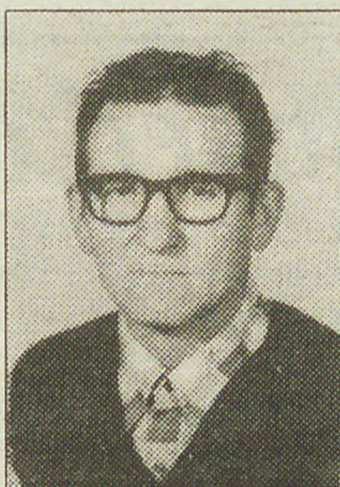
V 75. letu nas je za vedno zapustil dragi mož, oče in dedi

Štefan Vučkič

iz Lukačevce

V tihi žalosti se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in v dobrodelne namene, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala g. župniku za svečan pogreb in pevcem za odpete žalostinke. Hvala tudi sodelavcem Akse in Avtobusnega prometa. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: žena Vera, sinova Štefan in Franc z družinama, vnuki Denis, Daniela in Maja ter sestra

*Truplo tvoje zemlja krije,
v hladnem grobu mirno spiš,
srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš.
Nam pa žalost srce trga,
solze lijejo iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker tebe več med nami ni.*

ZAHVALA

V 67. letu nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

Alojz Brunec

iz Mostja

V tihi žalosti se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in za sv. maše, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala g. duhovniku za svečan pogrebni obred in pevkam za odpete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči vsi, ki smo ga imeli radi

*Zaman te iščejo naše oči,
zaman te kliče naše srce,
srce ljubeče v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.*

V SPOMIN

13. januarja mineva leto žalosti, odkar nas je zapustila naša draga mama, stara mama in babica

Julijana Balajc

roj. Kološa, iz Moravskih Toplic (Cuber)

Čas mineva, žalost in bolečina pa ostajata. Hvala vsem, ki obiskujete njen grob in ji prižigate sveče.

15. januarja bo minilo 21 žalostnih let, ko nas je zapustila naša draga stara mama in prababica

Katarina Kološa

roj. Vučkič, iz Moravskih Toplic (Cuber)

Hvala vsem, ki se ustavite ob njenem grobu in se je spominjate.

Žalujoči vsi, ki smo ju imeli radi

ZAHVALA

V 50. letu življenja nas je zapustil

István Kiš
– Mišo

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, znancem in prijateljem, ki so dragega so-proga, očeta, očima, brata, svaka in bratranca pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje in za sv. maše in ob boleči izgubi izrazili globoko sožalje. Posebna hvala vsem, ki so ga obiskovali med hudo boleznijo in mu stali ob strani. Iskrena hvala osebju pljučnega oddelka soboške bolnišnice, zdravnikom lendavskega zdravstvenega doma, župniku g. Jožefu Bernádu za pogrebni obred, pevcem iz Doline za odpete pesmi in molitve, kakor tudi Feriju Saboju in Štefanu Hariju za poslovitne besede, gasilcem, strelski in lovski družini in vsem, ki so se udeležili pogreba.

Petišovci, Dolina, Trimlini, 25. 12. 1993

Žalujoča družina

ZAHVALA

Ob nepričakovani izgubi dragega očeta

Janeza Kermana

iz Filovec

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala g. župniku, pevcem, govorniku, sodelavcem iz Radenske-TPO ter družini Felbar.

Hvala vsem, ki ste očetu in nam kakorkoli pomagali.

Žalujoči sin z družino

V SPOMIN

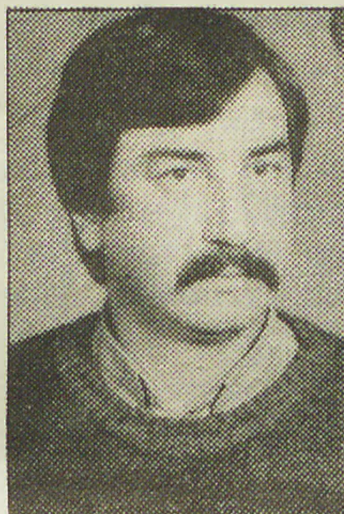
Boleč in žalosten je spomin na 18. januar, ko minevajo tri žalostna leta, odkar nas je za vedno zapustila naša draga in nepozabna

Helena Vidovič-Vogler

iz Cankove

Žalostni in potrti obiskujemo tvoje počivališče – dom miru, hvaležni smo ti za vse, kar nam je dalo tvoje dobro srce. Prisrčna hvala vsem, ki obiskujete njen grob, ji prinašate cvetje in prižigate sveče.

Vsi njeni

*Mrzla zima te je vzela,
brez slovesa si odšel od nas,
a v naših srcih bo ostal
drag spomin nate.*

ZAHVALA

V 48. letu nas je zapustil

Rudi Merklin

iz Bodonec 40

Prisrčna hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga spremljali na zadnji poti, darovali vence, šopke in v dobrodelne namene. Posebna zahvala duhovniku g. Jošarju, pevcem za odpete žalostinke in predstavnikom Lastovke iz Ingolstadta.

Žalujoči vsi, ki so ga imeli radi

*Zaman te iščejo naše oči,
zaman te kliče naše srce,
srce ljubeče zdaj v grobu spi,
nam pa solzijo se oči.*

V SPOMIN

15. januarja mineva pet let žalosti, ko nas je za vedno zapustil naš dragi, nepozabni mož, oče, stari oče in tast

Karel Celec

od Sv. Jurija 3

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov prerani grob.

Tvoji najdražji

*Ne jokajte ob grobu mojem,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem
in večni sen mi zaželite.*

ZAHVALA

V 64. letu nas je za vedno zapustil dragi mož, oče in stari oče

Dezider Cigut

iz Vučje Gomile 88

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in za mrliško vežico. Iskrena hvala duhovniku g. Leonu Novaku za lepe besede slovesa ter pevcem za odpete žalostinke. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči vsi njegovi najdražji

Šiptarski branjevci s soboške tržnice so tam razglasili avtonomno albansko republiko. Sklicujejo se na dogovor, ki ga je med nedavnim obiskom v Albaniji sklenil Milan Kučan-Sezonec z albanskim predsednikom Berisho. »Mi vašemu Sjezoncu državniški sprejem, vi nam avtonomijo,« so izjavili. »Regrat z domače grude nam bodo še naprej prodajali po pariških cenah,« se je zdržnil voditelj prekmurskih nacionalistov Vinko Belak-Hajlinci.

Ko je iz svoje pisarne opazoval šiptarsko avtonomaško akcijo na soboški tržnici, se je Koloman Cigut-Korovodja takoj odločil. »Če jim zasedemo tržnišče, se Prleki ne bodo mogli odcepiti!« je izjavil in s svojimi zasedel ljutomersko tržnico. Okupacija je potekala brez bojov, ker je bila tržnica kot vedno prazna, le neki samotni pes si je lajšal mehur tam v kotu.

Rudi Stegmüller-Pluralist, ustanovitelj vseh prileških strank in nekdanji zeleni prvoborec proti murkim elektrarnam, se ne bo pridružil Sherlocku (Prelogu) in Aaronu (Bratušu), ki hočeta Prleke odvesti v ptujsko sužnost. Prezidiju Prleško-prekmurske republike je izročil stare načrte elektrogospodarstva, po katerih so nameravali Muro preseliti na ono stran Prlekije, na mejo s Ptujem. Z ročnimi izkopi za novo strugo Mure bodo začeli prekmurski prostovoljci, ki se jim bodo pridružile prleške prostovoljke. Delali bodo z lopatami, ki bodo imele na toporiščih napis: »Me vemo, za kaj držimo!«

Ptujski turistični delavci so za prihajajočo turistično sezono že pripravili prospekte. V enem od njih piše: »Po ogledu znamenitosti zgodovinskega Ptuja, prestolnice vseh Prlekov, vas čaka enkratna vožnja s kočijo na ptujski grad. Kočijo vleče zeleni Prlek, kočijaži pa pameten konj.«

»Naj rdeči v Soboti kar ustanovijo protestantsko gimnazijo, to še ne pomeni, da bomo mi črni v njej brez vpliva. Nobena slavistka ne bo potrjena za redno profesorico, če ne bo šla skozi uk za izgovorjavo dvoustičnega u-ja pri našem izvedencu za labiale Stefanu Šiftarju-Pičoju,« je izjavil Ivan Obal-Ildži.

Alojz Jerebic-Luidži je prepričan, da drsenje lendavskega hriba povzroča Marika Szabo-Madonna in njena skupina energetskega nabitih žensk. Luidži je že zaprosil za preusmeritev energetskih curkov.

»Potem pa nas zmerjajo z mecenil!« je še vedno najbolj »bistra« izjava iz ust domače krvi na domači zemlji v preteklem letu. Izrekla jo je visoka uradnica zavarovalnice Triglav. »Gospa, potrebovali bomo zavarovanje pred norostjo.« (Prezidij).

KESEDAN KONJ

Radgonski mehurčki

Tako, ljube moje prijateljice in ves moški svet, srečno smo zaplaval v novo leto 1994. Vsi so mi želeli srečo, mir in blagostanje. Pa razmišljam: sreče nimam (še vedno sem brez pametne zaposlitve), nobeden v Gornji Radgoni se ni odzval na moj poziv, da bi organiziral silvestrovanje za nas brezposelne. Miru nisem imela. V Radgoni je bilo ob polnoči v najdaljši noči res kot v Sarajevu, kot je nekdo sporočil z našega interneta kanala. Pokalo je kot za stavo. Pa naj še kdo reče, da ljudje nimajo denarja (o ti ljuba Avstrija). Če bi se vsi ti metalci petard odpovedali nakupu streliva (kot se je en poslanec odpovedal »župi« pri županu!), bi imeli za ta denar vsi brezposelni lepo zabavo z jedačo, pijačo in glasbo. Pa pustimo to!

Blagostanje – ja, ljube moje, te besede sploh ne razumem, blaga je malo, stanje pa je za hudiča. Pa vseeno hvala za vse dobre želje. Tudi jaz sem marsikaj želela. V svoji okolici poslušam na pol pijano družbo (moško, seveda!), ki komentira: ta baba klepetava radgonska je v vse nove občine (prihodnje seveda!) kadrovala župane, našo mogočno (malo manjšo!) pa zanemarlja! Ja, kaj pa mislite, da ne vem, koliko kandidatov je za župana? Vsaj sedem. Vam naštejem kratice? Izvolite: D. T., M. V., V. R., P. F., M. N., D. Z., M. B. pa še kdo! Upam, da ne tudi F. P. in

A. H.! Joj, kako sem bila vesela, da je nekdo pohvalil našo rubriko mehurčkov. Ta pohvala je bila na internem kanalu. Veste, vesela sem, če me kdo pohvali! Ne slišim pa rada graje, tako kot ne naš župan, ki je pripravil pravo »hajko« proti tistem, ki ga je upal grajati na internem Kanalu 11. Dragi moj župan, če bi tudi mene povabil na kakšen sprejem pred novim letom, bi tudi jaz odkrito rekla: Častno se umakni, dokler je še čas, in ne delaj preprirov. Pa nisem imela te možnosti. Namesto stalnih preprirov z Miho Vodenikom bi raje skupaj pogledala okoli sebe, kako nekateri živijo, pogledala in uredila (!), zakaj semaforji še vedno ne delajo, skupaj pogledala Radgono in okolico zdaj, ko ni snega, in videla škodo, ki so jo naredili komunalci in cestno podjetje, skupaj pogledala cestno proti Lutvercem, ki jo gradijo oziroma ne gradijo. Predvsem pa skupaj še s kom, ki ima znanje, pamet in voljo, pomagala Elradu in sejmu ter (to možnost sta za vekomaj veke izgubila) skupaj obiskala vrtce in šole ter mlademu rodu zaželela kaj spodbudnega.

Mladim je treba pomagati, jaz si bom že sama. Žal tudi jaz iščem službo v sosednji Avstriji. Upam, da mi bo uspelo (veze!).

Pozdravljeni und Auviedersehen
vaša radgonska klepetulja

En TOTI in TOTA iz Lotmerka

Nekateri so bili menda užaljeni, da nisva zapisala tudi njihovih novoletnih želja. Ampak potem bi se to vleklo in vleklo.

Kaj vse si nekateri želijo!? Zato samo še (ne)želja gospoda Hval(e)ca: Da vsaj v Lotmerki ne bi več snežilo... kajti potem so križi in težave.

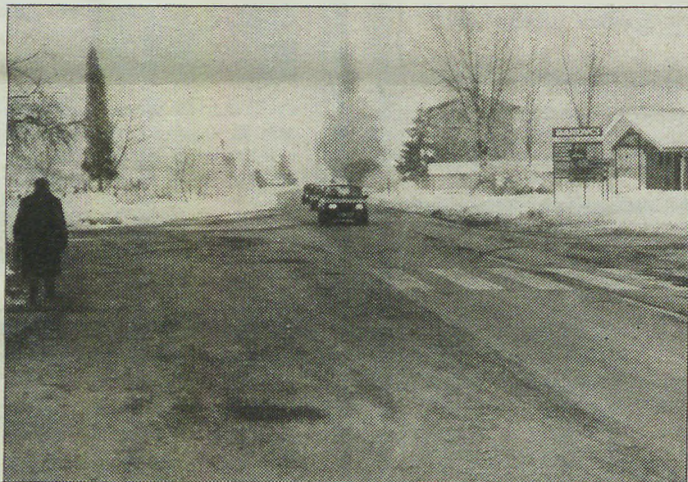
Stanje, kakršno je sedaj, pa najbrž povsem ustreza tudi gospodu Šonaji, saj se zna zgoditi, da bo inšpektorica iz Soboty zdaj vendarle videla, kakšna je cesta Veržej-Raz-

križje in izdala odločbo o prepovedi prometa s tovornimi vozili po tej cesti. Potem bodo lahko začeli bolj služiti tudi policisti, kajti tovarnjakarji jim ne bodo mogli legalno uiti po tej trasi, ko jim trda prede.

V naši Prlekiji pa je sicer še vedno najbolj aktualna tema, kako doseči samostojen okraj. Če ne bo šlo drugače, en TOTI razmišlja, da bo povabil na obisk v Lotmerk Žirinovskega iz Rusije, ki bo vzel zadevo v svoje roke in ukazal, naj na-

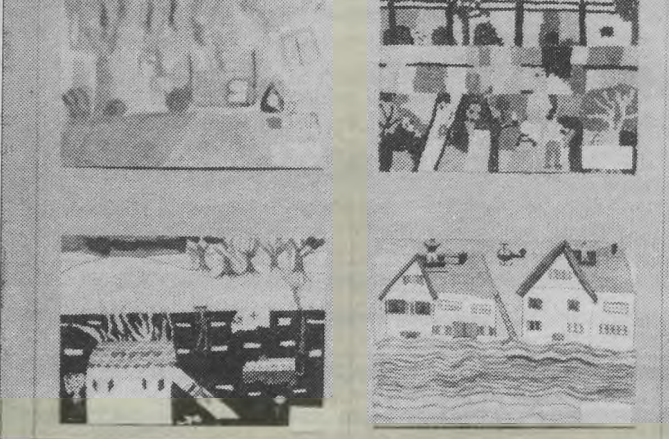
redijo to deželo prleško, če ne, se bo začela 3. svetovna vojna.

Na občinsko vojno pa so pripravljeni tudi v Križevcih pri Ljutomeru pa še kje (vsekakor tudi v Veržju). Kot je nekje te dni pisalo, so že kupili za 60.000 DEM sedem pisarn v (svojem?) združenem domu v Križevcih za samostojno občino. Ker so (naj bi) v ta namen porabili krajevni samoprihode, TOTEGA IN TOTO zanima, ali je bilo to res tudi v referendumskem programu. Čakava na odgovor.

ČRNA TOČKA – Krajevna skupnost Veržej opozarja, da so na tem delu republiške ceste skozi kraj pešci zelo ogroženi. Večina avtomobilistov namreč vozi precej hitreje, kot je to dovoljeno s splošnim predpisom (60 km), ker se jim zdi, da jim ne preti kaj posebnega. Toda ta del poti uporabljajo tudi šolarji in drugi pešci (zdaj tudi begunci), zato prihaja do hudih prometnih nesreč, tudi s smrtnim izidom. Če drugo ne, bi kazalo vsaj postaviti prometni znak, ki bi opozarjal na to črno točko. J. G.

»Kdor se mlad nauči bati, se bo dal odrasel zavarovati!« Zavarovalnica Triglav je razpisala natečaj otroške risbe na temo življenjskih nevarnosti pred katerimi se je mogoče zavarovati. Ogenj, poplava, prometna nesreča, toča, invazivnost, suša... čim hujše stvari se mu primerijo, tem bolj je človek sam. Zato življenje potrebuje videz varnosti, ki naj se privzgaša s ključnim nevarnosti v zavesti.

Cene sadja in zelenjave

	Tržnica Murska Sobota	Osrednja ljublj. tržnica
Jabolka	60,00	55,00
Mandarine	150,00	120,00
Pomarance	150,00	140,00
Limone	120,00	90,00
Banane	150,00	130,00
Hruške	130,00	110,00
Krompir	50,00	40,00
Solata	200,00	160,00
Zelje	40,00	40,00
Čebula	60,00	80,00
Česen	300,00	260,00
Korenje	100,00	80,00
Jajca	13,00	13,00
O. jedrca	1000,00	800,00

Cene rabljenih avtomobilov

Na sejnem rabljenih avtomobilov pri soboškem Agroservisu so prodajalci pripeljali 52 vozil, prodali pa 2. Opel vectra 2.0, letnik 1990, s prevoženimi 66.000 kilometri je stal 19.000 DEM; opel kadett, letnik 1991, s prevoženimi 30.000 kilometri pa 20.000 DEM.

Znamka avtomobila	Letnik	Prevož. km	Cena
Fiat Tempa	1991	47.000	16.000 DEM
Renault 5 C	1992	17.000	11.000 DEM
Renault 18 TLS	1984	108.000	6.000 DEM
Renault 4 GTL	1986	99.000	3.000 DEM
Jugo 45 K	1990	38.000	4.200 DEM
Zastava 126 p	1988	67.000	2.500 DEM
W Jetta	1987	86.000	10.500 DEM
Lada Samara	1993	15.000	8.800 DEM
Lada 1300	1986	38.000	3.300 DEM
BMW 316	1984	92.000	11.500 DEM
Opel Kadett D	1986	90.000	10.000 DEM
Golf JL Bistro	1988	72.000	10.800 DEM
Golf JL	1984	96.000	4.000 DEM
Citroen BX 16 TRS	1987	150.000	700.000 SIT

Lendavski pereci

O lovcih krožijo različne zgodbe, med drugim tudi ta, da včasih pozabijo na lov in obsedijo v kaki gostilni. Lendavski »jagri« pa so bili 8. januarja pridni. Šli so torej na lov, da bi ujeli kako divjad in v bližini mejnega prehoda v Dolgi vasi naleteli na dve srnici, ki sta maloprej ilegalno prešli madžarsko-slovensko mejo. Čeprav sta bili polnoletni in potemtakem »za odstrel«, ju niso zlorabili, ampak so bili do njih zelo uvidevni. Bolj po domače povedano: niso se spravili nad ti Bolgarki, ampak so ju potem, ko so ju ujeli, predali policiji; kaj pa je ta z njima počela, o tem me Janči, ki je tudi bil na lovu, ni informiral. Medtem sem tudi zvedel, zakaj tako zgledno ravnanje: preventiva pred aidsom. Moj že omenjeni občasni informator je namreč zatrdil, da lovci do domačih »deklincev«, ki na jesen pobirajo fižol s koruznih stebel, niso tako vljudni. Še en dokaz več za pravilnost slogana: menjaj vzmetnico, ne žene!

Ne vem, kakšne grehe pa so si »nagrebli« naši lendavski vinogradniki, kajti masikje nasadi drsijo v dolino, zlasti hudo pa je na pobočju pod Sv. Trojico, na kateri je, kot veste, mumija vojščaka Hadika. Prijatelj Geza mi je omenil, da se ta branitelj menda obrača v svoji krsti, ko je vsenakrog toliko zakonolomov. Ne ločujejo se ali pa skačejo čez plot le meščani, ampak je vedno več »kurvarije« tudi v naših vaseh. Drsenje zemlje naj bi bil dokaz, da Višja sila prek svojega mučenika opozarja, da je treba temu narediti konec, sicer se bo dosedanje dolgotrajno deževje spremenilo v ognjeni »dež«. Torej po nasladi huda kazen. No, da vas ne bi preveč prestrašil in se ne bi upali približati niti svoji »zdravniški«, moram zapisati, da je tam dovoljeno skoraj vse. Sicer pa nas je o tem pred kratkim (pod)učil modroslovni novinar iz bistriškega Osredka.

Pravica praviloma vedno zmaga. Zdaj se sliši, da bomo dobili kmetje, ki smo imeli deleže v urbarialnih skupnostih, še zlasti na gaberskem pašniku, vrnjene tiste svoje skupnolastninske pravice. Spet bomo lahko pasli naše kravice, ki nam bodo potem dajale še več mleka. Zdaj pa se seveda postavlja vprašanje, kje vzeti denar za »dojnice«, ko pa so se jih nekateri rešili (prodali) po hitrem postopku? Dobro bi bilo, ko z Madžarskega ne bi prihajali k nam le jeleni in romunski ilegalci, ampak – kot se je to enkrat že zgodilo – čisto prave krave. Nori bi bili, ko bi jih vračali, saj si očitno želijo več demokratizacije v sosednji deželi. Sam osebnost na nimam nič proti, če bi hkrati s kravico emigrirala še kaka Piroška, saj nas je mnogo takih, ki si po dolgih letih zakonske zvestobe (pa naj bomo za to kaznovani z ognjenim »dežjem«) želimo majhnih sprememb. Tisti, ki so za to že poskrbeli, okusili, pa tako in tako prednjačijo.

Še nekaj prostora imam pred seboj, ki ga moram zapolniti. Namenjam ga svojim »verebratom«, ki v teh dneh pridno pijejo in jedo v svojih cehih. V moji občini imamo več kovaških cehov (kovačev pa ne), krojaških oziroma »sabolskih« cehov (krojačev pa ne), več čevljarških oziroma »šujsterskih« cehov (čevljarjev pa ne), imamo mlinarski ceh (meljemo pa s »čekičarjem«), v moji občini je... Ja, vsega imamo, dasiravno v bolj abstraktni (neoprijemljivi) obliki, tudi šolanih ljudi je vedno več, bojim pa se, da je nekaj narobe s – pametjo.

NACI

Turnišče: cene pujskov

Prejšnji četrtek so pripeljali rejci na sejem 23 pujskov, ki so bili stari od 7 do 10 tednov in težki od 15 do 20 kilogramov. Pujski so stali od 7.000 do 12.000 tolarjev, kupci pa so kupili 12 živali.

Sejem v Turnišču je vsak četrtek ob sedmih, prodajalci pa morajo imeti s sabo veljavne živinske potne liste.

120 let tradicije

Pomurska banka d.d.

Vaša domača banka

Menjalniški tečaj Pomurske banke z dne 11. januarja 1994, tečaji veljajo od 12. 1. 1994 od 00.00.
Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 11. januarja 1994 od 00.00.

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	1.091.3717	1.074.00	1.100.00
Francija	100	2.251.3280	2.187.00	2.256.00
Nemčija	100	7.671.6692	7.606.00	7.733.00
Italija	100	7.8190	7.58	7.86
Švica	100	9.044.8980	8.788.00	9.089.00
ZDA	1	132.6662	131.00	134.00

NOVOSTI ZA IMETNIKE PLAČILNE KARTICE ACTIVA

– V letu 1994 bodo imetniki plačilne kartice ACTIVA poravnali obveznosti banki le enkrat mesečno, in sicer tako, da se sami odločijo, ali bo to 8., 18. ali 28. v mesecu. Dokler stranke same ne določijo datuma plačila, bo dan plačila obveznosti 18. v mesecu.

– Vsi imetniki plačilne kartice ACTIVA so dodatno zavarovani (zunaj delovnega časa): za primer nezgodne smrti za 300.000 SIT in za invalidnost 1.200.000 SIT v sorazmernem delu.